ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ

ҒЫЛЫМИ ЖОБА

AP19680242

“БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ КОЛЛАБОРАЦИЯ: ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ ЖӘНЕ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ”

АТТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ОҚУЛАРЫНЫҢ ЖИНАҒЫ

СБОРНИК
МЕЖДУНАРОДНЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЧТЕНИЙ

“ЦИФРОВАЯ КОЛЛАБОРАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ”

COLLECTION OF
INTERNATIONAL PEDAGOGICAL READINGS

“DIGITAL COLLABORATION IN EDUCATION: CURRENT ISSUES AND PROSPECTS”

ТОМ 6

10-11 сәуір 2024 жыл
Тараз қаласы

ҚР ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РК
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

М.Х. ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ ТАРАЗ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ
ТАРАЗСКИЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ.М.Х.ДУЛАТИ
TARAZ REGIONAL UNIVERSITY NAMED AFTER M. KH. DULATY

AP19680242 «Қазақстан Республикасында педагогикалық білім беру жүйесін жаңғырту аясында жоғары оқу орындарының коллаборативті цифрлы білім беру ортасын құру»
атты жоба аясындағы
«БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ КОЛЛАБОРАЦИЯ: ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ ЖӘНЕ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ»
Халықаралық педагогикалық оқуларының
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК
Международных педагогических чтений
«ЦИФРОВАЯ КОЛЛАБОРАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ»
в рамках реализации научного проекта
AP19680242 «Создание в высших учебных заведениях коллаборативной цифровой образовательной среды в условиях обновленной системы педагогического образования Республики Казахстан»

ТОМ 6

COLLECTION OF
International Pedagogical Readings
«DIGITAL COLLABORATION IN EDUCATION: CURRENT ISSUES AND PROSPECTS»
within the framework of the project AP19680242 «Creation of collaborative digital educational resources of higher educational institutions within the framework of modernization of the pedagogical education system in the Republic of Kazakhstan»

Taraz, 2024

УДК 37:004
ББК 74:32.973
Б 94

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің 2023-2025 жылдарға арналған ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық гранттық қаржыландыру бойынша AP19680242 «Қазақстан Республикасында педагогикалық білім беру жүйесін жаңғырту аясында жоғары оқу орындарының коллаборативті цифрлы білім беру ортасын құру» атты жоба аясында ұйымдастырған «Білім берудегі цифрлық коллаборация: өзекті проблемалары және перспективалары» Халықаралық педагогикалық оқулары жинағы.- Тараз:Dulaty university, 2024. 6 том. -232 бет.

Сборник материалов Международных педагогических чтений «Цифровая коллаборация в образовании: актуальные проблемы и перспективы», проведенных в рамках реализации научного проекта AP19680242 «Создание в высших учебных заведениях коллаборативной цифровой образовательной среды в условиях обновленной системы педагогического образования РК» грантового финансирования научных и научно-технических проектов на 2023-2025 годы. -Тараз:Dulaty university, 2024. 6 том. -232 с.

Collection of materials from the International Pedagogical Readings «Digital collaboration in education: current issues and prospects», of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan for scientific and (or) scientific and technical grant financing for 2023-2025 AP19680242 "Creation of collaborative digital educational resources of higher educational institutions within the framework of modernization of the pedagogical education system in the Republic of Kazakhstan. - Тараз: Dulaty university, 2024. Volume 6. -232 p.

ISBN 978-9965-37-481-4

Бұл жинақта «Білім берудегі цифрлық коллаборация: өзекті проблемалары және перспективалары» Халықаралық педагогикалық оқуларына қатысушылардың инновациялық идеяларға негізделген мақалалары енді.

В настоящем сборнике размешены статьи участников Международных педагогических чтений «Цифровая коллаборация в образовании: актуальные проблемы и перспективы » основанные на инновационных идеях.

This collection contains articles by participants of the International pedagogical readings «Digital collaboration in education: current issues and prospects» based on innovative ideas.

Жауапты редактор: К.Д.Бузаубакова
Редакция алқасы: Т.Е.Конакбаева, Р.Б. Ордабаева

УДК 37:004
ББК 74:32.973

ISBN 978-9965-37-481-4

©М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, 2024

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ

«М.Х.ДУЛАТИ АТЫНДАҒЫ
ТАРАЗ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ»
коммерциялық емес
акционерлік қоғамы
080000, Қазақстан Республикасы
Тараз қаласы, Сүлейменов көшесі, 7
тел.: 8(7262)453664, факс: 432402
e-mail: info@dulaty.kz, www.dulaty.kz

DULATY UNIVERSITY

MINISTRY
OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION
REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Non-profit limited company
"TARAZ REGIONAL UNIVERSITY
NAMED AFTER M.KH. DULATY"
7. Suleimenov Str., Taraz,
Republic Kazakhstan, 080000
tel: 8(7262) 453664, fax: 432402
e-mail: info@dulaty.kz, www.dulaty.kz

МИНИСТЕРСТВО
НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Некоммерческое акционерное общество
«ТАРАЗСКИЙ
РЕГИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ М.Х.ДУЛАТИ»
080000, Республика Казахстан
город Тараз , улица Сулейменова, 7
тел.: 8(7262)453664, факс: 432402
e-mail: info@dulaty.kz, www.dulaty.kz

04.04.2024. № 15-37/8-1-11/1700

«Білім берудегі цифрлық коллаборация: өзекті проблемалары және перспективалары» атты Халықаралық педагогикалық оқулары аясында өткізілетін «Үздік педагогикалық өнім-2024» байқауына комиссия бекіту туралы

«М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамы Жарғысының 113 тармағының 15 тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. «М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті» КЕАҚ «Педагогика және әлеуметтік ғылымдар» факультетінің «Педагогика» кафедрасының ұйымдастыруымен 2024 жылдың 10-11 сәуірінде «БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ КОЛЛАБОРАЦИЯ: ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ ЖӘНЕ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ» атты Халықаралық педагогикалық оқулары аясында өткізілетін «ҮЗДІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӨНІМ-2024» байқауына келесі комиссия құрамы бекітілсін.

Комиссия алқасы	Аты-жөні, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы	Жұмыс орны, қызметі
Комиссия төрағасы	ТУРАРОВА Айсулу Нурдуновна ф.ғ.к., доцент, кауым.профессор	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, «Педагогика және әлеуметтік ғылымдар» факультетінің деканы, Тараз қ., Қазақстан
Комиссия мүшелері	БУЗАУБАКОВА Клара Джайдарбековна п.ғ.д., профессор	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі, Тараз қ., Қазақстан

Бланк сериялық нөмірсіз ЖАРАМСЫЗ БОЛЫП ТАБылАДы. Қызмет бабына қажетті көшірмелер шектеулі данада жасалады, белгіленген тәртіппен БЕКІТІЛЕДІ және ЕСЕПКЕ АЛЫНАДЫ.
Бланк без серийного номера НЕДЕЙСТВИТЕЛЕН. Копии при служебной необходимости делаются в ограниченном количестве. ЗАВЕРЯЮТСЯ И УЧИТЫВАЮТСЯ в установленном порядке.

000603

	ЖАМПЕИСОВА Корлан Кабыкеевна п.ғ.д., профессор	Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан
	СКОРОБОГАТОВА Наталья Владимировна психол.ғ.к., профессор	Ғылыми және инновациялық жұмыстар жөніндегі проректор, Шадринск мемлекеттік педагогикалық университеті, Шадринск қ., Ресей Федерациясы
	СУЛЕЙМАНОВА Рахат Токтогуловна п.ғ.д., профессор	«Педагогика» факультетінің деканы, Ж.Баласағұн атындағы Қырғыз ұлттық университеті, Бішкек қ., Қырғызстан
	ХУЖАНАЗАРОВА Наргиза Мирзамахмудовна	«Мектепке дейінгі білім беру педагогикасы және психология» кафедрасының меңгерушісі, Қоқан мемлекеттік педагогикалық институты, Қоқан қ., Өзбекстан
	ҚИЯҚБАЕВА Ұлбосын Қозыбаевна п.ғ.к., қауым.профессор	Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, «Мектепке дейінгі білім беру және әлеуметтік педагогика» кафедрасының меңгерушісі, Алматы қ., Қазақстан
	АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы п.ғ.д., профессор	«Бастауыш оқыту педагогикасы және әдістемесі» кафедрасының меңгерушісі, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Қарағанды қ., Қазақстан
	КАЛИМЖАНОВА Роза Лаиковна PhD доктор, қауым. профессор м.а.	«Педагогика, психология және әлеуметтік білім» кафедрасының меңгерушісі, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ., Қазақстан
	БАЙНАЗАРОВА Турсынай Бейсембековна п.ғ.к., профессор	Қазақ Ұлттық Қыздар Педагогикалық университеті, «Мектепке дейінгі және бастауыш оқыту» кафедрасы, Алматы қ., Қазақстан
	ИСМАГУЛОВА Айнагуль Ерболатовна фил.ғ.к.	«Серпіліс» жобалау офисінің жетекшісі, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Көкшетау қ., Қазақстан
	АБИШЕВА Гульнара Абдрахмановна	Білім Сарапшыларының Қазақ Лигасы Президенті, «KPI BILIM» білім беру орталығының Бас директоры, Алматы қ., Қазақстан
	ДРЕЙТ Наталья Александровна	№68 гимназия мұғалімі, Алматы қ., Қазақстан

	ОМАРБЕКОВА Ғазиза Шайдулинқызы	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының оқу-әдістемелік кабинетінің «Білім сапасын басқару және тұлғаны әлеуметтендіру» бөлімінің жетекшісі, Тараз қ., Қазақстан
	ДЖАНГАРАШЕВА Ардак Толепбаевна	Төле би орта мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесі директоры, Шу қ., Қазақстан

Негіздеме: «Педагогика және әлеуметтік ғылымдар» факультеті, «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі К.Д.Бузаубакованың қызметтік хаты.

Басқарма мүшесі –
Ғылым және цифрландыру
жөніндегі проректор С. Орынбаев

STEM ТЕХНОЛОГИЯСЫН ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ ПРАКТИКАСЫ МЕН НӘТИЖЕСІ

Жаксыбаева Эльмира Абдулмаликовна
№5 Ақарал жалпы орта білім беретін мектеп-гимназиясы,
Меркі ауданы Жамбыл облысы

ӘОЖ 373
КБЖ 74.262
С13
Пікір жазған:
Сайдахметова Л.Т. – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты
С13 STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі: авторлық бағдарлама / Құраст.: **Жаксыбаева Эльмира Абдулмаликовна.** – Алматы: «Тайлан», 2023.
ISBN 978-601-02-1805-5

Авторлық бағдарлама оқушылардың білімдерін арттыруға арналған. Бағдарлама барлық талаптарға сай әзірленген.

Бағдарлама «Көкжиек» республикалық ғылыми-әдістемелік орталығының ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен басуға ұсынылды №8 хаттама тамыз 2023 ж.

1-ҚҰРЫЛЫМ
Түсіндірме жазба

Дамуға деген құштарлық шығармашылық пен өзін-өзі көрсетуге деген ұмтылысты ашады, логикалық және кеңістіктік ойлауды дамытады, табандылық пен адалдықты үйретеді, мақсат қоюға және шешім іздеуге үйретеді, оқуға деген қызығушылық пен қызығушылықты оятады.

Онда оқытудың мазмұны, сондай-ақ жұмыс жағдайларын ескере отырып әдістер мен әдістер көрсетіледі. Бұған оқушылардың саны, олардың қабілеттері, денсаулық жағдайы, ерекшеліктері жатады. Мұғалім осы жағдайлардың барлығын бағалай отырып, өзінің жұмыс бағдарламасында оқушылар үшін оқыту әдістері мен бақылау әдістерін тіркейді.

Бұл авторлық бағдарлама оқушылардың іс-әрекетін ұйымдастыруға, оң мотивация қалыптастыруға, оқушылардың қызығушылығы мен қабілеттерін дамытуға көмектеседі.

Авторлық бағдарламаның мақсаты: STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі арқылы оқушылардың білімін арттыру процесі.

Курстың міндеттері;

Ғылыми-әдістемелік әдебиеттерде және оқыту практикасында мәселенің жай-күйіне талдау жасау.

STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесін информатика пәні курсымен байланыстыру.

STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі курсының мазмұны фундементальді информатиканың заңдары мен принциптердің (сақталу заңдары, сәйкестік пен симметрия принциптері т.б) болуы;

Оқушыға бағдарлану.

Қазіргі білім берудің ең айқын сипаттамаларының бірі-оқушылар, ал мұғалімдер әлі де нұсқаулық болып табылады. Оқу бағдарламалары мен оқыту модельдері оқушылардың бір бөлігіне тікелей бағытталған.

Қызмет негізінде

Мұғалімдер оқу үдерісін өте қызықты құруда. Олар оқушыларды қызықтыратын түрлі іс-шараларды жоспарлайды. Іс-шаралар ғана емес, сонымен қатар оқушылар де осы үлгілер арқылы сыныптағы талқылауларға қатысуға шақырылады. Бұл олардың сенімділігін арттырады және өзара әрекеттесу тәсілін жақсартады.

Интегративті сипат

Қазіргі білім интегративті. Мұғалімдер өз оқушыларын тегістеуге бағытталған және сол әрекетті орындау үшін олар әр түрлі тақырыптағы сұрақтарды біріктіреді. Осылайша оқушылар тиімдірек және тиімдірек үйренеді.

Ресурстық

Білімді және тапқыр болу-бұл әр түрлі нәрсе. Мұғалімдер бүгінде тапқыр. Олар оқушылардың білімін кеңейтетін ақпаратты жинайды және таратады. Қазіргі білімнен кейінгі мұғалімдер олардың күш-жігерін Бағалау үшін тапқыр болуы керек.

Қазіргі білім-бұл әртүрлі сипаттамаларға арналған термин. Көптеген айырмашылықтарға қарамастан, қазіргі білім мен дәстүрлі модельдердің рөлі өзгеріссіз қалады. Дәстүрлі білім беру модельдері оқушыларды жақсы оқытуға тікелей бағытталған, бұл өзгеріссіз қалады.

Курстың нысаны:мектептің STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесін, информатика пәні сабағының әр түрлі сатыларында оқу үрдісін ұйымдастыру.

Курстың жаңалығы:Оқу материалдарының STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі арқылы оқушылардың жұмысын қолдау болып табылады.

Курстың практикалық маңыздылығы:Ұсынылатын материал информатика пәнінің сабақтарында мұғалімдер және оқушыларға қолдану мүмкіндігін береді.

Теориялық әдіснамалық негіздері мен практикалық негізі: Зерттеу әдістері зерттеу пәнінің ерекшеліктеріне сәйкес таңдап алынды және оқу және әдістемелік әдебиеттерді оқу мен талдаудың теориялық әдістері, отандық және шетелдік практикаға салыстырмалы талдаудан тұрады.

Сабақтың жүргізу әдістері теориялық, таңғарлық тәжірибелер, интерактивті тақта, компьютер.

Күтілетін нәтиже:

- Зерттеушілік қабілеті дамиды.
- Әртүрлі тиімді тәсілдермен тапсырмаларды орындайды.
- Теориялық білімдерін іс жүзінде қолданады.
- Қажетті нақты тақырыптар бойынша білімдері тереңдейді.
- Есте сақтау қабілеті арттады.

Бағдарлама «Оқу жоспарының вариативті бөлігінің оқу бағдарламалары мен элективті курстарды сараптамадан өткізу және оларды жаңартылған білім беру мазмұны аясында әдістемелік қамтамасыз ету туралы ереже» **(бұдан әрі – Ереже) Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңына (27.08.2022 ж. № 382 бұйрығы) негізінде әзірленді.**

Авторлық курстың қысқаша тұжырымдары:

1.STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі курсының мазмұны фундементальді информатиканың заңдары мен принциптердің (сақталу заңдары, сәйкестік пен симметрия принциптері т.б)

2. STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесін оқытуда көрнекілік принциптерін жүзеге асыру әдістемесін талдау.

3. 34-сағатқа түрлі тақырыптар бойынша практикалық – инновациялық тәсілдермен практикалық тапсырмалар құрастырылды

2-ҚҰРЫЛЫМ
ТҰРАҚТЫЛАУ МАЗМҰНДЫҚ – БӨЛІМ

Оқу пәнінің құрылымы мен мазмұны барынша толық және нақты бейнеленген курстан тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімінің негізі нақты пәннің мазмұндық құрылымы мен теориялық аспектісін таңдау болып табылады. Оқу пәнінің мазмұнын тұрақтылау курсы нақты және бағдарламаның түсінік хатында көрсетілген барлық мақсат пен міндеттерді жүзеге асыру бойынша жазылған.

- **Ақылды үй – 1 сағат.** ROBOTICS конструкторының бөлшектеріне және әртүрлі қосымша материалдарға сүйене отырып, маяк пен тосқауыл жасау.
- **Smart Home жүйесінің қауіпсіздік бөлігін жасау үшін Arduino пайдалану – 1 сағат.** Смарт үй жүйесін құру үшін Arduino аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану.
- **Қауіпсіз интернет – 1 сағат.** Ақпараттық қауіпсіздік мәселелерін қарастыру.
- **Ойындар және олардың дизайны – 1 сағат.** Ойындардың қалай жасалатынын түсіну.
- **VR және AR әртүрлі салаларда қолданылуы – 2 сағат.** Виртуалды және толықтырылған шындық технологияларын үйрену.
- **Бағдарламалау: скрипт құру – 1 сағат.** Скрипт құруға арналған бағдарламаларды үйрену.

- **Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқасы – 2 сағат.** Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқаларын үйрену.
- **3D принтер – болашақтың технологиясы – 1 сағат.** 3D принтердің не екенін және оны адамдар қалай қолданатынын білу.
- **HTML беттерін құру – 1 сағат.** Веб-сайттың құрылымымен танысу.
- **Жылдам оқуға арналған бағдарлама – 1 сағат.** Ақпаратты жылдам өңдеу және жылдам оқуды үйрету үшін тренажер бағдарламасын жасауды үйрену.
- **Жасанды интеллектті дамыту және енгізу – 2 сағат.** Жасанды интеллект роботын жасауды үйрену.
- **Құпия сөзді сақтау бағдарламасын жасау – 2 сағат.** Әртүрлі бағдарламалардың құпия сөздерін пайдаланып Lazarus қабықшасында бағдарлама жазуды үйрену.
- **Кәсіби қызметте компьютерлік технологияны қолдану – 1 сағат.** Кәсіби қызметте компьютердің қалай қолданылатынын білу.
- **QR коды - екі өлшемді штрих-код – 1 сағат.** QR кодының негізгі қасиеттерін және оны қолдануды үйрену.
- **Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар – 2 сағат.** Пайдалы компьютерлік бағдарламалар туралы білу.
- **Интернет-дүкен макетін құру – 2 сағат.** Интернет-дүкен макетін қалай жасау керектігін түсіну.
- **Баспа құрылғылары, олардың эволюциясы және даму бағыты – 2 сағат.** Принтерлердің артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну.
- **Анимация жасауға арналған компьютерлік технологиялар – 2 сағат.** Анимация жасау және таңдалған бағдарламалық орталарда ертегі фрагментін жүзеге асыруды үйрену.
- **Өз қолыңызбен мультфильм жасау – 1 сағат.** Анимацияның жаңа жанры – компьютерлік анимация туралы көбірек білу.
- **PYTHON-да енгізу функциясы. PYTHON тізімі – 1 сағат.** Python тілінде input функциясымен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру.
- **Бүтін санды бөлу операциялары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы. PYTHON-да енгізу және шығару – 1 сағат.** Python тілінде бүтін сандарды бөлу және қалдық операцияларымен жұмыс істеу.
- **PYTHON-дағы функциялар. PYTHON үшін FOR IN циклдар – 1 сағат.** Python тілінде функциялармен жұмыс істеу.
- **PYTHON тізімдеріндегі элементтерді нөмерлеу. PYTHON тіліндегі арифметикалық амалдардың қысқартылуы – 2 сағат.** Python тілінде тізімдердегі элементтерді нөмірлеумен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру.
- **PYTHON тізіміндегі EXTEND әдісі. PYTHON тізімдеріндегі APPEND әдісі – 1 сағат.** Python тілінде тізімдерді кеңейту әдісімен жұмыс істеу, бағдарламалау ортасында оны іске асыру.
- **PYTHON-да IS операторы. PYTHON ішіндегі MAP функциясы – 1 сағат.** Бағдарламалау ортасында іске асырылғанға дейін, Python-да is операторымен жұмыс істеу.

3-ҚҰРЫЛЫМ
НОРМАТИВТІ БӨЛІМ
КҮНТІЗБЕЛІК -ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАР
СЫНЫП 5-9, АПТАСЫНА 1-САҒАТ, БАРЛЫҒЫ-34 САҒАТ

Р/С	ТАҚЫРЫП	ОҚУ - МАҚСАТЫ	САҒАТ-САНЫ			КУРСТЫ МЕҢГЕРУДЕГІ БІЛІМ ӨНІМІ МЕН НӘТИЖЕСІ
			Барлығы	Лекция/ Теория/ Практика1	Прак-тика / Практика2	
1	Ақылды үй	ROBOTICS конструкторының бөлшектеріне және әртүрлі қосымша материалдарға сүйене отырып, маяк пен тосқауыл жасау	1	1	1	Роботтарды құрастыру; роботтардың дұрыс жұмыс істеу бағдарламасын жазу;
2	Smart Home жүйесінің қауіпсіздік	Смарт үй жүйесін құру үшін Arduino аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз	1	1	1	Құрылғыны жасау үшін Arduino аппараттық-есептеу

	бөлігін жасау үшін Arduino пайдалану	етуді пайдалану				платформасын қарастырыңыз және оның модельдерін салыстыру
3	Қауіпсіз интернет	Ақпараттық қауіпсіздік мәселелерін қарастыру	1	1		Ақпараттық Ресустарға сілтемеды қорғаудың заманауи әдістері мен құралдарын қолданудың мүмкін жолдарын білу
4	Ойындар және олардың дизайны	Ойындардың қалай жасалатынын түсіну	1	1	1	Ойынды өз бетіңізше жасау қаншалықты қиын екенін қарау
5-6	VR және AR әртүрлі салаларда қолданылуы	Виртуалды және толықтырылған шындық технологияларын үйрену	2	1	1	Әртүрлі салаларда қолдану мүмкіндігін табу
7	Бағдарламалау: скрипт құру	Скрипт құруға арналған бағдарламаларды үйрену	1	1	1	Код жазуға арналған бағдарламаларды үйрену
8-9	Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқасы	Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқаларын үйрену	2	1	1	Бағдарламалау тілдерінің түсінігін білу.
10	3D принтер – болашақтың технологиясы	3D принтердің не екенін және оны адамдар қалай қолданатынын білу	1	1	1	Құрылғы қалай жұмыс істейтінін біледі
11	HTML беттерін құру	Веб-сайттың құрылымымен танысу	1	1	1	Тақырыптық веб-сайт құруды үйренеді
12	Жылдам оқуға арналған бағдарлама	Ақпаратты жылдам өңдеу және жылдам оқуды үйрету үшін тренажер бағдарламасын жасауды үйрену	1	1	1	Бағдарлама жасауды үйренеді
13-14	Жасанды интеллектті дамыту және енгізу	Жасанды интеллект роботын жасауды үйрену	2	1	1	Жасанды интеллект туралы түсінігін қалыптастыру
15-16	Құпия сөзді сақтау бағдарламасын жасау	Әртүрлі бағдарламалардың құпия сөздерін пайдаланып Lazarus қабықшасында бағдарлама жазуды үйрену	2	1	1	Бірнеше құпия сөздерді сақтау үшін бағдарлама жазуды үйренеді
17	Кәсіби қызметте компьютерлік технологияны қолдану	Кәсіби қызметте компьютердің қалай қолданылатынын білу	1	1	1	Графикалық дизайнер қолданатын бағдарламалармен танысу
18	QR коды - екі өлшемді штрих-код	QR кодының негізгі қасиеттерін және оны қолдануды үйрену	1	1	1	Әртүрлі ақпаратты қамтитын QR кодтарын жасау үйренеді
19-20	Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар	Пайдалы компьютерлік бағдарламалар туралы білу	2	1	1	Пайдалы компьютерлік бағдарламаларды қарастыру
21-22	Интернет-дүкен макетін құру	Интернет-дүкен макетін қалай жасау керектігін түсіну	2	1	1	Веб-дизайн негіздерін біледі және алынған ақпаратты қолданады
23-24	Баспа құрылғы-лары, олардың эволюциясы және даму бағыты	Принтерлердің артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну	2	1	1	Принтерлердің түрлерін, олардың тағайындалуын білу
25-26	Анимация жасауға	Анимация жасау және таңдалған бағдарламалық	2	1	1	Компьютерлік бағдарламаларды

	арналған компьютерлік технологиялар	орталарда ертегі фрагментін жүзеге асыруды үйрену				қолдану
27	Өз қолыңызбен мультфильм жасау	Анимацияның жаңа жанры – компьютерлік анимация туралы көбірек білу	1	1	1	Суреттер қалай өмір сүретінін түсіну, өз мультфильміңізді жасауға үйрену
28	PYTHON-да енгізу функциясы PYTHON тізімі	Python тілінде input функциясымен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	1	1	1	Python тілінде тізім-дермен жұмыс жасай отырып, бағдарла-малау ортасында оны іске асырады
29	Бүтін санды бөлу операция-лары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы PYTHON-да енгізу және шығару	Python тілінде бүтін сандарды бөлу және қалдық операцияларымен жұмыс істеу	1	1	1	Python тілінде енгізу және шығарумен жұмыс істеу
30	PYTHON-дағы функциялар. PYTHON үшін FOR IN циклдар	Python тілінде функциялармен жұмыс істеу	1	1	1	Python тіліндегі for in циклдерімен жұмыс істеп, бағдарламалау ортасында оны іске асыруға дейінгі бағдарлама ағынын көрсету
31-32	PYTHON тізім-деріндегі эле-менттерді нөмерлеу PYTHON тіліндегі ариф-метикалық амалдардың қысқартылуы	Python тілінде тізімдердегі элементтерді нөмірлеумен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	2	1	1	Python тіліндегі арифметикалық амалдардың қысқар-тылған белгілеулері-мен жұмыс істеу
33	PYTHON тізіміндегі EXTEND әдісі PYTHON тізімдеріндегі APPEND әдісі	Python тілінде тізімдерді кеңейту әдісімен жұмыс істеу, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	1	1	1	Python тіліндегі тізімдердің append әдісімен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны жүзеге асыру
34	PYTHON-да IS операторы PYTHON ішіндегі MAP функциясы	Бағдарламалау ортасында іске асырылғанға дейін, Python-да is операторымен жұмыс істеу	1	1	1	Бағдарламалау ортасында іске асырылғанға дейін, Python-да map функциясымен жұмыс істеу

БІЛІМ ӨНІМІ: оқушылардың курс барысындағы танымдық пен жан-жақтылыққа, зерттеушілік іс-әрекеттерінің барысында дайындалатын деректер.

ОҚУШЫНЫҢ ОҚУ ӨНІМІ: анықтама, тезистер, талдау, ізденіс жұмыстары, тақырыптар, мәтіндер, ғаламтор деректері, ой қорыту, инновациялық тапсырмаларды нәтижелі талдау.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫ БОЙЫНША КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕ - еліміздің болашағын жасайтын ұрпақтарымыздың жауапкершілігі мықты, бірлескен жұмыс, ашық көзқарас, мықты білім, жақсы қарым-қатынас, жан-жақты дағдыларды меңгерген ұрпақ.

4-ҚҰРЫЛЫМ
АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК – БӨЛІМ

Мектеп оқушыларына арналған **«STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі»** авторлық бағдарламасындағы түсінік хатта көрсетілгендей мақсат, міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған бағдарлама.

Бағдарламадағы алынған тақырыптар 5-9 - сыныптарда білім беру стандартына сай игеруге тиіс бағдарламаны қамтиды.

Ал осы тақырыпты игеруде оқу барысында қолданылатын жаңартылған білім берудің әдіс-тәсілдері тақырыптарды толық меңгеруге көмектеседі.

Жаңартылған білім берудің әдіс-тәсілдер арқылы орындалатын әр тапсырма зерттеу жұмыстар қалыптастырушы бағалау арқылы бағаланады.

Шығармашылығын дамытатын, тақырыпқа сай берілген тапсырмалар оқушылардың дамуын бақылап, мониторинг жасауға көмектеседі.

ОҚУШЫ ЖҰМЫСЫН БАҒАЛАУДА ТӨМЕНДЕГІДЕЙ ЕРЕКШЕЛІКТЕРГЕ:

- Оқушының тапсырманы түсініп оқып, тапсырмаларды орындауына;
- Талапқа сай, зерттеу дағдысын игеріп, тапсырмаларын орындап, өз көзқарасын ашық айта білу шеберлігіне;
- Тапсырмаларды орындап, берілген қадамдарын толығымен игеруіне;
- Шығармашылық пен ізденіс жұмыстарымен айналысуына баса назар аударған жөн.

«STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі»

БОЙЫНША ОРЫНДАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАРДЫ БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙІ.

«9-10» - ОҚУШЫ ТАПСЫРМАЛАРДАҒЫ ТАҚЫРЫПТЫ АШЫП, МАЗМҰНЫ МЕН ИДЕЯСЫН ЕРКІН ТҮСІНІП, ЖҰМЫСТЫ МҰҚИЯТ ОРЫНДАСА ҚОЙЫЛАДЫ.

«7-8» - ОҚУШЫ ТАПСЫРМАЛАРДЫ ОРЫНДАУДА ҚАТЕЛЕР ЖІБЕРСЕ, ОЙЫН ЖЕТКІЗУДЕ НЕМЕСЕ ТАПСЫРМАЛАР ОРЫНДАУДА СӘЛ ҚАТЕЛІКТЕР БОЛҒАНДА ҚОЙЫЛАДЫ.

«5-6» - ТАПСЫРМАЛАРДЫ ОРЫНДАМАЙ, ТАЛАПТАРЫН САҚТАМАЙ ҚАТЕЛЕРІ БОЛСА.

«3-4» - ТАПСЫРМАЛАРДЫ ЖАЗУДА ҚИНАЛЫП, ЖАЗА АЛМАЙ, ОРЫНДАУДА ЖІБЕРІЛГЕН ҚАТЕЛЕРІ КӨП БОЛСА, ТАҚЫРЫПТАН АУЫТҚУШЫЛЫҚ ОРЫН АЛҒАНДА ҚОЙЫЛАДЫ.

«1-2» - ТАПСЫРМАЛАРДЫ ОРЫНДАУДА ТАЛАПТАРЫН САҚТАМАЙ, БАҒДАРЛАМАНЫ ИГЕРМЕГЕНДЕ ҚОЙЫЛАДЫ.

«STEM технологиясын информатика сабағында қолданудың практикасы мен нәтижесі» жұмысын бағалау критерийі:

КРИТЕРИЙЛЕР	**ДЕСКРИПТОР**	**БАЛЛ**
ТАПСЫРМАЛАРДЫҢ МАЗМҰНЫН ТҮСІНУІ	Тапсырмадағы ойдың мазмұнын түсініп, аша алмаған.	0
	Тапсырма тақырыбын ашқан, бірақ тапсырмаларын орындауы төмен.	1
	Тапсырмалар тақырыбын ашқан, зерттеу дағдылары қалыптасқан, тапсырмаларды орындап, мазмұндауы жақсы.	2
БАРЛЫҒЫ:		**3 БАЛЛ**
ЗЕРТТЕУ ДАҒДЫЛАРЫ	Тапсырмаларды жұмыстарды орындауда сөздік қоры өте төмен деңгейде.	0
	Тапсырмаларды орындауда сөздік қоры дамыған, бірақ сөздерді қайталау жие кездеседі.	1
	Сөздік қоры кең, мазмұндауы ерекше, сөз қолданысы жүйелі қалыптасқан.	2
Барлығы		**3 балл**
ОЙ ҚОРЫТУЫ	Тапсырманы мазмұндауы мен тапсырма орындауы аяқталмаған.	0
	Жартылай аяқталған.	1
	Тапсырманы толық аяқтаған.	2
		3 БАЛЛ

5-ҚҰРЫЛЫМ

Оқытуды ұйымдастыруға әдістемелік нұсқаулар

Әдістемелік нұсқауға кіретіндер:

- әрбір тарау немесе тақырып бойынша негізгі мазмұндық бөліктер;
- оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдеріне сипаттама, сабақ өткізу формасы

Сабақ № 1.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**		
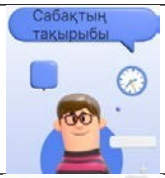				
	ROBOTICS конструкторының бөлшектеріне және әртүрлі қосымша материалдарға сүйене отырып, маяк пен тосқауыл жасау			
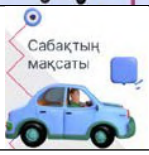	Роботтарды құрастыру; роботтардың дұрыс жұмыс істеу бағдарламасын жазу;			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурсарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі.**		
Курстың ортасы	*Роботтарды жасау үшін мыналар пайдаланылды:* ROBOTICS Стартер жинағы 2,0–1 дана; Lenovo ноутбугы - 2 дана; ROBO Pro Light бағдарламасы - 1 дана. **1 тапсырма.** *Роботтарды жинау технологиясы* - Дизайнердің бөлшектерін қолдана отырып, Маяк пен шлагбаум модельдері жинау. - Оларға бірнеше сенсорлар бекітілген. - Барлық сенсорлар мен қозғалтқыштар BT Smart контроллеріне қосылады. Контроллердің ішінде бірнеше чиптер мен микропроцессор бар. Бұл компоненттердің компьютермен және басқару бағдарламасымен өзара әрекеттесуі модельдерді басқаруға мүмкіндік береді.	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	презентация, таратпа материалдар

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
- Бағдарламалау ортасында бағдарлама жазылады - ROBO Pro Light

2 тапсырма. *Маяк пен шлагбаум жинау.*

Құрастыру нұсқауларын басшылыққа ала отырып, *маяк* моделін жинап, электр тізбегіне сәйкес сымдарды жалғау.

Навигациялық карталарда маяктардың сипаттамалары арнайы терминдер арқылы көрсетіледі:
<table>
<tr><td>Үзік-үзік жарық</td><td>Жарық және қараңғы фазалардың ұзақтығы бірдей, яғни маяк шамы жанбағанша жанады. Оны изофаза режимі деп те атайды.</td><td>Фазалардың ұзақтығын 2 секунд</td></tr>
<tr><td>Жылдам жыпылықтайтын шам</td><td>Жарық фазасының ұзақтығы қараңғы фазаға қарағанда қысқа. Жарқыл екі секундтан аз уақытқа созылады. Сигналдар өте жиі қайталанады.</td><td>Жарық фазасының ұзақтығы 0,3 секунд, ал қараңғы фаза 1,5</td></tr>
<tr><td>Баяу жыпылықтайтын шам</td><td>Жарық фазасының ұзақтығы қараңғы фазаға қарағанда қысқа. Сигналдар өте жиі қайталанбайды</td><td>Жарқыл кемінде екі секундқа созылады.</td></tr>
</table>
• Құрастыру нұсқауларын басшылыққа ала отырып,
</td>
<td>

Қосымша деректер жинақтайды.

Нәтижеге бағытталған білім алады.
</td>
<td>
ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»

ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»

ҚБ «Бір түйін сөз» әдісі
</td>
<td>

карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

презентация, таратпа материалдар

карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
</td>
</tr>
</table>

	шлагбаум моделін жинап, электр тізбегіне сәйкес сымдарды жалғау. • Алдымен тосқауыл жабық. Жарық тосқауылындағы сәуле үзілген кезде тосқауыл ашылады. 3 секундтан кейін ол жабылады. ***3* тапсырма.** *RoboPRO бағдарламасында жиналған роботтар үшін тармақталу алгоритмдері құрастыру* 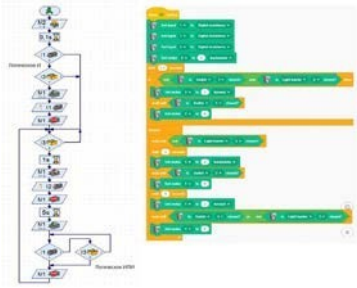 Бағдарлама бөгет құрылысында екі шекті қосқышты пайдалануды болжайды, олардың рөлін түймелі қосқыштар орындайды. Бір шекті қосқыш тосқауыл ашылған кезде, ал екіншісі жабылған кезде, яғни тосқауыл жебе тік күйге көтерілгенде және жебе көлденең күйге түсірілгенде іске қосылуы керек. Кедергі жебенің көлденең күйіне арналған шекті қосқыш контроллердің бірінші кірісіне (I1), ал жебенің тік күйіне арналған шекті қосқыш екінші кіріске (I2) қосылуы керек. ***4* тапсырма.***Бағдарламаларды жөндеу.* 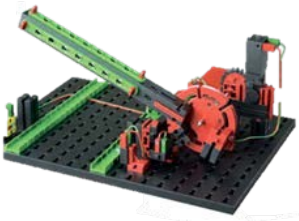 Шлагбаумды қауіпсіз ету үшін жебенің көтерілуі орташа жылдам-дықпен жүреді (V=4 және Set motor 1 to 4 backwards), ал төмен жылдам-дықпен түсіру (V=2 және set Motor 1 to 2 forward). Бағдарламалардың басында M2 контроллерінің шығысына қосылған жарық тосқауыл шамын қосқаннан кейін 0,1 сек кідіріс жасалады, бұл жарық тосқауылының жалған іске қосылуына жол бермейді. Scratch кеңейтімінде жарықдиодты шамды қосу қозғалтқышты басқару блогы (set motor 2 to 8 backwards) арқылы жүзеге асырылады, бұл сізге	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды	ҚБ: «Бас бармақ»	 карточ калар, ғаламтор Ресустар ға сілтемеы

	атқарушы құрылғыны қосудың қажетті полярлығын орнатуға мүмкіндік береді. Суретте Scratch блоктарынан тұратын дәл сол тосқауыл жұмысының алгоритмі ықшам болып шыққаны және ROBO Pro Light ортасындағы блок-схема түріндегі алгоритмнің көрнекі және алгоритм құрылымын жақсырақ көрсететіні көрсетілген. Осылайша, бір жағынан, блок-схема бізге алгоритмнің барлық тармақтарын сөзбе-сөз «өтіп», көрсеткілерді бақылап, логикалық шарттарды тексеруге мүмкіндік береді, ал екінші жағынан блок-схема ыңғайлы және көрнекі болуын тоқтатады. бір экранға сыймайтын үлкен алгоритмдер және оларды бір көзқараспен «жабу» қиын.			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 2.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
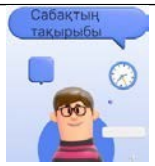	**Smart Home жүйесінің қауіпсіздік бөлігін жасау үшін Arduino пайдалану** 	
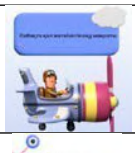	Смарт үй жүйесін құру үшін Arduino аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану	
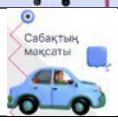	Құрылғыны жасау үшін Arduino аппараттық-есептеу платформасын қарастырыңыз және оның модельдерін салыстыру	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы	***1* тапсырма.** *Электрондық схема құру*
	
	Схеманың макетін құру үшін тегін және ашық бастапқы коды бар Fritizing бағдарламасы қажет және бұл бағдарлама Arduino үшін арнайы жасалған, сондықтан оны осы мақсатта пайдалану өте ыңғайлы.
	 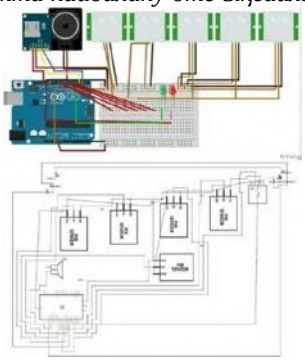
	2* тапсырма.Бағдарлама құру*
	
	Қозғалыс сенсорының көрсеткіштерін оқитын бағдарлама құру және егер қауіпсіздік периметрін бұзған объект табылса, иесіне SMS жібереді және сиренаны қосады, бірақ егер осы оқиғаға дейін 30 минут ішінде "OFF" мәтіні бар SMS жіберілсе, ешқандай әрекет жасалмайды.
	Түзету механизмдері бар бағдарлама мәтіні
	# include //GSM модулімен жұмыс істеу үшін SoftwareSerial кітапханасын қосу
	
	SoftwareSerial mySerial (2, 3); / / arduino мен GSM арасындағы деректерді беру порттарының мақсаты
	int siren = 12; / / динамик порты (сиреналар)
	int ir1 = 5; / / 1 аймақ ir Модулінің порты inter 2 = 6; / / IR Модулінің порты 2 аймақ
	inter 3 = 7; / / ir Модулінің порты 3 аймақ inter 4 = 8; / / 4 аймақ ir Модулінің порты inter 5 = 9; / / 5 аймақ ir Модулінің порты int power = 13; / / жарықдиодты порт (қосулы)
	int sir = 4; / / LED порты дабыл
	void setup() {
	pinMode (siren, OUTPUT); / / pin тағайындау
	pinMode (1, енгізу); / / pin тағайындау pinMode (power, OUTPUT); / / pin тағайындау
	pinMode (pin, OUTPUT); / / pin тағайындау
	digitalWrite (power, HIGH); / / pin тағайындау
	mySerial.begin (19200); // arduino мен gsm mySerial арасындағы байланыс жылдамдығының мақсаты.println ("AT+CMGF=1");// delay SMS
		
		Берілген тапсырманы орындайды.
		
		Қосымша деректер жинақтайды.
		
		Нәтижеге бағытталған білім алады.
			ҚБ «Бағдар-шам»
			
			ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»
			
			ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»
				
				презентация, таратпа материалдар
				
				карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
				
				презентация, таратпа материалдар

	мәтіндік			

	режимін іске қосу (500); // mySerial модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі.println ("AT+CSCS=\" GSM\""); //SMS мәтіндік режимін кодтауды тағайындау-GSM (ASCI)
	delay(500); // delay модулімен GSM
	деректерін өңдеу үшін кідіріс (10000); / / күзет режимін қосар алдында кідіріс
	sms (String ("Signalizacia on"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 мәтінмен Signalizacia on
	}
	void loop() {
	int irp1 = digitalRead (ir1); / / IR сенсорының 1-ден деректерді оқу және оларды irp1 айнымалысына орналастыру
	int irp2 = digitalRead (ir2); / / IR сенсоры 2-ден деректерді оқу және оларды irp2 айнымалысына орналастыру
	int irp3 = digitalRead (ir3); / / IR сенсоры 3-тен деректерді оқу және оларды irp3 айнымалысына орналастыру
	int irp4 = digitalRead (ir4); / / IR сенсоры 4-тен деректерді оқу және оларды irp4 айнымалысына орналастыру
	int irp5 = digitalRead (ir5); / / IR сенсорының 5 деректерін оқу және оларды irp5 айнымалысына орналастыру
	if (irp1 | irp2 | irp3 | irp4 | irp5 == HIGH) {//егер қандай да бір ir сенсоры қозғалысты анықтаса
	if(irp1 == HIGH){// егер 1 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone1"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 Zone1 мәтінімен
	}
	if (irp2 = = HIGH) {//егер 2 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса(String("Zone2"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 Zone2 мәтінімен
	}
	if(irp3 == HIGH){// егер 3 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone3"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 Zone3 мәтінімен
	}
	if(irp4 == HIGH){// егер 4 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone4"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 Zone4 мәтінімен
	}
	if(irp5 == HIGH){// егер 5 ir сенсоры
		
		Берілген тапсырманы орындайды.
		
		Қосымша деректер жинақтайды.
			ҚБ «Бір түйін сөз» әдісі
			ҚБ: «Бас бармақ»
				
				карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілте-меы
				карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone5"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
	+ 79277433422 Zone5 мәтінімен
	}			

	for (int I=0; i <= 60; i++) {//digitalWrite(pin, HIGH) жарықдиодты жыпылықтаумен 30 секундтық сиренаны іске қосу;/ / қосулы жарық диоды дабыл
	tone (siren, 5000);// сирена 5000 Гц дыбыс шығарады
	delay (300); // 0.3 сек ішінде
	digitalWrite (sir, LOW);// өшірулі жарық диоды дабыл
	tone (siren, 600);// сирена 600 гц дыбыс шығарады
	delay (200);// 0.2 сек ішінде
	}
	not one (siren); / / сиренаны өшіру
	delay (30000); // дабыл жұмысын 30 секундқа тоқтату
	}
	}
	void sms (String text, string phone) { // mySerial SMS жіберу алгоритмі.println ("AT+CMGS=\" " + phone+"\""); / / SMS
	жіберу пәрмені(нөмір) delay (1000);// mySerial модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі.басып шығару(мәтін);// SMS жіберу пәрмені(мәтін)
	delay (300);// serial модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі.print((char)26);
	delay(300);// delay модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі (3000);// GSM модулімен деректерді өңдеудің кешігуі }
	3 тапсырма.*Arduino-да бағдарламалау тілі*
	Arduino бағдарламалау тілі стандартты болып табылады C++ (қолданылады AVR-GCC компиляторы) жаңадан бастаушыларға алғашқы жұмыс бағдарламасын жазуды жеңілдететін кейбір ерекшеліктері бар.
	Arduino бағдарламашысы жазған бағдарламалар эскиздер (немесе кейде эскиздер) деп аталады және ino кеңейтімі бар файлдарда сақталады. Бұл файлдарды құрастыру алдында Arduino препроцессоры өңдейді. Сондай-ақ жобаға стандартты C++ файлдарын жасауға және қосуға болады.
	C++ тілінде міндетті болып табылатын main() функциясын Arduino препроце-ссоры өзі жасайды, сол жерге қажетті «дөрекі» әрекеттерді енгізеді.
	Бағдарламашы Arduino талап ететін екі орнату() және цикл() функцияларын жазуы керек. Біріншісі іске қосу кезінде бір рет шақырылады, екіншісі шексіз циклде орындалады.
	Бағдарламашы өз бағдарламасының мәтініне (эскиз) пайдаланылған стан-дартты кітапханалардың тақырыптық файлдарын енгізуге міндетті емес. Бұл
		Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдарш ам»	презента ция, таратпа материа лдар

	тақырып файлдарын Arduino	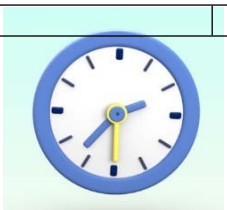		

	препроцессоры жоба конфигурациясына сәйкес қосады. Дегенмен, теңшелетін кітапханалар көрсетілуі керек. Arduino IDE жоба менеджерінде кітапханаларды қосудың стандартты емес механизмі бар. Стандартты C++ тіліндегі бастапқы код ретінде кітапханалар IDE жұмыс каталогындағы арнайы қалтаға қосылады. Бұл кітапхананың атын IDE мәзіріндегі кітапханалар тізіміне қосады. Бағдарламашы қажетті кітапханаларды атап өтеді және олар компиляция тізіміне енгізіледі. Arduino IDE компилятор параметрлерін ұсынбайды және басқа параметрлерді азайтады, бұл жаңадан бастаушыларға бастауды жеңілдетеді және проблемалар қаупін азайтады. Ең қарапайым Arduino бағдарламасы екі функциядан тұрады: - setup(): функция микроконтроллердің басында бір рет шақырылады; - loop(): функция микроконтроллер жұмыс істеп тұрған барлық уақытта шексіз циклде () орнатылғаннан кейін шақырылады;			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №3.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	Қауіпсіз интернет Ақпараттық қауіпсіздік мәселелерін қарастыру	
	Ақпараттық Ресустарға сілтемеды қорғаудың заманауи әдістері мен құралдарын қолданудың мүмкін жо	
Курс кезеңдері	**Курс барысы**	**Ресу**
	Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің	**Оқ** **ренеш** **Бағалау**

Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	***1* тапсырма.***Ақпараттық қауіпсіздіктің негізгі түсініктері* **Ақпараттық орта** – бұл ақпараттық Ресустарға сілтемеды құруға және пайдалануға арналған компьютерлік жүйелерге негізделген шарттар, құралдар мен әдістердің жиынтығы. **Ақпараттық қауіпсіздік** – қоғам мен адамның ақпараттық ортасын қорғау жөніндегі шаралар жиынтығы. ***2* тапсырма.***Интернет вирустары* 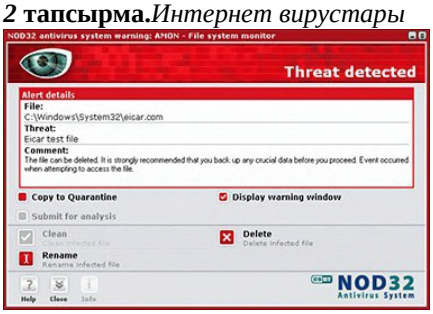 *Троялық жылқы:* - жасырын (қашықтан) басқару утилиталары (Back Door); - пошта; - пернетақта; - әзіл бағдарламалары (зиянсыз дерлік бағдарлама). **3 тапсырма**. *Компьютерлік қылмыстар.* *Компьютерде сақталған ақпаратқа рұқсатсыз қол жеткізу:* - ақпаратты бұзу; - қашықтағы терминалдан қосылу; - заңды пайдаланушы үшін жүйеге ену; - жүйе ақаулығы. *Компьютерлік ақпаратты қолдан жасау* - Компьютерлік қылмыстың бұл түрі рұқсат етілмеген қол жеткізудің бір түрі болып табылады, оның айырмашылығы, оны әдетте сыртқы қолданушы емес, әзірлеушінің өзі және жеткілікті жоғары біліктілігі бар. **4 тапсырма.** *Ақпаратты қорғау әдістеріне шолу*	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	Ақпаратты қорғау әдістерінің кейбір бағыттары бар: - заңды; - ұйымдастырушылық; - техникалық. **5 тапсырма.** *Техникалық қорғаныс құралдарын екі түрге бөлуге болады:* 1. **Аппараттық құралдарды қорғау мыналарды білдіреді:** - электр қуатының бұзылуынан қорғау; - серверлердің, жұмыс станцияларының және жергілікті компьютерлердің істен шығуынан қорғау. **2. Бағдарламалық жасақтаманы қорғау:** - ақпаратты мұрағаттау; - криптографиялық қорғау әдістері; - ақпаратты шифрлау; - электрондық қолтаңба; - антивирустық бағдарламалар.	 Қосымша деректер жинақтайды Берілген тапсырманы орындайды.	бармақ» ҚБ «Бағдаршам»	карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 4.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
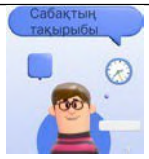	**Ойындар және олардың дизайны** 			
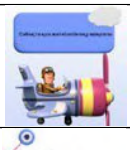	Ойындардың қалай жасалатынын түсіну			
	Ойынды өз бетіңізше жасау қаншалықты қиын екенін қарау			
Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 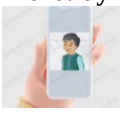	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы 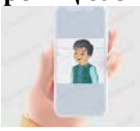	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру.	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын**		

	Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.	**біледі**		
Курстың ортасы	***1* тапсырма.***Ойындарды құру кезеңдері* **Ойындарды прототиптеу** – бұл жоба үшін негізгі функционалдылықты жүзеге асыру процесі. Прототиптеудің міндеттілігі жүйені тұтастай талдау қажеттілігіне байланысты. **Ойын дизайны.** Бағдарламашының негізгі міндеті ойын дизайнын жасау болмаса да, олар көбінесе ойын жасаушылармен тең дәрежеде үлес қосады. **Өндіріс.** Өндіріс процесінде бағдарламашылар дизайн құжатында сипатталған ойынды жасау үшін бастапқы кодтың үлкен көлемін жасай алады. ***2* тапсырма.***Construct - ойындар әзірленетін бағдарлама* 	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	- Егер сіз кодтың бір жолын жазбаған болсаңыз, Construct - ең жақсы таңдау. Бұл бағдарлама толығымен GUI арқылы басқарылады. Яғни, барлық элементтер оңай жасалады және сүйреп апару және түсіру принципі бойынша тінтуірмен сүйреледі. Ойын логикасы мен айнымалылар қосымшаның өзі ұсынған дизайн ерекшеліктерімен жүзеге асырылады. - Construct 3 негізгі артықшылықтарының бірі нәтижені ондаған түрлі платформаларға және ондаған түрлі пішімдерге экспорттауға болады. Дайын ойынды басқа платформаға ауыстыру немесе оны басқа форматқа ауыстыру үшін ештеңені өзгертудің қажеті жоқ. HTML5, Android, iOS, Windows, Mac, Linux, Xbox One, Microsoft Store және т.б. экспорттауды қолдайды. **3 тапсырма.** Unity - *ойындар әзірленетін бағдарлама* 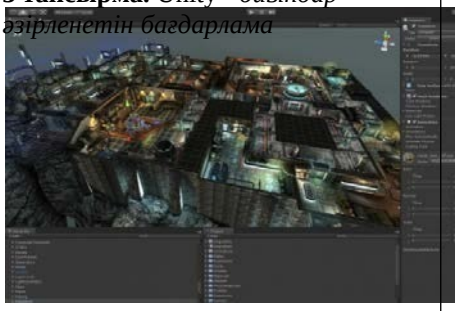 - Unity - бастапқыда үш өлшемді «қозғалтқыш» болған әзірлеу ортасы, бірақ уақыт өте келе, 2013 жылы 2D қолдауы қосылды**.** - 2D ойындарын жасауға болады, бірақ қателер мен бұзылулар жоққа шығарылмайды, өйткені 2D ортасы 3D жүйесімен тығыз байланысты. Бұл сонымен қатар 2D ойындарына өнімділікке әсер ететін көптеген қажетсіз «қоңыраулар мен ысқырықтар» қосылатынын білдіреді. - Unity-де кез келген басқа ойын қозғалтқышына қарағанда көбірек экспорттық опциялар бар: Windows, Linux, Mac, iOS, Android, HTML5, Oculus Rift және Steam VR сияқты виртуалды шындық жүйелерінің барлық түрлері, Xbox One, PlayStation4, Nintendo Switch және Nintendo Wii U қолдауы. **4 тапсырма.***Godot Engine ойындар әзірленетін бағдарлама*	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор

	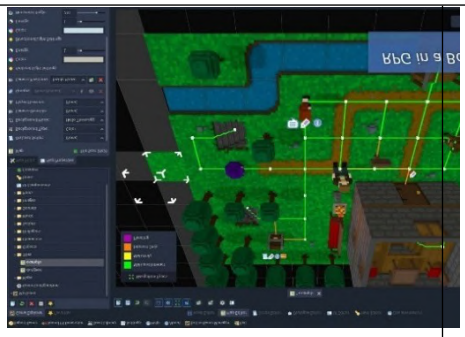 - Unity сияқты, Godot Engine 2D және 3D ойындарын әзірлеуді қолдайды. Дегенмен, Unity-тен айырмашылығы, бұл қолдау әлдеқайда жақсы деңгейде жүзеге асырылады. 2D қозғалтқышы бастапқыда тәуелсіз жүйе ретінде жасалған. - Көріністерді үлкенірек, ал оларды өз кезегінде одан да үлкенірек етіп біріктіруге болады. Иерархиялық дизайн тәсілі жеке элементтерді ұйымдастыруды және өзгертуді жеңілдетеді. - *Godot* ойын элементтерін басқару үшін апарып тастау әдісін пайдаланады, бірақ элементтердің көпшілігін Python тәрізді GDScript сценарий тілі арқылы өзгертуге болады.	 Берілген тапсырманы орындайды.		Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 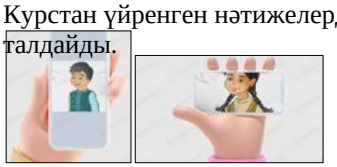	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 5-6.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
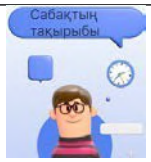	**VR және AR әртүрлі салаларда қолданылуы** 	
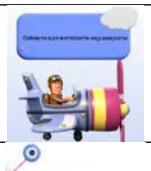	Виртуалды және толықтырылған шындық технологияларын үйрену	
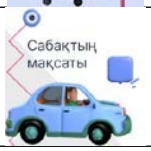	Әртүрлі салаларда қолдану мүмкіндігін табу	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурсқа сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.***VR және AR технологиялары* • **VR** – бұл пайдаланушыға виртуалды ортаға енуге және виртуалды шындық дулығалары сияқты арнайы құрылғыларды пайдаланып онымен әрекеттесуге мүмкіндік беретін технология. • **AR** – камералар мен басқа құрылғыларды пайдалана отырып, нақты әлемге көрнекі элементтерді қосатын технология. Екі технология да әртүрлі салаларда кеңінен қолданылады. **2 тапсырма.***Білім беруде VR және AR қолдану* • Виртуалды және толықтырылған шындықты білім беруде оқушыларға тиімдірек оқуға көмектесетін интерактивті сабақтар мен оқулықтар жасау үшін пайдалануға болады. • VR және AR оқушыларға дағдыларын жақсартуға және	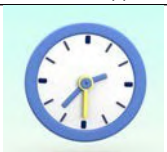 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресурсқа сілтемеы презентация, таратпа материалдар

	шынайы өмірге дайындалуға көмектесу үшін виртуалды зертханалар мен симуляцияларды жасау үшін де пайдаланылуы мүмкін. **3 тапсырма.***Ойын-сауықта VR және AR қолдану* • VR және AR әртүрлі ойындар мен ойын-сауықтарды, мысалы, жарыс симуляциялары немесе виртуалды турлар жасау үшін пайдаланылуы мүмкін. • Сондай-ақ, VR және AR виртуалды тақырыптық саябақтар мен мұражайларды құру үшін пайдаланылуы мүмкін, бұл пайдаланушыларға әртүрлі дәуірлер мен мәдениеттердің атмосферасына енуге мүмкіндік береді. **4 тапсырма.***Өндірісте VR және AR қолдану* 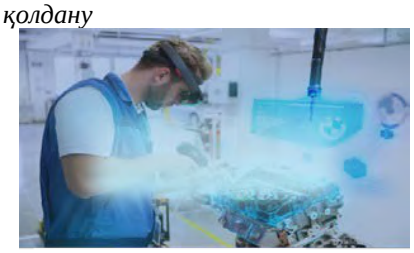 • Виртуалды және толықтырылған шындықты өндірісте виртуалды прототиптер мен модельдеулерді жасау, жобалау процесін жылдамдату және физикалық прототиптерді жасау құнын азайту үшін пайдалануға болады. • VR және AR сонымен қатар өндірістің сапасы мен тиімділігін арттыру үшін қызметкерлерді оқыту үшін пайдаланылуы мүмкін. **5 тапсырма.***VR және AR қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері* ВЕНН ДИАГРАММАСЫ 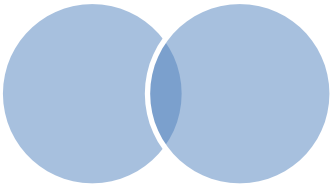 VR және AR пайдаланудың артықшылықтары мыналарды	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Берілген тапсырманы орындайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас бармақ» ҚБ «Бағдаршам»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар

	қамтиды: • Интерактивті және тиімді оқу бағдарламалары мен сабақтарын құру мүмкіндігі • Жобалау процесін жылдамдату және шығындарды азайту үшін виртуалды прототиптер мен модельдеулерді жасаңыз • Қызықты және қызықты ойын-сауық бағдарламаларын жасау *Кейбір кемшіліктер бар, мысалы:* • Аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге жоғары шығындар • VR және AR-мен жұмыс істеу үшін арнайы білім мен дағдылардың қажеттілігі • Пайдаланушыларға бағдарсыздық пен ыңғайсыздық туғызу мүмкіндігі			
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 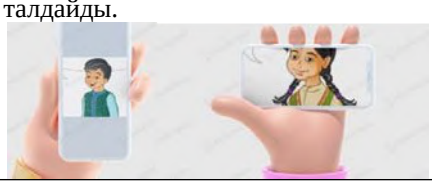	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 7.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	Бағдарламалау: скрипт құру 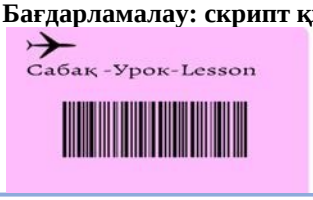 	
	Скрипт құруға арналған бағдарламаларды үйрену	
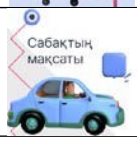	Код жазуға арналған бағдарламаларды үйрену	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 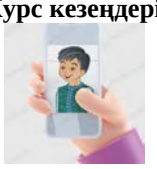	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы 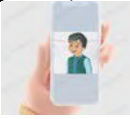	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы 	**1 тапсырма.** Скрипт дегеніміз не? *Сценарий (скрипт)* – белгілі бір тапсырмаларды автоматты түрде орындау үшін сценарийлік бағдарламалау тілі (JavaScript, PHP, Perl, Python және т.б.) арқылы сипатталған әрекеттер тізбегі. Сценарийлер деректерді сақтауға және оларға жылдам қол жеткізуге мүмкіндік беретін әртүрлі дерекқорлармен (мысалы, MySQL) өзара әрекеттесуге бейім. *Сценарийлерді құруға арналған бағдарламалар:* - IDLE - PyCharm - Intellij IDEA - Eclipse - Netbeance - RubyMine - Notepad++ - SublimeText	 Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	 презентация, тарат-па материал-дар
	2* тапсырма.Game Maker* 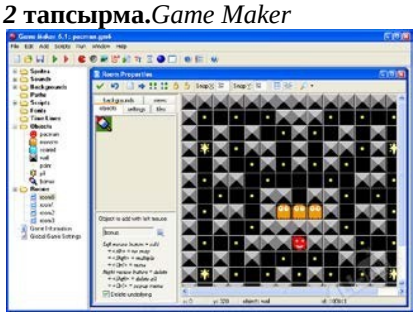 **Game Maker** – кең ауқымды платформалар үшін ойындар жасауға мүмкіндік беретін қарапайым 2D және 3D ойын құрастырушы: Windows, iOS, Linux, Android, Xbox One және т.б. Бірақ әрбір ОЖ үшін ойынды конфигурациялау қажет болады, өйткені Game Maker ойынның барлық жерде бірдей жұмыс істеуіне кепілдік бермейді.	 Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
	3* тапсырма.Unity 3D.* 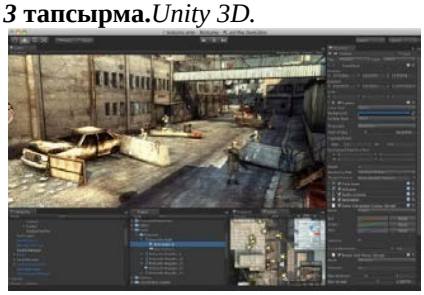 Ең қуатты және ең танымал ойын қозғалтқыштарының бірі - Unity 3D. Оның көмегімен сіз бірдей визуалды бағдарламалау интерфейсін пайда-лана отырып, кез келген күрделіктегі және кез келген жанрдағы ойын-	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар

	дарды жасай аласыз. Бастапқыда Unity 3D жүйесінде толыққанды ойындар жасау JavaScript немесе C # сияқты бағдарламалау тілдерін білуді білдірсе де, қазір олар тек үлкенірек жобалар үшін қажет. **4 тапсырма.***Kodu game Lab* - Kodu Game Lab 3D ойынын әзірлеуді енді бастағандар үшін ең жақсы таңдау болуы мүмкін. Түрлі-түсті және түсінікті интерфейстің арқасында бұл бағдарламада ойындар жасау қызықты және мүлде қиын емес. - Бағдарлама олардың қалай жұмыс істейтінін және ойындарды құрудың қандай алгоритмін түсінуге өте жақсы көмектеседі. Айтпақшы, ойын жасау үшін тіпті пернетақта қажет емес - барлығын жай тінтуірмен жасауға болады. Мұнда код жазудың қажеті жоқ, тек объектілер мен оқиғаларды басу керек	 Берілген тапсырманы орындайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточкалар, ғалам-тор Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.	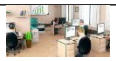	

Сабақ № 8-9.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
 	Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқасы 	
	Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқаларын үйрену	
 	Бағдарламалау тілдерінің түсінігін білу.	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы 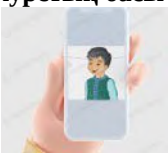	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма**. *Бағдарламалау тілдеріне қойылатын негізгі талаптар:* көріну - бірлік - икемділік - бірегейлік - *Осы критерийге сәйкес бағдарламалау тілдерінің келесі деңгейлерін бөлуге болады:* - машина; - машинаға бағытталған (құрастырушылар); - машинадан тәуелсіз (жоғары деңгейлі тілдер). **2 тапсырма.***Scala программалау тілі* - Scala бағдарламалары көп жағынан Java бағдарламаларына ұқсас және Java кодымен еркін әрекеттесе алады. Тіл біркелкі нысан моделін қамтиды, бұл мағынада кез келген мән объект болып табылады және кез келген операция әдіс шақыру болып табылады. - Тіл Smalltalk тіліне ұқсас таза нысанға бағытталған модельді пайдаланады: әрбір мән объект болып табылады, ал әрбір операция хабарлама болып табылады. - Әрбір функция мән болып табылады. Тіл анонимді және карриленген функцияларды анықтауға арналған жеңіл синтаксисті қамтамасыз етеді. - Scala Java тілінде жазылған кодпен әрекеттесе алады. java.lang бумасындағы барлық	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы 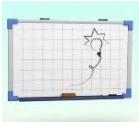 презентация, таратпа материалдар

	Сыныптар			

	әдепкі бойынша енгізілген, ал басқалары анық түрде қосылуы керек. - Scala-да жазылған негізгі веб фреймворктер - Play, Lift. LinkedIn әлеуметтік желісі Signal API қолдауы үшін Scalatra микрофремворкін пайдаланады. Scala әзірлеу инфрақұрылымының маңызды бөлігі, Sbt автоматтандырылған құрастыру құралы да Scala тілінде жазылған. **3 тапсырма.***Go бағдарламалау тілі* 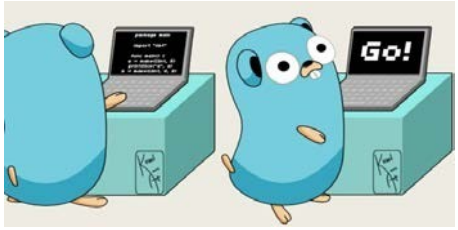 *Go тілінің негізгі мүмкіндіктері:* - Go-қатаң статикалық терілген тіл. Автоматты типті шығару қол жетімді, Тапсырыс түрлері үшін — "үйрек теру". - Көрсеткіштерді толыққанды қолдау, бірақ оларға арифметикалық амалдарды қолдану мүмкіндігі жоқ, керісінше++/d. - Кірістірілген Юникод қолдауы бар жол түрі. - Динамикалық массивтерді, хэш- кестелерді, кесінділерді (кесінділерді) пайдалану, коллекцияны айналып өту үшін цикл опциясы. - Функционалды бағдарламалау құралдары: атаусыз функциялар, тұйықталу, параметрлердегі функцияларды беру және функционалдық мәндерді қайтару. **4 тапсырма.***Swift бағдарламалау тілі* - Тілдің кейбір функциялары басқа ұқсас тілдерге қарағанда жылдамырақ. Мысалы, күрделі нысандарды сұрыптау Python-ға қарағанда 3,9 есе жылдам және Objestive-C-ге қарағанда 1,5 есе дерлік жылдамырақ. - Swift тілінде жазылған код бір жобада C және Objestive-	Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	C			

	бағдарламалау тілдерінде жазылған кодпен бірге жұмыс істей алады. - *Apple Swift кодын бірнеше ашық репозиторийлерге бөлді:* - компилятор және стандартты кітапхана; ядролық кітапханалар; пакет менеджері; клондалған репозиторийлер.			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 10.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	3D принтер – болашақтың технологиясы Сабақ -Урок-Lesson	
	3D принтердің не екенін және оны адамдар қалай қолданатынын білу	
	Құрылғы қалай жұмыс істейтінін біледі	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.***3D басып шығару қалай жұмыс істейді* Үш өлшемді басып шығарудан фигураны қалыптастыру принципі аддитивті деп аталады (Add (ағылшын) - қосу сөзінен). Бастау үшін болашақ объектінің компьютерлік моделі жасалады. Мұны CAD жүйесінің 3D графикалық редакторын (3D StudioMax, SolidWorks, AutoCAD) пайдалану арқылы немесе бүкіл нысанды 3D форматында сканерлеу арқылы жасауға болады. Содан кейін арнайы бағдарламалық өнімді пайдаланып, сканерленген нысанды қабаттарға	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдарш ам»	презентация, таратпа материалдар

	бөледі және басып шығару кезінде материал қабаттары қолданылатын реттілігін анықтайтын пәрмендер жинағын жасайды. 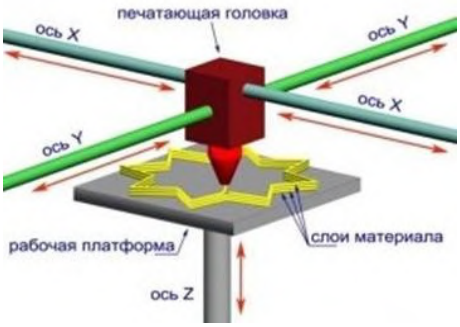 *3D басып шығару технологиялары өте көп. Олар қабаттардың қалыптасу принципі және олардың байланыстары бойынша ерекшеленеді.* ***2* тапсырма.***Негізгі технологиялар (SLA, SLS, DLP, EBM, HPM)* *3D принтерлерінде басып шығару пайдаланылған материалға байланысты әртүрлі тәсілдермен жасалуы мүмкін.* **SLA технологиясы -** **SLS технологиясы -** **DLP технологиясы -** **EBM технологиясы -** **FDM технологиялары -** *Қазіргі уақытта қолмен басып шығару үшін қолданылатын тағы бір қызықты құрылғы пайда болды - 3D нысандарын салуға арналған қаламдар. Қаламдар принтерлер сияқты жасалады. Пластикалық жіп қаламға беріледі, онда ол қажетті температураға дейін ериді және кішкене саптама арқылы сығады.* ***3* тапсырма.***3D басып шығаруға арналған қолданбалар* 	 Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар

	 Құрылыс - 1. Медицина - 2. Сәулет және дизайн – 3. Білім - 4. Автокөлік - 5. Киім мен аяқ киім тігу - 6. Зергерлік бұйымдар - 7. Тарих және антропология – **4 тапсырма.***Бұл технологияны өмірдің әртүрлі салаларында қолданудың мәселелері мен болашағы* **Мәселелері** **Болашағы**	 Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Бас бармақ»	 презентация таратпа материалдар
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 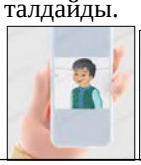	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ № 11.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
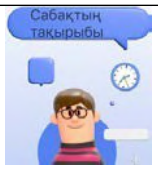	**HTML беттерін құру** 			
	Веб-сайттың құрылымымен танысу			
	Тақырыптық веб-сайт құруды үйренеді			
Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 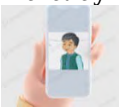	**Ресустар-ға сілтеме**
Курстың басы 	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы	**1 тапсырма.** ***Веб-сайт (web-site)*** Веб-сайт (***web-site***), мұнда ***web*** - веб немесе желіні білдіреді, ал сайт - орынды білдіреді. Кейбір жалғыз кеңістік, басқа орындармен байланысты, мазмұнға толы. Күшті серверлер немесе хостинг – беттің мазмұнына қол жеткізуді және қарауды үзусіз қамтамасыз етеді. • *Өзіңіздің қарапайым, бір беттік визитка сайттарын жасаудың қандай нұсқалары бар?* • *Олардың әрқайсысының артықшылықтары мен кемшіліктерін көрсете отырып, олардың кейбірін қарастырыңыз.*	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдарш ам»	презентац ия, таратпа материалд ар
	2 тапсырма. *Веб-сайт жасау қызметтері* - *Сізге тек дизайнермен немесе дайын шаблонмен тіркелір, сайт*	Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	карточкал ар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
	3 тапсырма. ***HTML*** 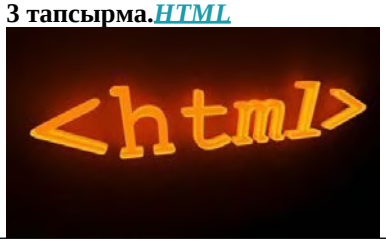	Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	презентац ия, таратпа материалд ар

Кемшіліктері	***Артықшылығы***

Кемшіліктері	***Артықшылығы***

	HTML - сайтты жасау үшін қолданылатын негізгі белгілеу тілі. - *Өнімнің коды мәтіндік, графикалық, аудио және бейне мазмұн сияқты браузер үшін белгілі бір объектілердің орналасуын анықтайтын көптеген тегтер тізбегінен тұрады.* - *Әдіс өте қарапайым емес, өйткені сізге қосымша білім қажет.* - *Дизайнерлерден айырмашылығы, сайттың салмағы аз, жеке дизайн болады.*			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №12.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
	Жылдам оқуға арналған бағдарлама			
	Ақпаратты жылдам өңдеу және жылдам оқуды үйрету үшін тренажер бағдарламасын жасауды үйрену			
	Бағдарлама жасауды үйренеді			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы	***1* тапсырма.***Бағдарлама құрылымы* **Қолданылатын технологиялар:** Бұл жоба python тілінде, сондай-ақ терезе дизайнын жасау үшін PyQt5 негізін және пайдаланушы нәтижелерін сақтау үшін енгізілген Sqlite3 дерекқорды басқару жүйесін пайдалану арқылы жасалған. **ДҚ құрылымы** **2** кестеден тұратын Users дерекқорын пайдаланады: **1. User:** a. Login b. Password **2. Stats:** a. Wm_rating b. Score ***Бағдарлама жұмысының мысалы*** ***2* тапсырма**. *Авторизация мәзірі* 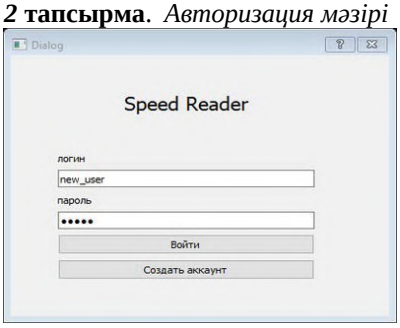 ***3* тапсырма.***Оқу жылдамдығын тексеру* 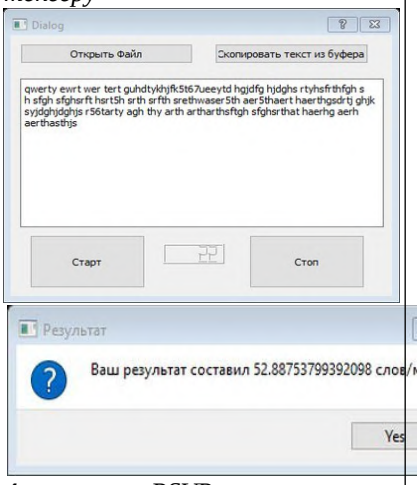 ***4* тапсырма.***RSVP визуализациясы*	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Бағдарш ам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация таратпа материалда р карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалда р

	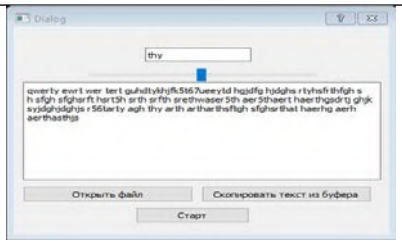 **5 тапсырма.***Зейінділік жаттығуы* 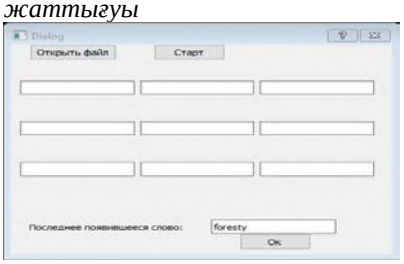 	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас бармақ»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №13-14.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	Жасанды интеллектті дамыту және енгізу 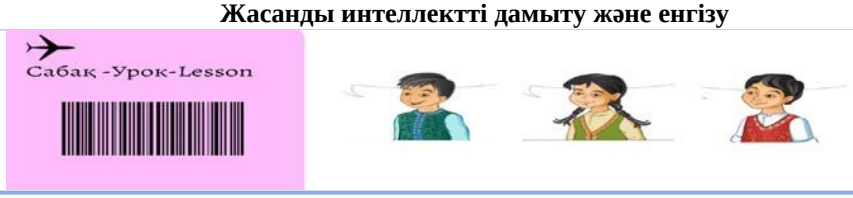 	
	Жасанды интеллект роботын жасауды үйрену	
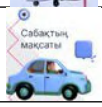	Жасанды интеллект туралы түсінігін қалыптастыру	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 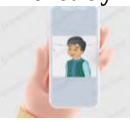	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы 	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы 	***1* тапсырма.***Жасанды интеллекттің пайдасы мен зияны*** Венн диаграммасы 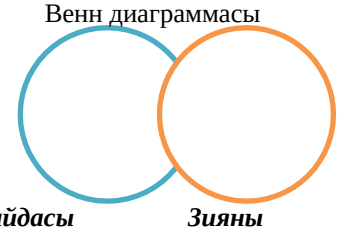 ***Пайдасы*** ***Зияны*** ***2* тапсырма.***Бот құру*** • Бот жасау үшін мен Python бағдарламалау тілін қолдандым. • Код жазудың жылдам және оңай жолы - Dialogflow.com пайдалану. Dialogflow - бұл әртүрлі құрылғыларда әртүрлі платформалар мен тілдер үшін чат-боттар жасауға мүмкіндік беретін қызмет. • Сайт бот үшін негізгі пәрмендерді жасайды және Python кодын пайдалана отырып, бағдарлама пайдаланушы сұрауларын қабылдайды және жауапты шығарады. • Арнайы екі модуль JSON (JavaScript Object Notation) және API.AI. **3 тапсырма.** *JSON ыңғайлы форматта деректерді кодтау және декодтау. API.AI сөйлеуді тануды табиғи тілмен оңай біріктіру.* **Кодты жазу:** 0. **import** apiai 1. **import** json 2. **import** colorama **as** i 3. **import** termcolor **as** t 4. **from** termcolor **import** colored **,** cprint **5.** i.init **()** *6.* **print(**'.....*April* --'**)** **7. def** send_message**(**message**):** 8. # Токен API к Dialogflow 9. request = apiai.ApiAI**(**'*284b7a7808e148bd8675345de315ba1c*'**)**.text_request**()** 10. # На каком языке будет послан запрос 11. request.lang = '*ru*' 12. # ID Сессии диалога (нужно, чтобы учить бота)	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар

	13. request.session_id = '*April2020*' 14. # Посылаем запрос к ИИ с сообщением от пользователя 15. request.query = message 16. # Разбираем JSON и вытаскиваем ответ 17.17. response = json.loads (request.get response().read().decode('*utf-8*')) 18. a = response['*result*']['*fulfillment*']['*speech*'] 19. **print**(t.colored(a, '*white*', '*on_blue*')) 20. **print** ('--') **21. return** response['*result*']['*acti on*'] **22. print** (t.colored('*Напишите мне что-нибудь:* ', '*red*')) **23.** message = **input()** 24. **print** ('--') **25.** action = **None** **26. while True:** 27.27. action = send_message(message) **28. if** action == '*smalltalk.greetin gs.bye*': a. **break** 29. message = **input ()** 30. **print** ('--') **4 тапсырма.***Модульдер мен әдістерді қосу (импорттау) :* • 0-5 жолдарда Dialogflow және мәтінді шығарумен жұмыс істеу үшін әртүрлі модульдерді қосамыз. Мен 0 және 1 модульдер туралы бұрын айттым. 2-4-жолдарда өнім тым шикі болып көрінбеуі және кем дегенде дизайнға ие болуы үшін пайдаланушы экранында түрлі-түсті мәтінді көрсету үшін **termcolor** және **colorama** модульдерін қосамыз. • 5-жолда біз **__init** әдісін қосамыз, ол шамамен Python-да конструктор болып табылады; мысалы, біздің жағдайда, бұл әдіс болмаса, түсті мәтіннің орнына бізге түсініксіз таңбалары бар мәтін көрсетіледі. Сондықтан біз колорама модулін (**i** ретінде 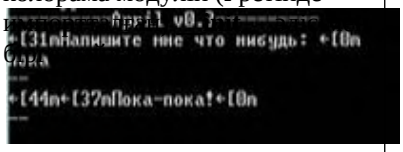 	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас бармақ»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	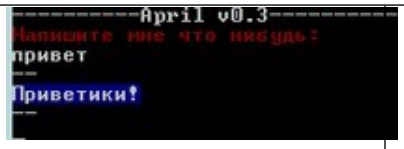 **5 тапсырма.***Бағдарламаның қалған бөлігін жазу:* **6-жолда** біз бағдарламаға бағдарламаның басында оның аты жазылған жолды шығаратынын айтамыз. **7-жолда** хабар параметрін қабылдайтын және оның мәндерін қабылдайтын жаңа send_message функциясын анықтайтын def операторын қосамыз. **9-жолда** ApiAI('x') функциясы бар аріаі модулінің мәні тағайындалған сұрау(сұраныс) айнымалысы жасалады, ол өз кезегінде басқа text_request () функциясын қамтиды, мұнда x - таңбалауыш (кілт) біз Dialogflow бағдарламасында бот (агент) жасау кезінде аламыз. Әрі қарай, роботты әрі қарай оқыту үшін сұрау қай тілде жіберілетінін және диалогтық сессияның идентификаторын көрсетеміз (**11 және 13-жолдар**) **15-жолда** хабар айнымалысының мәнін (біздің сұранысымыз немесе хабарламамыз) request.query айнымалысына тағайындаймыз (сұрау - айнымалы, сұрау - әдіс) және біз сұрауды АИ-ге хабарламамен жіберемiз. пайдаланушы. **17-жолда** айнымалы жауапқа (Response) бағдарлама біздің хабарламаға тартылған жауаптың мәнін тағайындаймыз. **18-жолда** а айнымалысы жауап (орындау, т.б.) туралы қажетсіз мәліметтерді қоспай, жауап айнымалысының мәнін қабылдайды. **19 және 20-жолдарда** біз бағдарламаға алынған жауапты түрлі-түсті мәтінде көрсетуді айтамыз (termcolor модулін пайдалану) **22-25-жолдарда** ботты іске қосқан кезде, біз бағдарламаға пайдаланушыдан хабарлама сұрауын айтамыз және сұрауларымыздың мәндерін	 Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	 презентация, таратпа материалдар

	қабылдайтын және оларды request.query айнымалысына беретін хабар айнымалысын жасаймыз. **26-30 жолдарда** пайдаланушы Dialogflow сайтында сақталған smalltalk.gretings.bye (bye/goodbye/goodnight) тізіміндегі мәндердің кез келгенін жібермейінше, бағдарламаға жұмысын тоқтатпауды айтамыз. Содан кейін мен Python кеңейтімі ретінде жүзеге асырылған Python бағдарламалау тіліне арналған Qt графикалық шеңберіне кеңейтімдердің жиынтығы PyQt арқылы бағдарлама дизайнын әзірлеуді бастадым. PyQt британдық Riverbank Computing компаниясымен жасалған.			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №15-16.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
	Құпия сөзді сақтау бағдарламасын жасау			
	Әртүрлі бағдарламалардың құпия сөздерін пайдаланып Lazarus қабықшасында бағдарлама жазуды үйрену			
	Бірнеше құпия сөздерді сақтау үшін бағдарлама жазуды үйренеді			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы	**1 тапсырма.***Object Pascal (объектіге бағытталған Паскаль)* *Артықшылықтары:* • Қолжетімді IDE (Integrated Development Environment – интеграцияланған әзірлеу ортасы – бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге арналған бағдарламалық құралдар жүйесі). • IDE әзірлеу үшін арнайы әзірленген бірнеше құралдарды біріктіреді. Бұл құралдар әдетте кодпен жұмыс істеуге арналған редакторды қамтиды (синтаксисті бөлектеу және автоматты аяқтау сияқты); құралдарды құру, іске қосу және жөндеу; және нұсқаларды басқару жүйесінің кейбір түрі. • Синтаксисті тазалау • IDE игеруге және қолданбалы қосымшаларды жасауға кететін ең аз уақыт. **Кемшіліктері:** • С отбасының бағдарламаларымен салыстырғанда кітапханалар саны аз. • сияқты жеткіліксіз икемділік түпнұсқа Паскаль тілінен дамыды. • IDE әзірлеушілерінің әлсіз қолдауы. • Функцияның шектелуі. • Object Pascal артық немесе толық пайдаланылмаған қондырмаларды қажет етпейтін қарапайым қолданбаларды құруға бағытталған. Object Pascal, Skype, The Bat пайдалану! **2 тапсырма.***Lazarus*	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентаци, таратпа материалда

	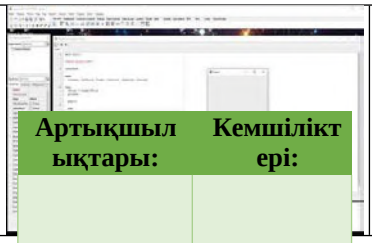			

Артықшылықтары:	Кемшіліктері:

	Lazarus ортасының интерфейсі **Lazarus** Free Pascal компиляторына арналған Object Pascal тілінде ашық бастапқы бағдарламалық жасақтаманы әзірлеу ортасы болып табылады және бұл орта сонымен қатар Delphi тәрізді ортада кросс-платформалық қосымшаларды әзірлеу үшін біріктірілген. *Функциялары:* _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ **3 тапсырма.***Құпия сөзді сақтау бағдарламасын құру* Жұмыста Lazarus Ver. 2.0.2 бағдарламалық қамтамасыз етудің еркін ортасы пайдаланылды. *Пайдаланылған Ресустарға сілтеме:* • Intel Pentium негізіндегі компьютер • Lazarus бағдарламалық құралын жазуға арналған қабық • Паскаль тілінде программалау бойынша оқу әдебиеттері мен оқу құралдары Дайындық кезеңі *Lazarus IDE негізгі бөліктері* 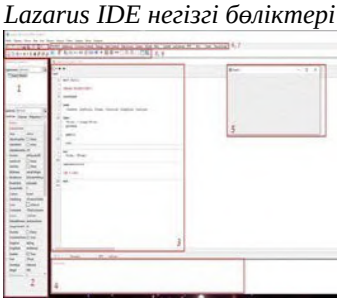 1. Пішін терезесінде көрсетілетін құрылған объектілердің терезесі, яғни дайын бағдарламада көрінетін нысандар 2. Таңдалған нысанның қасиеттері мен оқиғалары1 терезесі 3. Код редакторының терезесі, яғни. кодтың өзі жазылатын	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	р

	жұмыс аймағы
	4. Оқиғалар терезесі, яғни терезеде қателер туралы есеп беру және қателерді тексеруді аяқтау, пайдаланылмаған айнымалылар туралы ескерту
	5. Пішін терезесі, яғни. болашақ нәтиже моделі
	6. Файлмен жылдам жұмыс істеуге арналған панель, яғни ағымдағы құжатты сақтау, жаңа пішіндерді құру және т.б.
	7. Дайын объектілердің бөлімдерінің панелі
	8. «Белсенді» нысаны бар жұмыс тақтасы, яғни түсіну үшін қалаған нәтиженің дайын бөлігін демонстрациялау, нәтижесінде шығару және қажет болған жағдайда одан әрі өңдеу
	9. Дайын объектілер панелі
	
	...Сипаттар мен оқиғалар терезесі1 ... - әрбір объектінің өз қасиеттері мен «Оқиғалары» болады. «Сипаттар» терезесінде, мысалы, объектінің атын орнатуға болады. «Оқиғалар» терезесінде әрекет басқа әрекеттің салдары ретінде орнатылады. Мысалы, "OnClose" оқиғасы бүкіл пішінді жабуға әкеледі.
	
	4 тапсырма.*Өнім сипаттамасы.*
	function Tfr.deshifr(s: string): string; //функция дешифрования
	var
	i: integer;
	st: string;
	begin
	for i:=1 to Length(s) do
	if (s[i]<> "*) and (s[i]*<> '.'*) and (s[i]*<> ';'*) and (s[i]*<> ',') then
	s[i]:= Char((Ord(s[i]) - Ord(k[(i mod Length(k)) + 1])) mod 256);
	st := Copy(s, 1, Length(s) - l);
	Result:= st;
	end;
	
		Берілген тапсырманы орындайды.
				карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	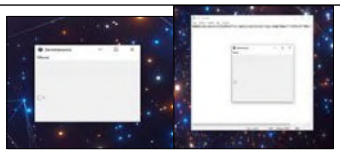			
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №17.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
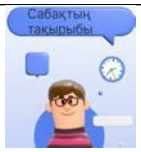	**Кәсіби қызметте компьютерлік технологияны қолдану**			
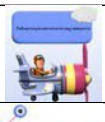	Кәсіби қызметте компьютердің қалай қолданылатынын білу			
	Графикалық дизайнер қолданатын бағдарламалармен танысу			
Курс барысы				
Курс кезеңдері 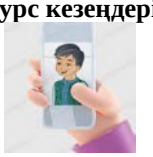	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы 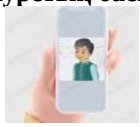	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.***Кәсіби компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету:* <table><tr><td>*Офсетті басып шығару*</td><td>*Сыртқы жарнама және экранды басып шығару*</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> Дұрыс белгіні **(А, В)** орналастырыңыз: **А)** Adobe Photoshop, Gimp (растрлық жұмыс), Adobe	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	презентация, таратпа материалдар

	Illustrator, Inkscape (векторлық жұмыс), Adobe InDesign және QuarkXPress (бет орналасуы). **В)** Corel Draw. **2 тапсырма.** *Графикалық дизайнерлердің MS Office пакетін пайдалануы* **Мәтіндік редактор** **Электрондық** **Компьютерлік презентация** **3 тапсырма.***InDesign пайдалану* - *Adobe InDesign* мақсаты әртүрлі мақсаттағы құжаттардың дизайны мен орналасуын қамтитын баспа ісі болып табылады. **4 тапсырма.***Photoshop, Corel Draw, Adobe Illustrator қолдану* **Adobe Photoshop -** **Adobe Illustrator -** **CorelDRAW** **5 тапсырма.***SAI немесе PaintToolSAI — Microsoft Windows ортасында цифрлық*	 Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	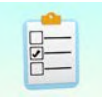 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	сурет салуға арналған, жапондық SYSTEMAX компаниясы әзірлеген бағдарлама. - Секундтарда басталатын шағын бағдарлама; - Толық графикалық планшетті қолдау; - Жұмыстың жоғары жылдамдығы; - Барлық дерлік жылдам пернелер Adobe Photoshop қолданбасынан және олардың жеке комбинацияларынан алынған; - Қаламды тегістеу және жоғары инсульт интерполяциясы; - Кенепті айналдыру; - Жоғары сапалы кескінді көрсету.	 Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Бас бармақ»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 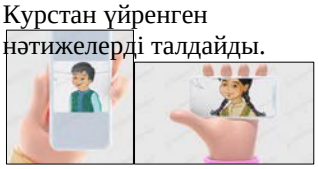	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №18.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
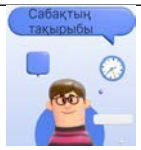	QR коды - екі өлшемді штрих-код 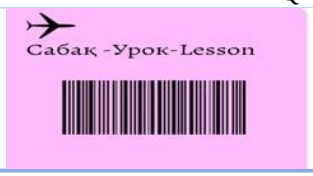 	
	QR кодының негізгі қасиеттерін және оны қолдануды үйрену	
	Әртүрліақпараттықамтитын QR кодтарынжасауүйренеді	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 	**Ресустарға сілтеме**

Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.** *QR кодын жасау* *Әрекет ету жоспары:* • Сайтқа өту • Тиісті сілтемені басу арқылы қажетті код пішімін таңдау • Қажетті деректерді енгізу • Әрекетті растау • Алынған код кескінін сақтау немесе болашақта анықтама үшін сілтемені көшіру **2 тапсырма.** *Бағдарламалар арқылы QR кодын декодтау техникасы* *Әрекет ету жоспары:* 1. QR кодын декодтау үшін бағдарламаны іске қосыңыз 2. Құрылғы камерасын QR кодына бағыттаңыз 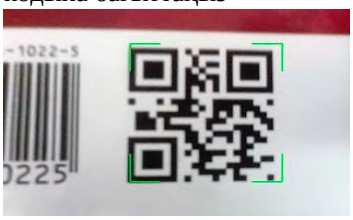 3. Бағдарлама фокусталғаннан кейін және сіз кодталғанға сәйкес ақпаратты алғаннан кейін мазмұнға байланысты браузер арқылы сілтеме бойынша өтуге немесе деректерді сақтауға болады.	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор

	3 тапсырма.*QR кодын оқу құралдарының сипаттамалары* *«QR кодын оқу құралы PRO» мен «QR code reader» салыстыру* ***Параметрлері*** / ***«QR кодын оқу құралы PRO»*** / ***«QR code reader»*** **Сайттарға сілтемелерді оқу** **Геолокация деректерін оқу** **Телефон нөмірлерін оқу** **Электрондық пошта мекенжайын оқу** **Мәтіндік ақпаратты оқу** **Қол жетімділік** **Түсінікті интерфейс** **«Фонарь» опциясының болуы**	 Берілген тапсырманы орындайды.		Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №19-20.

Сынып: **Курсқа қатысушылар саны** **Курсқа қатыспағандар саны**

	Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар
	Пайдалы компьютерлік бағдарламалар туралы білу
	Пайдалы компьютерлік бағдарламаларды қарастыру

Курс барысы

Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқушылардың іс-әрекеті**	**Оқушылардың іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру.	Оқушылар сабаққа дайындалады		

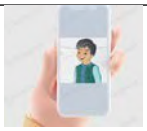	**Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	**Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.** *Компьютерлік бағдарламалардың классификациясы* *Жүйелік бағдарламалар -* _____ _____ _____ _____ *Құралдық бағдарламалар -* _____ _____ _____ _____ *Қолданбалы бағдарламалар -* _____ _____ _____ _____ ***Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар*** **2 тапсырма.** *Ccleaner* *Ccleaner* -бұл уақытша, пайдасыз және жай қажет емес файлдар мен бағдарламаларды жою арқылы компьютерде орынды босатуға және оның жұмысын жылдамдатуға болатын бағдарлама. *Ccleaner-дің негізгі мүмкіндіктерін атаңыз:* - қосымша файлдарды жою	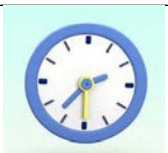 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	презентация таратпа материалдар карточкалар ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	- бағдарламаларды жою - windows тізілімін тазалау - қолданбаны іске қосуды басқару - браузерлерден қондырмаларды өшіру/қосу немесе жою - қатты дискілерді толығымен өшіру **3 тапсырма.***Google Picasa* *Жүйелік фотосуреттерді қарау құралынан артықшылы мен кемшілігін салыстыру* <table><tr><td>*Жүйелік фотосуреттерді қарау құралы*</td><td>*Google Picasa*</td></tr><tr><td colspan="2">Артықшылығы</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="2">Кемшілігі</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар
	4 тапсырма.*Audacity* **Бағдарламаның мүмкіндіктерін атаңыз:** - аудио жазбаны өңдеу (қию, қою, желімдеу...), - таспаны немесе жазбаны цифрландыру, - жазу қарқынын (жылдамдығын) және дыбыс биіктігін өзгертіңіз, - әр түрлі дыбыстық эффектілерді қолдану, - шуды, ысқырықты, бөгде дыбыстарды алып тастаңыз, - әр түрлі аудио файлдарды импорттау (mp3, WAV, wma аудио форматтары),	 Берілген тапсырманы орындайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточка, ғаламтор Ресустарға сілтемеы карточкалар ғаламтор Ресустарға

	- соңында, микрофоннан немесе сыртқы ортадан дауысты немесе дыбыстарды жазыңыз. **5 тапсырма.***VLC* 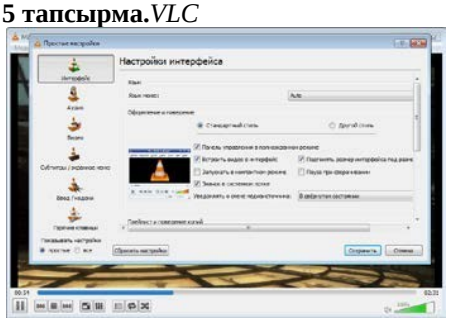 **VLC** – ашық бастапқы кодты бейне және музыка ойнатқышы (GPL лицензиясы) және көптеген медиа файл пішімдерімен үйлесімді және Windows және басқа операциялық жүйелер үшін қолжетімді платформа. *Бұл бағдарлама нені ойнауға мүмкіндік береді:* - қатты дискіде сақталған бейне және аудио файлдар - DVD немесе Bluray сияқты оптикалық дискілердегі бейне және аудио файлдар **6 тапсырма.***7-zip* *Файлдарды қысуға және мұрағаттарды ашуға арналған мұрағат бағдарламасы.* Өзінің 7z пішіміне қоса, ол жалпы қысылған файл қандай пішімдерін қолдайды? - rar - zip - gz - bz	 Қосымша деректер жинақтайды. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ: «Бас бармақ » ҚБ «Бағдаршам»	сілтемеы презентация, таратпа материалдар
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №21-22.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**		
	Интернет-дүкен макетін құру			
	Интернет-дүкен макетін қалай жасау керектігін түсіну			
	Веб-дизайн негіздерін біледі және алынған ақпаратты қолданады			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустар-ға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	***1* тапсырма.***Figma бағдарламасымен жұмыс* *Қызметі:* кез-келген GIMP графикалық редакторы сияқты, ұқсас функциялар жиынтығы *Жұмыс жасауды бастау үшін бізге келесідей білім қажет:* **Frame** **Text** **Figures** **Columns** **Shadows** **Prototyping** ***2* тапсырма.***Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:* **Frame** – өзіндік параметрлері бар графикалық құрылымдағы белгілі бір	Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ «Бағдаршам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	Презента-ция, таратпа материал-дар карточкалар, ғалам-тор Ресус-тарға сілтемеы

	аймақ. (графика әлеміндегі **div**) 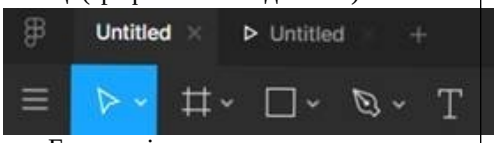 - F пернесінде жақтау конструкторын ашуға болады - Frame сіздің background (фон) *Бұл үшін толтыру параметрі жауап береді. Оған түс немесе сурет қоюға болады:* 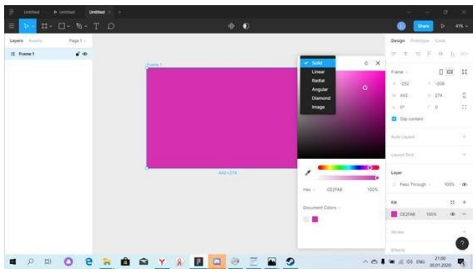 - **Clip content** мазмұнның жақтаудың шекарасынан шығуына жол бермейді. - **Figure/ block** көрсеткілерді, блоктарды, квадраттарды, жұлдыздарды, үшбұрыштарды және т. Б - Ол **frame** сияқты қасиеттерге ие, тек аймақ емес, фигура. 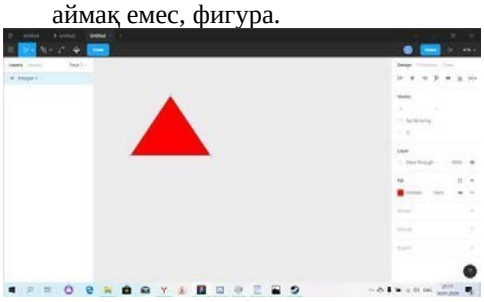 **3 тапсырма.***Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:* ***Text** мәтіндік блокты құруға және өңдеуге мүмкіндік береді.* **Shadow** деп те аталатын **Effect** кескіндерге де, жақтауларға да қолданылады. Блоктарға ерекше әсер беретін көлеңке жасайды, түймені жасауға көмектеседі. 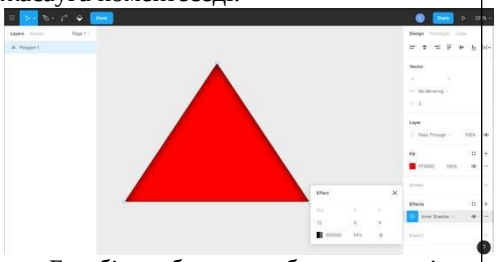 - Бұл біз үшбұрышты басқан әсерді жасайды. - Қалған графика да фигураға қандай да бір көрініс немесе әсер қосуы	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	мүмкін. Мысалы, **Stroke** оны батыл етеді **4 тапсырма.***Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:* ***Columns** бетте әдемі көрінетіндей етіп блоктарды дұрыс орналастыруға көмектеседі.* Олардың түсін, санын, шегіністерін орнатуға болады. 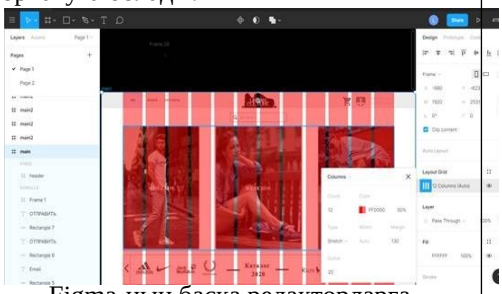 - Figma-ның басқа редакторларға қатысты негізгі плюс - біріктірілген прототиптеу. - Бұл өте пайдалы нәрсе. Прототиптерді жасау кезінде функционалдылық орнатылады, сілтемелер жасалады және сайт картасында ойластырылған сценарийлердің ыңғайлылығы көзбен бағаланады. **5 тапсырма.***Сайтта элементтерге арналған 3 анимация опциясы бар:* *Navigate -* *Swap -* *Overlay -* *Прототипінің торы:* 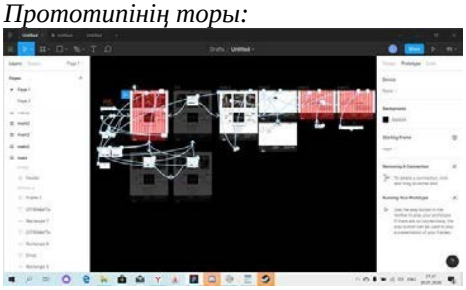 *Прототиптеу макетіңізге көп функционалдылықты береді*	 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Берілген тапсырманы орындайды.	түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас бармақ » ҚБ «Бағдаршам»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 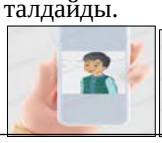	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №23-24.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**		
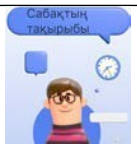	**Баспа құрылғылары, олардың эволюциясы және даму бағыты** 			
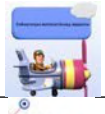	Принтерлердің артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну			
	Принтерлердің түрлерін, олардың тағайындалуын білу			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау** 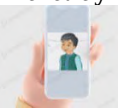	**Ресурсқа сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	***Принтерлердің түрлері*** **1 тапсырма.** *Матрицалық принтерлер* *Маңызды жұмыс параметрлері* - қолдану саласы: _____ - құрылғыны орналастыру: _____ - түрі: - көрсету сипаттамалары: _____ - бағдарламалау опциялары: _____ - рұқсат етілген жүктеме: - - қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____ - жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____ - қажетті көмекші функциялар: _____ - құрылғылардың қажетті санын қосу	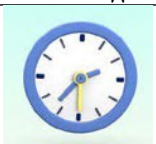 Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдар-шам»	 презентация, таратпа материалдар

	үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____ - бағдарламалық қамтамасыз ету: _____ **2 тапсырма.** *Лазерлік принтерлер* *Маңызды жұмыс параметрлері* - қолдану саласы: _____ - құрылғыны орналастыру: _____ - түрі: - көрсету сипаттамалары: _____ - бағдарламалау опциялары: _____ - рұқсат етілген жүктеме: - - қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____ - жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____ - қажетті көмекші функциялар: _____ - құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____ - бағдарламалық қамтамасыз ету: _____ **3 тапсырма.** *Сиялы принтерлер* *Маңызды жұмыс параметрлері* - қолдану саласы: _____ - құрылғыны орналастыру: _____ - түрі:	 Қосымша деректер жинақтайды Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 карточкалар, ғалам-тор Ресустарға сілте-месі презентация, таратпа материалдар

	- көрсету сипаттамалары: _____ - бағдарламалау опциялары: _____ - рұқсат етілген жүктеме: - - қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____ - жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____ - қажетті көмекші функциялар: _____ - құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____ - бағдарламалық қамтамасыз ету: _____ **4 тапсырма.** *Плоттерлер* *Маңызды жұмыс параметрлері* - қолдану саласы: _____ - құрылғыны орналастыру: _____ - түрі: - көрсету сипаттамалары: _____ - бағдарламалау опциялары: _____ - рұқсат етілген жүктеме: - - қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____ - жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____ - қажетті көмекші функциялар: _____ - құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____ - бағдарламалық қамтамасыз ету: _____ **5 тапсырма.** *Принтерлердің түрлері артықшылықтары мен кемшіліктерін салыстырыңыз:*	 Берілген тапсырманы орындайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі ҚБ: «Бас бармақ»	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілте-ме

	Матрицалық принтер	***Лазерлік принтер***	***Сиялы принтер***	Қосымша деректер жинақтайды.	карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
	Артықшылықтары				
	Кемшіліктері				
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 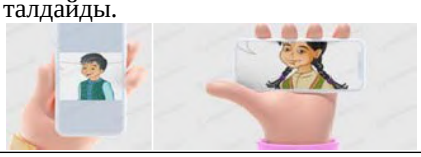			Курсқа кері байланыс береді.	

Сабақ №.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
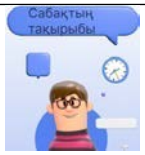	**Анимация жасауға арналған компьютерлік технологиялар**	
	Анимация жасау және таңдалған бағдарламалық орталарда ертегі фрагментін жүзеге асыруды үйрену	
	Компьютерлік бағдарламаларды қолдану	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустар-ға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	**1 тапсырма.** *Мультимедиа технологиясы Open Office Impress* *Анимациялық кескінді құру және оны gif пішіміне экспорттау алгоритмі:* • Бір слайдта анимацияны көрсететін бірнеше кескінді жасаңыз (немесе слайдқа дайын сызбаларды кірістіріңіз) (мысалы, Мальвина кесінді жасайды. Сызбалар Multi-Pulti мультфильм конструкторынан алынған).	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	презентация, таратпа материалдар

	• Кірістірілген суреттерді бөлектеңіз - мәзір кірістіру-анимациялық сурет - біреуін алыңыз - растрлық сурет – әр кадрға көрсету ұзақтығын орнатыңыз (мысалы, 1 сек) – қайталау саны (мысалы, макс) – жасау-слайдта анимациялық сурет пайда болады (белгіленген ұзақтық арқылы кадрларды өзгерту). • Анимациялық gif форматында сақтау үшін келесі әрекеттерді орындау керек: анимациялық кескінді бөлектеңіз-Файл мәзірі-экспорттау - сақтау орнын таңдаңыз- файл атауын енгізіңіз-файл түрін gif форматына өзгертіңіз-таңдау құсбелгісін қойыңыз – ЖАРАЙДЫ МА-тағы бір рет жарайды. осыдан кейін графикалық gif сақталады және оны Flash арқылы көруге болады Ойнатқыш немесе Internet Explorer арқылы. **2 тапсырма.***Microsoft Power Point мультимедиялық технологиясы* *Бір слайдта орналасқан объектілермен анимация құру алгоритмі:* - MS Power Point бағдарламасын ашыңыз; - Басты бет - Макет - бос слайд; - Анимация үшін алдын ала дайындалған суреттерді кірістіреміз (мысалы, Малвина); - 2-ден бастап алдыңғы планға дейін кескінді орнатыңыз; (RMB - алдыңғы қатарға); - Әрбір суретке анимация жасаңыз (Анимация - Енгізу - Өшіру, Анимация - Бастау - Алдыңғыдан кейін бастау - Ұзақтығы (1)); - Барлық қалғанын бірінші суретке жиектер сәйкес келетіндей етіп жылжытыңыз (дәлірек жылжыту үшін пернетақта көрсеткілерін	 Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау »	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	пайдаланыңыз); - Жұмысты слайд-шоу немесе F5			

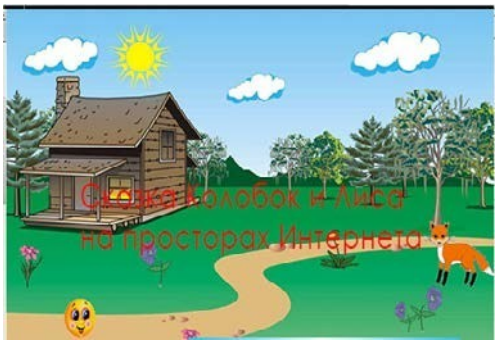

пернесі арқылы тексереміз;

- Save File save as - файл атауы. Microsoft Power Point 2010 бағдарламасындағы әдепкі файл пішімі .pptx;
- .ppsx пішімінде сақтауға немесе файлды бейне пішіміне экспорттауға болады.

3* тапсырма.SCRETC бағдарламалау ортасы*

Скретч – бұл жеке әңгімелер, мультфильмдер, ойындар және басқа да туындылар жасауға мүмкіндік беретін ақысыз бағдарламалау ортасы.

Microsoft Power Point бағдарламасындағы «Колобок және Интернеттегі түлкі» сияқты қысқа мультфильм жасау.

Мультфильм мен жазылған дыбысы бар файл Scratch ортасынан іске қосылады.

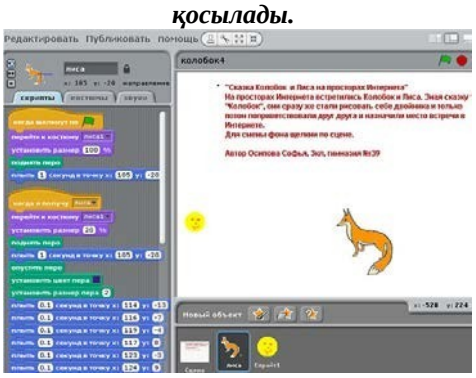

4* тапсырма.Технологияларды салыстыру критерийлері*

- Алынған анимациялық кескіннің көлемі бойынша салыстыру.
- Құру күрделілігі бойынша салыстыру (алгоритмнің күрделілігі, жасау уақытының ұзақтығы).
- Сурет сапасын салыстыру.

Мальвина реверанс жасайды (GIF анимацияланған)

Бағдарламаның аты	Көлемі	Қай жерде оңай және жылдам	Сапасы
OO Impress			
Flash			

5 тапсырма.*"Интернеттегі Колобок пен түлкі" ертегісі*

Бағдарламаның аты	Көлемі	Қай жерде оңай және	Сапасы

Нәтижеге бағытталған білім алады.

ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»

презентация, тарат-па материал-дар

Берілген тапсырманы орындайды.

карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

Қосымша деректер жинақтайды

ҚБ «Бір түйін сөз» әдісі

ҚБ: «Бас бармақ»

карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

			жылдам				
	Scratch (формат sb)						
	Power Point (формат pptx)						
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды.				Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №27.

Сынып: **Курсқа қатысушылар саны** **Курсқа қатыспағандар саны**

Өз қолыңызбен Мультфильм

Сабақ -Урок-Lesson

Анимацияның жаңа жанры – компьютерлік анимация туралы көбірек білу

Суреттер қалай өмір сүретінін түсіну, өз мультфильміңізді жасауға үйрену

Курс барысы

Курс кезеңдері **Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті** **Оқушының іс- әрекеті** **Бағалау** **Ресурс- тарға сілте- ме**

Курсты ұйымдастыру кезеңі. Оқушылар сабаққа дайындалады.

Курстың басы

Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру.

Сабақтың мақсаты мен тақырыбы

Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.

Курстың ортасы

1 тапсырма. Мультфильм жасау технология

ҚБ «Бағдар- шам»

презен тация, таратп а матери

Песочная Кукольная анимация Рисованная анимация Пластилиновая Компьютерная Силуэтная анимация

Берілген тапсырманы орындайды.

Мультфильм жасау технологияларын зерттеп кестені толтырыңыз:

	Қолмен салынған анимация			
	Қуыршақ анимациясы			
	Пластилин анимациясы		Search Қосымша деректер жинақтайды	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»
	Компьютерлік анимация			
	2* тапсырма.** *Synfig Studio бағдарламасы* Бұл әдістің мәні: сызылған зат (аю, қоян, ағаш ...) оның құрамдас бөліктеріне бөлінеді және олардың әрқайсысына жеке байлау жасалады. Осы байланыстырудан кейін әрбір бөлікті жылжытуға, бұруға, өлшемін өзгертуге болады, осылайша объектіні қайта сызбай-ақ келесі кадрларды өзгертуге болады. ***3* тапсырма.Stikbot Studio қолданбасы* - Ең алдымен смартфонға Stikbot Studio қосымшасын жүктеп алу керек. Бұл Интернетте тегін қол жетімді. - Содан кейін мультфильм кейіпкерлерін дайындалған сахнаға орналастырыңыз.	 Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	карточкалар, ғаламтор Ресурстарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар,

	 4 тапсырма. Synfig Studio анимациялық бағдарламасы және Stikbot Studio қолданбасының артықшылықтары мен кемшіліктерін салыстыру 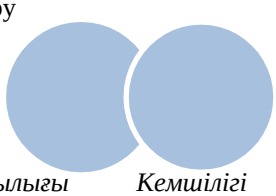 *Артықшылығы* *Кемшілігі*	 Берілген тапсырманы орындайды.		ғаламтор Ресурсарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №28.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
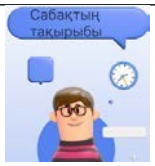	**PYTHON-да енгізу функциясы PYTHON тізімі** 	
	Python тілінде input функциясымен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	
	Python тілінде тізімдермен жұмыс жасай отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асырады	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 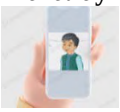	**Ресуста рға сілтеме**
Курстың басы 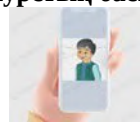	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы 	**PYTHON-ДА INPUT ФУНКЦИЯСЫ** **1 тапсырма.** Пайдаланушы a=5, b=4 мәнін енгізсе, программаның нәтижесі қандай болады? - a = input(‘Санды енгіз: ‘) - b = input(‘Санды енгіз: ‘) - print (a+b) 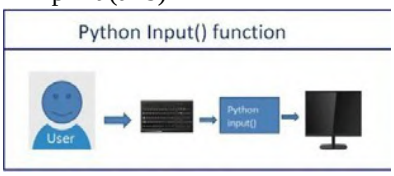 *Балалар Python тілінде енгізу функциясымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтау керек*	 Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдар-шам»	 презента ция, таратпа материа лдар
	2 тапсырма. Қағаз мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерін өту керек және оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Дәлелдеу жолы мен жауап:* бағдарлама 54 санын көрсетеді. Неге 9 емес? Енгізу функциясы қабылданған мәнді жол ретінде анықтайды. Жолдарға арналған + операторы екі жолды бір-біріне жабыстырады.	 Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	 карточка лар, ғалам-тор Ресус-тарға сілтемеы

	PYTHON ТІЗІМІ
	
	3 тапсырма. Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?
	nums = [10, 9, 8, 7, 6, 5]
	nums[0] = nums[1] – 5
	if 4 in nums:
	print(nums[3])
	else:
	print(nums[4])
	
	Балалар Python тіліндегітізімдерменжұмысістеуерекшеліктерінестесақтаукерек.
		
		Нәтижеге бағытталған білім алады.
			ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	
				презента ция, таратпа материа лдар

	4 тапсырма.Қағазменқаламныңкөмегіменбағдарламаныңбарлыққезеңдерінөтукерекжәнеоныңжұмысыныңсоңындақандайнәтижеболатынынболжаукерек. **Дәлелдеужәнежауап:**бағдарлама 7 санынкөрсетеді. Бағдарламаның	 Берілген тапсырманы	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточка лар, ғаламтор Ресустар

	басында тізімнің нөлдік элементі қайта анықталады: 10 орнына 4 болады. Содан кейін шарт тексеріледі: тізімде 4 бар. Осыдан кейін тізімнің 3-ші элементі көрсетіледі. Тізімнің элементтері 0-ден бастап нөмірленген, сондықтан үшінші элемент 7 саны болып табылады.	орындайды.		ға сілтемеы
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 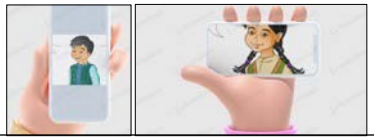	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №29.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
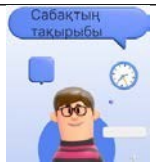	**Бүтін санды бөлу операциялары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы PYTHON-да енгізу және шығару**	
	Python тілінде бүтін сандарды бөлу және қалдық операцияларымен жұмыс істеу	
	Python тілінде енгізу және шығарумен жұмыс істеу	

Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	*Бүтін санды бөлу операциялары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы* **1 тапсырма.** *Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?* a = 5 b = 3 print(a // b) print(a % b) 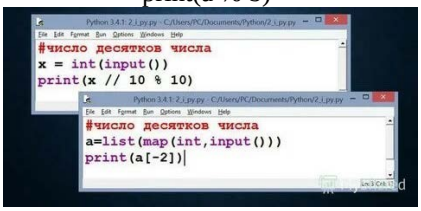	Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдарш ам»	презентация, таратпа материалдар

	Балалар Python тіліндегі бүтін сандарды бөлу және қалдықты бөлу операцияларымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтаулары керек. **2 тапсырма.**Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* бағдарлама 1 және 2 сандарын шығарады. // - бүтін бөлу. 3 саны 5-ке 1 рет сәйкес келеді. % - бөлінудің қалдығы. 5-тен 3-ке бөлінудің қалдығы 2-ге тең болады. *PYTHON-да енгізу және шығару* **3 тапсырма.** *Бос орындарды толтырыңыз:* name = ———(‘атын енгізіңіз:‘) print(‘Салем, ‘, ____) *Балалар Python тілінде енгізу және шығару жұмыстарының ерекшеліктерін есте сақтауы керек.* **4 тапсырма.**Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Дәлелдеу желісі және жауап:* бірінші олқылық - input. Екінші жол - name. 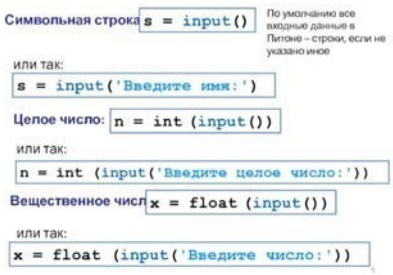 	 Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 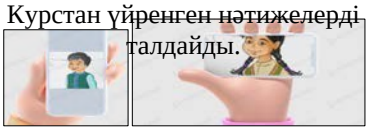	Курсқа кері байланыс береді.	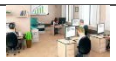	

Сабақ № 30.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
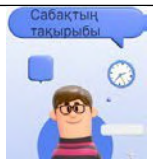	**PYTHON-дағы функциялар** **PYTHON үшін FOR IN циклдар** 			
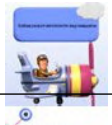	Python тілінде функциялармен жұмыс істеу			
	Python тіліндегі for in циклдерімен жұмыс істеп, бағдарламалау ортасында оны іске асыруға дейінгі бағдарлама ағынын көрсету			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау** 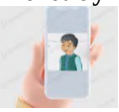	**Ресустарға сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		

Курстың ортасы	***PYTHON-дағы функциялар***
	
	1 тапсырма.*Бағдарламаның нәтижесі қандай болады?*
	
	def print_nums(x):
	for i in range(x):
	print(i)
	return
	print_nums(10)
	 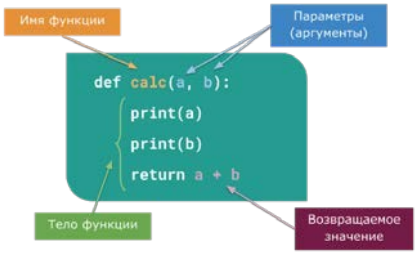
	Балалар Python тілінде for in циклдарымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.
	
	2 тапсырма.Парақшаменқаламныңкөмегіменбағдарламаныңбарлықкезеңдеріненөтіп, оныңжұмысыныңсоңындақандайнәтижеболатынынболжаукерек.
	Дәлелдеу және жауап: ең үлкен сан 9 болады, өйткені диапазон 0-ден 9-ға дейінгі 10 санды жасайды
		
		Берілген тапсырманы орындайды.
		
		Қосымша деректер жинақтайды.
			ҚБ «Бағдар-шам»
			
			ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»
				
				презентация таратпа материалдар
				
				карточкалар ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	PYTHON үшін FOR IN циклдар ***3* тапсырма.***Кездейсоқ сан қандай болды?* import random a = random.randint(0, 10) b = 5 print(a * b) Бағдарламанәтижесі: 35 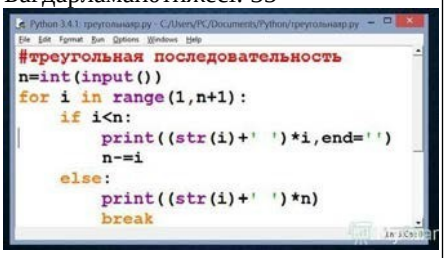 *Балалар Python тілінде кездейсоқ санды генерациялаумен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.* **4 тапсырма.** Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Пайымдау барысы және жауап:* бағдарлама кездейсоқ 7 санын жасады. Мұны 35 бағдарламасының нәтижесін 5-ке бөлу арқылы анықтауға болады	 Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 презентация таратпа мате-риалдар карточкалар ғаламтор Ресустарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.	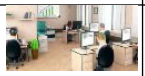	

Сабақ №31-32.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	PYTHON тізімдеріндегі элементтерді нөмерлеу **PYTHON тіліндегі арифметикалық амалдардың қысқартылуы** 	
	Python тілінде тізімдердегі элементтерді нөмірлеумен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	
	Python тіліндегі арифметикалық амалдардың қысқартылған белгілеулерімен жұмыс істеу	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 	**Ресус-тарға сілтеме**

Курстың басы 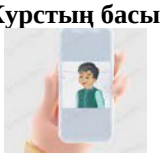	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	***PYTHON ТІЗІМДЕРІНДЕГІ ЭЛЕМЕНТТЕРДІ НӨМЕРЛЕУ*** **1 тапсырма.***Бағдарламаның нәтижесі қандай болады?* a = 4 a *= 10 a += 3 a -= 6 print(a) 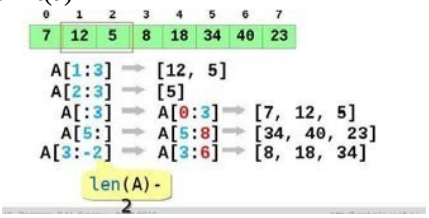 *Балалар Python тілінде арифметикалық амалдардың қысқартылған жазбаларымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.* **2 тапсырма.** Қағаз мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерін өту керек және оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* бағдарлама 37 санын шығарады. Барлық арифметикалық амалдар бағдарламада қысқартылған түрде ұсынылған. Алдымен a = 4, содан кейін айнымалы 10-ға көбейтіліп, оған жаңа мән беріледі, содан кейін 3 қосылады және соңында 6 алынады. *PYTHON ТІЛІНДЕГІ АРИФМЕТИКАЛЫҚ АМАЛДАРДЫҢ ҚЫСҚАРТЫЛУЫ* **3 тапсырма.***Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?* V = [2, 3] V += [4] V.append(92) G = V[1:3] print(len(G)) 	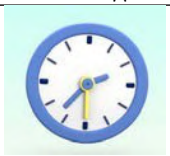 Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады.	ҚБ «Бағдар-шам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек»	 презентация, таратпа материалдар 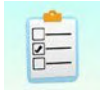 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы

	Балалар Python тіліндегі тізімдермен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтаулары керек **4 тапсырма.** Қағаз мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерін өту керек және оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* бағдарлама массивтің ұзындығын шығарады 2. Тізімнің [1:3] бөлімінде үшінші элемент ауқымға кірмейді.	 Берілген тапсырманы орындайды.	**ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	
Курстың соңы	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.	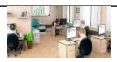	

Сабақ №33.		
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**	**Курсқа қатыспағандар саны**
	PYTHON тізіміндегі EXTEND әдісі **PYTHON тізімдеріндегі APPEND әдісі** 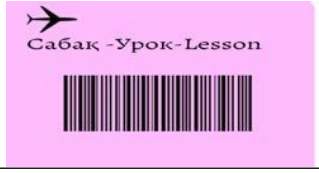 	
	Python тілінде тізімдерді кеңейту әдісімен жұмыс істеу, бағдарламалау ортасында оны іске асыру	
	Python тіліндегі тізімдердің append әдісімен жұмыс істей отырып, бағдарламалау ортасында оны жүзеге асыру	

Курс барысы				
Курс кезеңдері 	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті** 	**Бағалау** 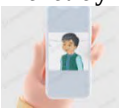	**Ресус-тарға сілтеме**
Курстың басы 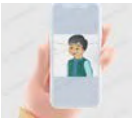	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы 	**PYTHON ТІЗІМІНДЕГІ ТІЗІМДЕРДІ EXTEND ӘДІСІ** **1 тапсырма.** *Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?* a = [1, 2] b = [3, 4] a.extend(b) print(b)	 Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Бағдаршам»	 презентация, таратпа материалдар

	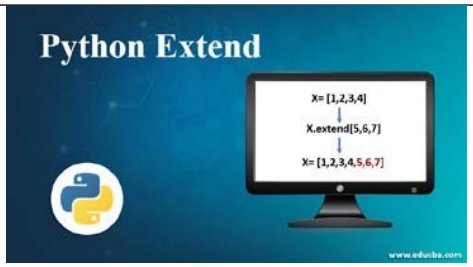 *Балалар Python тіліндегі тізімдерде extend әдісімен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.* **2 тапсырма.** Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* экранда көрсетілген тізім келесідей болады– [1, 2, 3, 4]. Extend әдісі жаңа тізімнің әрбір элементін алдыңғы тізімге жеке қосады. **PYTHON ТІЗІМДЕРІНДЕГІ APPEND ӘДІСІ** ***3* тапсырма.***Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?* a = [1, 2] b = [3, 4] c = a.append(b) print(c) 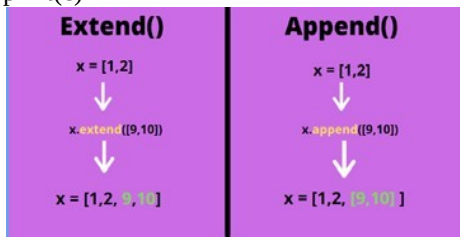 *Балалар Python тіліндегі тізімдерде append әдісімен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.* **4 тапсырма**. Қағаз мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерін өту керек және оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* экранда көрсетілген тізім келесідей болады- [1, 2, [3, 4]]. Append әдісі алдыңғы тізімге бір элемент ретінде жаңа тізім қосады.	 Қосымша деректер жинақтайды. Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ: «Өзін-өзі бағалау» ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 карточкалар, ғаламтор Ресустарға сілтемеы презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғалам-тор Ресус-тарға сілтемеы
Курстың соңы 	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 	Курсқа кері байланыс береді.		

Сабақ №34.				
Сынып:	**Курсқа қатысушылар саны**		**Курсқа қатыспағандар саны**	
	PYTHON-да IS операторы **PYTHON ішіндегі MAP функциясы** 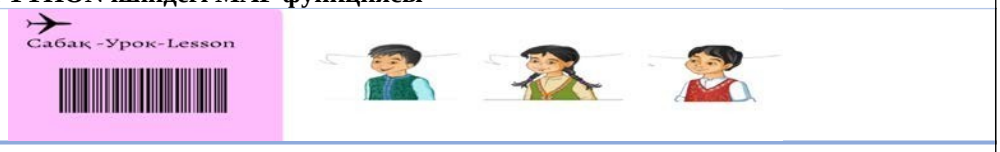			
	Бағдарламалау ортасында іске асырылғанға дейін, Python-да is операторымен жұмыс істеу			
	Бағдарламалау ортасында іске асырылғанға дейін, Python-да map функциясымен жұмыс істеу			
Курс барысы				
Курс кезеңдері	**Курсты ұйымдастыратын мұғалімнің оқу іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурсқа сілтеме**
Курстың басы	**Курсты ұйымдастыру кезеңі.** Курсқа қатысатын оқушылармен сәлемдесу, курсқа дайындығын тексеру. **Оқушыларға курстың тақырыбы мен мақсаты хабарланады.**	Оқушылар сабаққа дайындалады **Сабақтың мақсаты мен тақырыбын біледі**		
Курстың ортасы	***PYTHON-ДА IS ОПЕРАТОРЫ*** **1 тапсырма.** Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ? x = [3, 4], (4, 7), {7, 11, 7, 11} s = map(sum, x) print(sum(s)) *Балалар Python тіліндегі map функциясымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек* **2 тапсырма.** Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Ойлау барысы және жауап:* бағдарлама 36 санын шығарады. Неліктен? Бұл сөздіктердің ерекшеліктері туралы. Сөздік жасалғаннан кейін тек бірегей элементтер қалады. 7 және 11 көшірмелері есепке алынбайды. **Map**	Берілген тапсырманы орындайды. Қосымша деректер жинақтайды.	ҚБ «Бағдарламам» ҚБ: «Өзін-өзі бағалау»	презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресурсқа сілтемеы

	функциялары келесі мәндерді қосады: 3 және 4, содан кейін 4 және 7, содан кейін 7 және 11. ***PYTHON ІШІНДЕГІ MAP ФУНКЦИЯСЫ*** ***3* тапсырма.***ord(‘a’) дегеніміз не?*** letter = ord(‘a’) letter += 15 print(letter) 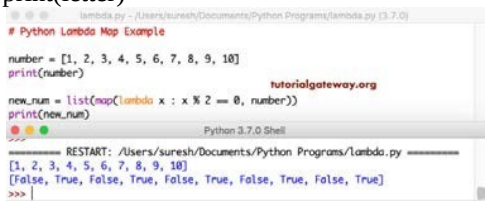 *Балалар Python тілінде end функциясымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек* **4 тапсырма.** Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже болатынын болжау керек. *Пікірлер сызығы және жауабы:* ord('a') 97-ге тең. 112-программаның нәтижесінен бұрын қосылған 15 алынады. Бастапқы мән 97 болып шықты.	 Нәтижеге бағытталған білім алады. Берілген тапсырманы орындайды.	ҚБ «Екі жұлдыз, бір тілек» **ҚБ** «Бір түйін сөз» әдісі	 презентация, таратпа материалдар карточкалар, ғаламтор Ресус-тарға сілтемеы
Курстың соңы 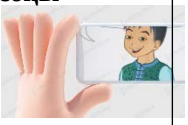	**Курсты қорытындылау.** Курстан үйренген нәтижелерді талдайды. 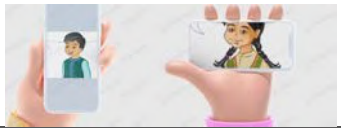	Курсқа кері байланыс береді.		

6-ҚҰРЫЛЫМ
Пайдаланылған әдебиеттері тізімі

1. Кривов, В.Д. Мемлекеттік органдардың қызметін ақпараттық-талдамалық қамтамасыз ету саласында оқытудың инновациялық тәсілдерін әзірлеу / В.Д.Кривов, Н.А.Мамедова, В.В.Крупенков, А.А.Мельникова.
2. STEM-орталықтары // Мемлекеттік білім беру мекемесі «Минск облыстық білім беруді дамыту институты»
3. Емельянова, Е.Н. Білім беру жүйесінде оқу робототехникасын қолданудың негізгі аспектілері / Емельянова Е.Н. // «Цифрлық трансформация» II халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы.
4. Малев, В.В. Информатиканы оқытудың жалпы әдістемесі: оқу құралы / В.В.Малев. - Воронеж: ВГПУ, 2005. - 271 б. - С. 22.
5. Муродходжаева, Н.С. «Мульти-студиясы» МЕН ӘЛЕМДІ ЖАСАЙМЫН» оқу модулі: оқу- әдістемелік құрал / Н.С. Муродхожаева, В.Н.Пунчик, И.В.Амочаева, И.И.Казунина, В.Ю Полякова /ред. Ред. Муродходжаева Н.С. - М. : БИНОМ, Білім зертханасы, 2020. - 207 б.

Ақылды үй

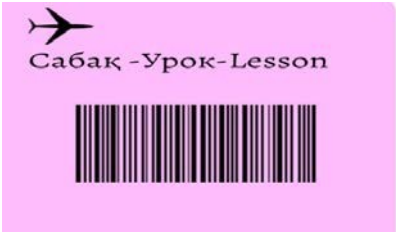

Роботтарды жасау үшін мыналар пайдаланылды: ROBOTICS Стартер жинағы 2,0–1 дана; Lenovo ноутбугы - 2 дана; ROBO Pro Light бағдарламасы - 1 дана.

1 тапсырма. *Роботтарды жинау технологиясы*

- Дизайнердің бөлшектерін қолдана отырып, Маяк пен шлагбаум модельдері жинау.
- Оларға бірнеше сенсорлар бекітілген.
- Барлық сенсорлар мен қозғалтқыштар BT Smart контроллеріне қосылады. Контроллердің ішінде бірнеше чиптер мен микропроцессор бар. Бұл компоненттердің компьютермен және басқару бағдарламасымен өзара әрекеттесуі модельдерді басқаруға мүмкіндік береді.
- Бағдарламалау ортасында бағдарлама жазылады-ROBO Pro Light

2 тапсырма. *Маяк пен шлагбаум жинау.*

Құрастыру нұсқауларын басшылыққа ала отырып, *маяк* моделін жинап, электр тізбегіне сәйкес сымдарды жалғау.

Навигациялық карталарда маяктардың сипаттамалары арнайы терминдер арқылы көрсетіледі:

Үзік-үзік жарық	Жарық және қараңғы фазалардың ұзақтығы бірдей, яғни маяк шамы жанбағанша жанады. Оны изофаза режимі деп те атайды.	Фазалардың ұзақтығын 2 секунд
Жылдам жыпылықтайтын шам	Жарық фазасының ұзақтығы қараңғы фазаға қарағанда қысқа. Жарқыл екі секундтан аз уақытқа созылады. Сигналдар өте жиі қайталанады.	Жарық фазасының ұзақтығы 0,3 секунд, ал қараңғы фаза 1,5
Баяу жыпылықтайтын шам	Жарық фазасының ұзақтығы қараңғы фазаға қарағанда қысқа. Сигналдар өте жиі қайталанбайды	Жарқыл кемінде екі секундқа созылады.

- Құрастыру нұсқауларын басшылыққа ала отырып, шлагбаум моделін жинап, электр тізбегіне сәйкес сымдарды жалғау.
- Алдымен тосқауыл жабық. Жарық тосқауылындағы сәуле үзілген кезде тосқауыл ашылады. 3 секундтан кейін ол жабылады.

3 тапсырма. *RoboPRO бағдарламасында жиналған роботтар үшін тармақталу алгоритмдері құрастыру*

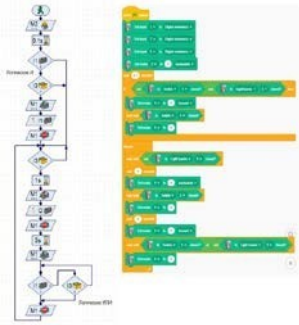

Бағдарлама бөгет құрылысында екі шекті қосқышты пайдалануды болжайды, олардың рөлін түймелі қосқыштар орындайды. Бір шекті қосқыш тосқауыл ашылған кезде, ал екіншісі жабылған кезде, яғни тосқауыл жебе тік күйге көтерілгенде және жебе көлденең күйге түсірілгенде іске қосылуы керек. Кедергі жебенің көлденең күйіне арналған шекті қосқыш контроллердің бірінші кірісіне (I1), ал жебенің тік күйіне арналған шекті қосқыш екінші кіріске (I2) қосылуы керек.

4 тапсырма. *Бағдарламаларды жөндеу.*

Шлагбаумды қауіпсіз ету үшін жебенің көтерілуі орташа жылдамдықпен жүреді (V=4 және Set motor 1 to 4 backwards), ал төмен жылдамдықпен түсіру (V=2 және set Motor 1 to 2 forward). Бағдарламалардың басында M2 контроллерінің шығысына қосылған жарық тосқауыл шамын қосқаннан кейін 0,1 сек кідіріс жасалады, бұл жарық тосқауылының жалған іске қосылуына жол бермейді. Scratch кеңейтімінде жарықдиодты шамды қосу қозғалтқышты басқару блогы (set motor 2 to 8 backwards) арқылы жүзеге асырылады, бұл сізге атқарушы құрылғыны қосудың қажетті полярлығын орнатуға мүмкіндік береді.

Суретте Scratch блоктарынан тұратын дәл сол тосқауыл жұмысының алгоритмі ықшам болып шыққаны және ROBO Pro Light ортасындағы блок-схема түріндегі алгоритмнің көрнекі және алгоритм құрылымын жақсырақ көрсететіні көрсетілген. Осылайша, бір жағынан, блок-схема бізге алгоритмнің барлық тармақтарын сөзбе-сөз «өтіп», көрсеткілерді бақылап, логикалық шарттарды тексеруге мүмкіндік береді, ал екінші жағынан блок-схема ыңғайлы және көрнекі болуын тоқтатады. бір экранға сыймайтын үлкен алгоритмдер және оларды бір көзқараспен «жабу» қиын.

Smart Home жүйесінің қауіпсіздік бөлігін жасау үшін Arduino пайдалану

1 тапсырма. Электрондық схема құру

Схеманың макетін құру үшін тегін және ашық бастапқы коды бар Fritizing бағдарламасы қажет және бұл бағдарлама Ardui

1. 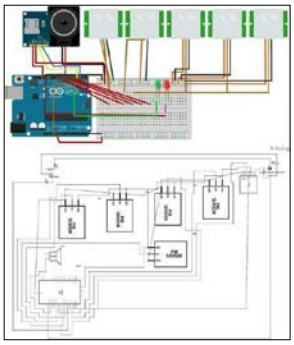

2 тапсырма.Бағдарлама құру

Қозғалыс сенсорының көрсеткіштерін оқитын бағдарлама құру және егер қауіпсіздік периметрін бұзған объект табылса, и

Түзету механизмдері бар бағдарлама мәтіні

include //GSM модулімен жұмыс істеу үшін SoftwareSerial кітапханасын қосу

```
SoftwareSerial mySerial (2, 3); / / arduino мен GSM арасындағы деректерді беру порттарының мақсаты
int siren = 12; / / динамик порты (сиреналар)
int ir1 = 5; / / 1 аймақ ir Модулінің порты
inter 2 = 6; / / IR Модулінің порты 2 аймақ
inter 3 = 7; / / ir Модулінің порты 3 аймақ
inter 4 = 8; / / 4 аймақ ir Модулінің порты
inter 5 = 9; / / 5 аймақ ir Модулінің порты
int power = 13; / / жарықдиодты порт
(қосулы) int sir = 4; / / LED порты дабыл
void setup() {
pinMode (siren, OUTPUT); / / pin тағайындау
pinMode (1, енгізу); / / pin тағайындау
pinMode (power, OUTPUT); / / pin тағайындау
pinMode (pin, OUTPUT); / / pin тағайындау
digitalWrite (power, HIGH); / / pin тағайындау
mySerial.begin (19200); // arduino мен gsm mySerial арасындағы байланыс жылдамдығының
мақсаты.println ("AT+CMGF=1");// delay SMS мәтіндік режимін іске қосу (500); // mySerial модулімен
GSM деректерін өңдеудің кешігуі.println ("AT+CSCS=\" GSM\""); //SMS мәтіндік режимін кодтауды
тағайындау-GSM (ASCI)
delay(500); // delay модулімен GSM деректерін өңдеу үшін кідіріс (10000); / / күзет режимін қосар
алдында кідіріс
sms (String ("Signalizacia on"), String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 мәтінмен Signalizacia on
}
void loop() {
int irp1 = digitalRead (ir1); / / IR сенсорының 1-ден деректерді оқу және оларды irp1 айнымалысына
орналастыру
int irp2 = digitalRead (ir2); / / IR сенсоры 2-ден деректерді оқу және оларды irp2 айнымалысына
орналастыру
int irp3  = digitalRead (ir3);  /  / IR  сенсоры 3-тен деректерді  оқу  және  оларды irp3 айнымалысына
орналастыру
int irp4  = digitalRead (ir4);  /  / IR  сенсоры 4-тен деректерді  оқу  және  оларды irp4 айнымалысына
орналастыру
int irp5  = digitalRead  (ir5);  /  /  IR сенсорының  5  деректерін оқу  және  оларды irp5 айнымалысына
орналастыру
if (irp1 | irp2 | irp3 | irp4 | irp5 == HIGH) {//егер қандай да бір ir сенсоры қозғалысты анықтаса
if(irp1 == HIGH){// егер 1 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone1"),
String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 Zone1 мәтінімен
}
if (irp2 = = HIGH) {//егер 2 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса(String("Zone2"),
String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 Zone2 мәтінімен
}
if(irp3 == HIGH){// егер 3 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone3"),
String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 Zone3 мәтінімен
}
if(irp4 == HIGH){// егер 4 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone4"),
String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 Zone4 мәтінімен
}
if(irp5 == HIGH){// егер 5 ir сенсоры sms қозғалысын анықтаса (String ("Zone5"),
String("+79277433422")); // нөмірге SMS жіберу алгоритмін іске қосу
+ 79277433422 Zone5 мәтінімен
}
for (int I=0; i  <= 60; i++) {//digitalWrite(pin, HIGH) жарықдиодты жыпылықтаумен 30 секундтық
сиренаны іске қосу;/ / қосулы жарық диоды дабыл
tone (siren, 5000);// сирена 5000 Гц дыбыс шығарады
delay (300); // 0.3 сек ішінде
digitalWrite (sir, LOW);// өшірулі жарық диоды
дабыл tone (siren, 600);// сирена 600 гц дыбыс
шығарады delay (200);// 0.2 сек ішінде
```

}
not one (siren); / / сирененаны өшіру
delay (30000); // дабыл жұмысын 30 секундқа тоқтату
}
}
void sms (String text, string phone) { // mySerial SMS жіберу алгоритмі.println ("AT+CMGS=\" " + phone+"\""); / / SMS жіберу пәрмені(нөмір) delay (1000);// mySerial модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі.басып шығару(мәтін);// SMS жіберу пәрмені(мәтін)
delay (300);// serial модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі.print((char)26);
delay(300);// delay модулімен GSM деректерін өңдеудің кешігуі (3000);// GSM модулімен деректерді өңдеудің кешігуі }

***3* тапсырма.** *Arduino-да бағдарламалау тілі*

Arduino бағдарламалау тілі стандартты болып табылады C++ (қолданылады AVR-GCC компиляторы) жаңадан бастаушыларға алғашқы жұмыс бағдарламасын жазуды жеңілдететін кейбір ерекшеліктері бар.

Arduino бағдарламашысы жазған бағдарламалар эскиздер (немесе кейде эскиздер) деп аталады және ino кеңейтімі бар файлдарда сақталады. Бұл файлдарды құрастыру алдында Arduino препроцессоры өңдейді. Сондай-ақ жобаға стандартты C++ файлдарын жасауға және қосуға болады.

C++ тілінде міндетті болып табылатын main() функциясын Arduino препроцессоры өзі жасайды, сол жерге қажетті «дөрекі» әрекеттерді енгізеді.

Бағдарламашы Arduino талап ететін екі орнату() және цикл() функцияларын жазуы керек. Біріншісі іске қосу кезінде бір рет шақырылады, екіншісі шексіз циклде орындалады.

Бағдарламашы өз бағдарламасының мәтініне (эскиз) пайдаланылған стандартты кітапханалардың тақырыптық файлдарын енгізуге міндетті емес. Бұл тақырып файлдарын Arduino препроцессоры жоба конфигурациясына сәйкес қосады. Дегенмен, теңшелетін кітапханалар көрсетілуі керек.

Arduino IDE жоба менеджерінде кітапханаларды қосудың стандартты емес механизмі бар. Стандартты C++ тіліндегі бастапқы код ретінде кітапханалар IDE жұмыс каталогындағы арнайы қалтаға қосылады. Бұл кітапхананың атын IDE мәзіріндегі кітапханалар тізіміне қосады. Бағдарламашы қажетті кітапханаларды атап өтеді және олар компиляция тізіміне енгізіледі.

Arduino IDE компилятор параметрлерін ұсынбайды және басқа параметрлерді азайтады, бұл жаңадан бастаушыларға бастауды жеңілдетеді және проблемалар қаупін азайтады.

Ең қарапайым Arduino бағдарламасы екі функциядан тұрады:

- setup(): функция микроконтроллердің басында бір рет шақырылады;
- loop(): функция микроконтроллер жұмыс істеп тұрған барлық уақытта шексіз циклде () орнатылғаннан кейін шақырылады;

Қауіпсіз интернет

тапсырма.Ақпараттық қауіпсіздіктің негізгі түсініктері

Ақпараттық орта – бұл ақпараттық ресурстарды құруға және пайдалануға арналған компьютерлік жүйелерге негізделген ша
Ақпараттық қауіпсіздік – қоғам мен адамның ақпараттық ортасын қорғау жөніндегі шаралар жиынтығы.
тапсырма. Интернет вирустары

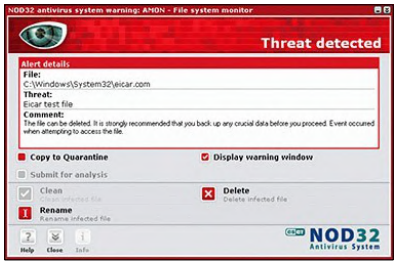

Троялық жылқы:
жасырын (қашықтан) басқару утилиталары (Back Door); пошта;
нернетақта;
әзіл бағдарламалары (зиянсыз дерлік бағдарлама).
-
3 тапсырма. Компьютерлік қылмыстар.

Компьютерде сақталған ақпаратқа рұқсатсыз қол жеткізу:
- ақпаратты бұзу;
- қашықтағы терминалдан қосылу; заңды пайдаланушы үшін жүйеге ену; жүйе ақаулығы.
-
-

Компьютерлік ақпаратты қолдан жасау
Компьютерлік қылмыстың бұл түрі рұқсат етілмеген қол жеткізудің бір түрі болып табылады, оның айырмашылығы

4 тапсырма.Ақпаратты қорғау әдістеріне шолу
Ақпаратты қорғау әдістерінің кейбір бағыттары бар:
заңды;
ұйымдастырушылық;
техникалық.

5 тапсырма. Техникалық қорғаныс құралдарын екі түрге бөлуге болады:
1. **Аппараттық құралдарды қорғау мыналарды білдіреді:**
электр қуатының бұзылуынан қорғау;
серверлердің, жұмыс станцияларының және жергілікті компьютерлердің істен шығуынан қорғау.
2. Бағдарламалық жасақтаманы қорғау:

ақпаратты мұрағаттау;
криптографиялық қорғау әдістері;
ақпаратты шифрлау;
электрондық қолтаңба;
антивирустық бағдарламалар.

Ойындар және олардың дизайны

1 тапсырма.Ойындарды құру кезеңдері
Ойындарды прототиптеу – бұл жоба үшін негізгі функционалдылықты жүзеге асыру процесі. Прототиптеудің мінде

Ойын дизайны. Бағдарламашының негізгі міндеті ойын дизайнын жасау болмаса да, олар көбінесе ойын жасаушы

Өндіріс. Өндіріс процесінде бағдарламашылар дизайн құжатында сипатталған ойынды жасау үшін бастапқы кодтың үлкен көлемін жасай алады.

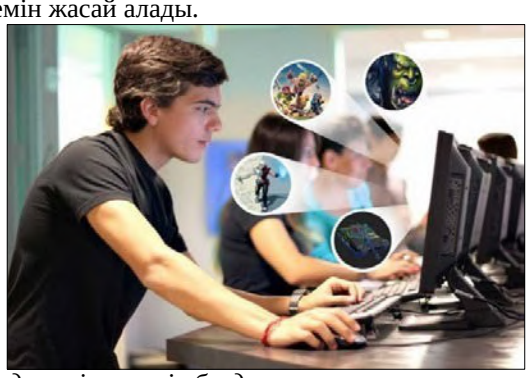

2* тапсырма.Construct - ойындар әзірленетін бағдарлама*

- Егер сіз кодтың бір жолын жазбаған болсаңыз, Construct - ең жақсы таңдау. Бұл бағдарлама толығымен GUI арқылы басқарылады. Яғни, барлық элементтер оңай жасалады және сүйреп апару және түсіру принципі бойынша тінтуірмен сүйреледі. Ойын логикасы мен айнымалылар қосымшаның өзі ұсынған дизайн ерекшеліктерімен жүзеге асырылады.
- Construct 3 негізгі артықшылықтарының бірі нәтижені ондаған түрлі платформаларға және ондаған түрлі пішімдерге экспорттауға болады. Дайын ойынды басқа платформаға ауыстыру немесе оны басқа форматқа ауыстыру үшін ештеңені өзгертудің қажеті жоқ. HTML5, Android, iOS, Windows, Mac, Linux, Xbox One, Microsoft Store және т.б. экспорттауды қолдайды.

***3* тапсырма.** Unity - *ойындар әзірленетін бағдарлама*

- Unity - бастапқыда үш өлшемді «қозғалтқыш» болған әзірлеу ортасы, бірақ уақыт өте келе, 2013 жылы 2D қолдауы қосылды**.**
- 2D ойындарын жасауға болады, бірақ қателер мен бұзылулар жоққа шығарылмайды, өйткені 2D

ортасы 3D жүйесімен тығыз байланысты. Бұл сонымен қатар 2D ойындарына өнімділікке әсер ететін көптеген қаже
Unity-де кез келген басқа ойын қозғалтқышына қарағанда көбірек экспорттық опциялар бар: Windows, Linux, Mac, i
-

4 тапсырма. Godot Engine ойындар әзірленетін бағдарлама

- Unity сияқты, Godot Engine 2D және 3D ойындарын әзірлеуді қолдайды. Дегенмен, Unity-тен айырмашылығ
  Көріністерді үлкенірек, ал оларды өз кезегінде одан да үлкенірек етіп біріктіруге болады. Иерархиялық дизай
  Godot ойын элементтерін басқару үшін апарып тастау әдісін пайдаланады, бірақ элементтердің көпшілігін Ру
-

-

VR және AR әртүрлі салаларда қолданылуы

1 тапсырма.VR және AR технологиялары

- **VR** – бұл пайдаланушыға виртуалды ортаға енуге және виртуалды шындық дулығалары сияқты арнайы құры
  AR – камералар мен басқа құрылғыларды пайдалана отырып, нақты әлемге көрнекі элементтерді қосатын т
-

2 тапсырма.Білім беруде VR және AR қолдану

- Виртуалды және толықтырылған шындықты білім беруде оқушыларға тиімдірек оқуға көмектесетін интерактивті сабақтар мен оқулықтар жасау үшін пайдалануға болады.
- VR және AR оқушыларға дағдыларын жақсартуға және шынайы өмірге дайындалуға көмектесу үшін виртуалды зертханалар мен симуляцияларды жасау үшін де пайдаланылуы мүмкін.

3* тапсырма.Ойын-сауықта VR және AR қолдану*

- VR және AR әртүрлі ойындар мен ойын-сауықтарды, мысалы, жарыс симуляциялары немесе виртуалды турлар жасау үшін пайдаланылуы мүмкін.
- Сондай-ақ, VR және AR виртуалды тақырыптық саябақтар мен мұражайларды құру үшін пайдаланылуы мүмкін, бұл пайдаланушыларға әртүрлі дәуірлер мен мәдениеттердің атмосферасына енуге мүмкіндік береді.

***4* тапсырма.** *Өндірісте VR және AR қолдану*

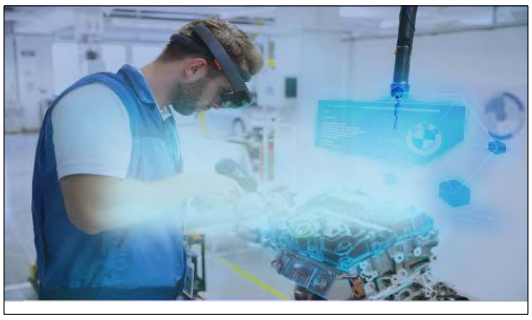

- Виртуалды және толықтырылған шындықты өндірісте виртуалды прототиптер мен модельдеулерді жасау, жобалау процесін жылдамдату және физикалық прототиптерді жасау құнын азайту үшін пайдалануға болады.
- VR және AR сонымен қатар өндірістің сапасы мен тиімділігін арттыру үшін қызметкерлерді оқыту үшін пайдаланылуы мүмкін.

5* тапсырма.VR және AR қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері*

ВЕНН ДИАГРАММАСЫ

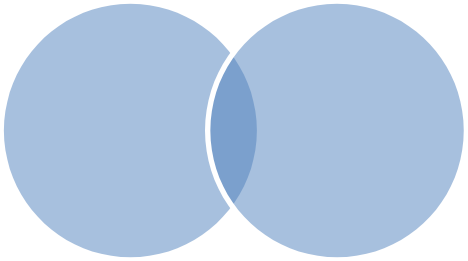

VR және AR пайдаланудың артықшылықтары мыналарды қамтиды:
- Интерактивті және тиімді оқу бағдарламалары мен сабақтарын құру мүмкіндігі
- Жобалау процесін жылдамдату және шығындарды азайту үшін виртуалды прототиптер мен модельдеулерді жасаңыз
- Қызықты және қызықты ойын-сауық бағдарламаларын жасау
- *Кейбір кемшіліктер бар, мысалы:*
- Аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге жоғары шығындар
- VR және AR-мен жұмыс істеу үшін арнайы білім мен дағдылардың қажеттілігі
- Пайдаланушыларға бағдарсыздық пен ыңғайсыздық туғызу мүмкіндігі

Бағдарламалау: скрипт құру

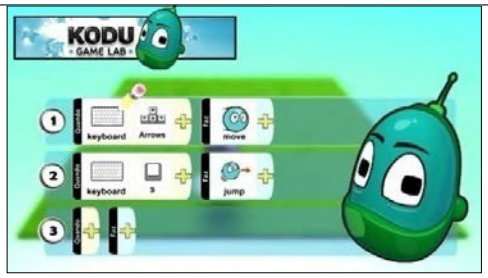

- Kodu Game Lab 3D ойынын әзірлеуді енді бастағандар үшін ең жақсы таңдау болуы мүмкін. Түрлі-түсті және түсіні
  Бағдарлама олардың қалай жұмыс істейтінін және ойындарды құрудың қандай алгоритмін түсінуге өте жақсы көме

-

Қазіргі бағдарламалау тілдерінің нұсқасы

1 тапсырма. Бағдарламалау тілдеріне қойылатын негізгі талаптар:
көріну - бірлік - икемділік - бірегейлік -
Осы критерийге сәйкес бағдарламалау тілдерінің келесі деңгейлерін бөлуге болады:
машина;
машинаға бағытталған (құрастырушылар);
машинадан тәуелсіз (жоғары деңгейлі тілдер).

2 тапсырма. Scala программалау тілі

- Scala бағдарламалары көп жағынан Java бағдарламаларына ұқсас және Java кодымен еркін әрекеттесе алады. Тіл бір
  Тіл Smalltalk тіліне ұқсас таза нысанға бағытталған модельді пайдаланады: әрбір мән объект болып табылады, ал әрбі
- Әрбір функция мән болып табылады. Тіл анонимді және карриленген функцияларды анықтауға арналған жеңіл син
  Scala Java тілінде жазылған кодпен әрекеттесе алады. java.lang бумасындағы барлық сыныптар әдепкі бойынша енгі
- Scala-да жазылған негізгі веб фреймворктер - Play, Lift. LinkedIn әлеуметтік желісі Signal API қолдауы үшін Scalatra

-

-

3 тапсырма. Go бағдарламалау тілі

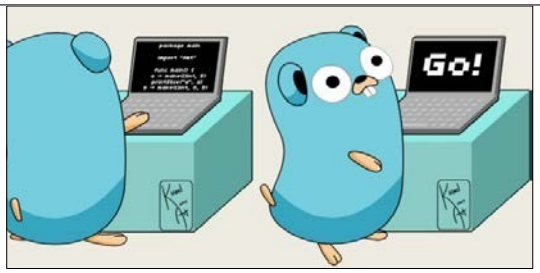

Go тілінің негізгі мүмкіндіктері:
Go-қатаң статикалық терілген тіл. Автоматты типті шығару қол жетімді, Тапсырыс түрлері үшін – "үйрек теру".
Көрсеткіштерді толыққанды қолдау, бірақ оларға арифметикалық амалдарды қолдану мүмкіндігі жоқ, керісінше++/
Кірістірілген Юникод қолдауы бар жол түрі.
Динамикалық массивтерді, хэш-кестелерді, кесінділерді (кесінділерді) пайдалану, коллекцияны айналып өту үшін
Функционалды бағдарламалау құралдары: атаусыз функциялар, тұйықталу, параметрлердегі функцияларды беру жә

4 тапсырма. Swift бағдарламалау тілі

- Тілдің кейбір функциялары басқа ұқсас тілдерге қарағанда жылдамырақ. Мысалы, күрделі нысандарды сұры
  Swift тілінде жазылған код бір жобада C және Objestive-C бағдарламалау тілдерінде жазылған кодпен бірге ж
  Apple Swift кодын бірнеше ашық репозиторийлерге бөлді:
- компилятор және стандартты кітапхана; ядролық кітапханалар; пакет менеджері; клондалған репозиторийле
-
-

3D принтер – болашақтың технологиясы

1 тапсырма.*3D басып шығару қалай жұмыс істейді*

Үш өлшемді басып шығарудан фигураны қалыптастыру принципі аддитивті деп аталады (Add (ағылшын) - қосу сөзінен). Бастау үшін болашақ объектінің компьютерлік моделі жасалады. Мұны CAD жүйесінің 3D графикалық редакторын (3D StudioMax, SolidWorks, AutoCAD) пайдалану арқылы немесе бүкіл нысанды 3D форматында сканерлеу арқылы жасауға болады. Содан кейін арнайы бағдарламалық өнімді пайдаланып, сканерленген нысанды қабаттарға бөледі және басып шығару кезінде материал қабаттары қолданылатын реттілігін анықтайтын пәрмендер жинағын жасайды.

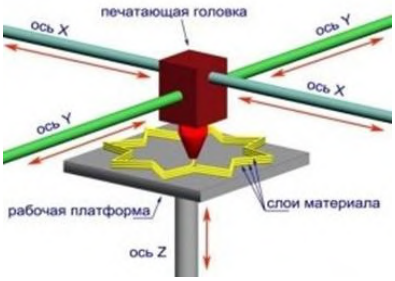

3D басып шығару технологиялары өте көп. Олар қабаттардың қалыптасу принципі және олардың байланыстары бойынша ерекшеленеді.

2* тапсырма.Негізгі технологиялар (SLA, SLS, DLP, EBM, HPM)*

3D принтерлерінде басып шығару пайдаланылған материалға байланысты әртүрлі тәсілдермен жасалуы мүмкін.

SLA технологиясы -

SLS технологиясы -

DLP технологиясы -

EBM технологиясы -

FDM технологиялары -

Қазіргі уақытта қолмен басып шығару үшін қолданылатын тағы бір қызықты құрылғы пайда болды - 3D нысандарын салуға арналған қаламдар. Қаламдар принтерлер сияқты жасалады. Пластикалық жіп қаламға беріледі, онда ол қажетті температураға дейін ериді және кішкене саптама арқылы сығады.

3* тапсырма.3D басып шығаруға арналған қолданбалар*

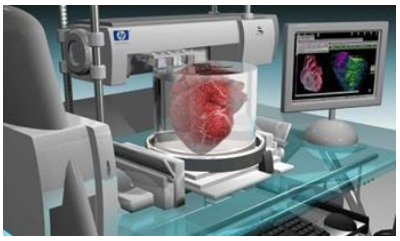
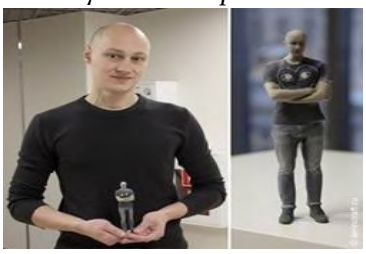

8. Құрылыс -
9. Медицина -
10. Сәулет және дизайн –
11. Білім -
12. Автокөлік -
13. Киім мен аяқ киім тігу -
14. Зергерлік бұйымдар -
15. Тарих және антропология –

***4* тапсырма.** *Бұл технологияны өмірдің әртүрлі салаларында қолданудың мәселелері мен болашағы*

Мәселелері	Болашағы

HTML беттерін құру

1 тапсырма. *Веб-сайт (web-site)*

Веб-сайт (*web-site*), мұнда *web* - веб немесе желіні білдіреді, ал сайт - орынды білдіреді. Кейбір жалғыз кеңістік, басқа орындармен байланысты, мазмұнға толы. Күшті серверлер немесе хостинг – беттің мазмұнына қол жеткізуді және қарауды үзусіз қамтамасыз етеді.

- *Өзіңіздің қарапайым, бір беттік визитка сайттарын жасаудың қандай нұсқалары бар?*
- *Олардың әрқайсысының артықшылықтары мен кемшіліктерін көрсете отырып, олардың кейбірін қарастырыңыз.*

Кемшіліктері	***Артықшылығы***

***2* тапсырма.** *Веб-сайт жасау қызметтері*

- *Сізге тек дизайнермен немесе дайын шаблонмен тіркеліп, сайт жасау керек.*

Кемшіліктері	***Артықшылығы***

3* тапсырма.** ***HTML

HTML - сайтты жасау үшін қолданылатын негізгі белгілеу тілі.

- *Өнімнің коды мәтіндік, графикалық, аудио және бейне мазмұн сияқты браузер үшін белгілі бір объектілердің орналасуын анықтайтын көптеген тегтер тізбегінен тұрады.*
- *Әдіс өте қарапайым емес, өйткені сізге қосымша білім қажет.*
- *Дизайнерлерден айырмашылығы, сайттың салмағы аз, жеке дизайн болады.*

Жылдам оқуға арналған бағдарлама

1* тапсырма.Бағдарлама құрылымы*

Қолданылатын технологиялар:
Бұл жоба python тілінде, сондай-ақ терезе дизайнын жасау үшін PyQt5 негізін және пайдаланушы нәтижелерін сақтау үшін енгізілген Sqlite3 дерекқорды басқару жүйесін пайдалану арқылы жасалған.

ДҚ құрылымы
2 кестеден тұратын Users дерекқорын пайдаланады:

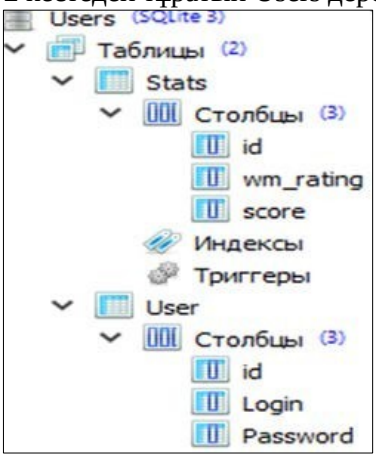

1. User:
a. Login
b. Password

2. Stats:
a. Wm_rating
b. Score

Бағдарлама жұмысының мысалы

***2* тапсырма**. *Авторизация мәзірі*

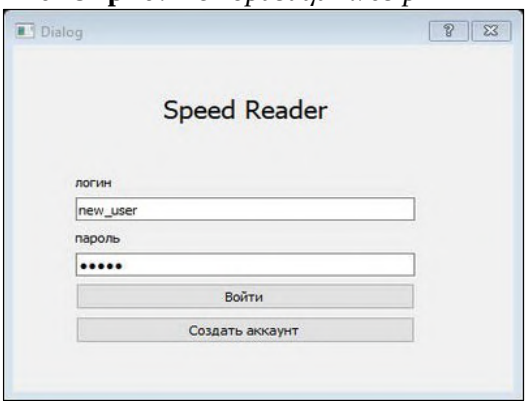

тапсырма.Оқу жылдамдығын тексеру

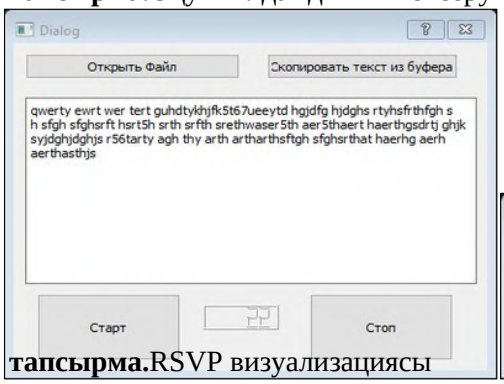

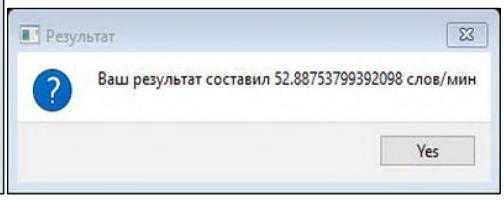

тапсырма.RSVP визуализациясы

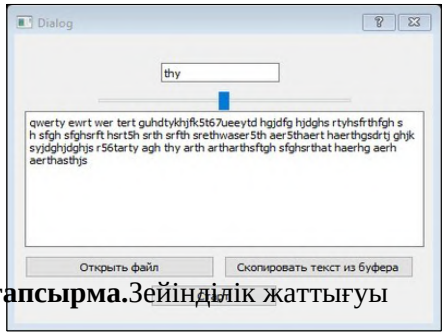

тапсырма.Зейінділік жаттығуы

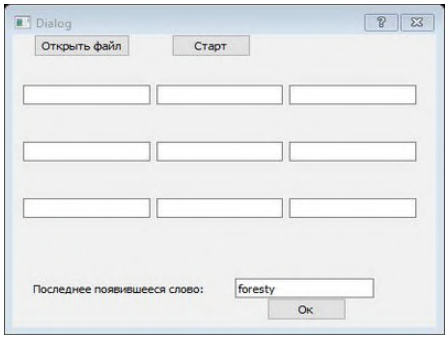

Жасанды интеллектті дамыту және енгізу

1 тапсырма.Жасанды интеллекттің пайдасы мен зияны

Венн диаграммасы

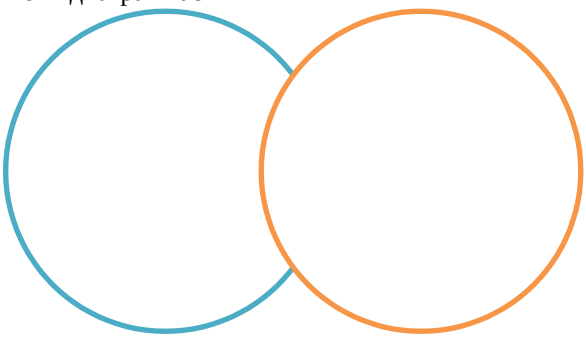

Пайдасы **Зияны**

2 тапсырма.Бот құру

- Бот жасау үшін мен Python бағдарламалау тілін қолдандым.
- Код жазудың жылдам және оңай жолы - Dialogflow.com пайдалану. Dialogflow - бұл әртүрлі құрылғыларда әртүрлі платформалар мен тілдер үшін чат-боттар жасауға мүмкіндік беретін қызмет.
- Сайт бот үшін негізгі пәрмендерді жасайды және Python кодын пайдалана отырып, бағдарлама пайдаланушы сұрауларын қабылдайды және жауапты шығарады.
- Арнайы екі модуль JSON (JavaScript Object Notation) және API.AI.

***3* тапсырма.** *JSON ыңғайлы форматта деректерді кодтау және декодтау. API.AI сөйлеуді тануды табиғи тілмен оңай біріктіру.*

Кодты жазу:

```
0. import apiai
1. import json
2. import colorama as i
3. import termcolor as t
4. from termcolor import colored, cprint
5. i.init ()
6. print('..................April.....................')
7. def send_message(message):
8. # Токен API к Dialogflow
9. request = apiai.ApiAI('284b7a7808e148bd8675345de315ba1c').text_request()
10. # На каком языке будет послан запрос
11. request.lang = 'ru'
12. # ID Сессии диалога (нужно, чтобы учить бота)
13. request.session_id = 'April2020'
14. # Посылаем запрос к ИИ с сообщением от пользователя
15. request.query = message
16. # Разбираем JSON и вытаскиваем ответ
17. response = json.loads (request.getresponse().read().decode('utf-8'))
18. a = response['result']['fulfillment']['speech']
19. print(t.colored(a, 'white', 'on_blue'))
20. print ('--')
21. return response['result']['action']
22. print (t.colored('Напишите мне что-нибудь: ', 'red'))
23. message = input()
24. print ('--')
25. action = None
26. while True:
27. action = send_message(message)
28. if action == 'smalltalk.greetings.bye':
a. break
29. message = input ()
30. print ('--')
```

4* тапсырма.Модульдер мен әдістерді қосу (импорттау) :*

- 0-5 жолдарда Dialogflow және мәтінді шығарумен жұмыс істеу үшін әртүрлі модульдерді қосамыз. Мен 0 және 1 модульдер туралы бұрын айттым. 2-4-жолдарда өнім тым шикі болып көрінбеуі және кем дегенде дизайнға ие болуы үшін пайдаланушы экранында түрлі-түсті мәтінді көрсету үшін **termcolor** және **colorama** модульдерін қосамыз.
- 5-жолда біз **__init__** әдісін қосамыз, ол шамамен Python-да конструктор болып табылады; мысалы, біздің жағдайда, бұл әдіс болмаса, түсті мәтіннің орнына бізге түсініксіз таңбалары бар мәтін көрсетіледі. Сондықтан біз колорама модулін (**i** ретінде импортталған)**__init__** әдісімен бірге пайдаланамыз.

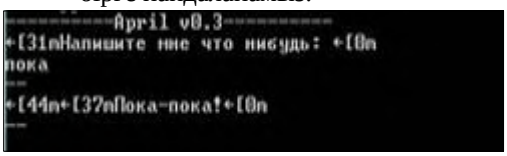

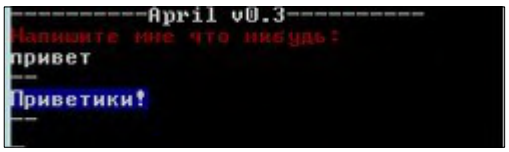

5* тапсырма.Бағдарламаның қалған бөлігін жазу:*

6-жолда біз бағдарламаға бағдарламаның басында оның аты жазылған жолды шығаратынын айтамыз. **7-жолда** хабар параметрін қабылдайтын және оның мәндерін қабылдайтын жаңа send_message функциясын анықтайтын def операторын қосамыз. **9-жолда** ApiAI('x') функциясы бар apiai модулінің мәні тағайындалған сұрау(сұраныс) айнымалысы жасалады, ол өз кезегінде басқа text_request ()

функциясын қамтиды, мұнда x - таңбалауыш (кілт) біз Dialogflow бағдарламасында бот (агент) жасау кезінде аламыз. Әрі қарай, роботты әрі қарай оқыту үшін сұрау қай тілде жіберілетінін және диалогтық сессияның идентификаторын көрсетеміз (**11 және 13-жолдар**)

15-жолда хабар айнымалысының мәнін (біздің сұранысымыз немесе хабарламамыз) request.query айнымалысына тағайындаймыз (сұрау - айнымалы, сұрау - әдіс) және біз сұрауды АИ-ге хабарламамен жібереміз. пайдаланушы.

17-жолда айнымалы жауапқа (Response) бағдарлама біздің хабарламаға тартылған жауаптың мәнін тағайындаймыз.

18-жолда а айнымалысы жауап (орындау, т.б.) туралы қажетсіз мәліметтерді қоспай, жауап айнымалысының мәнін қабылдайды.

19 және 20-жолдарда біз бағдарламаға алынған жауапты түрлі-түсті мәтінде көрсетуді айтамыз (termcolor модулін пайдалану)

22-25-жолдарда ботты іске қосқан кезде, біз бағдарламаға пайдаланушыдан хабарлама сұрауын айтамыз және сұрауларымыздың мәндерін қабылдайтын және оларды request.query айнымалысына беретін хабар айнымалысын жасаймыз.

26-30 жолдарда пайдаланушы Dialogflow сайтында сақталған smalltalk.gretings.bye (bye/goodbye/goodnight) тізіміндегі мәндердің кез келгенін жібермейінше, бағдарламаға жұмысын тоқтатпауды айтамыз.

Содан кейін мен Python кеңейтімі ретінде жүзеге асырылған Python бағдарламалау тіліне арналған Qt графикалық шеңберіне кеңейтімдердің жиынтығы PyQt арқылы бағдарлама дизайнын әзірлеуді

Құпия сөзді сақтау бағдарламасын жасау

1 тапсырма.*Object Pascal (объектіге бағытталған Паскаль)*

Артықшылықтары:	Кемшіліктері:

Артықшылықтары:

- Қолжетімді IDE (Integrated Development Environment – интеграцияланған әзірлеу ортасы – бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеуге арналған бағдарламалық құралдар жүйесі).
- IDE әзірлеу үшін арнайы әзірленген бірнеше құралдарды біріктіреді. Бұл құралдар әдетте кодпен жұмыс істеуге арналған редакторды қамтиды (синтаксисті бөлектеу және автоматты аяқтау сияқты); құралдарды құру, іске қосу және жөндеу; және нұсқаларды басқару жүйесінің кейбір түрі.
- Синтаксисті тазалау
- IDE игеруге және қолданбалы қосымшаларды жасауға кететін ең аз уақыт.

Кемшіліктері:

- С отбасының бағдарламаларымен салыстырғанда кітапханалар саны аз.
- сияқты жеткіліксіз икемділік түпнұсқа Паскаль тілінен дамыды.
- IDE әзірлеушілерінің әлсіз қолдауы.
- Функцияның шектелуі.
- Object Pascal артық немесе толық пайдаланылмаған қондырмаларды қажет етпейтін қарапайым қолданбаларды құруға бағытталған. Object Pascal, Skype, The Bat пайдалану!

2 тапсырма.*Lazarus*

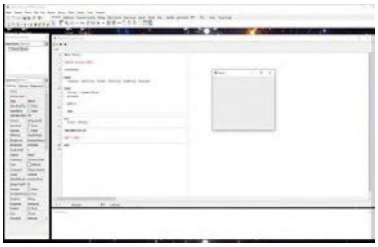

Lazarus ортасының интерфейсі

Lazarus Free Pascal компиляторына арналған Object Pascal тілінде ашық бастапқы бағдарламалық жасақтаманы әзірлеу ортасы болып табылады және бұл орта сонымен қатар Delphi тәрізді ортада кросс-платформалық қосымшаларды әзірлеу үшін біріктірілген.
Функциялары:

3* тапсырма.Құпия сөзді сақтау бағдарламасын құру*

Жұмыста Lazarus Ver. 2.0.2 бағдарламалық қамтамасыз етудің еркін ортасы пайдаланылды.
Пайдаланылған ресурстар:
- Intel Pentium негізіндегі компьютер
- Lazarus бағдарламалық құралын жазуға арналған қабық
- Паскаль тілінде программалау бойынша оқу әдебиеттері мен оқу

құралдары Дайындық кезеңі

Lazarus IDE негізгі бөліктері

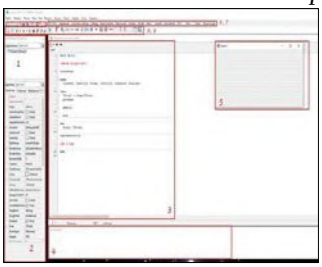

1. Пішін терезесінде көрсетілетін құрылған объектілердің терезесі, яғни дайын бағдарламада көрінетін нысандар
2. Таңдалған нысанның қасиеттері мен оқиғалары1 терезесі
3. Код редакторының терезесі, яғни. кодтың өзі жазылатын жұмыс аймағы
4. Оқиғалар терезесі, яғни терезеде қателер туралы есеп беру және қателерді тексеруді аяқтау, пайдаланылмаған айнымалылар туралы ескерту
5. Пішін терезесі, яғни. болашақ нәтиже моделі
6. Файлмен жылдам жұмыс істеуге арналған панель, яғни ағымдағы құжатты сақтау, жаңа пішіндерді құру және т.б.
7. Дайын объектілердің бөлімдерінің панелі
8. «Белсенді» нысаны бар жұмыс тақтасы, яғни түсіну үшін қалаған нәтиженің дайын бөлігін демонстрациялау, нәтижесінде шығару және қажет болған жағдайда одан әрі өңдеу
9. Дайын объектілер панелі

...Сипаттар мен оқиғалар терезесі1 ... - әрбір объектінің өз қасиеттері мен «Оқиғалары» болады. «Сипаттар» терезесінде, мысалы, объектінің атын орнатуға болады. «Оқиғалар» терезесінде әрекет басқа әрекеттің салдары ретінде орнатылады. Мысалы, "OnClose" оқиғасы бүкіл пішінді жабуға әкеледі.

4* тапсырма.Өнім сипаттамасы.*

```
function Tfr.deshifr(s: string): string; //функция дешифрования
var
i: integer;
st: string;
begin
for i:=1 to Length(s) do
if (s[i]<> ''') and (s[i]<> '.') and (s[i]<> ';') and (s[i]<> ',') then
s[i]:= Char((Ord(s[i]) - Ord(k[(i mod Length(k)) + 1])) mod 256);
st := Copy(s, 1, Length(s) - l);
Result:= st;
end;
```

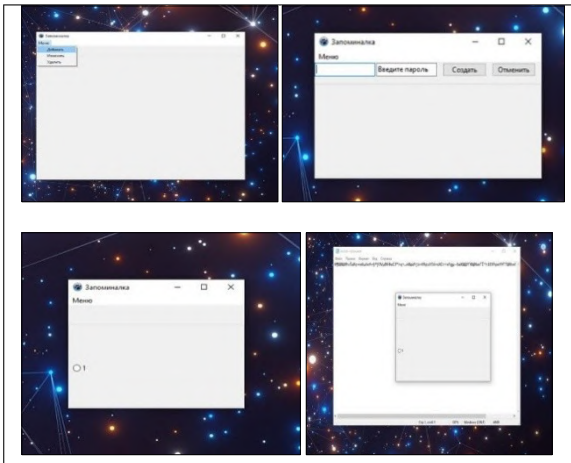

Кәсіби қызметте компьютерлік технологияны қолдану

1 тапсырма. Кәсіби компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету:

Офсетті басып шығару	*Сыртқы жарнама және экранды басып шығару*

Дұрыс белгіні **(A, B)** орналастырыңыз:

A) Adobe Photoshop, Gimp (растрлық жұмыс), Adobe Illustrator, Inkscape (векторлық жұмыс), Adobe InDesign және
B) Corel Draw.

2 тапсырма. Графикалық дизайнерлердің MS Office пакетін пайдалануы

Мәтіндік редактор	
Электрондық кесте редакторы	
Компьютерлік презентация	

3 тапсырма. InDesign пайдалану

- Adobe InDesign мақсаты әртүрлі мақсаттағы құжаттардың дизайны мен орналасуын қамтитын баспа ісі болып табылады.

4 тапсырма. Photoshop, Corel Draw, Adobe Illustrator қолдану

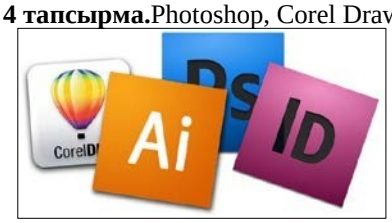

Adobe Photoshop -	
Adobe Illustrator -	
CorelDRAW -	

5 тапсырма.SAI немесе PaintToolSAI — Microsoft Windows ортасында цифрлық сурет салуға арналған, жапондық SYSTEM

- Секундтарда басталатын шағын бағдарлама; Толық графикалық планшетті қолдау; Жұмыстың жоғары жылдамдығы;
- Барлық дерлік жылдам пернелер Adobe Photoshop қолданбасынан және олардың жеке комбинацияларынан алынған;
- Қаламды тегістеу және жоғары инсульт интерполяциясы; Кенепті айналдыру;
- Жоғары сапалы кескінді көрсету.

-
-
-

QR коды - екі өлшемді штрих-код

1 тапсырма. QR кодын жасау Әрекет ету жоспары:

- Сайтқа өту
- Тиісті сілтемені басу арқылы қажетті код пішімін таңдау

- Қажетті деректерді енгізу Әрекетті растау
- Алынған код кескінін сақтау немесе болашақта анықтама үшін сілтемені көшіру
-

2 тапсырма.*Бағдарламалар арқылы QR кодын декодтау техникасы*

Әрекет ету жоспары:
1. QR кодын декодтау үшін бағдарламаны іске қосыңыз
2. Құрылғы камерасын QR кодына бағыттаңыз

3. Бағдарлама фокусталғаннан кейін және сіз кодталғанға сәйкес ақпаратты алғаннан кейін мазмұнға байланысты браузер арқылы сілтеме бойынша өтуге немесе деректерді сақтауға болады.

3 тапсырма.*QR кодын оқу құралдарының сипаттамалары*

«QR кодын оқу құралы PRO» мен «QR code reader» салыстыру

Параметрлері	***«QR кодын оқу құралы PRO»***	***«QR code reader»***
Сайттарға сілтемелерді оқу		
Геолокация деректерін оқу		
Телефон нөмірлерін оқу		
Электрондық пошта мекенжайын оқу		
Мәтіндік ақпаратты оқу		
Қол жетімділік		
Түсінікті интерфейс		
«Фонарь» опциясының болуы		

Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар

1* тапсырма.Компьютерлік бағдарламалардың классификациясы*

Жүйелік бағдарламалар -

Құралдық бағдарламалар -

Қолданбалы бағдарламалар -

Компьютерге арналған пайдалы бағдарламалар

***2* тапсырма.** *Ccleaner*

Ccleaner -бұл уақытша, пайдасыз және жай қажет емес файлдар мен бағдарламаларды жою арқылы компьютерде орынды босатуға және оның жұмысын жылдамдатуға болатын бағдарлама.

Ccleaner-дің негізгі мүмкіндіктерін атаңыз:

- қосымша файлдарды жою
- бағдарламаларды жою
- windows тізілімін тазалау
- қолданбаны іске қосуды басқару
- браузерлерден қондырмаларды өшіру/қосу немесе жою
- қатты дискілерді толығымен өшіру

3* тапсырма.Google Picasa*

Жүйелік фотосуреттерді қарау құралынан артықшылы мен кемшілігін салыстыру

Жүйелік фотосуреттерді қарау құралы	*Google Picasa*
Артықшылығы	
Кемшілігі	

5-тапсырма. *Audacity*

Бағдарламаның мүмкіндіктерін атаңыз:

- аудио жазбаны өңдеу (қию, қою, желімдеу...),
- таспаны немесе жазбаны цифрландыру,
- жазу қарқынын (жылдамдығын) және дыбыс биіктігін өзгертіңіз,
- әр түрлі дыбыстық эффектілерді қолдану,
- шуды, ысқырықты, бөгде дыбыстарды алып тастаңыз,
- әр түрлі аудио файлдарды импорттау (mp3, WAV, wma аудио форматтары),
- соңында, микрофоннан немесе сыртқы ортадан дауысты немесе дыбыстарды жазыңыз.

5* тапсырма.VLC*

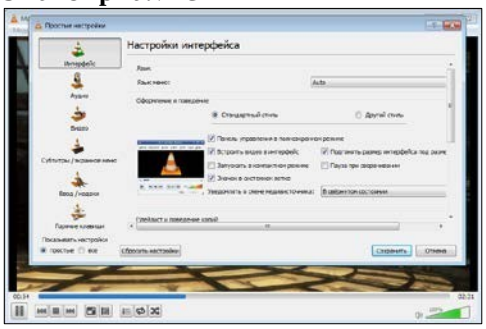

VLC – ашық бастапқы кодты бейне және музыка ойнатқышы (GPL лицензиясы) және көптеген медиа файл пішімдерімен үйлесімді және Windows және басқа операциялық жүйелер үшін қолжетімді платформа.

Бұл бағдарлама нені ойнаутуға мүмкіндік береді:

- қатты дискіде сақталған бейне және аудио файлдар
- DVD немесе Bluray сияқты оптикалық дискілердегі бейне және аудио файлдар

6* тапсырма.7-zip*

Файлдарды қысуға және мұрағаттарды ашуға арналған мұрағат бағдарламасы.

Өзінің 7z пішіміне қоса, ол жалпы қысылған файл қандай пішімдерін қолдайды?

- rar
- zip
- gz
- bz

Интернет-дүкен макетін құру

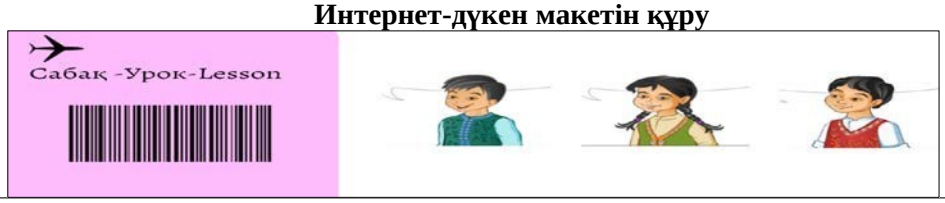

1* тапсырма.Figma бағдарламасымен жұмыс*

Қызметі: кез-келген GIMP графикалық редакторы сияқты, ұқсас функциялар жиынтығы

Жұмыс жасауды бастау үшін бізге келесідей білім қажет:

Frame	
Text	
Figures	
Columns	
Shadows	
Prototyping	

2* тапсырма.Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:*

Frame – өзіндік параметрлері бар графикалық құрылымдағы белгілі бір аймақ. (графика әлеміндегі **div**)

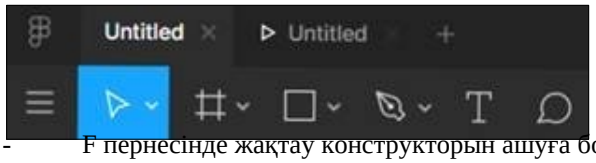

- F пернесінде жақтау конструкторын ашуға болады
- Frame сіздің background (фон)

Бұл үшін толтыру параметрі жауап береді. Оған түс немесе сурет қоюға болады:

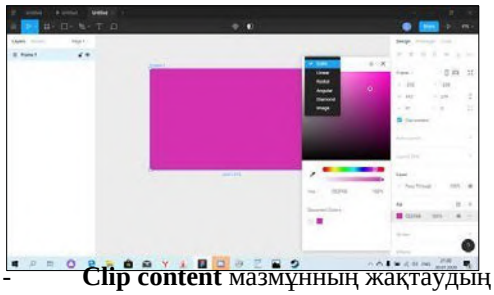

- **Clip content** мазмұнның жақтаудың шекарасынан шығуына жол бермейді.
- **Figure/ block** көрсеткілерді, блоктарды, квадраттарды, жұлдыздарды, үшбұрыштарды және т. б
- Ол **frame** сияқты қасиеттерге ие, тек аймақ емес, фигура.

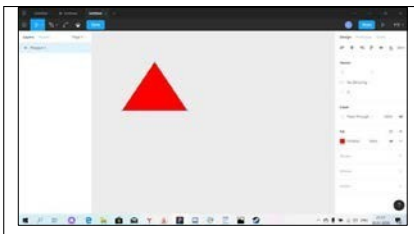

3* тапсырма.Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:*

Text *мәтіндік блокты құруға және өңдеуге мүмкіндік береді.*

Shadow деп те аталатын **Effect** кескіндерге де, жақтауларға да қолданылады. Блоктарға ерекше әсер беретін көлеңке жасайды, түймені жасауға көмектеседі.

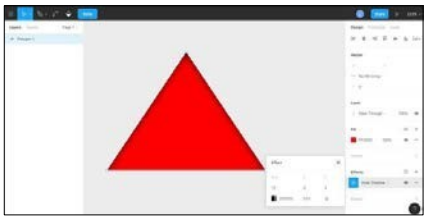

- Бұл біз үшбұрышты басқан әсерді жасайды.
- Қалған графика да фигураға қандай да бір көрініс немесе әсер қосуы мүмкін. Мысалы, **Stroke** оны батыл етеді

***4* тапсырма.** *Фигманың негізгі панелінде көретін мүмкіндік:*

Columns *бетте әдемі көрінетіндей етіп блоктарды дұрыс орналастыруға көмектеседі.*

Олардың түсін, санын, шегіністерін орнатуға болады.

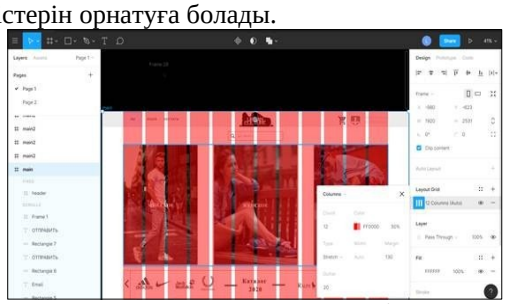

- Figma-ның басқа редакторларға қатысты негізгі плюс - біріктірілген прототиптеу.
- Бұл өте пайдалы нәрсе. Прототиптерді жасау кезінде функционалдылық орнатылады, сілтемелер жасалады және сайт картасында ойластырылған сценарийлердің ыңғайлылығы көзбен бағаланады.

5* тапсырма.Сайтта элементтерге арналған 3 анимация опциясы бар:*

Navigate -
Swap -
Overlay -

Прототипінің торы:

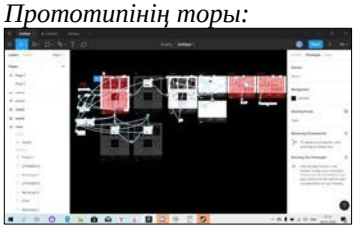

Прототиптеу макетіңізге көп функционалдылықты береді

Баспа құрылғылары, олардың эволюциясы және даму бағыты

Принтерлердің түрлері

1* тапсырма.Матрицалық принтерлер*

Маңызды жұмыс параметрлері

- қолдану саласы: _____
- құрылғыны орналастыру: _____
- түрі: _____
- көрсету сипаттамалары: _____
- бағдарламалау опциялары: _____
- рұқсат етілген жүктеме:
- _____
- қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____
- жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____
- қажетті көмекші функциялар: _____
- құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____
- бағдарламалық қамтамасыз ету: _____

***2* тапсырма.** *Лазерлік принтерлер*

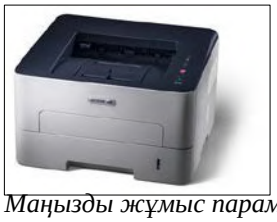

Маңызды жұмыс параметрлері

- қолдану саласы: _____
- құрылғыны орналастыру: _____
- түрі: _____
- көрсету сипаттамалары: _____
- бағдарламалау опциялары: _____
- рұқсат етілген жүктеме:
- _____
- қол жетімді түпнұсқа өлшемдері: _____
- жеке функциялардың жұмыс режимдері: _____
- қажетті көмекші функциялар: _____
- құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау: _____
- бағдарламалық қамтамасыз ету: _____

***3* тапсырма.** *Сиялы принтерлер*

Маңызды жұмыс параметрлері
- қолдану саласы:
- құрылғыны орналастыру:
- түрі:
- көрсету сипаттамалары:
- бағдарламалау опциялары:
- рұқсат етілген жүктеме:
-
- қол жетімді түпнұсқа өлшемдері:
- жеке функциялардың жұмыс режимдері:
- қажетті көмекші функциялар:
- құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау:

  _____
- бағдарламалық қамтамасыз ету:

4 тапсырма. *Плоттерлер*

Маңызды жұмыс параметрлері
- қолдану саласы:
- құрылғыны орналастыру:
- түрі:
- көрсету сипаттамалары:
- бағдарламалау опциялары:
- рұқсат етілген жүктеме:
-
- қол жетімді түпнұсқа өлшемдері:
- жеке функциялардың жұмыс режимдері:
- қажетті көмекші функциялар:
- құрылғылардың қажетті санын қосу үшін қажетті стандарттарды қолдау:

  _____
- бағдарламалық қамтамасыз ету:

5 тапсырма. *Принтерлердің түрлері артықшылықтары мен кемшіліктерін салыстырыңыз:*

Матрицалық принтер	***Лазерлік принтер***	***Сиялы принтер***
Артықшылықтары		
Кемшіліктері		

Анимация жасауға арналған компьютерлік технологиялар

***1* тапсырма.** *Мультимедиа технологиясы Open Office Impress*

Анимациялық кескінді құру және оны gif пішіміне экспорттау алгоритмі:

- Бір слайдта анимацияны көрсететін бірнеше кескінді жасаңыз (немесе слайдқа дайын сызбаларды кірістіріңіз) (мысалы, Мальвина кесінді жасайды. Сызбалар Multi-Pulti мультфильм конструкторынан алынған).

- Кірістірілген суреттерді бөлектеңіз - мәзір кірістіру-анимациялық сурет - біреуін алыңыз - растрлық сурет – әр кадрға көрсету ұзақтығын орнатыңыз (мысалы, 1 сек) – қайталау саны (мысалы, макс) – жасау-слайдта анимациялық сурет пайда болады (белгіленген ұзақтық арқылы кадрларды өзгерту).
- Анимациялық gif форматында сақтау үшін келесі әрекеттерді орындау керек: анимациялық кескінді бөлектеңіз-Файл мәзірі-экспорттау - сақтау орнын таңдаңыз-файл атауын енгізіңіз-файл түрін gif форматына өзгертіңіз-таңдау құсбелгісін қойыңыз – ЖАРАЙДЫ МА-тағы бір рет жарайды. осыдан кейін графикалық gif сақталады және оны Flash арқылы көруге болады Ойнатқыш немесе Internet Explorer арқылы.

2* тапсырма.Microsoft Power Point мультимедиялық технологиясы*

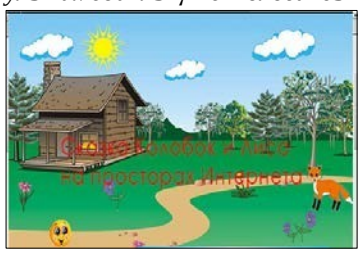

Бір слайдта орналасқан объектілермен анимация құру алгоритмі:

- MS Power Point бағдарламасын ашыңыз;
- Басты бет - Макет - бос слайд;
- Анимация үшін алдын ала дайындалған суреттерді кірістіреміз (мысалы, Малвина);
- 2-ден бастап алдыңғы планға дейін кескінді орнатыңыз; (RMB - алдыңғы қатарға);
- Әрбір суретке анимация жасаңыз (Анимация - Енгізу - Өшіру, Анимация - Бастау - Алдыңғыдан кейін бастау - Ұзақтығы (1));
- Барлық қалғанын бірінші суретке жиектер сәйкес келетіндей етіп жылжытыңыз (дәлірек жылжыту үшін пернетақта көрсеткілерін пайдаланыңыз);
- Жұмысты слайд-шоу немесе F5 пернесі арқылы тексереміз;
- Save File save as - файл атауы. Microsoft Power Point 2010 бағдарламасындағы әдепкі файл пішімі .pptx;
- .ppsx пішімінде сақтауға немесе файлды бейне пішіміне экспорттауға болады.

***3* тапсырма.** *SCRETC бағдарламалау ортасы*

Скретч – бұл жеке әңгімелер, мультфильмдер, ойындар және басқа да туындылар жасауға мүмкіндік беретін ақысыз бағдарламалау ортасы.

Microsoft Power Point бағдарламасындағы «Колобок және Интернеттегі түлкі» сияқты қысқа мультфильм жасау.

Мультфильм мен жазылған дыбысы бар файл Scratch ортасынан іске қосылады.

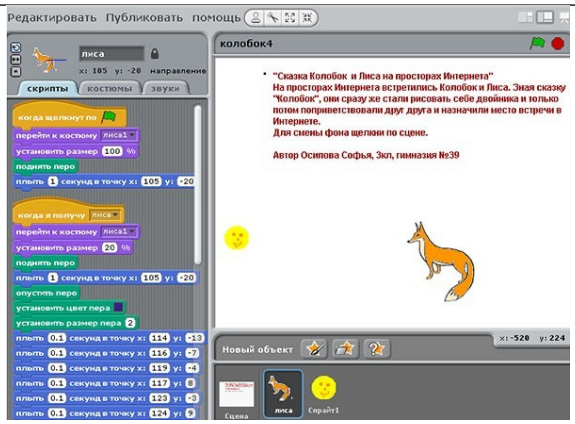

4 тапсырма.*Технологияларды салыстыру критерийлері*

- Алынған анимациялық кескіннің көлемі бойынша салыстыру.
- Құру күрделілігі бойынша салыстыру (алгоритмнің күрделілігі, жасау уақытының ұзақтығы).
- Сурет сапасын салыстыру.

Мальвина реверанс жасайды (GIF анимацияланған)

Бағдарламаның аты	Көлемі	Қай жерде оңай және жылдам	Сапасы
OO Impress			
Flash			

5-тапсырма.*"Интернеттегі Колобок пен түлкі" ертегісі*

Бағдарламаның аты	Көлемі	Қай жерде оңай және жылдам	Сапасы
Scratch (формат sb)			
Power Point (формат pptx)			

Өз қолыңызбен Мультфильм

1 тапсырма.*Мультфильм жасау технологиялары*

Мультфильм жасау технологияларын зерттеп кестені толтырыңыз:

Қолмен салынған анимация	
Қуыршақ анимациясы	
Пластилин анимациясы	
Компьютерлік анимация	

2 тапсырма. Synfig Studio бағдарламасы

Бұл әдістің мәні: сызылған зат (аю, қоян, ағаш ...) оның құрамдас бөліктеріне бөлінеді және олардың әрқайсысына жеке бай

3 тапсырма. Stikbot Studio қолданбасы

- Ең алдымен смартфонға Stikbot Studio қосымшасын жүктеп алу керек. Бұл Интернетте тегін қол жетімді. Содан кейін мультфильм кейіпкерлерін дайындалған сахнаға орналастырыңыз.
-

4 тапсырма. Synfig Studio анимациялық бағдарламасы және
Stikbot Studio қолданбасының артықшылықтары мен кемшіліктерін салыстыру

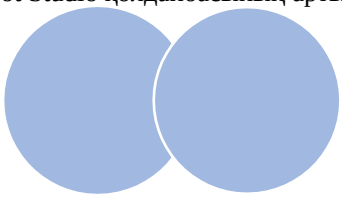

Артықшылығы Кемшілігі

PYTHON-да енгізу функциясы
PYTHON тізімі

PYTHON-ДА INPUT ФУНКЦИЯСЫ
1 тапсырма. Пайдаланушы a=5, b=4 мәнін енгізсе, программаның нәтижесі қандай болады?

- a = input(‘Санды енгіз: ‘)
- b = input(‘Санды енгіз: ‘)
- print (a+b)

Бүтін санды бөлу операциялары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы
PYTHON-да енгізу және шығару

Бүтін санды бөлу операциялары және PYTHON деген бөлімдердің қалуы

1 тапсырма. *Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?*

```
a = 5
b = 3
print(a //
b) print(a
% b)
```

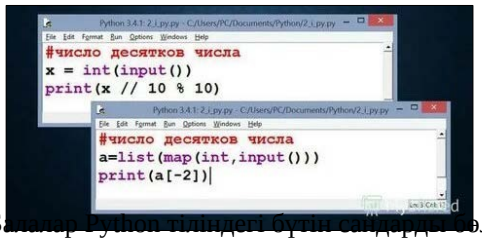

Б[illegible]лу және қалдықты бөлу операцияларымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақта

тапсырма.Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай

Ойлау барысы және жауап: бағдарлама 1 және 2 сандарын шығарады. // - бүтін бөлу. 3 саны 5-ке 1 рет сәйкес келеді. % - бө

PYTHON-да енгізу және шығару

тапсырма. Бос орындарды толтырыңыз:
name =(‘атын енгізіңіз:‘) print(‘Салем, ‘,)

Балалар Python тілінде енгізу және шығару жұмыстарының ерекшеліктерін есте сақтауы керек.

тапсырма. Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай

Дәлелдеу желісі және жауап: бірінші олқылық - input. Екінші жол - name.

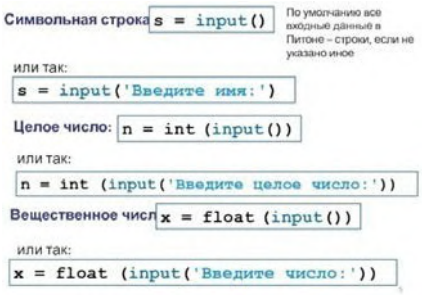

PYTHON-дағы функциялар
PYTHON үшін FOR IN циклдар

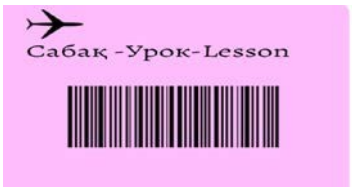

PYTHON-дағы функциялар

1 тапсырма. *Бағдарламаның нәтижесі қандай болады?*
def
print_nums(x):
for i in range(x):
print(i)
return

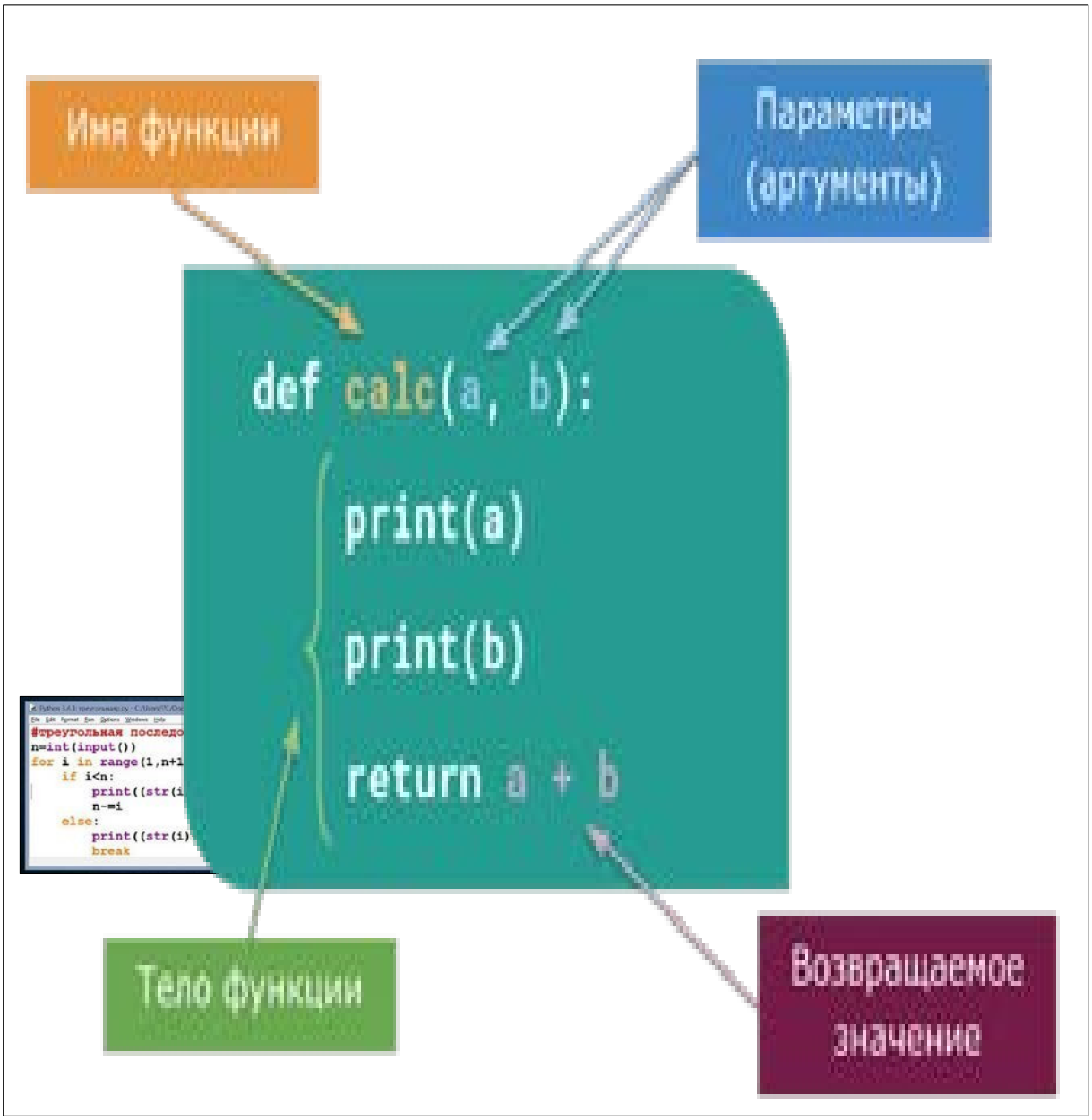

PYTHON тізімдеріндегі элементтерді нөмерлеу
PYTHON тіліндегі арифметикалық амалдардың қысқартылуы

PYTHON ТІЗІМДЕРІНДЕГІ ЭЛЕМЕНТТЕРДІ НӨМЕРЛЕУ

1 тапсырма.*Бағдарламаның нәтижесі қандай болады?*

```
a = 4
a *= 10
a += 3
a -= 6
print(a)
```

PYTHON тізіміндегі EXTEND әдісі
PYTHON тізімдеріндегі APPEND әдісі

\

PYTHON ТІЗІМІНДЕГІ ТІЗІМДЕРДІ EXTEND ӘДІСІ

1 тапсырма.Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?

a = [1, 2]
b = [3, 4]
a.extend(b) print(b)

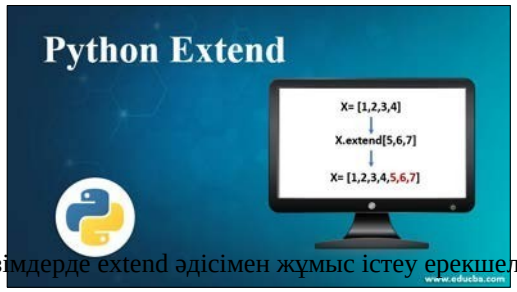

Балалар Python тіліндегі тізімдерде extend әдісімен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.

тапсырма. Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында

Ойлау барысы және жауап: экранда көрсетілген тізім келесідей болады– [1, 2, 3, 4]. Extend әдісі жаңа тізімнің әрбір э

PYTHON ТІЗІМДЕРІНДЕГІ APPEND ӘДІСІ

тапсырма.Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?
a = [1, 2]
b = [3, 4]
c = a.append(b) print(c)

Балалар Python тіліндегі тізімдерде append әдісімен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек.
тапсырма. Қағаз мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерін өту керек және оның жұмысының соңы
Ойлау барысы және жауап: экранда көрсетілген тізім келесідей болады- [1, 2, [3, 4]]. Append әдісі алдыңғы тізімге бі

PYTHON-да IS операторы
PYTHON ішіндегі MAP функциясы
PYTHON-ДА IS ОПЕРАТОРЫ

тапсырма. Бағдарламаның нәтижесі қандай болмақ?
x = [3, 4], (4, 7), {7, 11, 7, 11}
s = map(sum, x) print(sum(s))

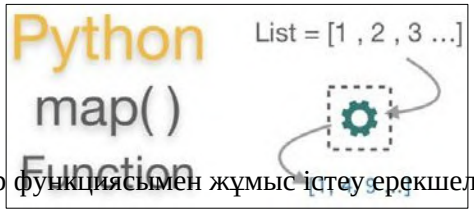

Балалар Python тіліндегі map функциясымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек

Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының соңында қандай нәтиже бола

ң ерекшеліктері туралы. Сөздік жасалғаннан кейін тек бірегей элементтер қалады. 7 және 11 көшірмелері есепке алынбайды. **M**

PYTHON ІШІНДЕГІ MAP ФУНКЦИЯСЫ

тапсырма.ord(‘a’) дегеніміз не?
letter = ord(‘a’)

letter += 15 print(letter)

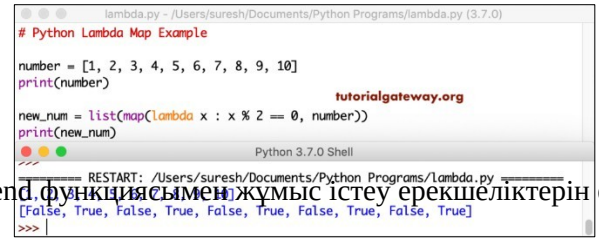

Балалар Python тілінде end функциясымен жұмыс істеу ерекшеліктерін есте сақтауы керек

4 тапсырма. Парақша мен қаламның көмегімен бағдарламаның барлық кезеңдерінен өтіп, оның жұмысының со

Пікірлер сызығы және жауабы: ord('a') 97-ге тең. 112-программаның нәтижесінен бұрын қосылған 15 алынады. Б

ЛОГИКА ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ

Иманбаев Аскарбек Аширалыулы
М. Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, Тараз қ.

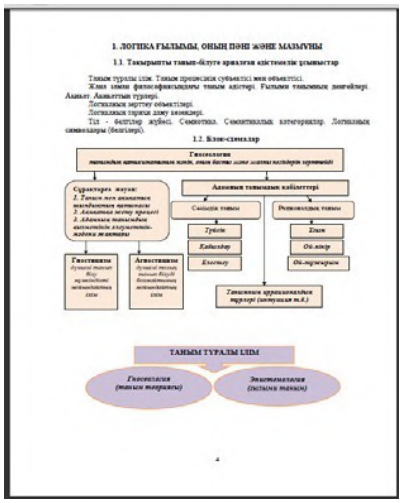

Пайдадалаған әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. Зарипов, М. М. Логика для юристов : учебное пособие / М. М. Зарипов, Д. Э. Кабиров. - Казань : Казанский юридический институт МВД России, 2018. - 158 с. Текст : электронный // Цифровой образовательный ресурс IPR SMART : [сайт]. - URL: https://www.iprbookshop.ru/86481.html
2. Ғабитов Т. Х., Ысқақова, Р. О. Логика : Оқу құралы - Алматы: Лантар Трейд, 2019. – 232 б. *http://www.iprbookshop.ru/104463*.
3. Истомин И. А. Логика поведения государств в международной политике /. - Москва: Аспект Пресс, 2021. – 304 с. *http://elib.dulaty.kz/MegaPro/Download/MObject/5146*
4. Ивлев Ю.В., Логика для юристов: учебник/, 2020.-272 с. http://elib.dulaty.kz/MegaPro/Download/MObject/29116

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. Ғабитов Т.Х. Заңгер этикасы [Мәтін] : Жоғарғы оқу орындарына арналған оқу құралы / Т.Х. Ғабитов. - Алматы : NURPRESS, 2011. - 110б.
2. Булекбаев С.Б. Логика [Электронный ресурс]: http://lib.tarsu.kz/rus/all.doc/_Elektron_res/Bulekbaev_Logika.rar
3. С. Б. Булекбаев, М. К. Надыров. /Учебник / - Алматы, 2011. - 214 с.
4. Завражин А. В. Логика : учебное пособие/. - Москва: Евразийский открытый институт, 2012. — 144 с. http://www.iprbookshop.ru/14641

4 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ БОЙЫНША МӘТІНДЕР МЕН ТАПСЫРМАЛАР ЖИНАҒЫ

Карымсакова Гулназ Каржауовна

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының «Әулиекөл ауданының білім бөлімі ММ

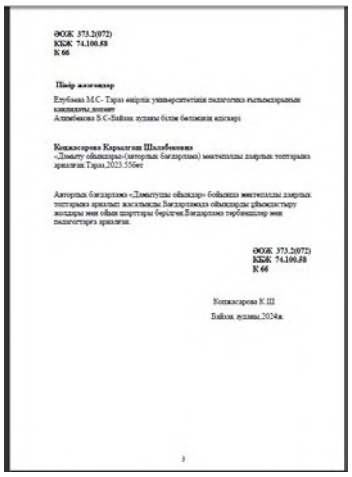

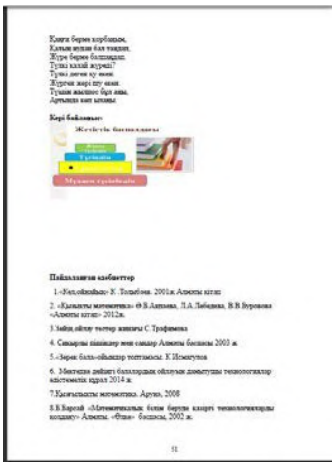

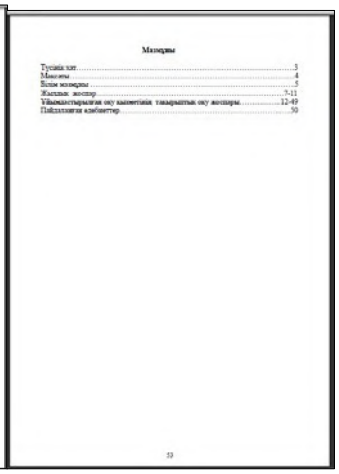

«ДАМЫТУ ОЙЫНДАРЫ» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМА

Копжасарова Карлыгаш Шалабековна
Сарыкемер мектеп- гимназиясы, Сарыкемер ауылы Байзақ ауданы Жамбыл обылысы

ӘОЖ 373.2(072)
КБЖ 74.100.58
К 66

Пікір жазғандар

Елубаева М.С- Тараз өңірлік университетінің педагогика ғылымдарының кандидаты,доцент Алимбекова Б.С-Байзақ ауданы білім бөлімінің әдіскері

Копжасарова Карылгаш Шалабековна «Дамыту ойындары»(авторлық бағдарлама) мектепалды даярлық топтарына арналған.Тараз,2023.55бет

Авторлық бағдарлама «Дамытушы ойындар» бойынша мектепалды даярлық топтарына арналып жасалынды.Бағдарламада ойындарды ұйымдастыру жолдары мен ойын шарттары берілген.Бағдарлама тәрбиешілер мен педагогтарға арналған.

Түсінік хат

XXI – ғасырға байланысты баланың дамуына ойын арқылы өз халқының салт-дәстүрлерін бойына сіңіруге арнайы балалар ойнайтын жас ерекшеліктеріне байланысты ойын ортасын құра отырып, балаларды ойната отырып, дамыту қарапайым дағдыларын қалыптастыру, шығарма -шылық құзыреттілігін арттыру өзектілігі туып отыр.

Сондықтан, балаларды өзара сыйластыққа, бауырмалдыққа, татулыққа тәрбиелеу мақсатында. Елімізде білім саласы айрықша даму үстінде. Кеңестік одақ кезінде аты естілмеген өзгерістер 30 жылда өмірімізге енді.

Мемлекеттік мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес мектепке дейінгі балалардың танымдық дамуын іске асыру мақсатында білім беру процесінде жаңа педагогикалық технологияларды қолдану маңызы негізделді. Бала тәрбиесі–өте ерте заманнан бастап адамзатты толғандырып жүрген өмірдің өзекті мәселелердің бірі.

Қазақ халқында «баланы ойын өсіреді» деген даналық сөз бар.Бала ойнап жүріп ойланады, жүйкесі тынығады, көңілі өсіп, ойы сергиді, денесі шымырланады. Ойын арқылы тұрмыс-салт, әдет-ғұрып, ұлттық ерекшелік, дәстүр жайлы танымы, түйсігі қалыптасады. Ойын – мектеп жасына дейінгі кезеңде басталып, адаммен өмір бойы ілесіп жүретін ерекше қызмет түрі.

Мектеп жасына дейінгі балалар, соның ішінде мектепалды даярлық топ балаларының жан-жақты дамуы үшін ойын түрлерінің ролі ерекше.Ұлы Абайдың «Ойын ойнап ән салмай,өсер бала бола ма?» деген пікірінен бала өмірінде ойынның маңыздылығының ерекшелігін көруге болады.

Ойын бала кезеңнен басталып, адаммен өмір бойы ілесіп жүретін ерекше қызмет түрі. Ойын–балалардың оқуға, еңбекке деген белсенділігін арттырудағы басты құрал. Дамыту ойындары баланың психикасында сапалы өзгерістер тудырады: бала зейінінің, жадының қалыптасуына ойлау, қиялдау қабілетінің дамуына әсер етеді.

Ойын шығармашылық және таным әрекетінің негізі болып табылады.Дамыту ойындар – адамның интеллектуалдық қабілеттерінің негізін құрайды.Мектепалды даярлық топтарының басты міндеттерінің бірі,балалардың ой-өрісін, іс-қимылын,логикалық ойлауын жан-жақты дамыту.

Мақсаты:

Жеке тұлғаның адамгершілік құндылықтарын бойларына сіңіріп, рухани жан дүниесін байыта, білім бере отырып ойын арқылы дамыту.

Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде ойын арқылы жұмыс жүйесін құру; бала тәрбиесіндегі ата- аналармен педагогтардың бірлескен іс - әрекеттерінің нәтижелі жолдарын қолдану.

Міндеттері:

- Ойын бірлестіктерін құру, жалғыз және топтасып ойнау дағдыларын қалыптастыру;
- Әр түрлі ойындарға қызығушылығын арттыру. Өз қалауы бойынша ойындар құру, таңдау іскерліктерін қалыптастырып, ойын барысындағы сергектігі мен қызығушылығын жетілдіру;

- Ойындарды жүргізу түрлерін үйрету: ойыншықтармен қысқа сюжеттер құру, ойынға қажет заттарды таңдау, дидактикалық ойындар мен қозғалыс ойындарын ережелерін сақтап ойнау;
- Үлкендердің көмегімен ойыншықтар мен заттарды өз орындарына орналастыру;
- Ойыншықтарды санына, көлеміне, мөлшеріне қарай ажырату, заттардың аттарын дұрыс атау, топырақпен, сумен, қармен ойнау барысында олардың ерекшеліктері мен қасиеттері туралы білімдерін тиянақтау;
- Басқа балалармен қатар отырып, бірлесіп ойнату арқылы бір-бірімен жылы қарым-қатынас орнату, бір-біріне кедергі жасамау, таласпай, бір тоқтамға келу, ойыншықпен кезектесіп ойнау сияқты тәртіптерді орындау арқылы үлкенмен де, құрдасымен де жақсы байланыс жасау дағдыларына үйрету;
- Тәрбиеші ұйымдастырған топтық ойындарға қатыстыру.

Ойын процесінде жолдастарына тілектестік қарым – қатынасын, олармен санаса білуді, қиын жағдайларда көмекке келуді, ойын материалын қолдануда келісім жасауды, дауларды әділ шеше білуді үйрету;

- Бірлескен ойында өзін - өзі ұстау ережелері мен нормаларын орындауға үйрету;
- Ойындар мен ойын материалдарына қамқорлықпен қарауға, өз бетімен оларды ретке келтіруге тәрбиелеу.

Күтілетін нәтиже:

- Ойната отырып, оқыту әдіс-тәсілдер жүйесі анықталды- Балаларды дамытуда ойын іс-шаралары ұйымдастырылды- Ойын арқылы баланың психикасында сапалы өзгерістер туды (баланың зейіні, ойлауы, қиялдау қабілеті)- Ойын арқылы дамытатын оқу ортасы құрылды- Отбасымен бірлесе отырып, ойын арқылы баланың шығармашылық ойлау қабілеті бағаланды-

Оқу-тәрбие процесін ойната отырып, дамытуға ыңғайлап ұйымдастырылды- Ойынды балалардың өз халқының салт-дәстүрлерін бойына сіңіру. Құралы ретінде пайдалану, соның негізінде ұлттық сана-сезімі, ұлттық мәдениеті қалыптастырылды- Егер, осы бағдарламада айтылғандай балаға ойын арқылы тіл дамытуды жүзеге асыратын болсақ, онда бала бойында қалыптасу керек барлық құзыреттіліктерге қол жеткізіп, тұлғаға бағдарланған білім беруде жетістіктерге жетеді.

Өзектілігі:

Мектепке дейінгі жастағы бала туғаннан бастап бойындағы жақсы қасиеттерді ойын ойнау арқылы қалыптастырып, қолдануын үйренсе ғажап емес пе?

Ойын арқылы баланың психикасында сапалы өзгерістерді тудырудамыз (баланың зейіні, ойлауы, қиялдау қабілеті).

Осы бағдарлама қарастырылып отырған тақырып өзекті деп санаймыз.

Білім мазмұны

Мектеп жасына дейінгі баланы дамытатын, өсіретін әрі тәрбиелейтін негізгі іс - әрекет ойын. Ойын арқылы бала өзін қоршаған ортамен, табиғатпен, қоғамдық құбылыстармен, адамдардың еңбегімен, қарым – қатынастарымен танысады. Ойындар арнайы мақсатты көздейді және нақты міндеттерді шешеді. Ойынның міндеті – баланың қызығушылығын оятып, белсенділігін арттыру мақсатында іріктеліп алынатын нақты мазмұнымен анықталады.

Бағдарлама ойындар, үстел – үсті ойындары, заттық дидактикалық ойындар, логикалық ойлау қабілетін және балалардың шығармашылығын дамытатын ойын тапсырмаларды қамтыған. Ойындардың қай түрін де жеке алып қарастырсақ, бұл ойындар баланың таным қабілетін, логикалық ой - өрісін кеңейтіп, сабаққа ынтасын арттырады.

Ойындар – сабақта меңгерген материал туралы түсінігін кеңейтеді, шығармашылығын дамытады. Балалардың ой - өрісін, танымын, жаңа тақырыпты өз дәрежесінде меңгеруіне логикалық ойындар да зор ықпалын тигізеді.

Үстел – үстінде қолданатын ойындар – балалардың қимыл белсенділігін, ептіліктерін дамытады, өз ара бірлесіп ойнау қабілеттерін жетілдіріп, ұйымшылдыққа тәрбиелейді.

Жалпы дидактикалық ойын ережелері балаларды ұстамдылыққа, тәртіптілікке баулиды, сонымен қатар іздемпаздықтарын арттырып, сөздік қорларын молайтуға қомектесіп, бағдарламалық материалдарды меңгеруне ықпал етеді.

Сөздік дидактикалық ойындар - балалардың зеінін, ойлау қабілетін, байланыстыра сөйлеуін дамытады. Сондай – ақ, сөздік ойындар балалардың тілдерін ғана жетілдіріп қоймай, олардың қоршаған орта туралы түсініктерін кеңейтеді, баланы ойнай отырып ойлауға

жетелейді, ақыл - ой қызметін қалыптастырады, әрі адамгершілікке тәрбиелеу құралы болып табылады.

Заттарды қолданатын ойындар - қөбінесе дидактикалық ойыншықтармен және түрлі ойын материалдармен ұйымдастырылады.

Әр түрлі көрнектіліктерімен ұйымдастырылған заттық ойындар балалардың есте сақтау қабілетін артырып қызығушылықтарын тудырады, тілдерін дамытады.

Ұрпақ тәрбиесі – қоғамның болашағы.Оған аса зор жауапкершілікпен қарау- әрбір саналы азаматтың борышы.

-«Ел болам десең – бесігіңді түзе»,- деп М.Әуезов деп айтты емес пе?

Бала тәрбиесінің дұрыс жолға түсуі оны қоршаған ортаға, әсіресе отбасы мен ұстаздар қауымының парасаттылығына байланысты.

«Дамыту ойындары» ұйымдастырылған оқу қызметі аптасына 1 сағат барлығы 32сағат

Р/с	Тақырыбы	Оқу қызметінің мазмұны және мақсаты	Қолданылатын әдістер	Ресурстар
1	Менің керемет есімім. Танысу	Оқушылармен танысу,әңгімелесу. Оқушылардыі танымдық үрдістерін дамыту.Бір біріне ықыласпен қарауға және бірін бірі сыйлауға тәрбиелеу.	Сұрақ-жауап, ойын тапсырма, гул шоғы ойыны	Гүл шоғы, жазылған тілме қағаз.
2	Психологиялық даму деңгейі	Балалардың психологиялық дайындығын зерттеу,балалық таным процестерінің даму деңгейін мектептегі оқу процесіне лайықты екенін анықтау,бала күнделікті өмір мен мектептегі өмірдің айырмашылықтарын түсінетіндігін,өзін оқушы сезінетінін анықтау	Сұрақ жауап, ойын, тапсырмалар	Сұрақтар (10)
3	Мына суретте не жетіспейді?	Оқушылардың қабылдау қабілеттерін одан әрі жетілдіру,қызығушылық ахуалдарын жақсартуға тәрбиелеу.	Жинақ парақтар	Жинақ парақтар
4	Есіңде сақта және нүктелерді қойып шық	Оқушыларды есте сақтау қабілеттерін дамыту,есте сақтау арқылы икемділікке шапшаңдыққа үйрету.	Тест «Есіңде сақта және нүктелерді қойып шық»,ойын «Кім қалай дыбыстайды?»	Тест тапсырмалар ы суреттер
5	10 сөз әдістемесі	Қысқа мерзімде есте сақтауға үйрету,сөздік логикалық көрнекі бейнелі ойлау қабілетін дамыту ,психологиялық ахуалын жандандыру.	Он сөздік әдістемесі, ойын.	Он сөзге байланысты суреттер
6	Бұл жерде не артық?	Балалардың бейнелі логикалық ойлау үрдістерін дамыту,психологиялық ахуалын жақсартуға тәрбиелеу.	Ойын «Матадағы менің орным», Ойын «Ойлан да аяқта»	Қима қағаз, жауап парақтары
7	Сандарды санайық	Ой болжамы арқылы логикалық ойлаудағы икемділікке үйрету,логикалық ойлау қабілеттерін дамыту,сандарды есте сақтауды қалыптастыру.	Ойын тапсырма	Плакатқа жазылған сандар
8	Кім тапқыр?	Оқушылардың зейінін, көрнекі бейнелі ойлау қабілетін дамыту,есін,қиялын,таным процестерін дамыту,шапшаңдыққа,зейінділікке үйрету.	Сұрақ жауап, түсіндіру,әңгіме, ойын	Екі бақаның суреті қыстың суреті,күздің суреті

9	Суретке қарап әңгіме құрастыру	Балалардың белсенді сөздік қорларын анықтауға білімін жетілдіру,жалпы психологиялық жақсы ахуалдарын орнату,қияли қызығушылық қабілеттерін арттыруға тәрбиелеу.	Әңгіме,әдістеме «сурет бойынша әңгіме құрастыр» ойын.	Суреттер
10	Менің жанұям	Отбасы мүшелері жайлы түсініктерін кеңейту, үлкендерді құрметтеуге,сыйлауға тәрбиелеу.	Әңгіме, сұрақ жауап	Оқулық,жеке мазмұндық сурет тер,отбасы мүшеле рінің суреттері
11	Менің досым	Балаларды айналаны,өзін тануына достарын бағалауға,құрметтеуге,ренжітпеуге үйрету.Оқушылардың тілдерін дамытып,ой өрісін кеңейту.Сөздік қорын байыту,есте сақтау қабілетін дамыту,достарын сыйлауға тәрбиелеу.	Сұрақ жауап,түсіндіру, әңгіме,әңгімелес у.	Оқулық,сурет тер.
12	Есте сақтау қабілеті тексеру тесті	Оқушыларды өз еркімен алғашқы мектепке даярлығына төселдіру,көрнекі бейнелі ойлау қабілеттерін дамыту.	Сұрақ жауап, ойын	Тест қағаздары
13	Ойша суретпен саяхат	Ой болжамын қиялдарын дамыту,логикалық ойлау қабілеттерін жақсартуға тәрбиелеу.	Сұрақ жауап,әңгімелес у.	Қалам,қағаз, түрлітүсті қалам.
14	Кім тапқыр?	Оқушының зейінін,таным процестерін дамыту, сабаққа деген қызығушылығын арттыру.	Сұрақ жауап, түсіндіру	Қыс суреті
15	Сөзді есіңе сақта	Есте сақтауға машықтандыру,есте сақтау қабілеттерін дамыту,психологиялық жақсы ахуалын және қызығушылығын арттыру	Ойын, тапсырма	Суреттер
16	Сиқырлы гүлдер	Тақырып бойынша жалпы мағлұмат беру,таным процестерін дамыту,жалпы психологиялық ахуалды орнату,сабаққа деген қызығушылығын арттыру.	Сұрақ жауап, түсіндіру	Гүлдер
17	Бөліп ал	Жаңа сабақты оқушыларға түсіндіру және үйрету,мінез құлық нормаларын игерту,бала саусақтарының бұлшық еттерін дамыту, сезімталдыққа,ұстанымдылыққа тәрбиелеу	Түсіндіру,тапсы рма , ойын	Жүгері,лобия ,маш және т.б. дәнді дақылдар, ыдыс аяқтар.
18	Аңдар қалай дыбыстайды?	Жаңа сабақ арқылы білімдерін одан әрі дамыту, аңдарға деген қызығушылық қабілеттерін дамыту,сөйлеуге сурет бойынша әңгімелеуге тәрбиелеу.	Әңгіме , сұрақ жауап.	Аңдардың суреті
19	Графикалық диктант	Балалардың зейінділік деңгейін және естігенін парақ бетінде дұрыс қайта жаңғырту іскерлігін анықтау және үйрету,зейін деңгейлерін, есте сақтау қабілетін дамыту,психологиялық жақсы ахуалдарын, қайта жаңғырту іскерлігіне тәрбиелеу	Графикалық диктант, сұрақ жауап.	Ақтөс деп жазылған тілме қағаз фишка
20	Зейінді бол	Оқушылардың зейіндерін ерікті зейінділікке үйрету,ерікті зейінділік қабілеттерін дамыту,ұқыптылыққа, зейінді болуға тәрбиелеу.	Сұрақ жауап	Доп.
21	Бояғышпен жұмыс	Ойлауды дамыта отырып,бояғышпен жұмыс арқылы балалардың білім, білік дағдыларын күнделікті іс әрекетте қолдана білуге үйрету,бейнелі ойлауын мектепке дейінгі кезеңдегі балалардың	Сұрақ жауап, ойын, тапсырма.	Қайықтың суреті

		ойлауының негізі түрінде дамыту,ұқыптылыққа,тазалыққа,бейнелі ойлауға тәрбиелеу.		
22	«Мен....» досыма тілек	Оқушылардың тілдерін дамытып,ой өрісін кеңейту,сөздік қорын байыту,есте сақтау қабілеттерін дамыту,айналаны ,өзін тануына,достарын бағалауға,құрметтеуге,досының айтқанын аяғына дейін тыңдауға тәрбиелеу	Әңгіме,әңгімелесу ,сұрақ жауап.	Гүл,комьпютер,достық туралы суреттер.
23	«Гүл шоғы» тренинг	Қиялдарын, денедегі қысымды түсіруге үйрету,жақсы және жылы сезімдерге машықтандыру,белсенділікке тәрбиелеу.	Әңгіме,әңгімелесу, сұрақ жауап.ойын	Гүл,доп.
24	Әңгіме-сұхбат	Мектеп туралы еркін сөйлеуге,әңгімелеуге үйрету,логикалық ойлау қабілеттерін және сөздік қорларын дамыту,отансүйгіштік сезімдерін молайту,алтын ұя мектебін сүюге,оны қорғай білуге тәрбиелеу.	Әңгіме ,әңгімелесу,сұхбат.	Мектеп туралы суреттер
25	Артығын тап	Оқушыларды мағыналық жағынан ортақ,артық заттарды табуға,ойлаудағы шапшаңдылыққа, икемділікке үйрету,логикалық ойлауға,зейін сақтауға тәрбиелеу,ұйымшылдық-қа,белсенділікке тәрбиелеу.	Әңгіме,сұрақ жауап, ойын.	Тест «Артығын тап»
26	Кілемшені немен толтырамыз	Оқушыларды бейнелерді есте сақтай отырып,еске түсіруге үйрету,зейін деңгейлерін дамыту,икемділіккеж және белсенділікке баулу.	Әңгіме,сұрақ жауап.	Суреттер
27	Геометриялық фигуралар	Оқушылардың жеке тұлғалық қасиеттері мен іс әрекет ерекшеліктеріне мінездеме беру,жеке тұлға формасына сәйкес типтік жағдайларда өзін өзі қалай ұстайтыны туралы болжамдарын дамыту,жеке тұлғаны дамыту.	Сұрақ жауап,түсіндіру.	Геометриялық фигуралар, сиқырлы қап
28	Менің мінез құлқым	Оқушылардың жеке тұлғаларының қиялдарын дамытуға үйрету,қиял қабілеттерін дамыту,ойлауға,төзімділікке,ұстанымдылыққа тәрбиелеу.	Сұрақ жауап, түсіндіру,әңгіме.	Ақ парақ,қара қалам.
29	Жағымды сезімдер	Оқушыларды өз көңіл күйлерін жеткізе білуге жаттықтыру,логикалық ойлауын жетілдіру, дене шынықтыру жаттығуларын дұрыс жасауға үйрету.	Тренинг	Қарлығаш сезімдер
30	Жағымсыз әдеттен арылу	Балаларға өз өздеріне әдеппен қызмет ете білу туралы қарапайым сөзбен толық әрі нақты түсінік беру.	Түсіндіру	Оқулық
31	Үстел үсті ойындары	Маторикалық ойындар арқылы оқушылардың саусақтарының бұлшықеттерін қимылдатуға үйрету,қол қимылдарындұрыс жұмыс жасауларын дамыту,жылдамдыққа, шапшаңдыққа, іскерлікке тәрбиелеу.	Сұрақ жауап, ойын	Құрастырғыш мозайкалар
32	Бауырсақ ертегісін сахналау	Білімдерін одан әрі әңгімелесу арқылы дамыта отырып,сөз қорларын дамытуға машықтандыру,адамгершілікке,эстетика,этикаға тәрбиелеу.	Сұрақ жауап, түсіндіру,әңгіме, әңгімелесу.	Оқулық,ертегі кейіпкерлері.

1. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Менің керемет есімім. Танысу

Мақсаты:

Оқушылармен танысу, әңгімелесу. Оқушылардың танымдық үрдістерін дамытуБір-біріне ықыласпен қарау және бірін бірі сыйлауға тәрбиелеу

Көрнекіліктер: гүл шоғы (қызыл), магнитофон, жазылған тілме қағаз

Күтілетін нәтиже:

Өзіндік тапсырмаларды орындауды;

Бір бірін сыйлай біледі.

Сөз таба білу.

Ұйымдастыру:

«Гүл шоғы» ойыны.

Тәрбиеші ойынға қатысушыларға бір-бір гүлден таратып әр бала өз атын айтып гүлді тәрбиешіге береді бәрінен гүл шоғы жыйналады.

Ойын әрі қарай жалғаса береді және өздерінің бойындағы жағымды эмоцияларды бір біріне айтып шығады.

Психологиялық сергіту сәті:

Орнымыздан тұрайық,Алақанды ұрайық.

Бір отырып, бір тұрып,Тынығып біз алайық.

«Жаңа ат ойла» ойыны

Ойын шарты: Қандай да бір затқа жаңа ат ойлап табу. Мысалы: Қалам-жазғыш Пышақ –кескіш

Рефлексия:

Танысу тренингін жүргізу сәті.

Әр бала бір-біріне өзінің аты-жөнін кезек кезекпен айтып шығады.

сұрақ-жауап әдісі арқылы пысықталады

Кері байланыс:

2.ҰОҚ. :Дамыту ойындары

ҰОҚ . тақырыбы: Психологиялық даму деңгейі

Мақсаты:

Балалардың психологиялық дайындығын зерттеу.

Балалық таным процестерін, даму деңгейін мектептегі оқу процесін лайықты екенін анықтау.

Баланың мектептегі өмір мен жай күнделікті өмірдің айырмашылықтарын, тәртіпті дұрыс түсінетіндігін, өзін жай бала емес, оқушы болып сезінетінін анықтау.

Зерттеу барысында балалардың арасындағы ұстанылатын этикалық міндеттерді сақтау.

Көрнекілігі: Сұрақтар (10)

Күтілетін нәтиже:

Білуі тиіс:Есінде сақтай білуі

Түсінігі: Бір бірін сыйлай біледі.

Көрсете білуі:Ойынды ұйымшылдықпен ойнайды

Ұйымдастыру:

«**Не үлкен?**»ойыны

Ойын шарты: Ойын ойнаған кезде жүргізуші атаған заттарды қайтадан айтуға болмайды және балаларға қайталауға болмайды. Кім екі рет шатасса ойыннан шығады. Жеңімпаз балалар жүргізуші болады.Ойын әрі қарай жалғасын табады

Оқушылардың жалпы сынып бойынша даму деңгейін анықтау.

1. Аты жөнің кім?
2. Қай қалада тұрасың?
3. Ата анаңның аты жөні кім?
4. Нешеге дейін санай аласың?
5. Әріп танисың ба?
6. Мекен жайыңды ата?
7. Өлең, тақпақ, ертегі айта аласың ба?
8. Мектепке не үшін келесің?
9. Қазір жылдың қай мезгілі?
10. Түстерді атап берші?

Рефлексия:

Отырған балаларға сұрақ қойылады.

-Орындықтан не үлкен?

-Қаламнан не үлкен?

-Партадан не үлкен?

Кері байланыс:

3.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Мына суретте не жетіспейді?

Мақсаты:Оқушылардың қабылдау қабілеттерін одан әрі жетілдіру

Оқушылардың қабылдау қабілеттерін дамыту

Қызығушылық ахуалдарынжақсартуға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Әрбір оқушыға 1суреттен жинақтарды таратып беру.

Күтілетін нәтиже:

Заттарды корсете білуі

Бір бірін сыйлай

біледі. Заттарды

ажырата білу.

Ұйымдастыру:

«Мына суретте не жетіспейді?» жинақ жауап парағы әрбір оқушыға таратылып беріледі.Жинақтың немесе әрбір суреттің маңызды бөлшегі жетіспейді. Балаларға жетіспейтін бөлшегін неғұрлым тезірек анықтап және атап көрсетдеп тапсырма беріледі.

Жұмыс уақыты ұпай есебімен бағаланады.Кейіннен балалардың қабылдау үрдісінің даму деңгейлері анықталады.

«Мына суретте не жетіспейді?»

5-6 жастағы балалардың ойлауын психо диагностикалау үшін арналған.Кірістірілген тапсырманы орындамас бұрын,балаларға сурет корсетіледі,оның сол жағында әрқайсысына бір нәрсе жетіспей тұрған балалар бейнеленген.Оларға жетіспей тұрған нәрселер осы суреттің төменгі жағында,бөлек бейнеленген.

Балаларға берілген тапсырманың мәні мынада:Неғұрлым аз уақытта тиісті балаларды атап, оларға жетіспей тұрған заттарды көрсету.

Нәтижелерді бағалау

10 ұпай-тапсырманы орындау

8-9 ұпай-тапсырманы орындау

4-5 ұпай-тапсырманы орындау

2-3 ұпай –тапсырманы орындау

0-1 ұпай-тапсырманы орындау

Рефлексия:

Кері байланыс:

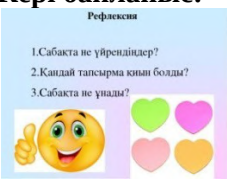

4.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Есіңе сақта және нүктелерді қойып шық

Мақсаты:Оқушыларға есте сақтау арқылы, есте сақтаудағы икемділікке, шапшаңдыққа үйрету.

Оқушылардың есте сақтау қабілеттерін дамыту

Қырағылыққа, есте ұзақ мерзімде сақтауға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Тест «Есіңде сақта және нүктелерді қойып шық»

Күтілетін нәтиже:

бос нүктелерді таба білуі

Ойынды ұйымшылдықпен ойнайды.

Заттарды ажырата білу.

Ұйымдастыру:

Әдістеме«Есіңде сақта және нүктелерді қойып шық»

Балалардың зейінін көлемін бағаланып,бейнеленген стимулдық (ынталандыру) материал пайдаланылады.

Нүктелері бар қағаз алдымен 8кіші шаршыларға бөлінеді, кейіннен үстінде екі нүктесі,ал астында тоғыз нүктесі бар шаршылар бірінің астына бірі орналасып жиналады.зейінге байланысты ойын ойнаймыз.Мен саған нүктелер салынған қима қағаздарды бірінен соң бірін көрсетемін.

Ал кейін сен өзің сол нүктелері бос тор көздерге керек жерлеріне саласың.

Баланың көрген нүктелері қай жерде екенін еске түсіру.

Сергіту сәті:

Көк аспанға қараймыз

Кеткен құсты санаймыз.

Үшбұрыш болып тырналар,

Жылы жаққа бет алар.

Балалар ойын жайлы қандай тақпақ білесіңдер?

-Мінекей балалар, біз қазір өте қызықты ойын ойнаймыз.

Ойын. «Кім қалай дыбыстайды?»

Ойынға қатысатын балаларды топтарға (ит,тауық,жылқы) бөлемін.

-Жүргізуші белгі берген уақытта ит тобындағы балалар иттің үргенін дыбыстауы керек.

-Дәл сол сияқты тауық, жылқы, мысық топтары да өз топ атауларын қорғап шығады

-Соңында жүргізуші өзі белгі берген уақытта топ бірдей өз дыбыстарын шығарады.

Рефлексия:

Балалар, сендерге бүгінгі ойынымыз ұнады ма?

Өз ойларыңды ортаға салыңдаршы?

Балалардың жауабы тыңдалады.

Кері байланыс:

5.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: 10 сөз әдістемесі

Мақсаты:

Қысқа мерзімде есте сақтауға оқушылардың сөздік-логикалық, көрнекі-бейнелі ойлау қабілетіндамытуға үйрету.

Оқушылардың қысқа мерзімде есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Психологиялық ахуалын жандандыруға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: 10 сурет

Күтілетін нәтиже:

Есінде сақтай білуі

Бір бірін сыйлай біледі.

Бір біріне қамқорлық сезімін көрсете алады.

Ұйымдастыру: «10»сөздік әдістемесі

Қысқа мерзімде есте сақтау үшін оқушыларға 10 сөздік суреттерді түсіндіремін.

Оқушылардың жеке жеке қабылдауы үшін, суреттерді жеке жеке көрсетіп, қысқа мерзімде есте сақтау.

Мына суретте 10 сөз әдістеме ұсынылады.

Оларды есіңе сақтауға және кейін тануға тырысып көр.

Мен саған қазір көрсетемін.

Балалардың барлығы бейнелерді танығанынша жүргізіле

береді. Жаңа сабақты дайын бол ойыны арқылы қорытамын.

Сергіту сәті

Қуыр, қуыр, қуырмаш

Тауықтарға бидай

шаш. Әй, әй балақан

Жамандықтан қаш.

Ойын. «Төрт құбылыс»

Балаларды шеңберге тұрғызып,ойын шартын түсіндіру.

Жүргізуші «су» десе қолдарын алдына созады. Ал «ауа» дегенде жоғары көтереді.

«от» дегенде қолдарын түсіреді.

Кім шатасса сол ойыннан шығады.

Рефлексия:

Балалар сендер ойынға жақсы қатыстыңдар. Енді бір бірімізді құшақтап, алғысымызды білдірейікші.

Кері байланыс:

6.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Бұл жерде не артық?

Мақсаты:

Сабақты көрнекілік арқылы түсіндіру.

Оқушылардың бейнелі логикалық ойлау үрдістерін дамыту

Оқушылардың психологиялық ахуалын жақсартуға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Қима қаағаз және әр балаға жауап парағы таратылып беріледі.

Күтілетін нәтиже:

Артық затты таба білуі

Сұрақтарға толық жауап беру керектігін

Берілген тапсырмаларды орындайды

Ұйымдастыру:

Бейнелі –логикалық ойлауы мен ой операцияларының, талдау мен жалпылау процестерін зерттеуге арналған. Әрбір суреттегі бейнеленген төрт заттың біреуі артық зат болып табылады. Суретке зейін қойып қарап,қай заттың артық және неге артық екенін анықтап міндетті шешу керек.

«Бұл жерде не артық?»

5-тен 6 жасқа дейінгі балаларға арналған болғандықтан,балалардың бейнелі-логикалық ойлауы мен ой операцияларының,талдау және жалпылау үрдістері зерттелінеді.

Балаларға әр түрлі заттар бейнеленген суреттер беріледі.

Әрбір суреттегі бейнеленген төрт заттың біреуі артық зат болып табылады.

Суреттерге зейін қойып,қай заттың артық және неге артық екенін анықта.

Психологиялық ойын жаттығулар арқылы балаларға ойын ойнатып,көңілдерін өте жақсы сезімдерге баулу.

Ойын «Матадағы менің орным»

Жерде жатқан мата үстіне балалар белгі берген уақытта тұрып қалуға тиісті. Матаның өлшемін жүргізуші кішірейте отырып,ойынды жалғастырады. Бірақ ойында балалар мата бетінен шығып кетпеуі тиіс.

Ойын «Ойлан да, аяқта»

1. Лимон қышқыл, ал қант….(тәтті)

2.Егер үстел орындықтан биік
болса,онда орындық…..(үстелден аласа)
3.Екі бірден көп, ал бір….(екіден аз)
4.Сен аяғыңмен жүресің, ал затты ұстағанда немен ұстайсың?
(қолмен) 5.Самал үйден Айманнан бұрын шықты, ал Айман (кейін)
6.Өзен арықтан терең, ал арық....(саяз)

Рефлексия:

Балалар айналамызда көңіл күйі көтеріңкі,жақсы адамдардың болғанын бәріміз ұнатамыз. Ендеше қол ұстасып,бір бірімізге жақсы көңіл күй мен саулық тілейік.

Кел, балалар, күлейік!
Күлкіменен түлейік!
Күлкі көңіл ажары!
Күліп өмір сүрейік!
-Рахмет балалар барлығың да жақсы қатыстыңдар!

Кері байланыс:

7. **ҰОҚ:**Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Сандарды санайық

Мақсаты:

Ой болжамы арқылы логикалық ойлаудағы икемділікке үйрету
Логикалық ойлау қабілеттерін дамыту,сандарды есте сақтауды қалыптастыру.
Оқушыларды ойлануға,есте сақтауға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Плакатқа жазылған сандардың суреті және тілме қағаздар.

Күтілетін нәтиже:

Сандарды санай біледі
Берілген тапсырманы орындау керектігін
Сандарды есте сақтай біледі

Ұйымдастыру: Логикалық ойлау.

Оқушылардың есте сақтау логикалық ойлау және қысқа мерзімде есте сақтаудың көлемін
Анықтауға арналады.

«Қазір мен саған сандарды айтамын, ал сен қайтала» деген сөздерді ести салысымен, оларды менің артымнан бірден қайталайсың. Әрбір қатарды естігеннен кейін, бала оны зерттеушінің артынан қайталауы тиіс.Бала қате жібергенге дейін қайталануы тиіс. Егер нәтижесінде баланың есту арқылы қысқа мерзімді есте сақтаудың көлемі анықталады.

Ал балалардың 1-ші және 2-ші сынаушыларда дұрыс есінде сақталған қатардағы сандар мөлшерінің максималды (барынша көп) жалпы санының жартысына тең болады.

Сергіту сәті

Біз ойнаймыз ойын, тра-та-та,тра-та-
та Ойынымыз Лавата қандай тамаша!
Біздің құлақтарымыз әдемі ме? -Әдемі
Көршініке ше? -Керемет.
Біз ойнаймыз ойын тра-та-та,тра-та-та
Ойынымыз лавата кандай тамаша!
Біздің көздеріміз әдемі ме? -Әдемі
Көршініке ше? -Керемет.
Біз ойнаймыз ойын тра-та-та,тра-та-та
Ойынымыз лавата қандай тамаша
Біздің мұрындарымыз әдемі ме? -Әдемі
Көршініке ше? -Әдемі.

Рефлексия:

Балалар бәріміз санауды жақсы біледі екенбіз. Ойын сендерге ұнады ма?
Олай болса мына гүлді алып, барлығың хош иісімен тыныс алыңдар.
Бір бірімізбен тату болайық.
Орнымыздан тұрып қоштасайық.

Кері байланыс:

8. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Кім тапқыр

Мақсаты:

Оқушылардың зейінін, көрнекі бейнелі ойлау қабілетін дамыту.

Оқушылардың зейінін,есін, қиялын және таным процестерін дамыту

Шапшаңдыққа, зейінділікке тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Екі бақаның суреті.Қыстың суреті.Күздің суреті.

Күтілетін нәтиже:

ойын ережелерінберілген тапсырманы орындау керектігін бір бірін сыйлай біледі

Ұйымдастыру:

Балалар бүгінгі сабағымыз күндегіден ерекше.

-Қонақ келсе құт дегендей бүгін бізге қонақтар келіп отыр.

-Сабақ басталмастан Гүл шоғы ойынын ойнаймыз.

Суреттерді мұқият қарап, олардың айырмашылығына, ұқсастығына, киімінің ерекшелігіне,түр-түсіне, қимыл-қозғалысына т.б. нақты көңіл бөлуін ұсынамын.

-Балалардың айналадағы дүниені зерттеп білуге деген танымдық белсенділігін және оның зейінін қашан да құмардан шыққанша бақылау.

Ойын «Зейінді бол»

-Мен сендерге әр түрлі қимыл қозғалысты көрсетіп тұрамын.

-сендер қайталап тұруға тиіссіңдер.

-Бірақ мен ескерткен қозғалысты, мысалы «қос аяқтап секіру» қозғалысын қайталауға болмайды.

-Кім қайталаса сол ойыннан шығады.

-Жүргізуші әр түрлі қозғалыстарды көрсетіп,қайталамайтын қозғалысты бірнеше көрсетеді.

-Қай бала шатасса ойыннан шығады.

-Ойынның жеңімпазы жүргізуші болады.

-Сол бала қайталанбайтын қозғалысты өзі шығарады.

Сергіту сәті.

Мынау -менің жүрегім. Бәрі осыдан басталған,

Мынау –басым ақылды, Бәрін осы басқарған.

Мынау -менің оң қолым. Мынау-менің сол қолым.

Бір,екі,үш деп айтып, Демалайық отырып.

Сұрақ-жауап

1.Көңілді болғанда не істейміз?

2.Ренжігенде –бұртияды,қабақ

түседі. 3.Қорыққанда- көздерін

жұмады.

4.Қуанғанда,көңілденгенде-күледі.

5.Таң қалғанда-көздері шарасынан

шығады. 6.Қас қимылдарына жаттығу

Рефлексия:

Жүректен жүрекке шеңбері.

Балалар айналамызда көңіл күйі көтеріңкі, жақсы адамдардың болғанын бәріміз ұнатамыз.Ендеше қол ұстасып,жақсы көңіл күй тілейік.

Кері байланыс:

9. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Суретке қарап әңгіме құрастыру

Мақсаты:

Балалардың белсенді сөздік қорларын анықтауға білімін жетілдіру

Жалпы психологиялық жақсы ахуалдарын орнату

Қызығушылық қабілеттерін арттыруға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Бірнеше суреттер бойынша әңгіме құрастыру

Күтілетін нәтиже: әңгіме құрастыра білуі .Ойынды ұйымшылдықпен ойнайды,қызығушылығы артады

Ұйымдастыру:

Суретке қарап әңгіме құрастыру.

Сурет бойынша әңгіме құрастыру, балаға осы суреттерду мұқият қарап шығуы үшін екі минут уақыт беріледі.Егер де бала суретке зер салып қарамаса немесе онда не бейнеленгенін түсінбесе , онда зерттеуші оның зейінін суретке арнайы бағыттайды және түсіндіреді.

Әрбір суретті сурет бойынша әңгімелеу үшін тағы да екі минут беріледі. Бұл әдістемені зерттеу көмегімен нәтижелерді таблицаға жазып алады, онда балалардың әр түрлі сөз таптарын, грамматикалық құрылысы мен сөз тіркестерін қолдану жиілігін белгілеймін.

Нәтижелерді бағалау 10балл-таблицаға енгізілген сөз таптары бүкіл 10 баланың сөзінде кездеседі.

8-9 балл сөзінде таблицаға енгізілген сөз таптарының 6-7кездеседі. 4-5 балл- бала сөзінде таблицаға сөз таптарының 4-5 ғана кездеседі.

Даму деңгейі туралы қорытынды.

10 балл-өтежоғары

8-9 балл-жоғары

4-7 балл-орташа

2-3 балл-өте төмен.

Сергіту сәті:

Көк аспанға қараймыз

Кеткен құсты санаймыз.

Үшбұрыш болып тырналар,

Жылы жаққа бет алар.

«Сурет бойынша әңгіме құрастыр» әдіс

Бұл әдістеме баланың белсенді сөздік қорын анықтауға арналған.Егер де оның жасы 3-тен 4дейін болса, онда балаға 27 және 28сур.ұсынылған суреттер жинағы көрсетіледі. Егер де баланың жасы 4-тен 5-кедейін болса,онда оған 29 және 30сур. бейнеленген суреттерді береміз.Балаға осы суреттерді мұқият қарап шығуы үшін екі минут уақыт беріледі. Егер де бала суретке зер салып қарамаса немесе онда не бейнеленгенін түсінбесе, онда зерттеуші оның зейінін суретке арнайы бағыттайды.

«Дамино» ойыны.

Үстел үстінде суреті төмен қараған қима қағаздар жайылған.

Онда әр түрлі ертегілер мен сюжетті суреттер бейнеленген.

1-ші бала қима қағазды ашып,ертегіні бастайды.Баланың ойы қиял шегіне жеткенде, ол қолын келесі баланың иығына салады. Сол бала әрі қарақиялымен жалғастырады.

Рефлексия:

Балаларға сұрақтар қою.

Үздік балаларды марапаттау

Кері байланыс:

10. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Менің жанұям

Мақсаты:

Отбасы туралы жаңа сөздерді енгізіп,отбасы мүшелерін атау.

Сұрақ жауап арқылы сұхбатқа (диалогқа)үйрету.

Отбасы мүшелері туралы тақпақтар оқу және үйретуге баулу.

Үлкендерді құрметтеуге,сыйлауға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: оқулық, отбасы мүшелерінің жеке (сюжеттік) мазмұндық суреттері

Күтілетін нәтиже:

Сұрақ жауап арқылы сұхбат отбасы мушелерін сылай білуіқызығушылығы артады

Ұйымдастыру:

«Менің жанұям» яғни отбасымен қарым қатынас туралы әңгіме жүргізу.

Әке, шешем,іні,қарындас,аға,әпке және ата, апа т.б. туыстық жақындарды балаларға білгізу. Сурет бойынша әр оқушымен жеке жеке жұмыс жүргізу.

-Балалар,өз отбасыларыңның суретін алып келдіңдер,Енді өз отбасыларыңмен бізді таныстырыңдар.

-Атың кім? -Сенің ағаң бар ма? -Сенің әпкең бар ма? -Нешінші сыныпта оқисың?

Мен тақпақ оқиын, сендер кім туралы екенін айтып беріңдер.

Менің әжем, ер әжем, Мінезі өте жайлы әжем.

Тірек болып жүр әжем. Бақшасында балалар,

Іні,әпке, аға бар. Ойыншықтар көп онда,

Машина, ат, түйе бар.

-Өлеңде отбасы мүшелерінен кімдердің аттары бар?

-Әже туралы не дейді?

Өлеңді бірнеше рет қайталата отырып, жаттау.

Жоғары, орта және төмен дауыспен үш рет қайталатып айтқызу.

Балалардың есінде жақсы сақталады.

Сергіту сәті

Бір үйде біз нешеуміз? Кел санайық бәріміз. Бас бармағым –атам Балаң үйрек-әжем. Ортан терек-әкем,

Шылдыр шүмек-анам. Кішкентай бөбек-мен. Бір үйде біз нешеуміз? Бір үйде біз бесеуміз.

Ойын «Үйде кім бар?»

Шарты:Үйге қонақ келеді.Үстел басында алты адам отырады. Сұрайды:

Үйде кім бар? -Үйде әже бар. -Үйде ата бар. -Үйде әке бар. -Үйде ана бар. -Үйде аға бар. -Үйде қарындас бар.

Тағы бір сұрақ қойылады. -Отбасында неше адам бар?

Рефлексия:

Ойын «Кім үлкен?»

-Отбасында ең үлкен кім?

«Сенің анаң қандай адам?»сұрақ жауап ойыны.

-Сенің анаң қандай адам?

Жүректен жүрекке.

-Ал балалар, осы «отбасы» деген сөзге әрқайсымыз өзіміздің ең жақсы көретін сөзімізді айтайық.

Кері байланыс:

11. **ҰОҚ:**Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Менің досым

Мақсаты:

Балаларды айналаны, өзін тануына, достарын бағалауға,құрметтеуге, ренжітпеуге, досының айтқанын аяғына дейін тыңдауға білімдерін жетілдіруОқушылардың тілдерін дамытып, ой өрісін кеңейту, сөздік қорын байыту, есте сақтау қабілетін дамыту.

Достарын сыйлауға,құрдасымен қарым қатынасын жақсартуға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: оқулық,суреттер.

Күтілетін нәтиже:

Жақсы қарым қатынас жасауды достарын сылай білуіжақсы қарым қатынасты білу

Ұйымдастыру

Менің досым»Құрдастарымен қарым қатынас.
-Сенің досың кім?
-Ол қандай?
-Қыз бала ма?
-Жоқ ер бала ма?
Қарым қатынас тренингін жүргізу.
-Қарым қатынас адамның өзін адам екенін сезіну үшін қажет.
Сондықтан мен сенімен қарым қатынас жасау жағымды ма? Тақырыбында тренинг откіземін.Қарым қатынас жасай білесіңдер,мектеп оны өздеріңнің құрбыларың жақсы біледі, ендеше сендер қарым қатынаста қандайсыңдар? Деген сауалдар қойылады.
-Жаттығу сол жағында тұрған балаға қолыңды беріп,сенімен қарым қатынаста өте қуаныштымын деп қолынан ұстап, ол қасында тұрған балаға осы сізді айтып, әрі қарай жалғаса береді де, бүкіл балалар қол ұстасып шеңбер құрады.
Содан бәрі бір дауыспен бір бірімізбен қарым қатынаста өте қуаныштымыз деп айтады.
-Әрдайым жылы шыраймен, күлімдеп адамдармен қарым қатынас жасасаңыз,қарым қатынас сәтті болады деп сергіту сәтін жүргіземін.

Сергіту сәті

Бала, бала, балақан,
Қане, қайсы алақан.
Саусақтарың әйбат,
Былай,былай ойнат.
Топ-топ, топ-топ басайық,
Жалаудан күн жасайық.
Жаса, жаса алтын күн!
Жаса,жаса жарқын күн!

Рефлексия:

Ойын «Достық неден басталады?»
-Татулықтан.Ренжісуден. Сыйластықтан.Өтірік айтқаннан..Сыпайы болудан.

Кері байланыс:

12. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Есте сақтау қабілеті «Керн Йерасек» тесті

Мақсаты:Оқушылардың өз еркімен алғашқы мектепке даярлығына төселдіру. Оқушылардың өзіндік қабілеттерін оята отырып,үш графикалық және ауызша тапсырмаларды орындата,көрнекі бейнелі ойлау қабілеттерін дамыту.

Өз білімінің деңгейін және мектепке дайындыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Балаларға тест қағаздары таратылып беріледі.

Күтілетін нәтиже:тапсырманы орындай білуі бір бірін сылай білуі мектепке дайындық

Ұйымдастыру

Мектепке даярлығын анықтау үшін тексеруден өткізген кезде «Керн Йерасек» тесті жіргізіледі. Тест үш графикалық және бір ауызша тапсырмадан тұрады.

Бірінші тапсырма:

Ер адамның сыртқы пішінін салу.

Екінші тапсырма:

Әріптердәң жазба түрін көшіріп жазу.

Үшініші тапсырма:

Нүктелер тобын көшіріп жазу.
Әр тапсырманың нәтижесі бес ұпайлыққүйемен бағаланады.
(1-«жоғары»,5-«төменгі»ұпай.)
Содан кейін үш тапсырма бойынша жиынтық баға шығарылады.
3-6 ұпай –«ортадан жоғары»
7-11 ұпай-«орта»
12-15 ұпай-«нормадан төмен»

12-15ұпай алған балаларды тереңірек зерттеу қажет.Өйткені олардың ақыл ой дамуы төмен болуы мүмкін.

Тестті қолдану тәртібі:

Балаларға тестің қағазы беріледі.Оның бірінші бетінде бала жөнінде мәлімет жазылады.Қалған ашық жеріне ер адамның сыртқы пішіні суреттеледі.

Екінші бетінің жоғарғы сол жағында әріптердің жазба үлгілері, ал осы беттің төменгі жағына нүктелер жиынтығы берілген.Беттің оң жақ бөлігі балалар жұмыс жасау үшін ашық қалдырылады.

Қарындаш зерттеушінің екі қолының арасындағы бірдей қашықтықтағы ортаға қойылады.(Егер бала солақай болса, ол жағы да ескерілуі керек)

Сергіту сәті

Орнымыздан тұрамыз,
Мойнымызды бұрамыз.
Қолымызды тік ұстап,
Билеп,билеп аламыз.
Жалығуды білмейміз,
Жабығуды білмейміз.
Жауқазындай көз тартып,
Жайраң қағып билейміз.

Рефлексия:

Балаларға берілген тест қағаздарын жинап, зерттеу.

Кері байланыс:

13. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Ойша суретпен саяхат

Мақсаты:

Жаңа сабақты түсіндіре отырып,қиялдарын жетілдіру.
Ой болжамын, қиялдарын дамыту.
Логикалық ойлау қабілеттерін жақсартуға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Қалам,қағаз, түрлі түсті қалам.

Күтілетін нәтиже:

Тапсырманы орындай
білуі Бір бірін сылай білуі
Мектепке дайындығын

Ұйымдастыру:

Ойша суретпен саяхат.

-Неше жыл мезгілі бар?
-Қазір жылдың қай мезгілі?
-Күз өтті,қыс мезгілі (музыка қойылады)

Музыка тыңдалған соң жыл мезгіліне сипаттама беріледі.Қандай табиғи құбылыстар болғаны туралы айтылады.

сергіту сәті.

Қарлығашқа
ұқсайық, Қане қанат
жазайық.
Ұшып,ұшып алайық,
Орнымызға қонайық.
Көбелек-ау көбелек,
Әдемісің керемет.
Гүлге келіп қона ғой

Өзіңе гүл бола ғой.
Келесі тапсырма.
Қолдың жіңішке сенсомоторикасын дамыту мақсатында:
Екі қолмен бір мезгілде:
-үшбұрыш
-төртбұрыш
-дөңгелектің суреттерін саламыз.
Рефлексия:
Тақырып бойынша балаларға сұрақ қоя отырып жауап алу.
Үздік балаларды марапаттау
Кері байланыс:

14 Ұ.О.Қ.
Ұ.О.Қ:Дамыту ойындары
Ұ.О.Қ тақырыбы: «Кім тапқыр»
14. ҰОҚ:Дамыту ойындары
ҰОҚ тақырыбы: «Кім тапқыр»
Мақсаты: Тақырып бойынша оқушыға жалпы мағлұмат беру. Оқушының зейінін және таным процестерін дамыту.Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру.
Көрнекілігі: Қыс суреті,суреттерді аяқта
Күтілетін нәтиже:
Тапсырманы орындай
білуі Бір бірін сылай білуі
Сурет арқылы көрсете біледі.
Ұйымдастыру:
Қазір жылдың қай мезгілі?
-Қыстың қандай ерекшеліктерін білесіңдер?
-Қыста күн қандай болады?
-Айналада ағаштар не жамылған?
-Қардан не жасаймыз?
Жаңа сабақ. «Кім тапқыр»
Тапсырма:
Екі бақаның ұқсастығы мен айырмашылығын ата.Екі суреттің ұқсастығы мен айырмашылығын атау.
Тапсырма:
Суреттерді мұқият қарап, олардың ұқсастығын ажыратуға зейіндерін аударту.
Олардың киімінің ерекшелігіне,түр түсіне,қимыл қозғалысына т.б. нақты мұқият көңіл бөлуге ұсынылады.
Тапсырма:
Бала зейінін суреттің жарты бөлігіне шоғырландыра отырып,екінші бөлігін салу талап етіледі.
Сергіту сәті
Тербеледі ағаштар,
Алдымнан жел
еседі.
Кіп кішкене шыбықтар,
Биік болып өседі.
Биік болып өсеміз,
Жапырақтай жайқалып.
Табиғатты сүйеміз.
Денемізді тік ұстап,
Билеп,билеп аламыз.

Рефлексия:

Ойын «Балықтар,құстар,жануарлар»

(Доп лақтыру арқылы айтып, ойнайды. Акула,кит,дельфин,сазан,шортан,қарлығаш,қарға т.б.)

15. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Сөзді есіңде сақта»

Мақсаты:

Тақырып бойынша оқушыларға жалпы мағлұмат бере отырып,есте сақтауға машықтандыру.

Оқушылардың есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Психологиялық жақсы ахуалын және қызығушылығын арттыруға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Плакатқа салынған суреттер

Күтілетін нәтиже:

Тапсырманы орындай

білуі Бір бірін сылай білуі

Есте сақтай біледі.

Ұйымдастыру:

Есте сақтау қабілеттеріне байланысты ойын жүргіземін.

«Мен қапқа салдым» ойыны.жүргізуші ойынды бастап, «Мен қапқа алма салдым» дейді.. Ойын осылай жалғаса береді.Бұл ойында кімнің жеңгені маңызды емес,ең бастысы бала есте сақтау қабілетін еркін дамытса болғаны.

«Сөзді есіңде сақта.»

Балаларға жеті қосарлы сөздерді оқып беріп,оларға мұқият тыңдау ұсынылады.

Бірінші сөзді өзім айтамын.

1.көктем-жаңбыр

2.жаз-күн шықты

3. күз-тұман түсті

4. қыс-қар жауды

5. аспан-бұлт

6. су-балық

7. жер-шөп.

«Көңілді шеңбер» ойыны.

Балаларға көздерін жұмып,заттарды қыстырып қою.

(Гүл,бантик,орамал,көзілдірік)

Сергіту сәті

Мынау менің жүрегім.

Бәрі осыдан басталған.

Мынау басым ақылды,

Бәрін осы басқарған.

Мынау менің оң қолым,

Мынау менің сол қолым,

Бір,екі,үш деп айтып,

Демалайық отырып.

Рефлексия:

Ойын «Ойлан да аяқта»

Лимон қышқыл, ал қант .....

Егер үстел орындықтан биік болса,онда орындық .....

Ек» бірден көп,ал бір екіден.....

Сен аяғыңмен жүресің,ал затты ұстағанда немен ұстайсың?

Өзен арықтан терең, ал арық.....

Кері байланыс:

16. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚтақырыбы: «Сиқырлы гүлдер»

Мақсаты: Тақырып бойынша оқушыларға жалпы мағлұмат беру.Оқушының таным процестерін дамыту. Оқушының сабаққа деген қызығушылығын арттыру,жалпы психологиялық ахуалды орнату

Көрнекілігі: Гүлдер.**Күтілетін нәтиже:** тапсырманы орындай білуі бір бірін сылай білуіесте сақтай біледі.

Ұйымдастыру:

Ойын «Ойлан да аяқта»

-Ат шабады,ал қарлығаш.....

-ит үреді, ал қарға.....

-жылан жорғалайды, ал балық.....

-қасқыр ұлиды, ал қой.....

-Бала үлкейіп ер адам болады, ал қыз.....

-пышақ та әйнек те .....

-Балалар мен сендерге жұмбақ айтамын, ал сендер дұрыс шешесіңдер. Сонда мына тақтадағы сиқырлы гүліміз ашылады.

-Күндіз бәрі қашады,

Түнде аспанды басады. Бұл не?

-Ішіне тамақ салынған,

Есігі тастай жабылған. Бұл не?

Сергіту сәті

Орнымыздан тұрайық,

Алақанды ұрайық.

Бір отырып, бір тұрып,

Тынығып алайық.

Күннің жылы мейірімінен,

Шуағынан нәр алайық.

«Гүл»

-Балалар біз бәріміз өсіп келе жатқан гүлдерміз.

-Күн шықты, гүлдер жайлап ашылып өсіп келеді.

-Кенеттен баяу жел соға бастады,гүлдер желмен жан жаққа шайқалады.

-Бір мезгілде аспанға бұлт төніп,жаңбыр жауа бастайды.Гүлдер тоңып, бүрісіп, жабылады.

-Бір уақытта күннің көзі күлімдеп шыға бастады.Сол уақытта гүлдер де құлпырып, жайнап ашыла бастады.

-Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма сендерге?

Рефлексия:

Сабақты пысықтап, балаларды мадақтау

Кері байланыс:

17. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Бөліп ал»

Мақсаты:

Жаңа сабақты оқушыларға түсіндіру және үйрету.

Мінез құлық нормаларын игеруі, бала саусақтарының ұсақ бұлшық еттерін дамыту.

Сезімталдыққа, ұстанымдылыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: жүгері, лобия, маш және т.б. дәнді дақылдар.

Ыдыс аяқтар(стакандар саны 10 балаға арналған)

Күтілетін нәтиже:

Қызығушылығы артады. алдына қойылған міндеттерді орындаутапжылмай жұмыс істеуге дағдыланады

Ұйымдастыру:

Балалар біз бүгін қызықты ойын ойнаймыз. Қазір алдымыздағы жатқан дәнді дақылдарды бөліп, әрқайсысын әр ыдысқа саламыз. Жүгеріні бір ыдысқа, лобияны екінші ыдысқа машты тағы басқа ыдысқа салып жинаймыз.

Сергіту сәті

Қуыр қуыр, қуырмаш,
Тауықтарға бидай
шаш. Әй әй балақан,
Жамандықтан қаш.

Ойын «Қоян»

Балаларға мәтінді оқып беріп, белгілі бір қимылдарды көрсету.Алдымен мәтін түгел оқылады, содан кейін бір жолдан қимылдармен алмастырылады.Өлеңді ең соңында тек қимылдармен көрсетеді.

Орманда бір үйшік тұрды,
Үй алдында аңшы бопты.
Қоян өтті жүгіріп,
Тоқылдатып есікті.
Көмектес деп айқайлап,
Айтты сыртта тұрғанын.
Мылтығымен аңшының
.
«Кірсең үйге тезірек
Боласың сен аман»
(бетінен сүйеді)

Рефлексия:

Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма сендерге?

Жарайсыңдар! Ойынға барлығың жақсы қатыстыңдар. Енді бәріміз бір бірімізге жылы лебіздерімізді білдірейік.

Кері байланыс:

18. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Аңдар қалай дыбыстайды»

Мақсаты:

Жаңа сабақты оқушыларға түсіндіре отырып,білімдерін одан әрі дамыту.

Оқушылардың аңдарға деген қызығушылық қабілеттерін дамыту.

Сөйлеуге,сурет бойынша әңгімелеуге тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Аңдар суреті (Қасқыр, аю, жолбарыс, үй жануарлары)

Күтілетін нәтиже:

Жануарлардың дауысын ажырата,сала білуі жануарлар жайында түініктері бар. Жабайы аңдар мен үй жануарларын ажырата біледі.

Ұйымдастыру:

Ойын «Аңдар қалай дыбыстайды»

Балаларды үш топқа бөліп,белгі берген уақытта әр топтағылар жануарлардың қалай дыбыстайтынын салуы керек. Мысалы ит тобындағылар белгі берілгенде иттің үргенін салады. Тауық, жылқы тобындағылар да белгі бойынша өз дыбыстарын шығарады.

«Жол» ойыны.

Әр балаға он екі, он үш түрлі геометриялық пішіндерден тұратын жинақ таратылады.пішіндерді ретімен атап көрсетіледі. Біртіндеп фигуралардан жол салынады.содан соң балалаарға ертегі оқылады.Балалардың міндеті естіген ертегілерін еске түсіру арқылы жол құрастыру.

Сергіту сәті

1.Ормандағы аюдың, Құлпынайы көп екен. Теріп теріп алайық, Қалтамызға

2.Ормандағы аюдың, Жемістерін ап қойдық. Көрді дағы оны аю. Аю біздің тап

3.Кезіп ішін орманның, Кетіп қалма, қорбаным. Қалың нудан бал

Жұмбақтар біз шешейік.
1.Кішкене ғана бойы бар,
Айналдыра киген тоны бар.
2.Өзі айлакер,өзі қу
Жүрген жері айқай да шу.
3.Паналайды апанды,
Іздемейді тасаны.
Рефлексия:
«Төлін тап» ойыны.
Суреттен жануарлардың төлдерін,жанына қыстыру.
Кері байланыс:

19. ҰОҚ:Дамыту ойындары
ҰОҚ тақырыбы: «Графикалық диктант»
Мақсаты:Балалардың зейінділік деңгейін және естігенін парақ бетінде дұрыс қайта жаңғырту іскерлігін анықтау және үйрету.
Зейін деңгейлерін және есте сақтау қабілеттерін дамыту.
Психологиялық жақсы ахуалдарын,қайта жаңғырту іскерлігіне тәрбиелеу.
Көрнекілік:Ақтөс деп жазылған тілме қағаз фишка
Күтілетін нәтиже:сызбадан түрлі заттар жасауға болатынын білуі зейіні,есте сақтау қабілеті артады. кеңістікті бағдарлай біледі
Ұйымдастыру:
Ойын «Графикалық диктант».
-Мені зейін салып тыңдаңдар. Мен сендерге тақтаға сызып, ауызша айтып тұрамын.
Ал сендер тор көз дәптердің әр тор көзімен қолдарыңды дәптерден алмай сызып отырасыңдар. Сол кезде біздің дәптерімізде иттің суреті пайда болады.(фишка беріледі.)
Оң жақ есік жақта, ал сол жақ терезе жақта.
Оң жақ, сол жақ деп айтып жаттығамыз.
1-кезең.
Қазір түрлі өрнектердің суретін саламыз.
Өрнектерәдемі және ұқыпты салынуы керек. Ол үшін менің айтқандарымды жақсылап тыңдап, сызықтарды мен айтқан бағыттарға қарай сызыңдар.
-Ал, бірінші өрнекті бастайық.
Қарындашты ең жоғарғы торкөзге қойыңдар.
Бір тор көз төмен, бір тор көз оңға, бір тор көз жоғары, бір тор көз оңға,бір тор көз төмен, бір тор көз оңға, бір тор көз жоғары, бір тор көз оңға. Ары қарай өздерің жалғастырыңдар.
2-Енді дәптердің бас жағына нүкте қойыңдар. Дайынсыңдар ма? Бастаймыз.
Бір тор көз жоғары, бір тор көз,бір тор көз оңға,бір тор көз төмен, бір тор көз оңға. Ары қарай өздерің жалғастырыңдар.
3-Енді соңғы өрнекті салайық.бір тор көз жоғары, бір тор көз оңға, бір тор көз төмен, бір тор көз оңға. Ары қарай өздерің жалғастырыңдар.
-Алдарыңда таратылған қағазда нөмірімен әріп жазылған.Егер де өсу ретімен дұрыс ауыстырсаң иттің аты шығады.

1А 2ҚЗТ 4Ө5С

Балалар сендер көп еңбек еттіңдер, рахмет.

Мүмкін шаршаған шығарсыңдар. Бір сәт бойымызды, қолымызды сергітіп алайық.

Сергіту сәті

«Көп және біреу» ойыны.

Допты лақтырып көпше түрдегі бір сөзді айту, ал балалар оны жекеше түрге ауыстырулары қажет.

Нұсқаудағы сөздер:

Мысықтар,тырналар,ормандар.

Қатарлар,көпірлер,ағаштар.

ЫДыстар,үйлер,құстар.

Пілдер,кеселер,тауықтар.

Ауыздар,сағаттар,болттар.

Шкафтар,шарфтар.

Мұрындар,столдар,көздер.

Рефлексия:

Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма?

Олай болса бірге қайталайық.

Үздік орындаған балаларды мадақтау.

Кері байланыс:

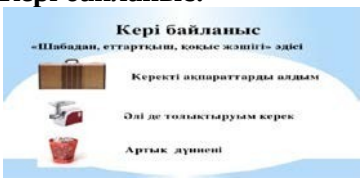

20. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Зейінді бол»

Мақсаты:

Балалардың зейіндерін ерікті зейінділікке үйрету.

Ерікті және зейінділік қабілеттерін дамыту.

Оқушыларды ұқыптылыққа, зейінді болуға тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Доп, оқушылар және жүргізуші.

Күтілетін нәтиже:

Берілген тапсырманы орындауды зейінділік қабілеті дамиды.

Ойынды ұйымшылдықпен ойнайды

Ұйымдастыру: Ойын «Зейінді бол»

Ойынныың ережесін түсіндіру.

-Мен сендерге әр түрлі қимыл қозғалыстарды көрсетіп тұрамын, сендер оны қайталап тұруға тиіссіңдер.

Бірақ мен ескерткен қозғалысты, мысалы «қос аяқтап секіру» қозғалысын қайталауға болмайды.

Кім қайталаса сол ойыннан шығады.

Әр түрлі қозғалыстарды көрсетіп, қайталамайтын қозғалысты бірнеше рет көрсетемін.

Қай бала шатасса сол бала ойыннан шығады. Ойынның жеңімпазы жүргізуші болады. Сол бала қайталанбайтын қозғалысты өзі шығарады.

«Көп және біреу» ойыны.

Допты лақтырып көпше түрдегі бір сөзді айту, ал балалар оны жекеше түрге ауыстырулары қажет.

Нұсқаудағы сөздер:

Мысықтар,тырналар,ормандар.

Қатарлар,көпірлер,ағаштар.

ЫДыстар,үйлер,құстар.

Пілдер,кеселер,тауықтар.

Ауыздар,сағаттар,болттар.

Шкафтар,шарфтар.

Мұрындар,столдар,көздер.

Сергіту сәті

Бала, бала, Топ-топ, топ-топ
балақан, Қане, басайық, Жалаудан күн
қайсы алақан. жасайық.
Саусақтарың Жаса, жаса алтын

Рефлексия:
Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма?
Олай болса бірге қайталайық.
Ойна,ойна, ойналық.
Ойынға еш тоймалық.
Ойын ойнап қызығып,
Қызығына тоймалық.
Үздік орындаған балаларды мадақтау.
Кері байланыс:

21. ҰОҚ:Дамыту ойындары
ҰОҚ тақырыбы: « «Бояғышпен боя»
Мақсаты:
Ойлауды дамыта отырып,бояғышпен жұмыс арқылы балалардың білім білік дағдыларын күнделікті іс әрекетті қолдана білуге үйрету.
Бейнелі ойлау,мектепке дейінгі кезеңдегі балалардың ойлауының негізгі түріне дамыту.
Оқушыларды ұқыптылыққа, тазалыққа және бейнелі ойлауға тәрбиелеу.
Көрнекілігі: Қайықтың суреті
Күтілетін нәтиже:
Түстерді дұрыс пайдалана біледі тапсырманы дұрыс орындаутүстерді бөліп бояй біледі
Ұйымдастыру:
Балаларға қайықтың суреті салынған парақтар таратылып беріледі.Жалпы не істеу керектігінт айтып,түсіндіру. Жауап парақтары түгел таратылып беріліп,жұмыстарын әрі қарай жалғастыру.
-Қайықтың астыңғы бөлігін көк түс бояуымен бояймыз,
ал екінші бөлігін қызыл түспен бояймыз.
Үшінші бөлігі қара түспен боялады.
Қиналған балалар болса, оларға көмек корсету қажет.
«Көп және біреу» ойыны
Допты лақтырып көпше түрдегі бір сөзді айту, ал балалар оны жекеше түрге ауыстырулары қажет.
Нұсқаудағы сөздер:
Мысықтар,тырналар,ормандар.
Қатарлар,көпірлер,ағаштар.
Ыдыстар,үйлер,құстар.
Пілдер,кеселер,тауықтар.
Ауыздар,сағаттар,болттар.
Шкафтар,шарфтар.
Мұрындар,столдар,көздер.
Логикалық есеп
-Үстел үстінде төрт алма тұр.
-Бір алманы бөліп,қайтадан қойды.
-Үстел үстінде неше алма болды?

-Бөлмеде екі орындық тұр.

Әр қабырғаның жанында бір орындық болу үшінсол орындықтарды қалай қоюға болады?

-Айгүлдің алдында үш зат тұр. Шелек, доп, қуыршақ.

-Допты қозғамай қалай шетіне қоюға болады.

Сергіту сәті

-Балалар мен ауа райын болжаймын, ал сендер жаттығу жасайсыңдар.

-Алматы қаласында күн ашық. Мынау менің оң

-Астана қаласында аз бұлтты, мынау менің сол

-Астана қаласында күн бұлтты, мынау менің оң

басым ақылды, Бәрін

Кері байланыс:

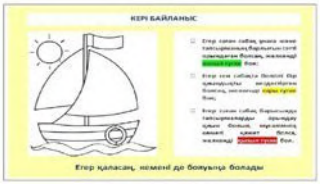

22. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: « «Мен.....» досыма тілек

Мақсаты:

Оқушылардың тілдерін дамытып,ой өрісін кеңейту. Есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Оқушылардың айналаны, өзін тануына, достарын бағалауға құрметтеуге, ренжітпеуге, досының айтқанын аяғына дейін тыңдауға тәрбиелеу .

Көрнекілігі: Достық туралы суреттер

Күтілетін нәтиже: достарын бағалай білуі ,бірін бірі сыйлайдытатулықты,ұйымшылдықты үйренеді

Ұйымдастыру

Жүректен жүрекке тілек айту.

-Балалар мына жүрек арқылы бір бірімізге, достарымызға тілектерімізді, жылы лебіздерімізді білдірейік.

-Өте жақсы балалар. Енді біз «Гүл» ойынын ойнайық.

«Гүл» ойыны

-Балалар біз бәріміз өсіп келе жатқан гүлдерміз.

-Күн шықты, гүлдер жайлап ашылып өсіп келеді.

-Кенеттен баяу жел соға бастады,гүлдер желмен жан жаққа шайқалады.

-Бір мезгілде аспанға бұлт төніп,жаңбыр жауа бастайды.Гүлдер тоңып, бүрісіп, жабылады.

-Бір уақытта күннің көзі күлімдеп шыға бастады.Сол уақытта гүлдер де құлпырып, жайнап ашыла бастады.

-Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма сендерге?

Әуен тыңдау

-Не туралы екен?

Сұрақтар кезеңі

-Достық дегеніміз не? Сенің досың кім? Сен кіммен достасқың келеді? Үйлеріңде жануарлар бар ма? Сендер олармен достасасыңдар ма? Енді бәріміз көзімізді жұмайық.Барлық жануарлар да, біз де демалып жатырмыз. Достарымызға жақсы тілектер ойлайық. Көзімізді ашып, не ойладық әңгімелейік

Ойын жаттығу «Ой болжамы арқылы жұмбақ шешу»

І топ 1.Бір орнында қозғалмай жүреді. Ол не? **Жауабы: Сағат**

II топ. 2. От басында құмған, Екі көзін жұмған Ол не?

Жауабы:Мысық

«Мен және менің досым»

Балаларға өздерінің досы жайында әңгімелеп беруді ұсынамын. Көз алдарына елестету үшін көздерін жұмып, ойлауды ұсынамын.Өзім баяу үнмен әртүрлі (сыныптас дос, жан дос,немесе көрші дос және тағы басқалар) достарымды қысқаша баяндаймын.

-Енді көзімізді ашып, достарымыз жайлы әңгімелеп берейік.

-Достарымызбен қарым қатынасымыз қалай екен?

Рефлексия:

-Балалар мен сендерге ақ парақ таратып беремін. Сендер өздеріңнің жақын достарыңа арнап сурет саласыңдар.бір бірімізге жылы лебіз тілектерімізді айтып,достасып жүрейік. Достығымыз ешқашан үзілмесін.Сендер әрдайым бір біріңмен адал дос болыңдар

Кері байланыс:

ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Гүл шоғы» тренинг

Мақсаты: Қиялдарын, денедегі қысымды түсіруге үйрету.

Оқушыларда сөздегі сабақтастық байланысты қалыптастыру.

Жақсы және жылы сезімдерге машықтандыруға,белсенділікке тәрбиелеу.

Көрнекілігі: Гүл,доп.

Күтілетін нәтиже:

Тапсырманы орындай

біледі. Бірін бірі сыйлайды

Қызығушылығы артады

Ұйымдастыру:

Жүректен жүрекке тілек айту

-Балалар мына жүрек арқылы бір бірімізге, достарымызға тілектерімізді, жылы лебіздерімізді білдірейік.

-Өте жақсы балалар. Енді біз «Гүл» ойынын ойнайық.

«Гүл» ойыны

-Балалар біз бәріміз өсіп келе жатқан гүлдерміз.

-Күн шықты, гүлдер жайлап ашылып өсіп келеді.

-Кенеттен баяу жел соға бастады,гүлдер желмен жан жаққа шайқалады.

-Бір мезгілде аспанға бұлт төніп,жаңбыр жауа бастайды.Гүлдер тоңып, бүрісіп, жабылады.

-Бір уақытта күннің көзі күлімдеп шыға бастады.Сол уақытта гүлдер де құлпырып, жайнап ашыла бастады.

-Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма сендерге?

Ойын «Қарама қарсы сөзді ата».

-Ащы (тұщы)

-жақсы(жаман)

-Алыс (жақын)

Қай бала шатасып қалса немесе жауабын айта алмас ойыннан шығады.

Жеңімпаз бала жүргізуші болады.

«Айна» ойыны.

Ойынның шартымен таныстыру.

-Енді айна ойынына екі баладан шығады, бірі жүргізуші әр түрлі қимыл қозғалыс немесе көңіл күй жасайды,екіншісі айна болып қайталайды. Содан соң екеуі орындарын ауыстырады.

Ойын бірнеше рет қайталанады.

Рефлексия:

Балалар бүгінгі ойындарымыз ұнады ма?

Олай болса бірге қайталайық.

Ойна,ойна, ойналық.
Ойынға еш тоймалық.
Ойын ойнап қызығып,
Қызығына тоймалық.

24.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Әңгіме сұхбат» мектеп туралы әңгіме

Мақсаты:

Мектеп туралы еркін сөйлеуге үйрету.

Оқушылардың логикалық ойлау қабілетін және сөздік қорларын дамыту.

Отансүйгіштік сезімдерін молайту, алтын ұя мектебін сүюге тәрбиелеу

Көрнекілік: Мектеп туралы суреттер.

Күтілетін нәтиже:

Мектеп жайлы еркін сөйлей біледі
Мектеп туралы түсінігі қалыптасады
Сұрақ жауап арқылы сұхбаттаса алады

Ұйымдастыру:

«Әңгіме сұхбат» мектеп туралы әңгімелеу.
Мектеп туралы әңгімелесе отырып, оқушылардың қай мектепте оқитынын анықтау.
-Біз қай мектепте оқимыз?
- Өзің қай сыныпта оқисың?
-Сыныпта неше оқушы бар?
-Мектепке не үшін келеміз?
-Мектеп саған ұнайды ма?
-Оқушы қандай болуы керек?
-Балалар мектеп жайлы қандай тақпақтар білесіңдер?
-Мектебің мынау класы
Осында он жыл тұрасың .
Тарыдай болып кіресің,
Таудай болып шығасың.

Сергіту сәті

Қасқыр жабайы
аң, Жабайы аң
түлкі. Сиыр үй
жануары, Қой үй
жануары.
Үй жануары ешкі.

Логикалық есеп.

I топ Екі адам төрт сағат шахмат ойнады
Олардың әрқайсысы неше сағат ойнаған?
Жауабы: 4 сағат.

II топ. Төрт жұмыртқа төрт минутта
Піседі.
Бір жұмыртқа пісу үшін неше Минут уақыт керек?
Жауабы 4 минут.

Рефлексия:

«Сөйлемді жалғастыр ойыны»
Үздік орындаған балаларды мадақтау.

Кері байланыс:

25.ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: «Артығын тап »

Мақсаты:

Оқушыларды мағыналық жағынан ортақ, артық заттарды табуға,ойлаудағы шапшаңдылыққа,икемділікке үйрету.

Оқушыларды логикалық ойлауға, зейін сақтауға тәрбиелеу.

Оқушыларды ұйымшылдыққа,белсенділікке тәрбиелеу.

Көрнекілігі: «Артығын тап» тест

Күтілетін нәтиже:

Ортақ заттарды таба біледі

Белсенділігі қалыптасады

Тапсырманы орындай

біледі **Ұйымдастыру:**

«Артығын тап» тесті.

Барлық оқушыларға таратылады.Тест тапсырмасы бес жұмыстан тұрады.

1.Сағат, тәрелке,күрекше,пиалай.

2.таразы,сағат,қол сағат,күнтізбе.

3.шапка,шляпа,кепка,етік.

4.бес,сегіз,Қдыбысы, бір саны

5. бір нүкте,үш нүкте,дөңгелек ішінде бір нүкте-екі

нүкте. Дұрыс жауап -5 ұпай.

Әрқайсысы 1 ұпай болғанда.

Ойын

-Балалар допты лақтырып сөйлемнің басын айтамын,ал сендер сөйлемді аяқтап допты кері лақтырасыңдар.Егер бала екі рет сөйлемді аяқтай алмаса ойыннан шығады.

Сергіту сәті

Орнымыздан тұрайық,

Алақанды ұрайық.

Бір отырып, бір тұрып.

Тынығып біз алайық.

«Ойлан да аяқта» ойыны.

Ат шабады, ал қарлығаш.....

Ит үреді, ал қарға.....

Жылан жрғалайды, ал балық.....

Қасқыр ұлиды, ал қой.....

Түйе боздайды, ал жылқы.....

Рефлексия:

Балалар ойындарымыз ұнады ма?

Мына гулдерді алып, гүлдің хош иісімен терең тыныстап, бір біріңе жылы лебіздеріңді білдіріңдер.

Үздік орындаған балаларды мадақтау.

Кері байланыс:

26. ҰОҚ.:Дамыту ойындары

ҰОҚ. тақырыбы: «Кілемшені немен толтырамыз?»

Мақсаты:

Оқушыларды бейнелерді есте сақтай отырып,еске түсіруге үйрету.

Зейін деңгейлерін дамыту

Икемділікке және белсенділікке баулу.

Көрнекілігі: «Кілемшені немен толтырамыз»

Күтілетін нәтиже:

Сәйкес кесінділерді таба біледі

Белсенділігі қалыптасады

Тапсырманы орындай біледі

Ұйымдастыру:

«Кілемшені немен толтырамыз» әдістемесі.

Әдістемеде бес сурет көрсетілген суреттер қолданылады. Алдымен суретте кілем және кілемнің тесілген жерлерін жамау үшін маталардың кесінділері бейнеленген суреттерді көрсетемін.

-Балалар мына тесілген кілемдерге өздеріне сәйкес мата кесінділерімен жамау жасаймыз. Әр кесінді кілемге сәйкес келу керек.

Сергіту сәті

Қуыр қуыр қуырмаш,
Тауықтарға бидай
шаш. Әй әй балақай,
Жамандықтан қаш!
Шөп шөп шөжелерім,
Сары алтындай балапаным.
Тез жетіңдер жем берейін,
Дәнге толы алақаным.

«Ойлан да аяқта» ойыны.

Ат шабады, ал қарлығаш.....
Ит үреді, ал қарға.....
Жылан жрғалайды, ал балық.....
Қасқыр ұлиды, ал қой.....
Түйе боздайды, ал жылқы.....

Рефлексия:

Үздік орындаған балаларды мадақтау сұрақ жауап әдісі

Кері байланыс:

27. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:: Геометриялық фигуралар

Мақсаты: Оқушылардың жеке тұлғалық қасиеттері мен іс әрекет ерекшеліктеріне мінездеме беруОқушылардың жеке тұлға формасына сәйкес типтік жағдайларда өзін-өзі қалай ұстайтыны туралы болжамдауын дамыту, жеке тұлғаны тәрбиелеу.

Көрнекілігі: геометриялық фигуралар, сиқырлы қап.

Күтілетін нәтиже: Фигураларды ажырата білуіИкемділігі қалыптасадыҚиялы бойынша сурет құрай біледі

Ұйымдастыру: Психогеометриялық тест Балаларға бес геометриялықфигуралар салынған парақтар беріледі. (шаршы, үшбұрыш, шеңбер, төртбұрыш, қисық сызық)

Балаларға өзіне ұнаған фигураның астын сызу ұсынылады. Ол арқылы олардың мінезіндегі маңызды, доминантты қасиеттері мен іс әрекетіндегі ерекшеліктерді анықтауға болады.Ұнатқан фигурасы олардың субъективті формасы.

Ойын жаттығу

«Сиқырлы дөңгелектер»

Балалардың қиялына бірнеше дөңгелектер беріп,олардан жануарлардың бейнесін жасау ұсынылады.

-Мысалы құлақтарын үшбұрыш,көзін қиғаш сызықтармен,тұмсығы мен мұрттарын сызып, мысықтың бейнесін салуға болады.

-Аю құлақтарын жартылай дөңгелек, көздерін екі дөңгелек тұмсығы мен аузын салу арқылы аюдың басын салуға болады.

-Оның сыртқы бөлігінен ирек сызықтарды айналдыра жүргізу арқылы арыстанның басының суретін салып,балалар өз қиялы бойынша суретті толықтырады

Рефлексия:

Сұрақ жауап әдісі: Сұрақ қойып ,жауап беру.

Кері байланыс:

28. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Менің мінез құлқым

Мақсаты:

Оқушылардың жеке тұлғаларының қиялдарын дамытуға
үйрету. Оқушылардың қиял қабілеттерін дамыту
Ойлауға,төзімділікке, ұстанымдылыққа тәрбиелеу.

Көрнекілігі: ақ парақ, қара қалам т.б.

Күтілетін нәтиже:

Ойлау қабілеті артады
Белсенділігі қалыптасады
Тапсырманы орындай
біледі **Ұйымдастыру**

Тест «Әлемде жоқ жануар»

Балаларға әлемде жоқ жануардың суретін салу ұсынылады.
Балалардың суретті парақтың қай жағына салып жатқанына назар аударамын

Сергіту сәті

Бала бала балалар,
Бізде қызық ойын бар.
Ал,ықылас қойыңдар.
Баспалдақты аттайық.
Батыл атта, жасқанба!
Қос аяқтап,қос қолдап,
Біз басайық баспалдақ.
Қызықты ойын
білеміз, Паравоз боп
жүреміз. Қане,тәртіп
сақтайық. **Рефлексия:**

Әр бала өзінің бір жақсы әдеті мен бір жаман әдетін айтады

Кері байланыс:

29. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Жағымды сезімдер

Мақсаты:

Оқушыларды өз көңіл күйлерін жеткізе білуге жаттықтыру және логикалық ойлауды жетілдіру.

Оқушыларды дене шынықтыру жаттығуларын жасата отырып дамыту
Дұрыс өсуіне,жаттығуларды дұрыс жасауға тәрбиелеу

Көрнекілігі: ақ парақ, қара қалам т.б.

Күтілетін нәтиже:

Ойлау қабілеті артады
Ойынға қызығушылығы артады
Көңіл күйлерін жеткізе біледі

Ұйымдастыру:

Психогимнастика «Қарлығаш» қолдарын жоғары көтереді.
Қолдарын екі жаққа жазады.
Төмен қарай иіліп қолдарын түсіреді.

Екі жаққа кезек теңселеді.
Қолдарын айқастырады.
Қолдарын жоғары көтереді де, бір орында тұрып аялдаймыз.
Қарлығаш керілді
Қолдарын жазды.
Еңкейді
Шайқалды
Алтын кілт тапты да
Үйіне қайтты.

Психогимнастика «Ине мен жіп» Балалар бірінің артынан бірі тұрып,алдында тұрған адамның белінен ұстайды. Алдыңғы баланың артынан қалмай журіп отырады

Балаларды бірінің артына бірін тұрғызып,ойын ережесімен таныстыру.

Бірінші қатысушы ине, қалғандары жіптер.

Жіптердің міндеті иненің артынан үзіліп қалмай жүру.

Ине бөлмеде бірде жылдам,бірде жай қозғала бастайды. Инелер үнемі ауысып отырады.

Психогимнастика «Затты жалғап жібер»

Балалар шеңбер бойына тұрып,жетекшінің белгісі бойынша пантомимика арқылы қандай да бір заттарды алып береді

Рефлексия:

Психогимнастика «Нәзік марғау» Балалар қайырымды,содан кейін ашулы мысқты бейнелейді.

Кері байланыс:

30. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚтақырыбы:Жағымсыз әдеттен арылу **Мақсаты:**

Оқушыларды өз өздеріне әдеппен қызмет ете білуге үйрету

Оқушыларды әдептілікке, сауаттылыққа тәрбиелеу

Көрнекілігі: тақырыпқа байланысты көрнекі суреттер

Күтілетін нәтиже:

Өз өзіне әдеппен қызмет ете білуі

Жағымсыз әдеттен сақтану

Әдеп туралы түсінігі қалыптасады

Ұйымдастыру:

Балаларға өз өздеріне әдеппен қызмет ете білу туралы қарапайым сөзбен толық әрі нақты түсінік беремін.жағымды және жағымсыз қылықтар жайлы түсіндіру.

-Сен өз басыңа қызмет ете алмасаң, яғни өмірде қалыптасқан қағидалар мен әдептілік рәсімдерін орындамасаң,кісілікке бастайтын көп әдептілікті орындамай опық жейсің.Тіршілік кезінде көшеде,көпшілік ортасында әдеп сақтау жеке адамның өзіне өзі қызмет етуіне жатады.Тіршілік негізі уақтылы оянудан басталады.көп отбасында қалыптасқан дәстүр бойынша ұйқыдан тұрған адам,тіршілік алдында дене шынықтырады,сергиді, тазаланады, тамақтанады.Ерініп,керігіп,керғайсаң болған адам,өзіне істейтін әлгі жақсылықтарды көбінесе ескермей,өз басына зияндық жасайды.

Сергіту сәті

Асыл сөздің атасы,
Ақын болар ұрпақпыз.
Өнер,білім,еңбекке,
Жақын болар ұрпақпыз.
Он саусағы майысқан,
Шебер болар ұрпақпыз,
Тұла бойы толған күш,
Батыр болар ұрпақпыз

Дидактикалық ойын «Тыйым сөздер» балалар өздері білетін тыйым сөздерді айтады.
Рефлексия:
Суретпн жұмыс: жақсы жаман әдеттер бейнеленген суреттерді ажыратып жабыстыру
Кері байланыс:

31. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы: Үстел үсті ойындарыМақсаты: Маторикалық ойындар арқылы оқушылардың саусақтарының бұлшық еттерін қимылдатуға үйрету қол қимылдарының дұрыс жұмыс жасауларын дамыту жылдамдыққа,шапшаңдыққа және іскерлікке тәрбиелеу **Көрнекілігі:** ине,жіп,доп, мозайкалар, шашка.

Күтілетін нәтиже:Саусақтарын машықтандыру. Өзіне қойылған міндеттерді орындауы. Тапжылмай жұмыс істеуге дағдыланады

Ұйымдастыру:Балалардың саусақтарының бұлшық еттерін дамыту үшін заттарды саусақтарымен тергізу.Үстелдің үстінен инені, жіпті, мозайкаларды саусақтарымен теру ұсынылады.

Ойын «Айна»Ортаға шығып «Айна» ойынын ойнаймыз. Балалар шеңберге тұрады.Ортаға бір бала шығады. Әр түрлі қимыл немесе көңіл күй жасайды. Қалғандары қайталайды. **Сергіту сәті**

Жалғыз саусақ тіпті де,Ұстай алмас жіпті де. Екі саусақ бірікті,
Ине қолға ілікті.
Үш саусағым орамды,
Жүгіртеді қаламды.
Өнерлі екен он саусақ,
Қаласалсақ,жол салсақ.

«Қолыңды тигізші» ойыны. Ойынға барлық бала қатысады.Аталған түсті бір бірінің үстінен тауып, қолдарын тигізеді.

Жетекші «қолыңды көкке тигізші » дегенде, балалар бір бірінің үстінен көк түсті тауып, қолдарын тигізуі керек.

Түстер алма кезек ауысады. Кім үлгермей қалса сол жетекші болады.Тәрбиеші әрбір баланың қол тигізуін бақылайды.

Рефлексия:
Үстел үсті ойындарды атау қалай ойнайтыны туралы түсінік береді.
Кері байланыс:

32. ҰОҚ:Дамыту ойындары

ҰОҚ тақырыбы:Бауырсақ ертегісін сахналау

Мақсаты:

Білімдерін одан әрі әңгімелесу арқылы дамыта отырып,сөз қорларын дамытуға машықтандыру.

Оқушылардың тіл байлығын дамыту
Адамгершілікке, эстетика, этикаға тәрбиелеу
Көрнекілігі: оқулық,ертегі кейіпкерлері
Күтілетін нәтиже:
Ертегіні айта білуі
Жасаған іс әрекеттері туралы біледі
Тіл байлығы дамиды
Ұйымдастыру:
Бауырсақ ертегісін оқып беру.Бір кемпір мен шал болыпты.Бірде шал кемпірге

-Кемпір маған бауырсақ пісіріп берші дейді. Неден пісірейік, ұн жоқ қой.
Әй кемпірім қойманың түбін қырнап көрсең ұн табылып қалар.....
Балалармен бірге бауырсақ ертегісін сахналау.
Шал мен кемпір, бауырсақ,қоян,аю,қасқыр,түлкі
кейіпкерлерін тағайындау.

Сергіту сәті

Көлбең көлбең
көлеңкем, Көлбеңдеген
көлеңкем. Қане қатар
тұрайық, Үлкен шеңбер
құрайық. Көлбең көлбең
көлеңкем, Көлбеңдеген
көлеңкем. Қасқыр қалай
жүреді?
Аю қалай жүреді?

Рефлексия:

Балаларға тақпақ оқып беру қайталап айтқызу.

Аю қалай жүреді?
Кезіп ішін орманның.
Қаңғи берме қорбаңым,
Қалың нудан бал таңдап,
Жүре берме балпаңдап.
Түлкі қалай жүреді?
Түлкі деген қу екен.
Жүрген жері шу екен.
Түздің жылпос бұл аңы,
Артында көп ылаңы.

Кері байланыс:

Мазмұны

Түсінік хат.....3
Мақсаты.....4
Білім мазмұны.....5
Жылдық жоспар.....7-11
Ұйымдастырылған оқу қызметінің тақырыптық оқу жоспары.....12-49
Пайдаланған әдебиеттер.....50

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «Кел,ойнайық» К .Толыбаев. 2001ж Алматы кітап
2. «Қызықты математика» Ә.Б.Ақпаева, Л.А.Лебедева, В.В.Буровова «Алматы кітап» 2012ж.
3. Зейін,ойлау тестер жинағы С.Трафимова
4. Сиқырлы пішіндер мен сандар Алматы баспасы 2003 ж
5. «Зерек бала»ойындар топтамасы. К Исмагулов
6. Мектепке дейінгі балалардың ойлауын дамытушы технологиялар әдістемелік құрал 2014
7. Қызғылықты математика. Аруна, 2008
8. Б.Барсай «Математикалық білім беруде қазіргі технологияларды қолдану» Алматы. «Өлке» баспасы, 2002 ж.
9. Математикадан дидактикалық ойындар мен қызықты тапсырмалар. Ш.Құрманалина, Р.Қ.Өміртаева. Алматы «Атамұра» 1997 ж.
10. Казахские детские игры» кітабы авторы: Молдагаринов Аскар, Алма-Ата «Жалын» 1999 г.

11. «Шынашақ» кітабы. Құрастырушылар – М. Әлімбаев, Қ. Баянбаев, Алматы «Балауса» 2000 ж.
12. Бала тәрбиесі, № 5, 2011ж.
13. Отбасында және балабақшада баланы мектепке дайындау бағдарламасы. Алматы 2002 жыл.
14. «Санап үйреніміз» Қадыр - Мырза - Әли, Алматы 2012ж
15. «Ойлан тап» Аруна баспасы.
16. 16.«Мен оқимын, ойлаймын, ойнаймын». Р.Б. Нуртазина, Астана 2006ж
17. «Балаларым-бақытым» О.Асқар Алматы

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ӘРЕКЕТТЕРІ

Кулбабаева Дидара Анесовна
Абай атындағы үш тілде оқытатын дарынды балаларға арналған мамандандырылған сыныптары бар мектеп, Қызылорда қ.

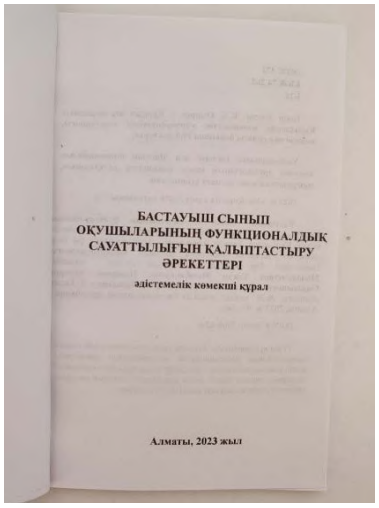

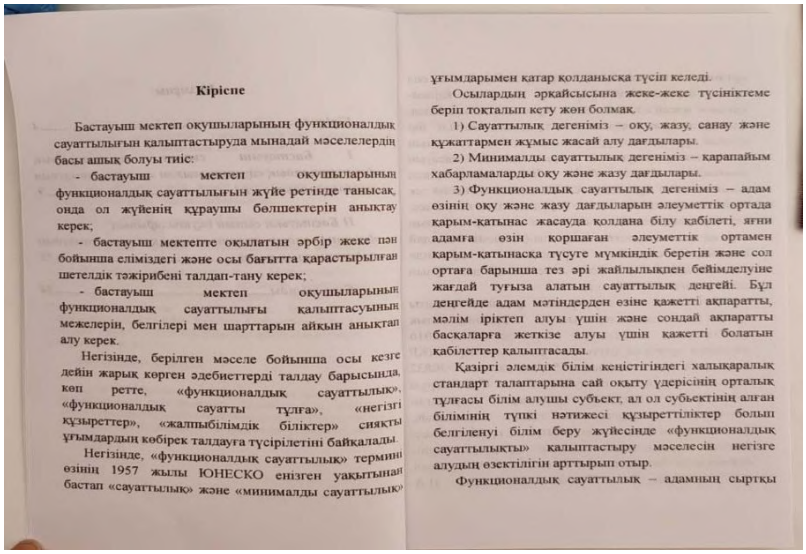

Кіріспе

Бастауыш мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыруда мынадай мәселелердің басы ашық болуы тиіс:

- бастауыш мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын жүйе ретінде танысақ, онда ол жүйенің құраушы бөлшектерін анықтау керек;
- бастауыш мектепте оқылатын әрбір жеке пән бойынша еліміздегі және осы бағытта қарастырылған шетелдік тәжірибені талдап-тану керек;
- бастауыш мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығы қалыптасуының мәжелерін, белгілері мен шарттарын айқын анықтап алу керек.

Негізінде, берілген мәселе бойынша осы кезге дейін жарық көрген әдебиеттерді талдау барысында, көп ретте, «функционалдық сауаттылық», «функционалдық сауатты тұлға», «негізгі құзыреттер», «жалпыбілімдік біліктер» сияқты ұғымдардың көбірек талдауға түсірілетіні байқалады.

Негізінде, «функционалдық сауаттылық» терминін өзінің 1957 жылы ЮНЕСКО енізген уақытынан бастап «сауаттылық» және «минималды сауаттылық» ұғымдарымен қатар қолданысқа түсіп келеді.

Осылардың әркайсысына жеке-жеке түсініктеме беріп тоқталып кету жөн болмақ.

1) Сауаттылық дегеніміз – оқу, жазу, санау және құжаттармен жұмыс жасай алу дағдылары.

2) Минималды сауаттылық дегеніміз – қарапайым хабарламаларды оқу және жазу дағдылары.

3) Функционалдық сауаттылық дегеніміз – адам өзінің оқу және жазу дағдыларын әлеуметтік ортада қарым-қатынас жасауда қолдана білу қабілеті, яғни адамға өзін қоршаған әлеуметтік ортамен қарым-қатынасқа түсуге мүмкіндік беретін және сол ортаға барынша тез әрі жайлылықпен бейімделуіне жағдай туғыза алатын сауаттылық деңгейі. Бұл деңгейде адам мәтіндерден өзіне қажетті ақпаратты, мәлім іріктеп алуы үшін және сондай ақпаратты басқаларға жеткізе алуы үшін қажетті болатын қабілеттер қалыптасады.

Қазіргі әлемдік білім кеңістігіндегі халықаралық стандарт талаптарына сай оқыту үдерісінің орталық тұлғасы білім алушы субъект, ал ол субъектінің алған білімінің түпкі нәтижесі құзыреттіліктер болып белгіленуі білім беру жүйесінде «функционалдық сауаттылықты» қалыптастыру мәселесін негізге алудың өзектілігін арттырып отыр.

Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы

«LISTENING SUBSKILLS» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ

Тажибаева Гулнур Шалгынбаевна
№15 мектеп – гимназиясы, Тараз қ.

УДК 373.167.1
ББК 81.2Ағыл-922
Т18
Тажибаева Гулнур Шалгынбаевна
Listening subskills
ISBN 978-601-09-2951-7

Пікір жазғандар:

М.Х.Дулати Тараз өңірлік университеті “Әлем тілдері” кафедрасының қауымдастырылған профессоры, PhD - Г. Б. Исабекова;

М.Х.Дулати Тараз өңірлік университеті “Әлем тілдері” кафедрасының қауымдастырылған профессоры, доцент, PhD - П.А.Кудабаева;

Тараз қаласы, №15 мектеп – гимназиясының ағылшын тілі пәні мұғалімі, филология магистрі - Г.Б.Таскараева;

Құрастырған:

Тараз қаласы № 15 мектеп- гимназиясының ағылшын тілі пәнінің мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі - Г.Ш. Тажибаева.

УДК 373.167.1
ББК 81.2Ағыл-922
Т18
Тажибаева Гулнур Шалгынбаевна
Listening subskills
ISBN 978-601-09-2951-7
ISBN 978-601-09-2951-7
9 786010 929517

ТҮСІНІК ХАТ

Ұсынылып отырған «Listening subskills» авторлық бағдарламасы мәтіндерді тыңдау арқылы ауызша, жазбаша тапсырмаларды жетік, жан – жақты меңгерту мақсатында ағылшын тілі пәні бойынша 10 – шы сыныпқа арналған. Жалпы білім беру бағдарламасы бойынша 10 – шы сыныпта білім алушыларға меңгеруге тиісті лексика – грамматикалық материалдар, сөздіктер мен сөз тіркестері берілген.

«Listening subskills» авторлық бағдарламасы аптасына 1 сағат, жыл бойына 34 сағатқа арналған. Әр тақырыптың соңында мәтіннің мазмұны бойынша арнайы тапсырмалар мен жаттығулар берілген. Осы үрдіс кезінде білім алушылардың тілдің қоғамдық құбылыс екендігі жөнінде түсініктері қалыптасады, интеллектуалды, эмоционалды қабілеттері, жеке тұлғалық қасиеттері, жалпы адамзаттық құндылықтары дамиды.

Қысқа мерзімді жоспар «Қазақстан Республикасының бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу-ағарту министрлігінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығы (өзгерістері және толықтырулар ҚР Оқу-ағарту

министрінің 12.08.2022 ж. № 365: 30.09.2022 ж.№ 412 бұйрығымен енгізілген өзгерістерімен), «Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндер, таңдау пәндері мен таңдау курстары мен факультативтер бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» (ҚР Оқу ағарту министрлігінің 16.09.2022 ж. № 399 бұйрығы; 21.11.2022 ж. №467, 05.07.2023 ж. № 199 бұйрығымен енгізілген өзгерістерімен) сәйкес жазылды.

Жалпы орта білім беру деңгейіндегі «Listening subskills» оқу пәнінің мазмұны мемлекеттік тіл мен Отанын қастерлей және сүйе отырып, көптілді, көп мәдениетті тұлғаны қалыптастыруға; әртүрлі түпнұсқалық мәтіндердің мазмұнын тыңдау арқылы сөздік қорын байытып, коммуникативтік құзыреттілікті жетілдіруге; түрлі тілдік коммуникативтік құзыреттілікті меңгеруге шығармашылық көзқарас пен зерттеу жұмысы дағдыларын дамытуға бағытталған.

10 сыныптарда «Listening subskills» пәнін оқыту білім алушылардың В2 тілдік деңгейіне қол жеткізуге бағытталған. В1 және В2 сияқты жоғары деңгейде шетел тілін оқыту кезінде оқытылатын тілдің сөйлеу нормаларын, шетел тіліндегі ақпарат көздерімен өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын меңгеруге; білім алушыларды өз бетінше білім алуға дайындауға, сондай-ақ шет тіліндегі қарым-қатынастың жеке тәжірибесін алуға; мәдениетаралық коммуникация процесінде талап етілетін жеке тұлғалық қасиеттерді дамытуға ерекше көңіл бөлінеді.

«Listening subskills» авторлық бағдарламасы аясында білім алушылар мәтіндерді тыңдап, оқи отырып, түрлі қызықты оқиғалармен, адам өмірінде кездесетін түрлі мәселелермен және әр түрлі кейіпкерлермен танысып, ағылшын тілінде мәтіндерді жан – жақты талдап, ойын тиянақты жеткізе білуді үйренеді. Осы курс бағдарламасы жеке тұлғаның жан – жақты дамуына мүмкіндік туғызады. Бұл оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы жалпы білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының негізінде құрылып ұсынылады. Сонымен қатар, қосымша материалдармен кірістіріліп қарастырылған.

«Listening subskills» бағдарламасы:

мұғалімге арналған бағдарлама;

мұғалімге арналған әдістемелік

нұсқау; оқушының оқу құралы;

бейнефильмдер CD 1.

QR code scanning.

Бұл бағдарламаның негізгі міндеті – ағылшын тілінде оқу, тыңдалым дағдыларын қалыптастыру, оқушының мәтіндерді түсініп оқу, тыңдау, жаза білу, қоршаған ортаға (әлемге) байланысты әңгімеге араласу мүмкіндіктерін туғызу. Сондай – ақ білім алушыларды қолдай отырып, пікірталастарға, рөлдік ойындарға қатысуға ынталандыру және сөйлеу, тыңдау, оқу, жазу дағдыларын қалыптастыру. Сонымен қатар, мәтіннен алған ойын жинақтай отырып, шағын шығарма жазуға, өз ойын өмірмен байланыстыруға машықтанады.

Оқу құралы сыныпта және негізінен үйде қолдануға арналған маңызды бөлігі. Оқу құралында қаралған іс- әрекеттерді әрі қарай жаттықтыруға және тілдік материалдарды бекітуге арналған жаттығулар топтастырылған. Онда көбінесе оқу құралындағы материалдардың мазмұны мен лексикалық құрылымдарына мән берілген. Оқу құралындағы жаттығулар әдетте танымдық жаттығулардан репродукциялық жаттығуларға ауысып, олар оқушы шығармашылығымен ұштастырылып отырады.

Әдістемелік нұсқауда оқу құралындағы материалдарды пайдаланудың жолдары түсіндіріледі, қосымша материалдармен қамтамасыз етеді. Әр сабақ ой қозғау жаттығуымен басталып, мәтіндерге қатысты жаңа сөздер мен лексикалық сөз тіркестері енгізілген. Сабақ барысында дағдыландыру жұмыстары жүргізіледі. Мәтінді оқып қана қоймай тыңдап, кейбір мәтіндердің бейнефильмдерін көреді. Оқушы түсінігін бақылауға түрлі сұрақтар мен жаттығу жұмыстары берілген.

Оқу пәнінің мақсаты

Оқытудың тиімді әдіс – тәсілдерін пайдалана отырып, ағылшын тілінде білім алушылардың тыңдалым дағдысы мен логикалық қабілетін, танымын дамыту, ақыл – ой белсенділігін арттыру, тез ойлауға, сауатты сөйлеуге үйрету.

Оқу пәнінің міндеттері:

- ағылшын тілінде оқу, тыңдалым, айтылым дағдыларын қалыптастыру;
- жаңа лексикалық ұғымдарды игере отырып, талдауға үйрету;

- оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытып, олардың өз бетімен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру;
- сабақты басқа пәндермен ұштастыра отырып, оқушылардың өз ойларын әдеби тілде еркін жаза білуге үйрету;
- сөздер мен сөз тіркестерін сөйлемде сауатты қолдана білуге үйрету;
- сөйлемді дұрыс құру және жазуын дамыту, сөздік қорын молайту.

Пәнді меңгеру деңгейінің талаптары

Білуі тиіс:

- мәтінді түсініп тыңдауды, оқуды;
- мәтіндегі сөздердің мағынасын түсінуді;
- оқулықтағы жаттығуларды орындауды;
- тақырыпқа сәйкес сұрақтарға жауап беруді;
- сөйлемді дұрыс шаққа қойып құрастыруды;
- өз ойын еркін жеткізуді.

Меңгеруі тиіс:

- жаңа сөздерді айтуды;
- тақырыпқа сәйкес сөздерді қолданып, кестелерді толтыруды;
- мәтінде берілген жаңа сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс мағынада қолдануды;
- мәтін негізінде берілген грамматикалық бірліктерді сауатты пайдалануды;
- сұраулы сөйлемдерді дұрыс жасауды.

Түсіндіре алуы тиіс:

- мәтін барысындағы пунктуацияның дұрыс қолданылуы мен мазмұнын;
- мәтіннің мағынасын;
- мәтін идеясын.

Оқу – тақырыптық жоспары

р/с	№	Тақырыптар	Сағат саны
Module 1. Legend or truth			
1	1	Loch Ness Monster	1
2	2	The history of cheese	1
Module 2. Controversial issues			
3	1	A weather forecast	1
4	2	Climate change: why does 1.5°C matter?	1
5	3	Llamas	1
6	4	Are zoos a good thing?	1
7	5	How can women get into politics?	1
Module 3. Virtual reality			
8	1	The influencers making a difference on TikTok	1
9	2	Did you ever post mean comments online?	1
10	3	My favourite film	1
11	4	Organising your time	1
12	5	Work – life balance	1
13	6	Doctor by day, rapper by night	1
14	7	Television	1
Module 4. Out of this world			
15	1	Asteroids	1
Module 5. Imagination and creativity			
16	1	The weekend	1
17	2	How to do a backspin?	1
18	3	Why I love cycling?	1
19	4	Jobs	1
20	5	The sibling effects	1
21	6	The World Music Day	1
Module 6. Different way of living			
22	1	A phone call from a customer	1
23	2	An invitation to a party	1
24	3	Changing a meeting time	1
25	4	Celebrations	1

26	5	Meeting an old friend	1
27	6	At the chemist	1
28	7	A talk about motivation	1
29	8	Arriving late to class	1
Module 7. Amazing places (Independent project)			
30	1	A morning briefing	1
31	2	Sport centres	1
32	3	Theme parks	1
33	4	Between two worlds	1
34	5	Travel	1
Барлығы:			**34**

Оқу курсының тақырыптарының мазмұны

«Listening subskills» бағдарламасы “Aspect for Kazakhstan” 10 сыныпқа арналған қоғамдық – гуманитарлық бағытындағы әр бөлімдерге сәйкес 34 сабақ тыңдалым мәтіндерімен қамтылған. Мәтіндер әр түрлі тақырыпта білім алушылардың тыңдалым мен сөздік қорын молайтып, сөйлеу қабілетін дамытуға, мәтін бойынша өз ойын еркін жеткізуге арналған.

“Legend or truth” бөлімінде “Loch Ness Monster”, “The history of cheese” тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы Лох – Несс құбыжығы және ірімшіктің түрлері мен оның тарихымен танысады.

“Controversial Issues” бөлімінде “A weather forecast”, “Climate change: why does 1.5°C matter?”, “Llamas”, “Are zoos a good thing?”, “How can women get into politics?”

тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы ауа- райын болжау, климаттың өзгеруі, зообақта жануарлардың күтімі, әйелдердің саясатқа араласуы сияқты мәтіндермен танысады.

“Virtual Reality” бөлімінде “The influencers making a difference on TikTok”, “ Did you ever post mean comments online?”, “My favourite film”, “Organising your time”, “Work – life balance”, “Doctor by day, rapper by night” , “Television” тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы Тикток, әлеуметтік желілерге пікір қалдыру, фильм жанрлары, виртуалды шындық қолданбаларының уақытты тиімді қолдануы, жұмыс пен өмірді қатар алып жүруі, медицинаға әсері мен теледидар сияқты мәтіндермен танысады.

“Out of this world” бөлімінде “Asteroids” тақырыбы қамтылған. Бұл мәтін арқылы газ – тозаңды бұлттардың эволюциясы барысында пайда болған Күн жүйесіндегі кіші денелер, кіші планеталар деп аталатын астероидпен танысады.

“Imagination and Creativity” бөлімінде “The weekend”, “How to do a backspin?”, “Why I love cycling?” , “Jobs”, “The sibling effects”, “The World Music Day” тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы демалыс күндерді қалай өткізу, арқамен кері айналып тұру, велосипедтің пайдасы мен зияны, жұмыс түрлері, ағайындылардың бір – біріне әсері, әлемдік ән күнін қалай тойлаған деген мәтіндермен танысады.

“Different ways of living” бөлімінде “A phone call from a customer”, “An invitation to a party”, “Changing a meeting time”, “Celebrations”, “Meeting an old friend”, “At the chemist”, “A talk about motivation”, “Arriving late to class” тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы тұтынушымен қалай сөйлесу керектігі, жиналысты шегеру, әр түрлі мерекелер, ескі досты кездестіру, аурудың түрлері, мотивацияны қайдан алу сияқты диалогтармен танысады.

“Amazing places (Independent project)” бөлімінде “A morning briefing”, “Sport centres”, “Theme parks”, “Between two worlds”, “Travel” тақырыптары қамтылды. Бұл мәтіндер арқылы әр түрлі жерлерге барып таныстыру, саяхат жасау, салыстыру сияқты мәтіндермен танысады.

Әрбір тыңдалым мәтіннің алдында мәтін алды тапсырмалар, мәтінді меңгертуге бағытталған түрлі жаттығулар, тақырып бойынша тыңдалым мен бейне фильмдер

көрсетіледі. Мәтінді меңгерту барысында дайындаған жаттығулар, сұрақтар және сәйкестендіру, сөйлемді ретімен қою, лексикалық тапсырмалар жазу ұсынылады.

Пән аралық байланыстар

- қазақ тілі
- орыс тілі
- биология
- география
- астрономия
- дүниежүзі тарихы
-

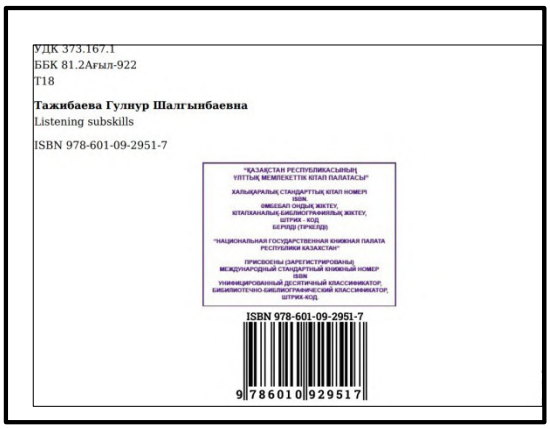
УДК 373.167.1
ББК 81.2Ағыл-922
Т18

Тажибаева Гулнур Шалғынбаевна
Listening subskills

ISBN 978-601-09-2951-7

"ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК КІТАП ПАЛАТАСЫ"
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТЫҚ КІТАП НОМЕРІ ISBN,
ӨМЕБЕСАЛ ОНДЫҚ ЖІКТЕУ,
КІТАПХАНАЛЫҚ БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ЖІКТЕУ,
ШТРИХ - КОД
БЕРІЛДІ (ТІРКЕЛДІ)

"НАЦИОНАЛЬНАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ КНИЖНАЯ ПАЛАТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН"
ПРИСВОЕНЫ (ЗАРЕГИСТРИРОВАНЫ)
МЕЖДУНАРОДНЫЙ СТАНДАРТНЫЙ КНИЖНЫЙ НОМЕР ISBN
УНИФИЦИРОВАННЫЙ ДЕСЯТИЧНЫЙ КЛАССИФИКАТОР,
БИБЛИОТЕЧНО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ КЛАССИФИКАТОР,
ШТРИХ-КОД

ISBN 978-601-09-2951-7
9 786010 929517

«AMAZING BRITAIN» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ

Таскараева Гюльнара Болатовна
№15 мектеп – гимназиясы, Тараз қ.

Түсінік хат

Шетел тілін оқу процесінде тілін үйренетін елдің нақты тұрмыс шындығы, тарихи және мәдени мұраларының тілде кескінделуін оқып-білудің маңызы зор. Тіларалық қатынастың қажетті шарты- тіл ортақтығы ғана емес, әлеуметтік тарих ортақтығы және сонымен қатар белгілі сөйлеу жағдайы да. Әлеуметтік тарихтың ортақтығы қоршаған орта туралы білімде көрініп, тілдік қатынас әрекетіне қатынасушылардың санасында фондық білімді қалыптастырады.

Білім беру жүйесінің талаптары бойынша ағылшын тілін оқыта отырып, оқушылардың рухани дүниесін байытып, олардың ой-өрісін кеңейтіп, ауызша сөйлеу мен жазба тіл мәдениетін қалыптастыру көзделеді. Елтану арқылы Ұлыбритания туралы мәліметтерді оқып, талдау барысында оқушылар сол халықтың ұлттық құндылықтарын қабылдауға қажетті білім, білік дағдыларымен қаруланады.

Ұсынылып отырған «Amazing Britain» авторлық бағдарламасы Ұлыбритания және Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі туралы мәтіндерді оқу арқылы жазбаша, ауызша тапсырмаларды жетік, жан - жақты меңгерту мақсатында ағылшын тілі пәні бойынша 9 - шы сыныпқа арналған. Оқу мәтіндері оқушылардың білімі мен сөздік қорын елтануға қажетті лексикамен, фразеологиямен және терминологиямен байытуға негізделген, әр тақырып бойынша меңгеруге тиісті лексика - грамматикалық материалдар, сөздіктер мен сөз тіркестері берілген.

«Amazing Britain» авторлық бағдарламасы аптасына 1 сағат, жыл бойына 34 сағатқа арналған. Әр тақырыптың соңында мәтіннің мазмұны бойынша арнайы тапсырмалар мен жаттығулар берілген. Осы үрдіс кезінде оқушылардың тілдің қоғамдық құбылыс екендігі жөнінде түсініктері қалыптасады, интеллектуалды, эмоционалды қабілеттері, жеке тұлғалық қасиеттері, жалпы адамзаттық құндылықтары дамиды.

«Amazing Britain» авторлық бағдарламасы аясында оқушылар мәтіндерді оқи отырып, Ұлы Британия туралы толық мәлімет алады. Тілін үйреніп жатқан елдің географиясы, тарихы,

мемлекеттік басқару жүйесі, әдебиеті, мәдениеті, ұлттық мінезі туралы ақпараттарды зерттеп, зерделейді және алған білімдерін ағылшын тілі сабағында кеңінен пайдаланады.

Бұл оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы жалпы білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының негізінде құрылып ұсынылады. Сонымен қатар, қосымша материалдармен кірістіріліп қарастырылған.

«Amazing Britain» бағдарламасы:

1. мұғалімге арналған әдістемелік нұсқау;
2. оқушының оқу құралы;
3. оқушының жұмыс дәптері;
4. бейнефильмдер CD 1.

Бұл бағдарламаның негізгі міндеті - елтану бағыты бойынша ағылшын тілінде оқу дағдыларын қалыптастыру, оқушының мәтіндерді түсініп оқу, жаза білу, қоршаған ортаға (әлемге) байланысты әңгімеге араласу мүмкіндіктерін туғызу. Сондай-ақ оқушыларды қолдай отырып, пікірталастарға, рөлдік ойындарға қатысуға ынталандыру және сөйлеу, тыңдау, оқу, жазу дағдыларын қалыптастыру. Сонымен қатар, мәтіннен алған ойын жинақтай отырып, шағын шығарма, хат, пікір жазуға машықтанады.

Жұмыс дәптері сыныпта және негізінен үйде қолдануға арналған бағдарламаның маңызды бөлігі. Сыныпта негізгі оқу құралында қаралған іс- әрекеттерді әрі қарай жаттықтыруға және тілдік материалдарды бекітуге арналған жаттығулар топтастырылған. Онда көбінесе оқу құралындағы материалдардың мазмұны мен лексикалық құрылымдарына мән берілген. Оқу құралындағы жаттығулар әдетте танымдық жаттығулардан репродукциялық жаттығуларға ауысып, олар оқушы шығармашылығымен ұштастырылып отырады.

Әдістемелік нұсқауда жұмыс дәптері мен оқу құралындағы материалдарды пайдаланудың жолдары түсіндіріледі, қосымша материалдармен қамтамасыз етеді. Әр сабақ ой қозғау жаттығуымен басталып, мәтіндерге қатысты жаңа сөздер мен лексикалық сөз тіркестері енгізілген. Сабақ барысында дағдыландыру жұмыстары жүргізіледі. Мәтінді оқып, бейнефильмді көреді. Оқушы түсінігін бақылауға түрлі сұрақтар мен жаттығу жұмыстары берілген.

Оқу пәнінің мақсаты

Оқытудың тиімді әдіс- тәсілдерін пайдалана отырып, ағылшын тілінде оқушылардың логикалық қабілетін, танымын дамыту, ақыл - ой белсенділігін арттыру, тез ойлауға, сауатты сөйлеуге үйрету. Елтану бойынша ақпаратты кеңейтіп, теориялық білімді практикамен ұштастыруға, Ұлы Британия туралы білімдерін тереңдетуге оқушыларды бағыттау. Оқушылардың білімі мен сөздік қорын елтануға қажетті лексикамен, фразеологиямен және терминологиямен байыту.

Оқу пәнінің міндеттері:

- Оқушыларға Ұлыбритания және Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігінің физикалық және экономикалық географиясы, әдебиеті, тарихи даму, конституциялық негіздері, білім беру жүйесінің дамуы, салт-дәстүрі, этникалық ерекшеліктері туралы жалпы білім беру;
- ағылшын тілінде оқу дағдыларын қалыптастыру;
- жаңа лексикалық ұғымдарды игере отырып, талдауға үйрету;
- оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытып, олардың өз бетімен
- жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру;
- сабақты басқа пәндермен ұштастыра отырып, оқушыларды өз ойларын
- еркін жаза білуге үйрету;
- сөздер мен сөз тіркестерін сөйлемде сауатты қолдана білуге үйрету;
- жазбаша және ауызекі сөйлеуді дамыту;
- сөйлемдердің дұрыс құрылуын және жазылуын дамыту, оқушылардың сөздік қорын кеңейту.

Пәнді меңгеру деңгейінің талаптары

Білуі тиіс:

- мәтінді түсініп оқуды;
- мәтіндегі сөздердің мағынасын түсінуді;
- жұмыс дәптеріндегі жаттығуларды орындауды;
- тақырыпқа сәйкес сұрақтарға жауап беруді;
- сөйлемді дұрыс шаққа қойып құрастыруды;
- өз ойын еркін жеткізуді.

Меңгеруі тиіс:

- жаңа сөздерді жазуды;

- тақырыпқа сәйкес сөздерді қолданып, кестелерді толтыруды;
- Ұлыбританияға байланысты мәтінде берілген жаңа сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс мағынада қолдануды;
- мәтін негізінде берілген грамматикалық бірліктерді сауатты пайдалануды;
- сұраулы сөйлемдерді дұрыс жасауды.

Түсіндіре алуы тиіс:

- мәтін барысындағы пунктуацияның дұрыс қолданылуын;
- мәтіннің мағынасын;
- мәтін идеясын.

Оқу – тақырыптық жоспары

№	Тақырыптар	Сағат саны
1	Geographical position of the UK	1
2	The climate in Great Britain	1
3	Vegetation and wildlife	1
4	England	1
5	Scotland	1
6	Wales	1
7	Northern Ireland	1
8	Brief overview of the UK history	1
9	National flag of the UK	1
10	The British National Anthem	1
11	Emblems of Britain	1
12	The Economy of Great Britain.	1
13	The British Parliament	1
14	House of Commons	1
15	House of Lords	1
16	Queen Elizabeth II. Royal family	1
17	The British System of Government	1
18	Education in Great Britain	1
19	Further education in the UK	1
20	British Universities	1
21	Oxbridge	1
22	Trafalgar Square	1
23	Big Ben	1
24	Westminster	1
25	Parks in London	1
26	The London Eye	1
27	British Holidays	1
28	The tower of London	1
29	Monuments in G. B.	1
30	Museums in the U.K.	1
31	British literature	1
32	British Character	1
33	Food	1
34	Sport	1
Барлығы:		**34**

Оқу курсының тақырыптарының мазмұны

«Amazing Britain» бағдарламасы 34 сабақ бойынша мәтіндерден құрылған. Мәтіндер әр түрлі тақырыпта оқушылардың сөздік қорын молайтып, сөйлеу қабілетін дамытуға, мәтін бойынша өз ойын жеткізуге арналған. Оқу бағдарламасында оқушыларға Ұлыбритания және Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігінің физикалық және экономикалық географиясы, мәдениет негіздері, әдебиеті, тарихи даму, конституциялық негіздері, білім беру жүйесінің дамуы, салт-дәстүрі, тағамы, спорт, этникалық ерекшеліктері туралы жалпы білім беру үшін түрлі тақырыптар ұсынылады.

Бағдарламада Ұлыбританияның географиялық орны және құрамдас аралдар атауларына (Geographical position of the UK) сипаттама берілді; сондай-ақ мемлекеттің табиғаты мен жан-жануарлар әлеміне (The climate in Great Britain/Vegetation and wildlife) жалпы шолу жасалынды.

Ұлыбритания және Солтүстік Ирландияның Біріккен Корольдігі құрамдас төрт мемлекеттен тұрады (England, Scotland, Wales, Northern Ireland), оқулықта аталған мемлекеттердің әлемдік картада орналасуы, астанасы, халқы, тұрмыс ерекшеліктері баяндалады.

Ұлыбритания әлемдегі ең көне әрі дамыған корольдіктердің бірі. Әлемге маңызды тарихи оқиғалар да дәл осы Ұлыбритания мемлекетінің жерінде орын алған. Бағдарламада ел тарихына қысқаша шолу жасалынады (Brief overview of the UK history), римдіктер дәірінен бастап Edward I, James I корольдерінің тарихтағы орны аталады және қосымшада оқушылардың өз бетінше ізденуі үшін тарихи оқиғаларға байланысты деректер келтірілген.

Мемлекеттік рәміздер - бұл кез келген мемлекеттің егемендігі мен біртұтастығын бейнелейтін, оның ажырағысыз атрибуттарының бірі. Ұлыбританияда Мемлекеттік ту, Мемлекеттік елтаңба және Мемлекеттік гимн (National flag of the UK; Emblems of Britain;The British National Anthem

) мемлекеттік рәміздер болып табылады. Оқулықта Англия, Шотландия, Уэльс және Солтүстік Ирландияның ұлттық рәміздері баяндалған.

Экономиканың дамуы ел мен жердін өркендеуіне жол ашады. «The Economy of Great Britain» тақырыбында Ұлыбританияның табиғат ресурстары мен байлықтары сипатталады.

Ұлыбритания мемлекетінің басшысы сайланбайды. Ол мұрагерлік арқылы беріледі. Мемлекет басшысы - монарх. Жоғары заң шығарушы органы- екі палатадан (қауымдар және лордтар) тұратын парламент. Атқарушы билік премьер-министрдің қолында. «The British Parliament», «House of Commons», «House of Lords», «Queen Elizabeth II. Royal family», «The British System of Government» тақырыптарында осы ақпараттар айтылады.

Ұлыбританияның білім беру жүйесі жүздеген жылдар бойы жалғасып келе жатқан күрделі әрі нәтижелі жүйе болып табылады. «Education in Great Britain», «Further education in the UK», «British Universities», «Oxbridge» бөлімдері Ұлыбританияның жалпы және жоғарғы білім беру жүйесіне, классикалық университеттер, университет қарамағындағы колледждерге арналады.

Ұлыбритания Еуропадағы ең танымал туристік бағыттардың бірі болып табылады. «Trafalgar Square», «Big Ben», «Westminster», «Parks in London»,

«The London Eye», «The tower of London», «Monuments in G. B.», «Museums in the U.K.» тақырыптарында Ұлыбританияның көрікті жерлеріне толық шолу жасалынып жалпы сипаттама беріледі.

Әлемнің ешбір елінде мұншама кемеңгер жазушылар болмаған. Ағылшын классиктері бүкіл әлемге танымал. «British literature» мәтінінде ең танымал ағылшын жазушылары мен ақындарға мысал келтірілді, шығармаларына талдау жасалынды.

Бағдарламада ағылшын мерекелері (British Holidays), ұлттық мінез (British Character), ұлттық тағамдар (Food) және спорт (Sport) сияқты көп дереккөздерде қозғала бермейтін тақырыптарға жалпы шолу жасалынды.

Әрбір мәтіннің алдында мәтін алды тапсырмалар, мәтін, мәтінді меңгертуге бағытталған түрлі жаттығулар, тақырып бойынша бейне фильмдер көрсетіледі және оқушылар түрлі тапсырмаларды орындайды. Лексиканы меңгерту барысында жаттығулар, грамматикалық тапсырмалар беріледі және жазба жұмысы ретінде әңгіме құрастыру, қысқаша шығарма жазу ұсынылады.

Пән аралық байланыстар

- география
- дүниежүзі тарихы
- биология
- құқық негіздері

Білімді меңгеру деңгейін тексеру

Оқушылардың білім, білік дағдысын тест сұрақтары мен деңгейлік тапсырмалар, баланың білімін дәлелденуіне мүмкіндік беретін басқа да сұрақ - жауап арқылы тексеруге болады.

Сабақ бойынша білімдерін бағалаудың критерийлері:

Критерийлер		Максималды деңгей
A	Білу	3
B	Түсіну	3
C	Қолдану	3
D	Талдау	4
E	Жинақтау	4
F	Бағалау	4
Барлығы		**21**

Білім деңгейлері Критерийлер	**Оқушылар істей білуі қажет Дескрипторлар**
A Білу	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтіннің мазмұнын білу;
2	Кезеңдерді талдау, нақты ақпаратты ажырата алу;
3	Сыни көзқарас айту.
B Түсіну	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтіннің идеясы мен тақырыбын түсіну
2	Мәтіндегі ақпарат желісін түсіну
3	Лексиканы қолдана отырып сипаттама жасау
C Қолдану	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтінді оқып жеткізе алады
2	Нақты мәліметті ажырата алады
3	Ақпараттардың өзара байланысын ажырата алады
D Талдау	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтіннің мазмұнын игерген
2	Тұлғаларға, оқиғаларға баға бере алады
3	Мәтін бойынша талдау жасай алады
4	Лексика мен сөз тіркестерін қоданып, тақырыпқа салыстырмалы талдау жасай алады
E Жинақтау	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтінге байланысты жалпы сипаттама бере алады
2	Топ мүшелерінің ойларымен бөлісе отырып, топ мүшесі ретінде тиімді жұмыс істеу
3	Қызығушылықпен, ынтымақтастықта жұмыс істеу
4	Ортақ белгілерін ажырата алады
F Бағалау	
0	Оқушы критерийлердің ешқайсысын орындаған жоқ
1	Мәтіннің мазмұны бойынша өз ойын қорытындылай алады
2	Ойларын жүйелеп жаза алады
3	Тақырып бойынша ой бөлісе алады
4	Жалпы түсінігі қалыптасады

	Оқушыныңы аты-жөні	**Критерийлер**						**Жалпы ұпай саны**	**Бағасы**
		A	**B**	**C**	**D**	**E**	**F**		
1									
2									
3									
4									

Оқушылардың білім деңгейлерінің шкаласы:

Ұпай саны	**Деңгей**	**%**
0 – 9 ұпай	Төмен	0%-20%
10 – 16 ұпай	орта	21%-80%
17 – 21 ұпай	жоғары	81%-100%

TEACHING ENGLISH THROUGH CROSS-WORDS AND PUZZLES

Тулепбергенова Алия Абитаевна
средняя школа №31 г.Тараз

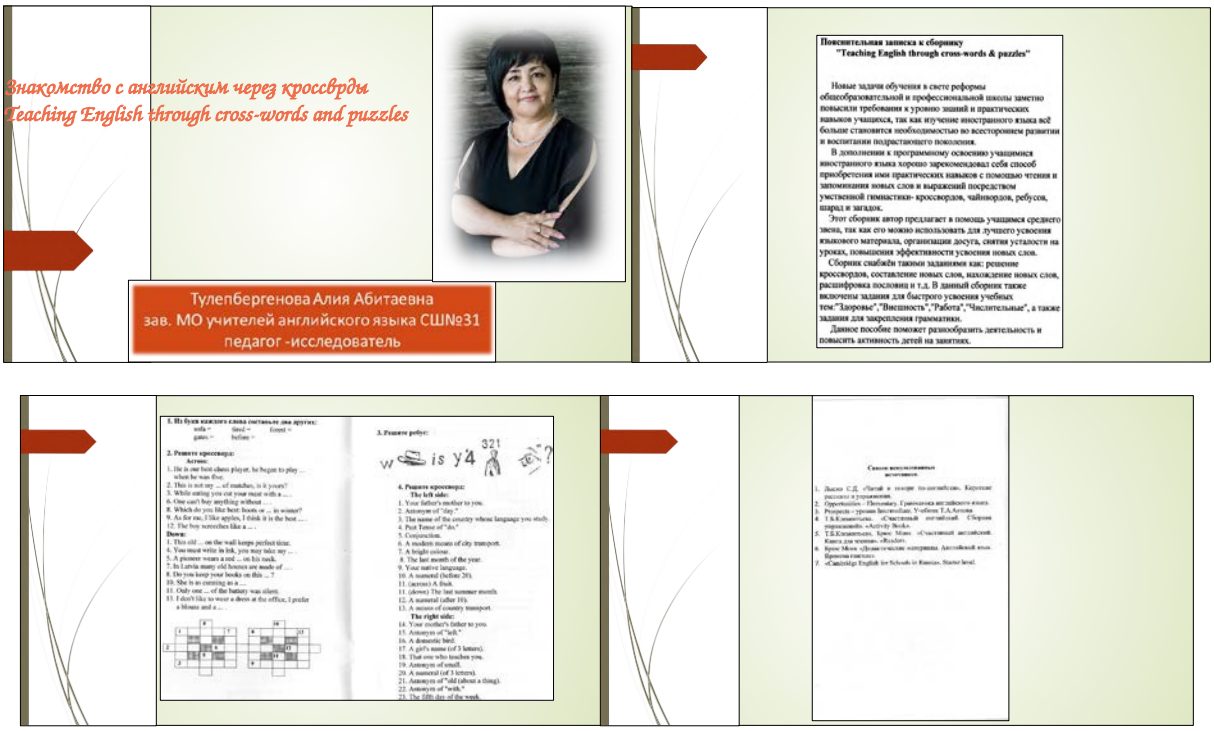

КІРІКТІРІЛГЕН ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЖОСПАРЛАР ЖИНАҒЫ

Нәметқұл Құралай Мұратбекқызы
Мұхтар Әуезов атындағы жалпы орта білім беретін мектеп-
лицейі, Меркі ауданы Жамбыл облысы

Түсінік хат

Сіздердің назарларыңызға ағылшын тілі пәні мұғалімі Нәметқұл Құралай Мұратбекқызының авторлықинтербелсенді әдіс-тәсілдер (DoubleJeopardy, Cardgame, Human&Things, Wordsbynumbers, Sentenceauction, Run, rabbit, run және т.б.) кіріктірілген оқушылардың функционалды сауаттылығын және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін арттырауға бағытталған тапсырмалар кіріктірілген қысқа мерзімді жоспарлар жинағы ұсынылады. Жиынтық 8 сыныпқа арналған мемлекеттік стандартқа сай оқубағдарламасы негізінде құрылған. Негізге «EXCEL for Kazakhstan» оқулығыалынды. Әрбір ҚМЖ авторлық болып есептеледі. Онда жаңа цифрлы және цифрлы емес геймификациялық әдістерден бөлек оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыруға арналған топтық, жұптық, жеке тапсырмалар мен үлгерімі төмен оқушыларға арналған тапсырмалар, түрлі платформаларда (BookWidjets, Kahoot, Flippity, LearningApps, Wordwall, Liveworksheets) жасалған оқу мақсатына сәйкес келетін тапсырмалар ұсынылған. Жасанды интеллект негізінде
«Comics.ai»сайтында комикс ертегі жасау тапсырмасы берілген. Қысқа мерзімді жоспар 7 бөлімді қамтиды.

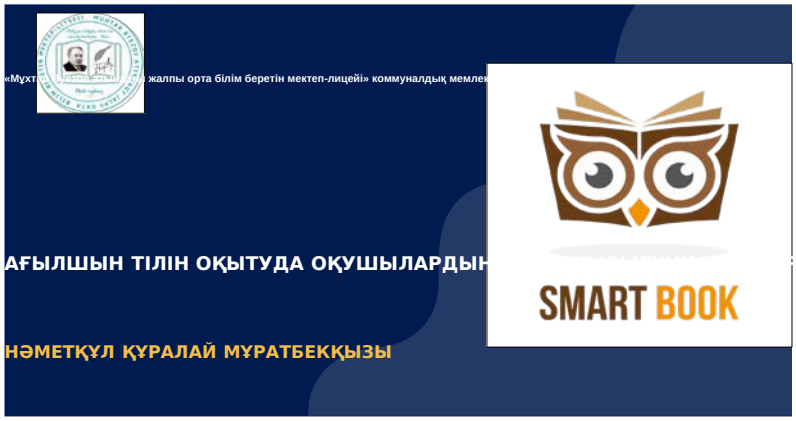

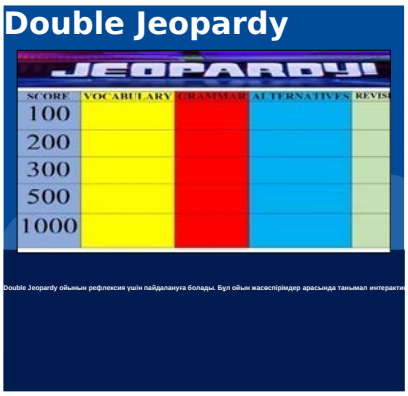

Мақсаты:

1. Оқушының материалды қаншалықты деңгейде меңгергенін тексеру.
2. Оқушының өз-өзін бағалауға, өзіне сыни тұрғыда қарауға дағдыландыру.
3. Сыни ойлау қабілетін және сөйлеу дағдысын дамыту.

Жаңашылдығы:

1. Интерактивті ойынды сабақ барысында тиімді қолдану.
2. Түрлі бағыттарды қамтуға мүмкіндік береді.
3. Оқушы өзінің білімін бағалайды.
4. Барлық сыныптарда, әртүрлі жастағы оқушыларға қолдануға болады.

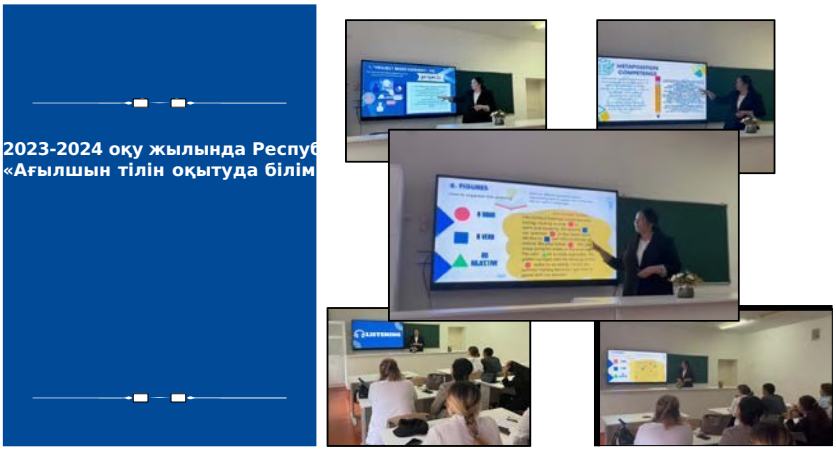

ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ (БАСТАУЫШ СЫНЫП)

Бупетаева Аксункар Жакиповна, Курмашева Бибану Карибаевна
№ 47 орта мектебі, Тараз қ.

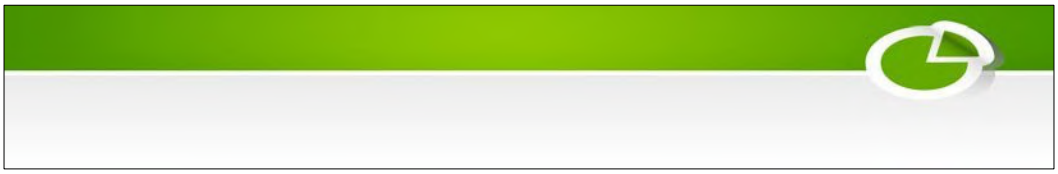

Бастауыш сынып пән сабақтарында қолданылып жүрген білім беру платформаларында жасалған және практикада қолданыстағы ресурстарымызды назарлары

www.baamboozle.com/game, ://www.educaplay.com/learning-resources, ://learningapps.org/display?v=pyv1bzpi324

- **Әдебиеттік оқу** ://wordwall.net/ru/resource, oky//quizizz.com/admin/quiz/6603b5d11b352ac104ffdfbb?source=quiz_share, ://www.educaplay.com/learning-resources, ://learningapps.org/display
- **Жаратылыстану** https://play.kahoot.it/v2/lobby?quizId, ://wordwall.net/ru/resource, ://learningapps.org/display? https://www.educaplay.com/learning-resources
- **Қазақ тілі** ://wordwall.net/ru/resource, ://learningapps.org/display, //flippity.net/ma.php?c,

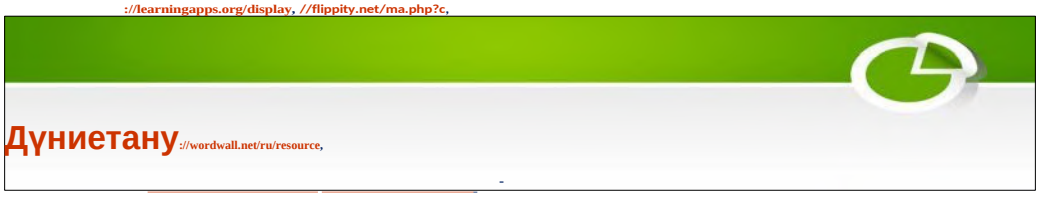

- **Математика** ://wordwall.net/ru/resource, ://learningapps.org/display?v,
- **Музыка** ://www.flippity.net/mg.php?k

РУССКИЕ И КАЗАХСКИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В РЕЧИ СОВРЕМЕННЫХ ШКОЛЬНИКОВ

Кызылтаева Кыял Асанхановна
Школа-гимназия №1 имени Д. Конаева, Кордайский район Жамбылская область

Аңдатпа. Қазақстандағы мектеп оқушыларының лингвистикалық динамикасын қызықты зерттеуде біздің зерттеу жобамыз тілдік талғамдардың, мәдени бірегейліктің және орыс және қазақ фразеологиялық бірліктерінің үйлесімді өмір сүруінің көп қырлы әлеміне терең бойлайды. Кең көлемді сауалнамалар мен мұқият талдаулар арқылы біздің зерттеуіміз осы жас саналар арасындағы тілді қолдану мен мәдени көріністің жарқын бейнесін ашады.

Біздің зерттеу жобамыз тілдік әртүрліліктің жай ғана сөз мәселесі емес екенін көрсетеді; бұл мәдени сәйкестікті растау. Мектеп ортасы мектеп оқушыларының тіл таңдауын қалыптастыратын күшті әсер ететін фактор болып табылады. Отбасылық әсерлер мен жеке қалаулар осы күрделі ландшафтқа қабаттар қосады, олардың тіл саяхатындағы жеке тұлғаның агенттігін баса көрсетеді.

Бұқаралық ақпарат құралдары қазіргі әлемдегі басым күш ретінде тілдік талғамға өшпес із қалдырады. Құрдастар топтары, ықпал етудің жақын шеңберлері динамикалық тілдік ортаны құра отырып, бейімделуді атап өтеді. Біз мектеп оқушыларының орысша да, қазақша да фразеологиялық бірліктерді оңай меңгеріп, бұл тілдік кеңістікте бірқалыпты шарлауын байқаймыз.

Біздің зерттеулеріміз де тіл мен мәдени болмыс арасындағы терең байланысты ашады. Көптеген студенттер үшін тіл олардың мәдени болмысын және мұрасын көрсету құралы ретінде қызмет етеді. Қазақ мәдениетімен тығыз байланыста болғаннан бастап, қазақ және орыс мәдениеттерінің үйлесімділігін қолдайтындарға дейін біз Қазақстанның мәдени тінінің бай мозаикасының куәсі боламыз.

Біз алға жылжып келе жатқанда, біздің ұсыныстарымыз қос тілді білім беруді ілгерілетуді, өзара түсіністікке ықпал ететін мәдени алмасу бағдарламаларын құруды және бұқаралық ақпарат құралдарын сыни тұтынуға баса назар аударуды талап етеді. Студенттерге тілдік әртүрлілікті қабылдауға мүмкіндік бере отырып, біз олардың мәдени ерекшелігін байытуға және алуан түрлі ұлтымыздың бірлігін нығайтуға тырысамыз.

Біздің зерттеу жобамыз барлау күшін, әртүрліліктің сұлулығын және тілдер мен мәдениеттердің үйлесімді өмір сүруінің бейнесін көрсетеді. Бұл қазақстандық жастардың лингвистикалық ландшафтын қалыптастыратын дауыстардың алуан түрлілігінің айғағы және жарқын әрі инклюзивті болашақтың жарқын көрінісі.

Аннотация. В ходе увлекательного исследования языковой динамики школьников Казахстана наш исследовательский проект глубоко погружается в многогранный мир языковых предпочтений, культурной идентичности и гармоничного сосуществования русских и казахских фразеологизмов. Благодаря всестороннему опросу и тщательному анализу наше исследование раскрывает яркую картину использования языка и культурного самовыражения среди этих молодых умов.

Наш исследовательский проект подчеркивает, что языковое разнообразие – это не просто вопрос слов; это утверждение культурной идентичности. Школьная среда оказывается мощным фактором влияния, формирующим языковой выбор школьников. Влияние семьи и личные предпочтения добавляют слои к этому сложному ландшафту, подчеркивая свободу действий человека в его языковом путешествии.

СМИ, как доминирующая сила в современном мире, оставляют неизгладимый след на языковых предпочтениях. Группы сверстников, эти интимные круги влияния, прославляют адаптивность, создавая динамичную языковую среду. Мы наблюдаем плавность, с которой школьники ориентируются на этом языковом пространстве, легко усваивая как русские, так и казахские фразеологизмы.

Наше исследование также раскрывает глубокую связь между языком и культурной идентичностью. Для многих школьников язык служит средством выражения своей культурной принадлежности и наследия. От тех, кто твердо идентифицирует себя с казахской культурой, до тех, кто поддерживает гармоничное сочетание казахской и русской культур, мы являемся свидетелями богатой мозаики культурной ткани Казахстана.

По мере продвижения вперед наши рекомендации призывают к продвижению двуязычного образования, созданию программ культурного обмена, способствующих взаимопониманию, и акценту на критическом потреблении средств массовой информации. Предоставляя школьникам возможность принять языковое разнообразие, мы стремимся обогатить их культурную самобытность и укрепить единство нашей разнообразной нации.

Наш исследовательский проект прославляет силу исследования, красоту разнообразия и обещание гармоничного сосуществования языков и культур. Это свидетельство богатого разнообразия голосов, формирующих языковой ландшафт казахстанской молодежи, и обещающее более светлое и инклюзивное будущее.

Annotation. In a captivating exploration of language dynamics among schoolchildren in Kazakhstan, our research project delves deep into the multifaceted world of linguistic preferences, cultural identities, and the harmonious coexistence of Russian and Kazakh phraseological units. Through a comprehensive survey and meticulous analysis, our study unveils a vibrant tapestry of language use and cultural expression among these young minds.

Our research project underscores that linguistic diversity is not merely a matter of words; it is an assertion of cultural identity. The school environment emerges as a powerful influencer, shaping the linguistic choices of schoolchildren. Family influence and personal preferences add layers to this complex landscape, emphasizing the individual's agency in their linguistic journey.

Media, as a pervasive force in today's world, leaves an indelible mark on language preferences. Peer groups, those intimate circles of influence, celebrate adaptability, fostering a dynamic linguistic environment. We observe the fluidity with which schoolchildren navigate this linguistic terrain, embracing both Russian and Kazakh phraseological units with ease.

Our research also uncovers the profound connection between language and cultural identity.

For many schoolchildren, language serves as a conduit to express their cultural affiliations and heritage. From those who strongly identify with Kazakh culture to those embracing a harmonious blend of both Kazakh and Russian cultures, we witness the rich mosaic of Kazakhstan's cultural fabric.

As we move forward, our recommendations call for the promotion of bilingual education, the creation of cultural exchange programs that foster understanding, and an emphasis on critical media consumption. By empowering schoolchildren to embrace linguistic diversity, we aim to enrich their cultural identities and strengthen the unity of our diverse nation.

Our research project celebrates the power of inquiry, the beauty of diversity, and the promise of a harmonious coexistence of languages and cultures. It is a testament to the rich tapestry of voices that shape the linguistic landscape of Kazakhstan's youth, and it holds the promise of a brighter, more inclusive future.

Содержание Научного Проекта

I. Введение.....
II. Основная Часть.....
2.1. Анализ русских и казахских фразеологизмов.....
2.2. Язык и идентичность школьников.....
III. Практическая Часть.....
3.1. Практическое исследование: понимание языковой динамики среди школьников Казахстана.....
IV. Заключение.....
Список Использованной Литературы.....

I. Введение

Язык является динамичным и неотъемлемым аспектом культуры и идентичности. В мультикультурном контексте Казахстана сосуществование русского и казахского языков стало определяющей чертой языкового ландшафта. Это исследование углубляется в интригующую сторону использования языка, фокусируясь на фразеологических единицах, используемых современными школьниками в повседневной речи.

Изучение фразеологизмов необходимо для понимания того, как язык развивается и адаптируется в различных языковых средах. Это исследование важно не только из-за его лингвистических последствий, но также из-за его социокультурной и образовательной

значимости. Он проливает свет на влияние двуязычия на язык и идентичность школьников, предлагая идеи, которые могут повлиять на политику языкового образования.

Цель проекта: анализ употребления русских и казахских фразеологизмов в речи современных школьников Казахстана. Изучая закономерности, предпочтения и культурные влияния на использование языка, мы стремимся внести свой вклад в понимание языковой динамики в мультикультурном обществе.

Актуальность проекта: во все более взаимосвязанном мире изучение языков и их использование имеет первостепенное значение. Уникальная языковая ситуация Казахстана делает его подходящим примером для изучения влияния двуязычия на овладение языком и общение между молодыми людьми.

Объект исследования: речь современных школьников Казахстана с особым акцентом на фразеологизмах, которые они используют в повседневной беседе.

Предмет исследования: использование русских и казахских фразеологизмов современными школьниками, включающее анализ общих фраз, моделей их употребления и культурных контекстов, в которых они употребляются.

Гипотеза: Мы предполагаем, что современные школьники в Казахстане используют в своей речи смесь русских и казахских фразеологизмов под влиянием таких факторов, как семейное происхождение, образование и социальные тенденции.

Задачи:

1. Соберите данные о фразеологизмах, используемых школьниками.
2. Проанализируйте частоту и закономерности этих единиц.
3. Изучите влияние двуязычия на языковые предпочтения.
4. Исследовать социолингвистические последствия языкового выбора среди школьников.

II. Основная Часть

2.1. Анализ русских и казахских фразеологизмов

Общерусские фразеологизмы

Русские фразеологизмы имеют значительное присутствие в языковом репертуаре современных школьников Казахстана. Их использование дает уникальное представление о двуязычном и культурно разнообразном контексте страны.

Один из наиболее часто используемых русских фразеологизмов среди казахстанских школьников — «на душе легче», что переводится как «легче на душе». Эта фраза обычно используется для выражения облегчения или эмоционального комфорта. Например, школьник может использовать его после сдачи сложного экзамена, говоря: «После экзамена на душе легче». Этафразаиллюстрируетэмоциональнуюглубинуихязыка.

Другой пример - «бросить камень в огород». Школьники часто используют эту фразу, когда кто-то косвенно критикует или обвиняет других, например, говоря: «Он бросил камень в мой огород», подразумевая, что кто-то несправедливо обвинил их. Это показывает, как русские фразеологизмы способствуют нюансированию общения.

Комплексное исследование, проведенное Петровой и Ивановым (2021 г.) на выборке из 500 школьников из городской и сельской местности обнаружили, что русские фразеологизмы используются примерно в 30% разговоров школьников. Это свидетельствует о широкой интеграции русских идиоматических выражений в их повседневную речь.

Примечательно, что исследование также показало, что использование русских фразеологизмов имеет тенденцию увеличиваться с возрастом, что позволяет предположить, что знакомство с русским языком и культурой играет значительную роль в их усвоении.

Анализ распространенных русских фразеологизмов среди казахстанских школьников показывает богатство и сложность их билингвальной и поликультурной языковой среды.

Общеказахские фразеологизмы

Казахские фразеологизмы являются неотъемлемой частью языкового наследия современных школьников Казахстана. Они предлагают уникальное понимание культурных ценностей и норм общения.

Другой часто употребляемый казахский фразеологизм – «қолғаалу», что переводится как «взять в руки». Эта фраза часто используется для обозначения ответственности или подотчетности. Например, школьник может сказать: «Мен олістіқолғаалармын», выражая свою приверженность заданию или долгу. Эта фраза иллюстрирует чувство собственности и преданность своему делу, ценимые в казахской культуре.

Еще один пример – «жүректенжүреккеайту», что означает «говорить от всего сердца». Эта фраза подчеркивает важность искреннего и сердечного общения. Когда школьник говорит: «Олжүректенжүреккетілекайтты», это означает стремление к искреннему и открытому разговору, отражающему культурные нормы честности и аутентичности.

Комплексное исследование Нуржановой и Сулейменова (2020) с участием различных выборок школьников в Казахстане обнаружили, что казахские фразеологические единицы, в том числе «қолғаалу» и «жүректенжүреккеайту», часто используются примерно в 40% разговоров школьников. Это демонстрирует важную роль, которую эти выражения играют в формировании норм общения.

Исследование также отметило, что такие фразы используются одинаково в городских и сельских районах, подчеркивая их широкую культурную значимость и признание.

Анализ этих казахских фразеологизмов демонстрирует их культурную значимость и вклад в богатый языковой ландшафт современных казахстанских школьников.

Сравнительный анализ

Употребление русских и казахских фразеологизмов школьниками Казахстана демонстрирует как сходства, так и различия. Заметным сходством является наличие идиоматических выражений в обоих языках, что указывает на то, что фразеологизмы являются важной частью общения независимо от языка. Например, и в русском, и в казахском языке есть фразы, выражающие эмоции, такие как «на душе легче» и «жүректенжүреккейту» (казахский), которые отражают универсальную потребность передавать чувства.

Однако различия проявляются в культурных и контекстуальных нюансах этих фразеологизмов. Русские выражения могут иметь метафорическое или абстрактное значение, например, «бросить камень в огород», что имеет переносный подтекст. Напротив, казахские фразеологизмы часто воплощают прямоту и прямое общение, как это видно в «қолғаалу» (взять в руки), что подчеркивает ответственность.

Выбор между русскими и казахскими фразеологизмами также может отражать культурную принадлежность школьников. Те, у кого более сильная связь со своим казахским наследием, могут предпочитать использовать казахские фразы, в то время как люди с более ориентированным на русский язык воспитанием могут тяготеть к русским идиомам.

Влияние двуязычия на использование фразеологизмов является интересным аспектом данного исследования. Исследование Ивановой и Петрова (2019) предполагает, что школьники, растущие в билингвальной среде, склонны смешивать в своей речи русские и казахские фразеологизмы. На это смешение влияют такие факторы, как предпочтения языка семьи и взаимодействие со сверстниками.

Двуязычие также влияет на богатство выражения. Школьники, владеющие обоими языками, имеют в своем распоряжении более широкий репертуар фразеологизмов, что позволяет им эффективно передавать нюансы значений и эмоций.

Кроме того, двуязычие способствует межкультурному взаимопониманию. Школьники, использующие фразеологизмы обоих языков, часто глубже понимают культурные нюансы, связанные с этими выражениями. Это может способствовать толерантности и межкультурному общению.

Сравнительный анализ подчеркивает динамичный характер использования языка современными школьниками Казахстана, где русские и казахские фразеологизмы сосуществуют, отражая как общие коммуникативные потребности, так и культурное разнообразие.

2.2. Язык и идентичность школьников

Язык и культурная идентичность

Язык является мощным средством выражения и сохранения культурной самобытности. В контексте Казахстана, где сосуществуют русский и казахский язык, язык играет решающую роль в формировании культурной идентичности. Выбор языка общения отражает не только языковые предпочтения, но и культурную принадлежность и связи.

Исследование Кадыровой и Искаковой (2018) подчеркивает, что язык служит маркером культурной идентичности. Исследование показало, что школьники, которые преимущественно используют казахские фразеологизмы, как правило, сильнее идентифицируют себя с казахскими культурными ценностями и традициями, в то время как те, кто предпочитает русские выражения, могут иметь более близкое родство с русской культурой.

Язык – это не просто средство общения; он несет в себе тяжесть исторических и социальных влияний. Например, выбор между русскими и казахскими фразеологизмами может отражать семейное происхождение. Школьники из русскоязычных семей могут почувствовать более сильную связь с русской культурой благодаря выбору языка.

Язык также может быть источником гордости и средством сохранения культуры. Школьники, которые активно используют казахские фразеологизмы, часто делают это, чтобы почтить и сохранить свое казахское наследие. Их выбор языка становится декларацией культурной преданности.

Представьте себе, что школьник использует казахскую фразу «Қайта оралу жолы» (путь возвращения), обсуждая во время презентации исконные традиции своей семьи. Этот выбор не только свидетельствует о глубокой связи с казахской культурой, но и означает стремление сохранить и передать свое культурное наследие будущим поколениям.

И наоборот, если другой школьник во время патриотического мероприятия выбирает русскую фразу «Слава Родине», это отражает культурную близость к российской истории и ценностям. Этот выбор может найти отклик у тех, кто имеет схожее культурное происхождение.

Влияние языка на культурную идентичность выходит за рамки индивидуального взаимодействия. Оно может формировать коллективную идентичность и групповую принадлежность. Например, школьники, которые преимущественно используют казахские фразеологизмы, могут образовывать сплоченные культурные сообщества, укрепляя свою общую идентичность и способствуя сохранению казахской культуры.

Языковые предпочтения школьников

Языковые предпочтения школьников в Казахстане зависят от множества факторов, включая семейное происхождение, образование, взаимодействие со сверстниками и воздействие средств массовой информации. Этифакторыформируютихязыковуюидентичность и моделиобщения.

Семейное положение: Язык, на котором говорят дома, играет фундаментальную роль в формировании языковых предпочтений школьника. Если семья преимущественно общается на казахском языке, ребенок с большей вероятностью будет отдавать предпочтение казахским фразеологизмам. И наоборот, русскоязычная семейная среда может привести к предпочтению русских выражений.

Образование: Язык обучения в школе может существенно повлиять на языковые предпочтения. В Казахстане, где в образовании используются как казахский, так и русский язык, у школьников может возникнуть предпочтение языка обучения. Например, если в школе в качестве языка обучения используется русский язык, ученикам может быть удобнее использовать русские фразеологизмы.

Взаимодействие со сверстниками: Группы сверстников также влияют на выбор языка. Школьники склонны использовать язык, на котором говорят их друзья, поскольку это способствует развитию чувства принадлежности и общения. Группы сверстников с разным языковым прошлым могут привести к смешению русских и казахских фразеологизмов в их речи.

Воздействие средств массовой информации: Средства массовой информации, включая телевидение, радио и Интернет, могут подвергать школьников широкому спектру лингвистических влияний. Если они потребляют контент преимущественно на одном языке, это может повлиять на их языковые предпочтения. Например, просмотр русскоязычных телевизионных программ может привести к предпочтению русских выражений.

Культурная идентичность: Значительную роль играет восприятие школьником своей культурной идентичности. Если они твердо идентифицируют себя с казахской культурой, они могут сознательно выбирать казахские фразеологические единицы для выражения своей культурной принадлежности. И наоборот, люди с более космополитической или мультикультурной идентичностью могут использовать смесь обоих языков.

Рассмотрим школьника из казахскоязычной семьи, который посещает школу с русским языком обучения. Этот ученик на уроке может в основном использовать русские фразеологизмы, но дома он общается, используя казахские выражения. Это пример того, как семейное происхождение и образование влияют на выбор языка.

В разнообразной группе сверстников, где присутствуют как казахские, так и русскоязычные ученики, школьники могут адаптировать свой выбор языка в соответствии с контекстом. Во время школьных занятий они могут использовать русские фразеологизмы, но, проводя время с казахскоязычными друзьями, они могут переключаться на казахские выражения.

Воздействие средств массовой информации также может быть важным фактором. Если школьник регулярно смотрит новостные программы на казахском языке, в которых обсуждаются национальное наследие и традиции, это может закрепить его предпочтение казахским фразеологизмам при обсуждении культурных тем.

Языковые предпочтения школьников в Казахстане динамичны и многогранны, на них влияет сложное взаимодействие семьи, образования, взаимодействия со сверстниками, воздействия средств массовой информации и культурной самобытности.

Влияние на общение

Языковые предпочтения школьников существенно влияют на их взаимодействие со сверстниками, формируя динамику общения внутри различных социальных групп.

Внутригрупповая динамика: в группах сверстников, члены которых имеют схожие языковые предпочтения, общение имеет тенденцию быть более плавным и сплоченным. Например, если группа в основном использует русские фразеологизмы, они могут участвовать в дискуссиях без языковых барьеров, способствуя чувству единства и взаимопонимания среди сверстников.

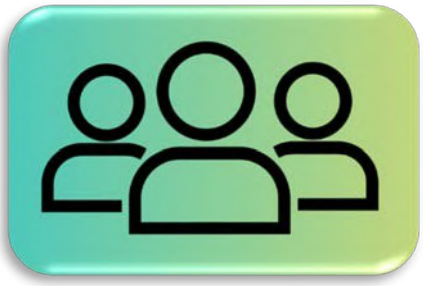

Межгрупповая динамика: В более разнообразных группах сверстников, члены которых имеют разные языковые предпочтения, коммуникационная среда может быть более сложной. Это может привести к смешению как русских, так и казахских фразеологизмов, поскольку школьники адаптируются к лингвистическому разнообразию внутри группы. Этоможетспособствоватьмежкультурномувзаимопониманию и толерантности.

Выражение идентичности: Выбор языка во время взаимодействия часто служит для школьников способом выразить свою культурную самобытность и принадлежность. Например, школьник, использующий преимущественно казахские фразеологизмы, может делать это намеренно, чтобы утвердить свою казахскую культурную идентичность среди сверстников.

Культурный обмен: Взаимодействие между школьниками с разными языковыми предпочтениями может способствовать культурному обмену. Когда сверстники разного происхождения собираются вместе, они могут обмениваться фразеологическими единицами друг друга и учиться на них, обогащая свое языковое и культурное понимание.

Представьте себе школьника из русскоязычной семьи, который присоединяется к разношерстной группе сверстников, в том числе тех, кто преимущественно использует казахские фразеологизмы. Во время групповых обсуждений они могут столкнуться как с русскими, так и с казахскими выражениями. Этот сценарий побуждает школьника адаптировать свое общение к лингвистическому разнообразию группы, воспитывая чувство инклюзивности.

В рамках школьного проекта, посвященного культурному наследию Казахстана, группа учащихся с разными языковыми предпочтениями может совместно создать презентацию. В ходе дискуссий они, естественно, могут включать как русские, так и казахские фразеологизмы, чтобы отразить мультикультурную идентичность нации, увеличивая глубину и богатство своего общения.

Школьники, которые используют язык как средство выражения идентичности, могут участвовать в дискуссиях и мероприятиях, соответствующих их культурной принадлежности. Например, во время культурного мероприятия школьник, предпочитающий казахские фразеологизмы, может взять на себя ведущую роль в представлении аспектов казахского наследия, способствуя более глубокому культурному обмену между сверстниками.

Влияние языковых предпочтений школьников на общение подчеркивает роль языка в формировании социальной динамики, выражения идентичности и культурного обмена внутри групп сверстников.

III. Практическая Часть

3.1. Практическое исследование: понимание языковой динамики среди школьников Казахстана.

В этой практической части мы представляем результаты и анализ исследования, проведенного с целью изучения использования русских и казахских фразеологизмов современными школьниками Казахстана. Опрос, в котором приняли участие 36 респондентов,

был направлен на предоставление ценной информации о динамике языковых предпочтений, культурной идентичности и языкового разнообразия среди школьников в Казахстане.

Мы разработали комплексный опрос, состоящий из 10 вопросов с несколькими вариантами ответов, для сбора данных по различным аспектам темы нашего исследования. Эти вопросы касались демографической информации, языковых предпочтений и использования, культурной самобытности, воздействия средств массовой информации и взаимодействия со сверстниками.

Опросник:

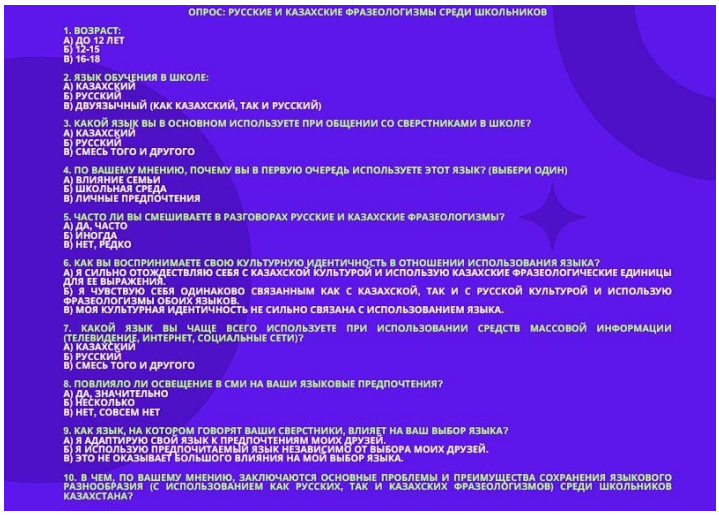

ОПРОС: РУССКИЕ И КАЗАХСКИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ СРЕДИ ШКОЛЬНИКОВ

1. ВОЗРАСТ:
А) ДО 12 ЛЕТ
Б) 12-15
В) 16-18

2. ЯЗЫК ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛЕ:
А) КАЗАХСКИЙ
Б) РУССКИЙ
В) ДВУЯЗЫЧНЫЙ (КАК КАЗАХСКИЙ, ТАК И РУССКИЙ)

3. КАКОЙ ЯЗЫК ВЫ В ОСНОВНОМ ИСПОЛЬЗУЕТЕ ПРИ ОБЩЕНИИ СО СВЕРСТНИКАМИ В ШКОЛЕ?
А) КАЗАХСКИЙ
Б) РУССКИЙ
В) СМЕСЬ ТОГО И ДРУГОГО

4. ПО ВАШЕМУ МНЕНИЮ, ПОЧЕМУ ВЫ В ПЕРВУЮ ОЧЕРЕДЬ ИСПОЛЬЗУЕТЕ ЭТОТ ЯЗЫК? (ВЫБЕРИ ОДИН)
А) ВЛИЯНИЕ СЕМЬИ
Б) ШКОЛЬНАЯ СРЕДА
В) ЛИЧНЫЕ ПРЕДПОЧТЕНИЯ

5. ЧАСТО ЛИ ВЫ СМЕШИВАЕТЕ В РАЗГОВОРАХ РУССКИЕ И КАЗАХСКИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ?
А) ДА, ЧАСТО
Б) ИНОГДА
В) НЕТ, РЕДКО

6. КАК ВЫ ВОСПРИНИМАЕТЕ СВОЮ КУЛЬТУРНУЮ ИДЕНТИЧНОСТЬ В ОТНОШЕНИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЯЗЫКА?
А) Я СИЛЬНО ОТОЖДЕСТВЛЯЮ СЕБЯ С КАЗАХСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И ИСПОЛЬЗУЮ КАЗАХСКИЕ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ЕДИНИЦЫ ДЛЯ ЕЕ ВЫРАЖЕНИЯ.
Б) Я ЧУВСТВУЮ СЕБЯ ОДИНАКОВО СВЯЗАННЫМ КАК С КАЗАХСКОЙ, ТАК И С РУССКОЙ КУЛЬТУРОЙ И ИСПОЛЬЗУЮ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ОБОИХ ЯЗЫКОВ.
В) МОЯ КУЛЬТУРНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ НЕ СИЛЬНО СВЯЗАНА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЯЗЫКА.

7. КАКОЙ ЯЗЫК ВЫ ЧАЩЕ ВСЕГО ИСПОЛЬЗУЕТЕ ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ (ТЕЛЕВИДЕНИЕ, ИНТЕРНЕТ, СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ)?
А) КАЗАХСКИЙ
Б) РУССКИЙ
В) СМЕСЬ ТОГО И ДРУГОГО

8. ПОВЛИЯЛО ЛИ ОСВЕЩЕНИЕ В СМИ НА ВАШИ ЯЗЫКОВЫЕ ПРЕДПОЧТЕНИЯ?
А) ДА, ЗНАЧИТЕЛЬНО
Б) НЕСКОЛЬКО
В) НЕТ, СОВСЕМ НЕТ

9. КАК ЯЗЫК, НА КОТОРОМ ГОВОРЯТ ВАШИ СВЕРСТНИКИ, ВЛИЯЕТ НА ВАШ ВЫБОР ЯЗЫКА?
А) Я АДАПТИРУЮ СВОЙ ЯЗЫК К ПРЕДПОЧТЕНИЯМ МОИХ ДРУЗЕЙ.
Б) Я ИСПОЛЬЗУЮ ПРЕДПОЧИТАЕМЫЙ ЯЗЫК НЕЗАВИСИМО ОТ ВЫБОРА МОИХ ДРУЗЕЙ.
В) ЭТО НЕ ОКАЗЫВАЕТ БОЛЬШОГО ВЛИЯНИЯ НА МОЙ ВЫБОР ЯЗЫКА.

10. В ЧЕМ, ПО ВАШЕМУ МНЕНИЮ, ЗАКЛЮЧАЮТСЯ ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПРЕИМУЩЕСТВА СОХРАНЕНИЯ ЯЗЫКОВОГО РАЗНООБРАЗИЯ (С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ КАК РУССКИХ, ТАК И КАЗАХСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ) СРЕДИ ШКОЛЬНИКОВ КАЗАХСТАНА?

РезультатыОпроса:

№	А	Б	В
1	8	16	12
2	14	16	6
3	10	18	8
4	10	16	10
5	12	18	6
6	14	16	6
7	10	16	10
8	14	16	6
9	14	12	10

Анализ результатов опроса: русские и казахские фразеологизмы среди школьников

Распределениеповозрасту:

Большинство респондентов (44%) относятся к возрастной группе 12-15 лет, что позволяет предположить, что эта возрастная группа более активно участвует в опросе.

Значительное количество (33%) – в возрасте 16–18 лет, что указывает на разновозрастное представительство среди школьников.

Языкобучения в школе:

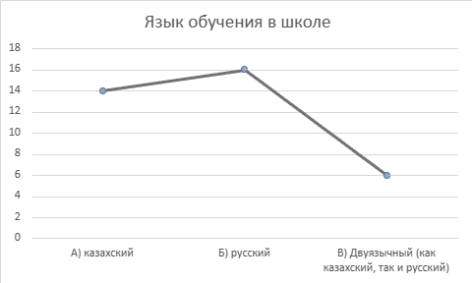

Среди респондентов наблюдается сбалансированное распределение: 44% в школах с русским языком обучения и 39% в школах с казахским языком обучения.

Меньшая, но примечательная группа (17%) посещает двуязычные школы, что отражает языковое разнообразие в системе образования Казахстана.

Выбор основного языка для общения со сверстниками:

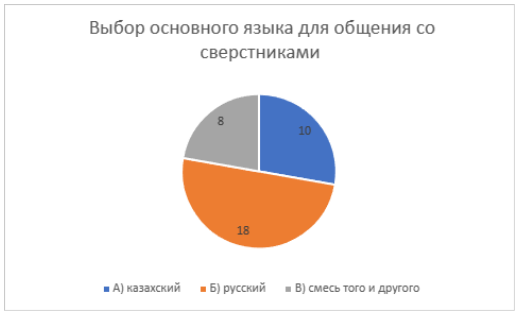

Русский становится доминирующим языком среди респондентов в общении со сверстниками: его отдают предпочтение 50%.

28% респондентов в основном используют казахский язык, что указывает на значительное присутствие обоих языков.

Причиныязыковогопредпочтения:

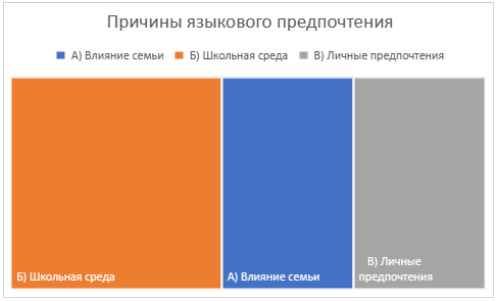

Такое же количество респондентов (28%) связывают свой выбор языка с влиянием семьи и личными предпочтениями, подчеркивая роль семьи и индивидуальных склонностей.

Школьная среда играет значительную роль, влияя на выбор языка 44% респондентов.

Частота смешения русских и казахских фразеологизмов:

Большинство респондентов (50%) сообщили, что иногда смешивают русские и казахские фразеологизмы, что предполагает динамичную языковую среду.

33% респондентов заявили, что они часто смешивают два языка, что указывает на изменчивый лингвистический ландшафт.

Восприятиекультурнойидентичности:

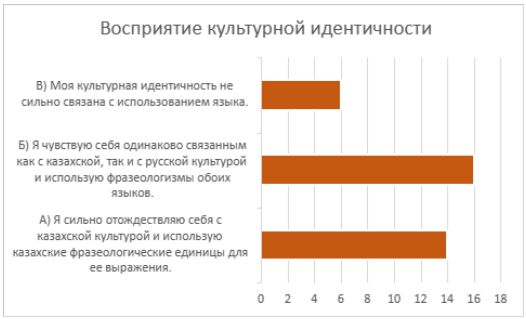

Наблюдается разнообразный спектр культурной идентичности. 39% респондентов чувствуют себя одинаково связанными как с казахской, так и с русской культурой.

39% четко идентифицируют себя с казахской культурой, а 17% не связывают свою культурную идентичность с использованием языка.

Выбор языка для потребления СМИ:

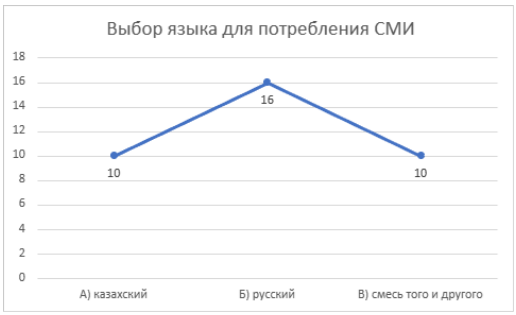

Потребление российских СМИ среди респондентов немного превосходит казахстанские: 44% отдают предпочтение российским.

28% в основном используют средства массовой информации на казахском языке, а 28% используют смесь обоих языков.

Влияниевоздействия СМИ:

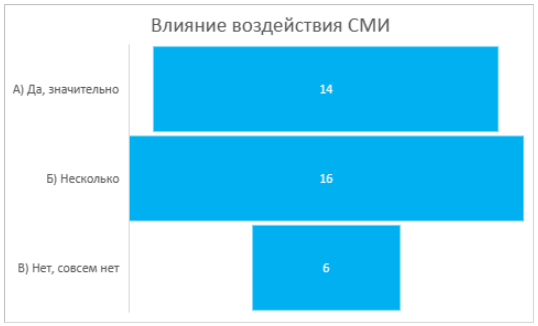

Воздействие средств массовой информации существенно повлияло на языковые предпочтения 39% респондентов.

Для 44% СМИ оказали умеренное влияние на выбор языка, а 17% сообщили об отсутствии влияния.

Влияниевыбораязыкасверстниками:

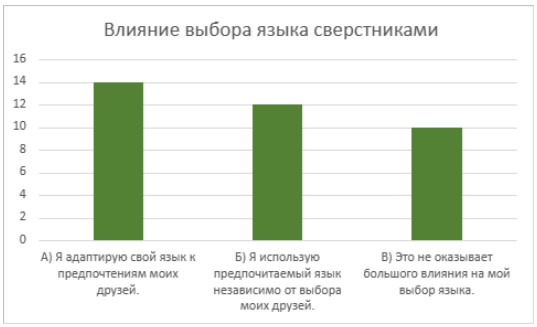

39% респондентов адаптируют свой язык в соответствии с предпочтениями своих друзей, подчеркивая влияние группы сверстников на выбор языка.

33% используют предпочитаемый язык независимо от выбора друзей.

Новость:

«Современные школьники Казахстана ощущают языковое разнообразие»

В ходе недавнего опроса 36 школьников в Казахстане, проведенного с целью изучения использования русских и казахских фразеологизмов, были сделаны удивительные выводы. Хотя языковой ландшафт динамичен и разнообразен, ключевые выводы проливают свет на факторы, формирующие языковые предпочтения и культурную идентичность молодых казахстанцев.

Ключевые выводы:

- Русские и казахские фразеологизмы гармонично сосуществуют среди школьников, отражая богатое языковое наследие нации.
- Школьная среда существенно влияет на языковые предпочтения: с ней связывают свой выбор 44% респондентов.
- Влияние семьи и личные предпочтения также играют решающую роль: 28% респондентов назвали каждое из них причиной своих языковых предпочтений.
- Влияние средств массовой информации оказывает значительное влияние на выбор языка для 39% участников.
- Группы сверстников способствуют языковому разнообразию: 39% респондентов адаптируют свой язык в соответствии с предпочтениями своих друзей.

Рекомендации:

1. Содействовать языковому разнообразию: Поощрять школы использовать казахский и русский языки в качестве средств обучения, чтобы подчеркнуть языковое разнообразие и культурное богатство.
2. Программы культурного обмена: Разрабатывайте программы культурного обмена, которые позволяют школьникам узнавать и ценить культуры друг друга, способствуя толерантности и взаимопониманию.
3. Осведомленность о средствах массовой информации: повышать осведомленность школьников о влиянии средств массовой информации на языковые предпочтения, поощряя критическое потребление средств массовой информации.
4. Поддержка двуязычного образования: Усилить поддержку двуязычного образования, поскольку оно может обеспечить сбалансированное знакомство с обоими языками, принося пользу культурной самобытности учащихся.
5. Эти идеи и рекомендации отражают яркое языковое и культурное наследие казахстанских школьников, демонстрируя приверженность страны воспитанию гармоничного сосуществования языков и культур.
6. Эту новость можно передать образовательным учреждениям, политикам и общественности в целях содействия языковому разнообразию и культурному взаимопониманию среди школьников Казахстана.

IY. Заключение

Стремясь понять сложную сеть языковой динамики среди современных школьников Казахстана, наш исследовательский проект отправился в путешествие, которое открыло картину культурного богатства, выражения идентичности и языкового разнообразия.

Результаты нашего опроса, анализ которого мы тщательно провели, пролили свет на тонкое взаимодействие русских и казахских фразеологизмов в речи этих молодых умов.

Наше исследование показало, что среди школьников гармонично сосуществуют как русские, так и казахские фразеологизмы, отражая нацию, в которой прославляется языковое разнообразие. Это не просто вопрос языкового выбора; это утверждение культурной идентичности, на которое влияет множество факторов. Школьная среда играет ключевую роль в формировании языковых предпочтений, поскольку она становится плавильным камнем, в котором молодые люди прокладывают свой языковой путь. Влияние семьи и личные предпочтения также имеют большое значение, подчеркивая индивидуальную роль в этой культурной мозаике.

СМИ, мощная сила в нашем взаимосвязанном мире, оказывают свое влияние, формируя языковой ландшафт нашей молодежи. Группы сверстников, эти интимные круги влияния, вынуждают адаптироваться, прославляя саму суть языкового разнообразия. Наше исследование подчеркивает адаптивность и гибкость, с которой школьники ориентируются на этой лингвистической территории.

В этом начинании мы раскрыли не только богатую картину языкового разнообразия, но и глубокую связь между языком и культурной идентичностью. Для многих школьников язык становится средством выражения своей культурной принадлежности и наследия. Многогранные идентичности, с которыми мы столкнулись, от тех, кто тесно связан с казахской культурой, до тех, кто представляет собой гармоничное сочетание казахской и русской культур, подчеркивают сложность и красоту культурной ткани Казахстана.

Двигаясь вперед, давайте признаем важность воспитания и поощрения языкового разнообразия среди школьников Казахстана. Наши рекомендации призывают нас продвигать двуязычное образование, создавать программы культурного обмена, способствующие взаимопониманию, и поощрять критическое потребление средств массовой информации. Поступая таким образом, мы можем дать этим молодым людям возможность не только принять свой языковой выбор, но и обогатить свою культурную самобытность.

Наш исследовательский проект, подпитываемый любопытством и стремлением к инклюзивности, представляет целостное понимание языковой динамики среди школьников. Это не просто исследование слов, а ода разнообразным голосам, которые формируют языковой ландшафт казахстанской молодежи. Благодаря этим выводам и рекомендациям давайте проложим путь к будущему, в котором языковое разнообразие станет источником силы, понимания и единства среди наших школьников.

В заключение отметим, что наш исследовательский проект является свидетельством силы исследования, красоты разнообразия и обещания гармоничного сосуществования языков и культур.

Список использованной литературы:

1. Жаппаркулова К.Н., Туембаев З.К., Джолдасбекова Б.У. (2022). Лингводидактический потенциал семиотически разнородных текстов в обучении казахских школьников русскому языку. Русский языковедение, 20(4), 500-514.
2. Хаирова И. В. Поликультурное образование школьников в процессе изучения русского языка. Европейские труды социальных и поведенческих наук.
3. Ашимханова, С. З. и Перл Г. Е. (2016). Сравнительный анализ идиоматических выражений английского, русского и казахского языков. В книге «Язык и литература при шизофрении» (стр. 141–144).
4. Алипова А.Т., Беккожанова Г.Х. (2012). НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ КАЗАХСКИХ, АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ: ПОСЛОВИЦЫ, ПОГОВОРКИ И ИДИОМЫ. Букингемский журнал языка и лингвистики, 5, 9–18.
5. Рамазанов Т. Б. ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В СОВРЕМЕННЫХ ГАЗЕТНЫХ ТЕКСТАХ. ТИЛТАНИМ Тематика: Молочные ковбои А. Психология, (4), 70-80.
6. Мусина С.А., Ералинова Т.Ю., Ергалиева М.Н. (2021). ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ СО ЗНАЧЕНИЕМ БОГАТСТВО В

КАЗАХСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ. Библиография Национальных институтов здравоохранения, (3-7), 57-63.
7. Орынбекова Б. и Дуйсекова К. (2022). РАМОЧНАЯ СТРУКТУРА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ. Научный сборник «ИнтерКонф», (112), 174-179.
8. Амальбекова М.Б., Бейсембаева З.А., Шаяхметова Л.К. (2021). Роль билингвизма в переводе (на примере русского и казахского языков). Межкультурные исследования: образование и наука, (2), 85-93.
9. Бодрова Е.В., Сон Л.Н. (2020). ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ ОБЪЕДИНЯЮТСЯ С КОМПОНЕНТОМ «ДОРОГА» В РЕЧЕВОЙ ПРАКТИКЕ КАЗАХО-РУССКИХ БИЛЯЗЫКОВ. 2020 Т. 4 № 2,
10. Шарипова, Д. (2020). Восприятие национальной идентичности в Казахстане: гордость, язык и религия. Мусульманский мир, 110(1), 89-106.

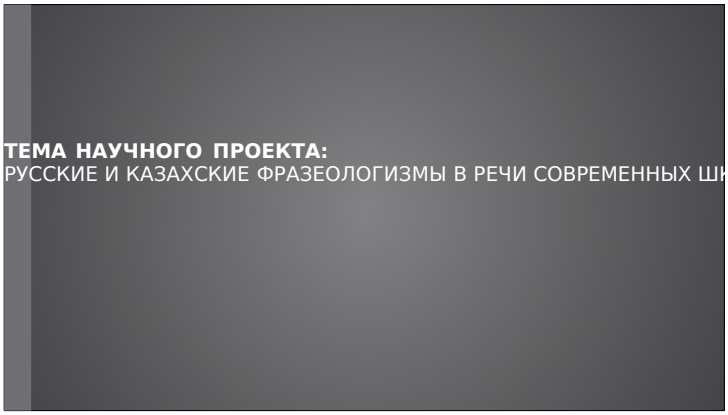

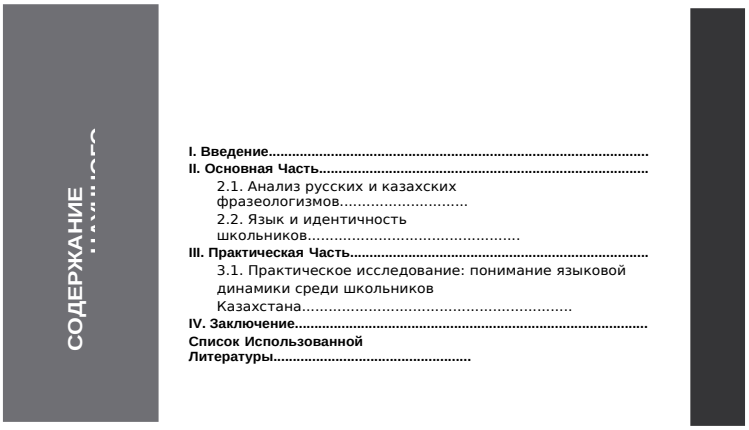

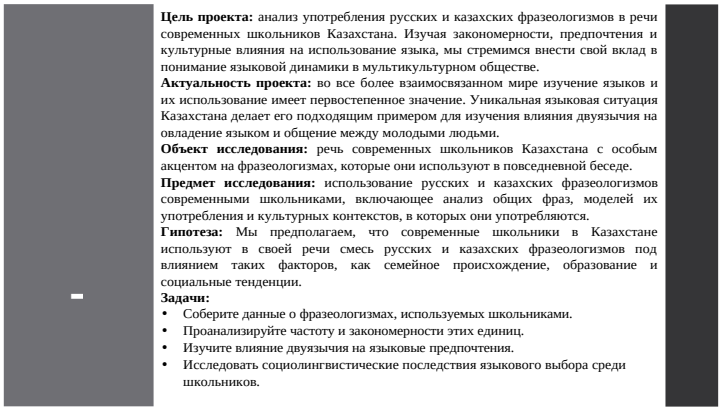

II. ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

2.1. АНАЛИЗ РУССКИХ И КАЗАХСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ

Русские фразеологизмы имеют значительное присутствие в языковом репертуаре современных школьников
Один из наиболее часто используемых русских фразеологизмов среди казахстанских школьников —
«на душе легче», что переводится как «легче на душе». Эта фраза обычно используется для выражения обл
Другой пример - «бросить камень в огород». Школьники часто используют эту фразу, когда кто-то косвенно
Еще один пример – «жүректен жүрекке айту», что означает «говорить от всего сердца». Эта фраза подчерк

II. ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

2.1. АНАЛИЗ РУССКИХ И КАЗАХСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ

Употребление русских и казахских фразеологизмов школьниками Казахстана демонстрирует как сходства, так и ра
Однако различия проявляются в культурных и контекстуальных нюансах этих фразеологизмов. Русские выражения мо
Влияние двуязычия на использование фразеологизмов является интересным аспектом данного исследования. Исследо
Двуязычие также влияет на богатство выражения. Школьники, владеющие обоими языками, имеют в своем распоряже

II. ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

2.2. ЯЗЫК И ИДЕНТИЧНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ

Языковые предпочтения школьников в Казахстане зависят от множества факторов, включая семейное происхо
Семейное положение: Язык, на котором говорят дома, играет фундаментальную роль в формировании язык
Образование: Язык обучения в школе может существенно повлиять на языковые предпочтения.
Взаимодействие со сверстниками: Группы сверстников также влияют на выбор языка. Школьники склонны
Воздействие средств массовой информации: Средства массовой информации, включая телевидение, ра
Культурная идентичность: Значительную роль играет восприятие школьником своей культурной идентично

II. ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

2.2. ЯЗЫК И ИДЕНТИЧНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ

Языковые предпочтения школьников существенно влияют на их взаимодействие со сверстниками, форми
Внутригрупповая динамика: в группах сверстников, члены которых имеют схожие языковые предпочт
Межгрупповая динамика: В более разнообразных группах сверстников, члены которых имеют разные
Выражение идентичности: Выбор языка во время взаимодействия часто служит для школьников способом выразить свою культурную самобытность и принадлежность.
Культурный обмен: Взаимодействие между школьниками с разными языковыми предпочтениями може
Влияние языковых предпочтений школьников на общение подчеркивает роль языка в формировании социальной динамики, выражения идентичности и культурного обмена внутри групп сверстников.

III. ПРАКТИЧЕСКАЯ ЧАСТЬ

3.1. Результаты опроса

Опрос:

Результаты Опроса:

№	А	Б	В
1	8	16	12
2	14	16	6
3	10	18	8
4	10	16	10
5	12	18	6
6	14	16	6
7	10	16	10
8	14	16	6
9	14	12	10

Анализ результатов опроса: русские и казахские фразеологизмы среди школьников

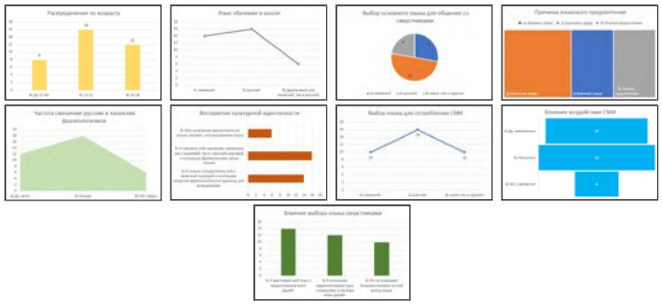

Наше исследование показало, что среди школьников гармонично сосуществуют как русские, так и казахские фразеологизмы, отражая нацию, в которой прославляется языковое разнообразие. Это не просто вопрос языкового выбора; это утверждение культурной идентичности, на которое влияет множество факторов. Школьная среда играет ключевую роль в формировании языковых предпочтений, поскольку она становится плавильным камнем, в котором молодые люди прокладывают свой языковой путь. Влияние семьи и личные предпочтения также имеют большое значение, подчеркивая индивидуальную роль в этой культурной мозаике.

СМИ, мощная сила в нашем взаимосвязанном мире, оказывают свое влияние, формируя языковой ландшафт нашей молодежи. Группы сверстников, эти интимные круги влияния, вынуждают адаптироваться, прославляя саму суть языкового разнообразия. Наше исследование подчеркивает адаптивность и гибкость, с которой школьники ориентируются на этой лингвистической территории.

В этом начинании мы раскрыли не только богатую картину языкового разнообразия, но и глубокую связь между языком и культурной идентичностью. Для многих школьников язык становится средством выражения своей культурной принадлежности и наследия.

Двигаясь вперед, давайте признаем важность воспитания и поощрения языкового разнообразия среди школьников Казахстана. Наши рекомендации призывают нас продвигать двуязычное образование, создавать программы культурного обмена, способствующие взаимопониманию, и поощрять критическое потребление средств массовой информации.

В заключение отметим, что наш исследовательский проект является свидетельством силы исследования, красоты разнообразия и обещания гармоничного сосуществования языков и культур.

ӘОЖ 37.013:004

ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Пермебаева Құндызай Мақсатқызы

Мұхтар Әуезов атындағы жалпы білім беретін мектеп-лицейі, Меркі ауданы Жамбыл облысы

Дәйектеме. Мақалада білім беру процесінде цифрлық білім беру ресурсын пайдалану мәселесі қарастырылады.Олар білім беру процесін интерактивті, көрнекі, қол жетімді және тиімді етуге мүмкіндік береді.Мақаланың мақсаты: білім беру процесінде цифрлық білім беру ресурсын қолданудың тиімділігін талдау. Қазіргі ақпараттық қоғам жағдайында цифрлық білім беру ресурстары оқытудың маңызды құралына айналуда.

Аннотация. В статье рассматривается проблема использования цифрового образовательного ресурса в образовательном процессе. Они позволяют сделать образовательный процесс интерактивным, наглядным, доступным и эффективным. Цель статьи: анализ эффективности использования цифрового образовательного ресурса в образовательном процессе. В условиях современного информационного общества цифровые образовательные ресурсы становятся важным инструментом обучения.

Abstract. The article deals with the problem of using a digital educational resource in the educational process. They make the educational process interactive, visual, accessible and effective. The purpose of the article is to analyze the effectiveness of using a digital educational resource in the educational process. In the context of the modern information society, digital educational resources are becoming an important learning tool.

Кілттік сөздер: цифрлық білім беру ресурстары, білім алушы, оқыту, ынталандыру, білім беру процесі.

Қазіргі уақытта адамның цифрлық әлеммен өзара әрекеттесуін ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін іздеу білім беру жүйесінде елеулі өзгерістерге алып келеді. Білім беруді цифрландыру нәтижесінде әр оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесі икемді бола бастайды. Осыған байланысты болашақ мұғалімді даярлау кезінде Moderna-ны меңгеру қажеттілігіне оқушылардың назарын аудару қажет цифрлық технологиялардың құралдары.Жаһандану мен цифрландырудың қазіргі үдерісіне сәйкес құрылған білім берудің жаңа парадигмасында білім алушылардың жеке басын қалыптастыруға және Республиканың нормативтік құжаттарында цифрлық технологияларды белсенді қолдануға ерекше көңіл бөлінеді[1].

Қазіргі әлемде цифрлық білім беру ресурстары білім беру процесінің ажырамас бөлігіне айналды. Олар білім алушыларға кең ауқымды ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл білім алушыларға оқуды қызықты және тиімді етуге көмектеседі.

Цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану әр білім алушының жеке қажеттіліктері мен оқу стильдерін ескере отырып, оқуды жекелендіруге мүмкіндік береді. Электрондық оқулықтар, бейне сабақтар, онлайн курстар және басқа да цифрлық ресурстар оқу процесін қол жетімді және ыңғайлы етеді [2].

Сонымен қатар, цифрлық білім беру ресурстары қазіргі ақпараттық қоғамда маңызды болып табылатын білім алушылардың ақпараттық-коммуникациялық дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Цифрлық білім беру ресурстары сондай-ақ білім алушыларың оқу процесіне деген ынтасы мен қызығушылығын арттыру үшін де пайдалануға болады[3].

Цифрлық білім беру ресурстары - бұл оқыту үшін пайдалануға болатын цифрлық түрде ұсынылған материалдардың кең ауқымы. Оларға мыналарды жатқызуға болады:

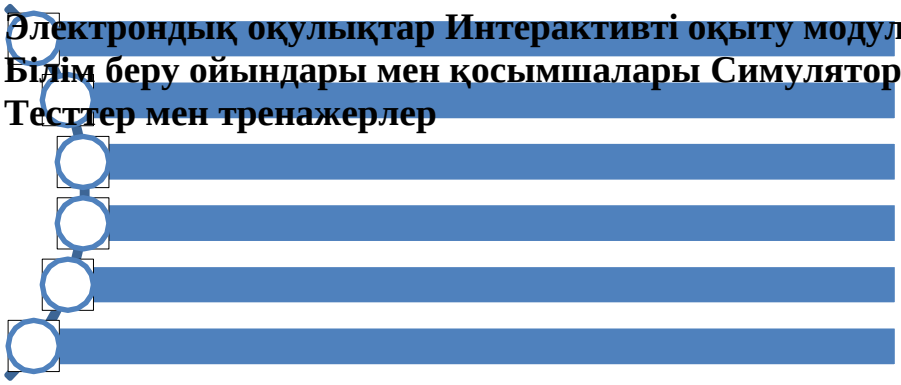

Электрондық оқулықтар: бұл интерактивті жаттығулар, бейне және аудио сияқты қосымша материалдарды қамтуы мүмкін дәстүрлі оқулықтардың цифрлық нұсқалары.

Интерактивті оқыту модульдері: бұл білім алушыларға өз бетімен жұмыс істеуге және жұмыс барысында кері байланыс алуға мүмкіндік беретін тәуелсіз оқу материалдары.

Бейне сабақтар мен дәрістер: бұл қашықтықтан оқыту үшін немесе материалды өз бетінше зерттеу үшін пайдалануға болатын сабақтардың немесе дәрістердің бейне жазбалары.

Тесттер мен тренажерлер: бұл білім алушыларға білімдері мен дағдыларын тексеруге мүмкіндік беретін компьютерлік бағдарламалар.

Симуляторлар мен виртуалды зертханалар: бұл білім алушыларға нақты процестер мен құбылыстарды модельдеуге мүмкіндік беретін компьютерлік бағдарламалар.

Білім беру ойындары мен қосымшалары: бұл білім алушыларға жаңа білім мен дағдыларды ойын түрінде үйренуге көмектесетін ойындар мен қосымшалар.

Цифрлық білім беру ресустарынбілім беру процесінде қолдану мынадай артықшылықтарға ие бола алады:

Оқуға деген ынтасы мен қызығушылығының артуы:цифрлық білім беру процедуралары оқу процесін интерактивті және қызықты етіп, білім алушылардың оқуға деген ынтасы мен қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Оқытуды дербестендіру:цифрлық білім беру процедуралары әр білім алушының жас ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескеріп, оқу процесін дербестендіріге мүмкіндік береді.

Білімге қолжетімділікті арттыру:цифрлық білім беру процедуралары мүмкіндігі шектеулі жандар үшін де, республиканың шалғай аудандарының тұрғындары үшін де оқуды қолжетімді болады.

21 ғасырда дағдыларды дамыту:цифрлық білім беру материалдары білім алушыларға 21 ғасырдағы дағдыларды дамытуға көмектеседі. сыни тұрғыдан ойлау, мәселелерді шешу, қарым-қатынас, ынтымақтастық және ақпараттық сауаттылық сияқты дағдылары дамытуға көмегін тигізеді [4].

Алайда цифрлық білім беру ресустарынқолдануда бірқатар кемшіліктері де бар:

Компьютерлік жабдыққа және интернетке қол жеткізу қажеттілігі: барлық білім алушылар компьютерлік жабдыққа және интернетке қол жеткізе алмайды, бұл орталық коммуникацияларды пайдалану мүмкіндігін шектеуі мүмкін.

Педагогтарды әдістемелік даярлау қажеттілігі:цифрлық білім беру ресустарынбілім беру процесінде тиімді пайдалану үшін оқытушылар әдістемелік дайындықтан өтуі қажет.

Сапалы цифрлық білім беру ресустарынәзірлеу қажеттілігі: барлық цифрлық білім беру ресустарыинтернет желісінде қолжетімді, сапалы және білім беру стандарттарына сәйкес келмеуі мүмкін.

Цифрлық білім беру ресустарынбілім беру процесінде қолданудың тиімділігі олардың қалай қолданылатынына байланысты [5].

Цифрлық білім беру ресустарымынадай критерийлерге сәйкес келуі керек:

1. Оқытудың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келу - білім берудің нақты мақсаттарына жету үшін жасалуы керек.
2. Әдістемелік сауатты болу - цифрлық білім беру ресустары педагогика ғылымының талаптарына сай болуы және білім алушылардың ақпаратты қабылдау ерекшеліктерін ескеруі тиіс.
3. Дидактикалық қасиеттерге ие болу - цифрлық білім беру ресустарыбілім алушылардың танымдық белсенділігін дамытуға, олардың білімін, дағдылары мен дағдыларын қалыптастыруға ықпал етуі керек.
4. Қолдануға ыңғайлы болу - цифрлық білім беру ресустарын құрғандаинтерфейсі қарапайым болуы керек.
5. Техникалық талаптарға сай болу -цифрлық білім беру ресустарын қолдану кезіндеқұрал жабдықта дұрыс жұмыс істеуі керек.

Цифрлық білім беру ресустары сабақтың әртүрлі кезеңдерінде қолданыла алады:

Жаңа материалды түсіндіру кезінде -цифрлық білім беру ресустары иллюстрацияларды, бейнелерді, анимацияларды, интерактивті элементтерді көрсету үшін пайдаланылуы мүмкін.

Материалды бекіту кезінде -цифрлық білім беру ресустары жаттығуларды, сынақтарды, тренажерлерді орындау үшін қолданыла алады.

Білімді бақылау кезінде–тестілеу, бақылау жұмысын алу кезінде цифрлық білім беру ресустарын пайдаланылуы мүмкін.

Өздік жұмысты ұйымдастыру кезінде -тапсырмаларды, жобаларды орындау үшін цифрлық білім беру ресустары пайдаланылуы мүмкін [6].

Цифрлық білім беру ресурстары пайдаланылуы мүмкін:

1. Дәстүрлі оқыту аясында:

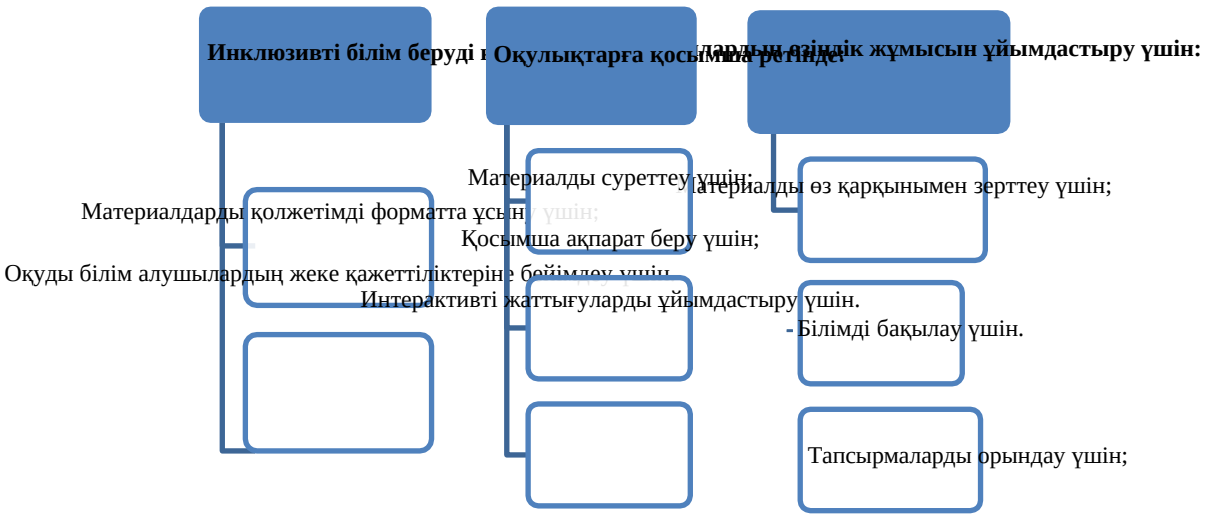

2. Қашықтықтан оқытуда:

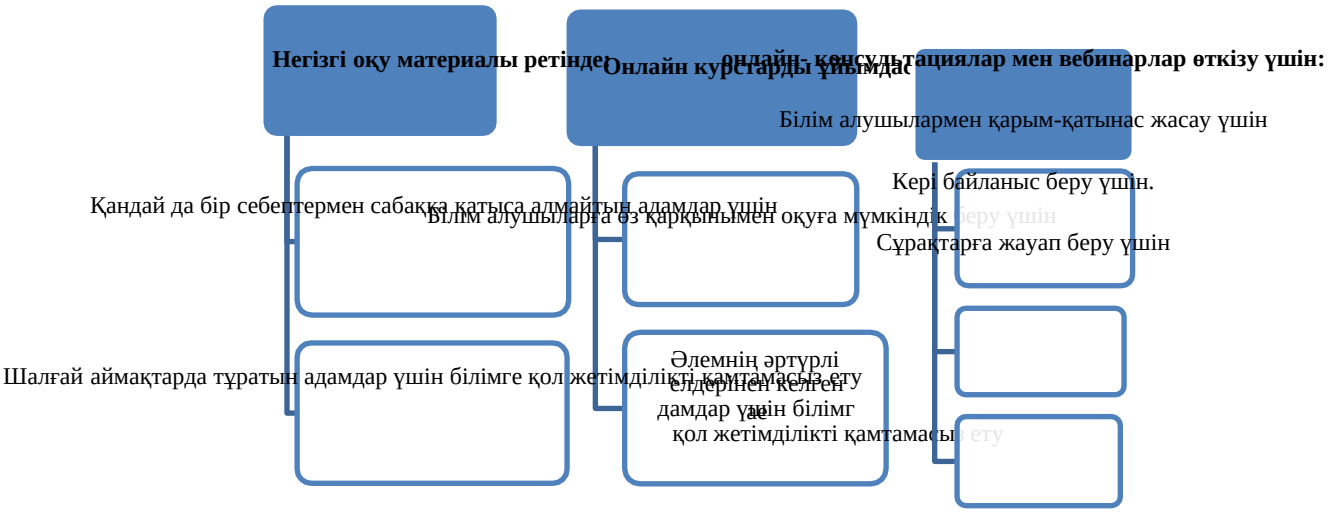

3. Аралас оқытуда:

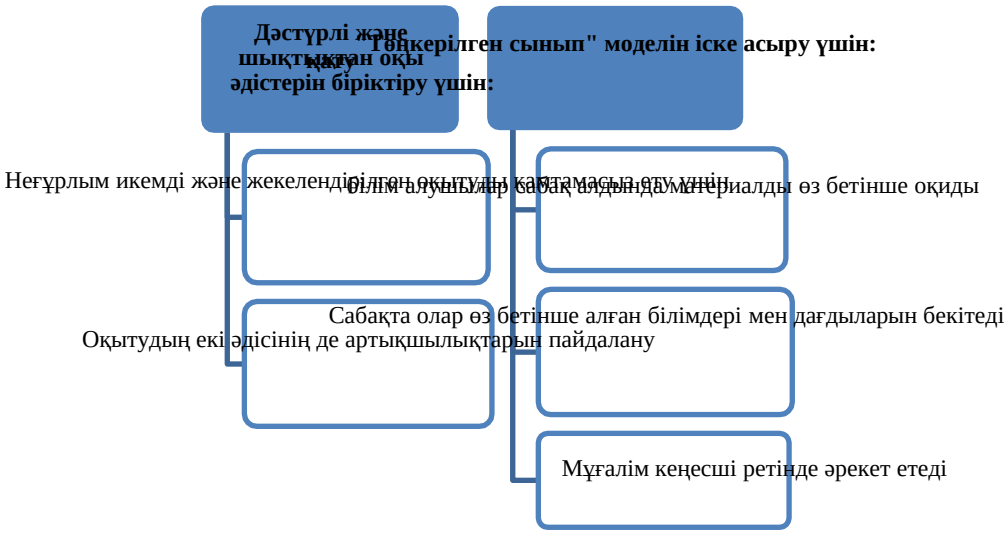

Ең алдымен, цифрлық білім беру ресурстарын пайдаланудың тиімділігін арттыру үшін оларды оқытудың нақты мақсаты үшін дұрыс таңдау қажет. Әрбір ресурс оқу жоспарына және білім алушылардың алдына қойылған міндеттерге сәйкес келуі керек. Бұл ресурстарды барынша тиімді пайдалануға және қажетті нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Қорытындылай келе, цифрлық технологияны дұрыс пайдалану оқытуды тиімдірек, қызықты етуге көмектеседі. Цифрлық білім беру ресурстары оқытудың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келуі, білім беру процесіне әдістемелік сауатты интеграциялануы, оқытудың басқа әдістері мен тәсілдерін бірге пайдаланылуы, ал педагогтар оларды пайдалану бойынша әдістемелік дайындықтан өтуі маңызды.

Сонымен қатар білім беру процесінде цифрлық білім беру ресурстарын тиімді пайдалану білім беру сапасын жақсартуға, жалпы қоғамның дамуына ықпал етеді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев. Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері: Қазақстан халқына Жолдауы. 2018 жылғы 10 қаңтар //https://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses.15.09.2022.
2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысы. Ақпараттықкоммуникациялық технологиялар саласын және цифрлық саланы дамыту тұжырымдамасы: 2021 жыл 30 желтоқсан, №961. //https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000961.15.01.2022
3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысы. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы: 2017 жылдың 12 желтоқсаны, №827 бекітілген // https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827. 20.12.2019.

4. Шваб К. Төртінші индустриялық революция / ауд. қаз. Н.Б. Ақыш, Л.Ә. Бимендиева, К.І. Матыжанов. – Алматы, 2018. – 198 б.
5. Марей А. Цифровизация как изменение парадигмы // https://www.bcg.com/ru-ru/about/bcg-review/digitalization. 01.05.2022.
6. Вартанова Е.Л., Вырковский А.В., Максеенко М.И и др. Индустрия российских медиа: цифровое будущее: акад. монография. – М.: МедиаМир, 2017. – 160

Mo zaik 3D

1 Пл а тф орма ны қол да ну үш ін

https ://w w w.m oza w e b.com /

2 Эл е ктронды пош та ңыз а рқыл ы тірке л е с із

3 Ал ға ш қы 5 ш а бл онды те гін қол да ну мүмкіндігі ба р

Mo zaik 3D пл атф о рмас ы нда ке рі б айл аны с қа арнайы о йы н түрл е рі б ар

Нə тиже л іл ігі

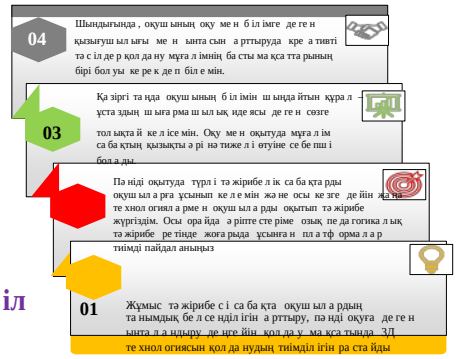

SHORT TERM PLAN: TERM 3 «WEATHER»

Саменова Әйгерім Жарасқызы
№4 мектеп-лицейі, Байзақ ауданы Жамбыл облысы

Shorttermplan: term 3

Unit5: **HotandCold**		**Lesson 36**	
Teacher name:		**SamenovaAigerim**	
Date:			
Grade: 4 “A”		**Numberpresent:**	**absent:**
Lessontitle	Weather		
Learningobjectives	4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics 4.3.3.1 recognize basic opinions in short, simple texts on an increasing range of general range of general and some curricular topics		
Lessonobjectives	**Learners will be able to:** - to talk about weather and natural disasters.		
Plan			

Stages / Time	Teachers actions	Students actions	Assessment criteria	Resources
Beginning of the lesson Warming-up ***3 min*** ***Pre-learning «Brainstorming» method*** **7 min.**	**Organization moment :** 1.Greeting. Ask about the weather. The teacher sets the lesson objectives, letting students know what to anticipate from the lesson. **Warming up** What is the date today? How is the weather today? What day of the week today? What was the weather yesterday? revise the language from the previous lesson ***<u>Lead – In by method "Cake"</u>*** Check Home work p.74 ex.16 The pupils repeat, chorally and/or individually. Point to each item in random order. Ask individual pupils to name them.	**The aim:** To develop pupils speaking skills and create friendly atmosphere **Efficiency:** By wishing each other they feel better and feel the support of others *Students of the class are listed.* *Students' attention is drawn to the lesson.* • Learners talk about previous lesson vocabulary *Determines the topic and purpose of the lesson* *Students say different words from the picture* Pupils look, choose and write. Then listen and check. **ANSWERS** B avalanche C storm D flood F tornado E hail	The teacher to assess learners for their ability. "Good job! Well done!" *Formative Assessment* *Good job!* **Assessment criteria** - Learners have met the learning objectives if they can talk about weather **Descriptor by method "calculator"** **<u>Descriptor:</u>** -repeat, chorally and/or individually -Ask individual pupils to name them Total: 2 point	*Pictures* *Student's book* *www.TopIQ*

Middle of the lesson Presentation part. 30 min	**Who knows poems about weather?** Individual works Work in pairs **Ex: 17 P: 74by method "Phone"** •Read aloud the example and	SS answer the questions SS tell poems about weather Pupils match the short dialogues to some of the words **ANSWERS** 2 flood	**Descriptor:** -Read aloud the example -match the short dialogues Total: 2 point **Descriptor:**	 Card Worksheet Students book www.TopIq

	explain the activity. Explain that the dialogues are clues to find the correct answer. Go through the sentences and elicit/explain any unknown words. Allow the pupils some time to complete the activity. Check their answers. Individual works by method "cards" Refreshment moment We sing a song about the weather Individual works by method "Pictures" Work in pairs **Work in pairs by method "Coffee machine" p.75 ex.18** 	3 avalanche 4 hail Pupils read the speaking cards and answer the questions about Tony wears Students song sing about weather Pupils answer the questions. **ANSWERS** Pupils read the speaking cards and answer the questions about weather Pupils answer the questions.	-Read aloud the example -match the short dialogues Total: 2 point **Descriptor: Pupils read the cards and answer the questions Total: 2 points** Descriptor: - read - answer the questions Total: 2 point -Make CCQ questions Yes / No Total: 10 point	Card Worksheet www.TopIq

End of the lesson **5 min**	**FEEDBACK** Learners provide feedback on what they have learned at the lesson. **<u>Ex:</u>** Home task:		Poster Success

Есепке алынды:_____

@uk.online_bilim
What did you see?
I saw a big ball of snow rolling down the muontain!
Done
@uk.online_bilim
@uk.online_bilim
And then? What happened ?
Small balls of ice fell from the sky!
Done

«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНЫҢ ТАРИХЫ» ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚ

Идрисова Гульжан Бердімұратқызы
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, Тараз қ.

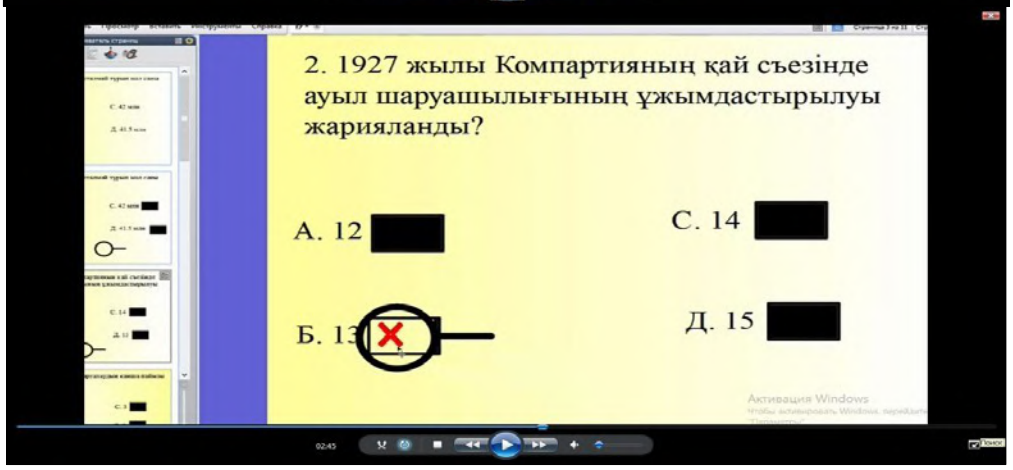

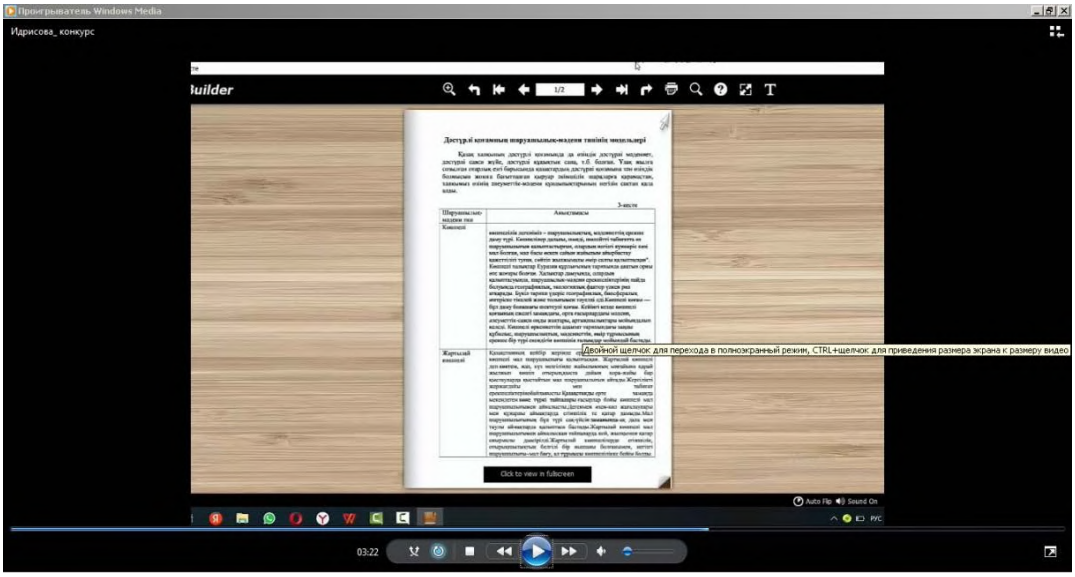
Проигрыватель Windows Media
Идрисова_ конкурс
Builder
Click to view in fullscreen
Двойной щелчок для перехода в полноэкранный режим, CTRL+щелчок для приведения размера экрана к размеру видео

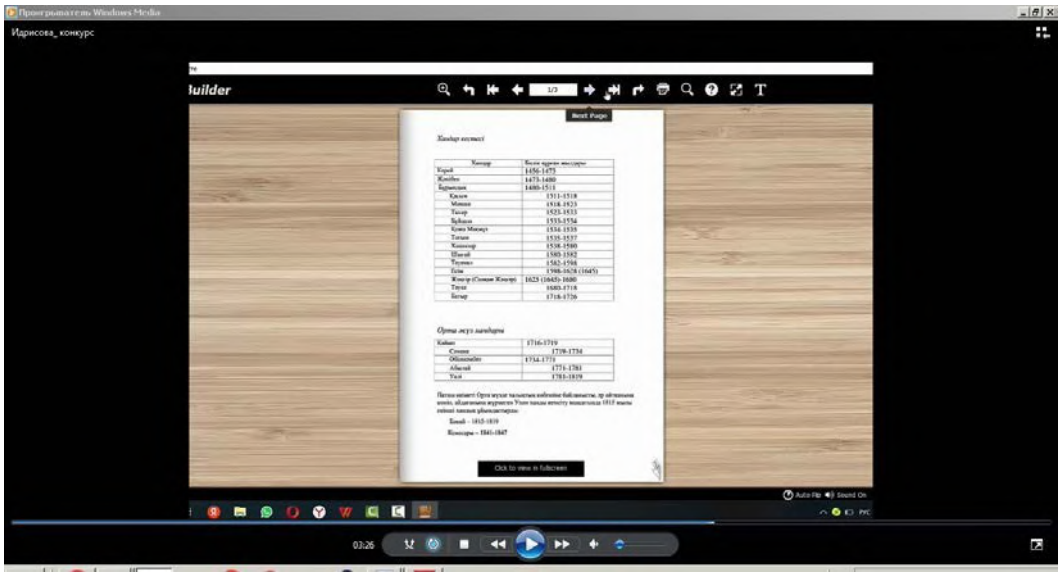
Проигрыватель Windows Media
Идрисова_ конкурс
Builder
Click to view in fullscreen

Қазақ мәдениетінің негізі болған көшпелі өмір салты халық қолөнерінде өз ізін қалдырды. Адамдар бір жерден екінші жерге жүріп, жолда ұзақ тұру үшін барлық нәрсені жасады.
Қазақстан қолөнерінің ішінде, ең алдымен, жолда тұруға және жайлылық жасауға көмектесетін түрлер - ағаш өңдеу, жылқыларға арналған жабдықтар мен киіз үйлердің үстіңгі қабаттарына арналған киімдер ерекшеленеді.
Жазда өте ыстық және желдің салдарынан қыста шыдамсыз суық болған кезде, қазақтар былғарыдан, ақ терісінен және жануарлардың жүндерінен жасалған жылы киімдер мен бас киімдер тігуді қолға алды. Халық өнері әсіресе киіз үй жиһаздары мен ұлттық киімнен айқын көініс тапты. Киім киюдің де өзіндік рәсімі болған.
Халық інжу – көзді шел басудан, көз сүйелінен; құлпырма тас көз тиюден, маржан – ағындыққа түсуден, дур тасы – жемсау ісігінен сақтайды деп есептеген, әйелдің қолындағы жүзікті ас адалдығының кепілі деп білген. Сондай-ақ, темір ұстасы мен зергерлік шеберлік кең таралды.
ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ

«Үздік шебер-сынып»

САБАҚТА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖАДЫСЫН ҚАЛАЙ ДАМЫТУҒА БОЛАДЫ?

Абылхасова Райса Джексенбековна
Көктал орта мектебі, Байзақ ауданы Жамбыл облысы

Коучинг тақырыбы	Сабақта оқушылардың ұзақ мерзімді жадысын қалай дамытуға болады?
Мақсаты	1.Ұзақ мерзімді жадының оқушылардың жас ерекшеліктеріне байланысты айқын компоненттерін ажырата білу 2.Ұзақ мерзімді жадыны дамытуға тапсырмалар дайындау дағдыларын дамыту
Табыс критерийлері	1.Ұзақ мерзімді жадының түрлерін ажыратады 2.Ерекшеліктерін салыстырмалы түрде анықтайды 3.Тапсырмалар дайындайды
Күтілетін нәтиже	Ұзақ мерзімді жадының айқын компоненттерін ажыратып, салыстырмалы түрде анықтайды

Барысы

Мақсатты анықтау	Ұйымдастыру кезеңі 1.Мұғалімдерді 2 топқа бөлеміз. 2.Интерактивті тақтадан слайд (жадыға байланысты) көрсетіледі. 3. Слайд мазмұны бойынша талқылау жасатылады. 4. Сұрақтар қою - Жұмыс жадысы деген не? - Ұзақ мерзімді жадыны қалай түсінесіз? - Мысалдар келтіріп көріңізші?	Амандасу 1,2,3 саналып екі топқа бөлу Сұрақтарға жауап беру
Ағымдағы жағдайды талдау	«Өкіл» әдісі бойынша ***ұзақ мерзімді жадының түрлерін ажыратады, ерекшеліктерін салыстырмалы*** түрде талдайды 1.Мәтінді оқиды, талдайды 2.Постер құрастырады, қорғайды 3. Жұмыс өнімдерін өзара бағалайды.	Мәтінмен жұмыс МАН, 45-47 беттер Топпен жұмыс Постер қорғау
Мүмкіндіктерді қарастыру	1. «Сәйкесін тап» - Жадыға байланысты мәтінмен жұмыс - Суреттерге байланысты 2 топ қысқа және ұзақ мерзімді жадылардың суреттерін сәйкестендіреді. 2. Мұғалімдер жұпқа бөлінеді. - жұпта отырып, сабақта қолданатын тапсырмалар дайындайды: -тапсырмаға арналған критерийлер: 1. Оқушының ұзақ мерзімді жадысын дамытуға арналады; 2. Жадының нақты 3 түрінің біріне байланысты құрылады. - жасалған тапсырмаларды өзара талдап, бағалайды.	Мәтінмен жұмыс жасайды Суреттерді сәйкестендіреді Критерийлерге байланысты тапсырмалар орындайды
Кері байланыс	1.Рефлексиялаушы сұрақтар: (ашық және жабық сұрақтар) - Ұзақ мерзімді жадының түрлері? - Ұзақ мерзімді жадымен қысқа мерзімді жадының айырмашылығы? - Тапсырмалар дайындауда нені ескеру керек екенбіз? - Осы тапсырмаларды сабақта қолданасыз ба? 2.RIQ «3:2:1» әдісі Коучтің рефлексиясы	Рефлексиялаушы сұрақтарға жауап береді Кері байланыс парағын толтырады

ӘОЖ 85.31

ӘДІСТЕМЕЛІК ИДЕЯ

Ахметова Гульбарам Молдахановна
№46 орта мектебі, Тараз қ.

Аннотация. Мақсаты: авторлық педагогикалық технология әдіс-тәсілдерінің тиімді жақтарын насихаттау.

Міндеттері:

-әдіс-тәсілдердің қолдану аясы

-білім сапасына әсері, тиімділігі

-оқушыларды шығармашылыққа баулу

-әдіс-тәсілдерді қолдану барысындағы нәтижелер

Қазіргі таңда барлық салада даму өте жедел жүзеге асуда. Ал дамудың негізі - білімде.

Бұл шебер-сыныпта"Оқушылардың көркем сөйлеу менжазу шығармашы лығын дамыту" атты авторлық педагогикалық технологияның әдіс - тәсілдерінің сабақта қолданудың ұтымды жолдары насихатталып , нәтижелілігі көрсетілген.

Аннотация. Цель: продвижение эффективных аспектов авторских методов педагогической технологии.

Обязанности:

- область применения методов
- влияние на качество образования, эффективность
- поощрение творческой активности учащихся.
- результаты при применении методов

В настоящее время развитие происходит очень быстро во всех областях. А основой развития является образование.

В данном мастер-классе были продемонстрированы методы и приемы авторской педагогической технологии под названием «Развитие художественной речи и творческого письма учащихся» и продемонстрирована их эффективность.

Annotation. Purpose: to promote the effective aspects of author's pedagogical technology methods

Duties:

- scope of application of methods
- impact on the quality of education, efficiency
- encouraging students to be creative
- results during the application of methods

Currently, development is taking place very rapidly in all areas. So the basis of development is education.

In this master class, the methods and techniques of the author's pedagogical technology entitled "Development of artistic speech and creative writing of students" were demonstrated and their effectiveness was proved.

Кілтті сөздер: әдіс- тәсілдер, көркем сөйлеу, көркем жазу, оқушылар, іс-тәжірибе, білім, тіл дамыту.

Ұстазын ұлы тұтқан қазақ қашанда көңілге қонымды сөз бен өнегелі тәлім-тәрбиені жадына сақтап келген халық. Осылайша Алтай мен Атыраудың арасында аты мәшhүр болған ұлағатты ұстаздар келешек ұрпағына асыл сөзден алып қамал тұрғызып кеткені де рас. Ендеше бүгінгі ұрпағының еншісіне қалып отырғаны - аға буынның аманат еткен асыл қазынасын еш кемітпей, керісінше орнын толтыра отырып болашаққа жеткізу.

Бүгінгі таңда «Сын тұрғысынан ойлау» бағдарламасының маған берген нәтижесі - өз әдіс- тәсілдерімнің дүниеге келуі. Бұл менің ұстаз ретіндегі сын тұрғысынан ойлауымның ең шыңдалған сәті деп ойлаймын.

2001 жылдан бері *«Оқушылардың көркем сөйлеу мен көркем жазу шығармашылығын дамыту»* тақырыбында туындаған әдіс-тәсілдерім оқушылардың білім сапасын арттыруда көп жетістікке жеткізді.

Бұл әдіс-тәсілдерді қазақ тілді мектептерінің әдебиет сабағында қолданған өте тиімді. Кейбір элементтерін қазақ тілі сабағында да қолдануға болады. Ал орыс тілді мектептерде қазақ тілі сабағында да, әдебиет сабағында да қолдануға әбден болады.

Әдіс-тәсілдерді сараптамас бұрын сабақ құрылымының кезеңдерін айта кетейін. Сабақтың құрылымы 3 үлкен кезеңге бөлінеді.

I кезең. Бағдарлау – мотивациялық кезең.

Бұл кезеңде оқу міндеттерін жаңа тақырыпқа байланысты қою жұмысы жүргізіледі. Мұғалім тарапынан оқушылардың білімін теңдестіру мақсатында өткен тақырып бойынша проблемалық сұрақтар беріліп, жаңа тақырыппен байланыстырылады.

II кезең. Операциялық –орындаушылық кезең.

Бұл кезеңде берілген барлық тапсырма –сабақтың негізгі проблемасын шешуге тікелей жол ашады.

III кезең. Рефлексиялық –бағалау кезеңі.

Оқушылар өз ойлары мен алған ақпараттарын ұштастырып, қорытынды пікір жасайды. Бұл кезең өзіндік қасиеттерді қамтиды.

Бұл кезеңдерді сараптаудағы себеп: көрсетілетін әдіс-тәсілдердің қай кезеңде қолдануға болатындығын байқау.

1. «Көркемдік қабілет танымы» әдісі.

М. Жұмабаевтың «Сен сұлу» өлеңі. Слайдтан өлең мәтініндегі сұлулықтың иесі болған суреттемелер өлең шумақтарымен көрсетіледі. Өзім өлеңді оқып тұрамын.

Ұстаздарға көркемдік қабілетін, көзқарасын байқау үшін танымдық сұрақтар беріледі.

а) Сезім. Өлеңді оқығанда қандай сезімде боласыздар?

ә) Шабыт. Өлең қандай шабыттан туған деп ойлайсыздар? б) Қиял. Өлеңдегі қиял, арман негізі қандай?

в) Парасат. Қандай парасаттылық сезімдер байқалады?

г) Шеберлік. Ақынның шеберлігі неде деп ойлайсыздар?

д) Бақылау. Өлеңдегі негізгі ойды бақылап, тұжырым айтыңыздар.

Ерекшелігі – оқушылардың өлеңдегі негізгі ойды бақылап, тұжырымдауына дағдыландырады.

2. «Сөздер сөйлейді » әдісі.

Енді осы өлең мәтініндегі тіркестерін өмірмен байланыстыра отырып сипаттама жасауын өтінемін.

Сөз тіркестері: жанға жайлы жай, қызықты орман, көңілді еркін дала, көкте жүзген ай, жібектей жылы жел, әдемі аспан, өткір алтын күн.

Мысалы, қызықты орман- сайраған құстар, әдемі жапырақтар т/б.

Міне, осылайша кез-келген сабақта белгілі бір сөздерді алып, “сөйлетсеңіз”, шәкірттеріңіз “ой түбінде жатқан сөздерін” жарыққа шығарады.

Бұл тәсілдің ерекшелігі – оқушылар әр сөзге аңықтама береді, оның мағынасына мән беріп, сипаттама жасайды. Әрбір сөздің негізгі мағынасын, мәнін ажыратады. Сөздерді орынды қолдануға баулиды.

3. «Ойды шумақтау» әдісі.

Бұл өлеңнің соңғы шумағы тақтада жазылып тұрады.

Шаңқай түсте өткір алтын күн сұлу,
Жымыңдаған жұлдыздармен түн сұлу.
Толып жатыр түрлі сұлу дүниеде,
Бәрінен де маған, сәулем, сен сұлу.

Осы шумақтың соңғы екі жолын алып тастап, оны өз ойларымен, сөздерімен шумақтап, аяқтау тапсырмасы беріледі. Мысалы:

Шаңқай түсте өткір алтын күн сұлу,
Жымыңдаған жұлдыздармен түн
сұлу Сұлулықтың түрі көп қой
дүниеде, Ең сәндісі жүрегімнің сен
сұлу.

Бұл әдіс-тәсіл оқушылардың ой дамыту қабілетін арттырады, бұрынғы ойға жаңа ой қосады. Оқушыларды шешендікке баулып, сөзді дұрыс қолдана білуге, сөз өнерінің әсемдігін

меңгеруге тәрбиелейді.

Жеткем нәтижем: өлең оқуға зауқы соқпайтын оқушылардың қызығушылығы артып, өлеңдер оқып, өз тарапынан әсем сөздерді пайдалана отырып, үзінділерді шумақтап аяқтауға талпына бастады.

4. «Лингвистикалық өрнектеу» әдіс-тәсілі

Осы өлеңдегі негізгі тақырыпқа байланысты сөздерді атайық. Мысалы: сұлу, махаббат, табиғат, көктегі ай т.б.

Ортаға сұлу сөзі тасталады. Ол сөзге жұрнақ және жалғаулар жалғау керек. Мысалы: сұлу –лық; -дай; сұлу-ға; -мен; -да; дан;

Содан кейін бір сөзді алып, топтағы ұстаздар бір-бір сөзден қосып, бүтін сөйлем құрастырады. Мысалы: Сұлулық –адам көркі. Сұлулықтың түрі көп.

Бұл әдіс-тәсілдің ерекшелігі –оқушылардың тілін дамытып, сөйлем құрай білуге дағдыландырады.

5. «Түйінді сөздер» әдіс-тәсілі.

«Сен сұлу» өлеңіндегі негізгі түйінді сөздерді атаңыздар. Мысалы: сұлулық, сәулем, махаббат т.б. Сол сөздерді «Топтастыру» әдісі бойынша сипаттап жазу керек. Топтастырудағы сөздерді байланыстыра отырып, нақыл сөз құрау керек.

Бұл тәсілдің ерекшелігі – оқушылардың ойларын жинақтап, түйінді сөздерден нақыл сөздер құрауында. Нақыл сөздер құрау оларды сөз шеберлігіне үйретеді, тіл дамыту, сөз саптау дағдыларын арттыруға көмектеседі. Оқушыларды «Әрі қысқа, әрі нұсқа» сөйлеуге баулиды. Беретін нәтижесі – сабақтың ең негізгі түйіні болған сөздерді сараптап алып, оларды ең көркем сөздерді қолдану арқылы «сөйлету».

6. «Дыбыстар сөйлейді» әдісі.

Бұл әдіс-тәсілде сабаққа байланысты негізгі сөзді немесе кейіпкердің атын алып, басқы әріптерін «сөйлету» керек.Ортаға «сезім, сұлу» сөздері тасталады. Мысалы: «Алпамыс батыр» жырын өткенде «Алпамыс» сөзіндегі дыбыстарды былай сөйлеттік:

А – айлалы Л – лапылдаған П – патриот А –

арлы М – махаббатқа берік Ы – ынталы С – сапалы

Әдіс-тәсілдің ерекшелігі – оқушылар сабақтағы негізгі сөздің мәнін, талданып жатқан кейіпкердің бейнесін нақты сөздермен сипаттай алады.

7. «Ой түйіндеу» әдіс-тәсілі.

«Сен сұлу» өлеңінің тәрбиелік мәні қандай? Мағжанды қандай ақын деп ойлайсыз? деген сұрақтар беріледі. Ұстаздар өлең туралы өз ой түйіндеулерін айтады.

Мысалы: Өлеңнің тәрбиелік мәні – ұрпақтың дүниедегі бар сұлулықты ажырата біліп, ардақтай білуі, махаббат сезіміне берік болуы.

Мағжан - жаны таза, нәзік, сырлы, сезімге адал, Отанын, табиғатты, жарын сүйетін ақын.

Бұл әдіс-тәсілдегі негізгі мақсат-ең негізгі ой көркем сөзбен берілуі керек. Бұл оқушыларды сөзді орынды пайдалануға және шешендікке баулиды.

8. «Тумалы бейне» әдіс-тәсілі.

Бұл әдісте шығарма немесе оқушының туындысы тек сөзбен ғана емес, қимылмен де бейнеленуі керек.

Ерекшелігі – оқушыларын өз туындыларын, ақын-жазушылардың, драматургтердің шығармаларына жан бітіре, образға ене отырып орындауы қажет.

Маңызы – оқушыларды тіл көркемдігіне, қимыл көркемдігіне тәрбиелеу.

Жеткен нәтижем: сөйлемей бұйығы отыратын оқушылардың сабаққа қызығушылығы артты. Сөйлеу мәдениетіне бой ұрып, сахна мәдениетіне еліктеушілік қабілеттері артты.

9. «Әуезбен әсерлеу» әдіс-тәсілі.

Сабақта әнді үнтаспадан тыңдатқаннан гөрі тірі дауыспен айтқызу оқушыларға ерекше әсер етеді. Өзім музыка мектебінің түлегі болғандықтан сабақты әуенмен, әуезбен байланыстырғанды ұнатамын. Бұл оқушыны әрі сергітеді, әрі әсемдікке тәрбиелейді.

10. «Интервью» әдісі.

Осыдан 27 жыл бұрын Астана шаһары пайда болды. Жыл сайын бой көтеріп, сәнденіп, биіктеп, қанатын кең жая бастапты. Сол қанаттан үзіліп түскен 1 қауырсын алтын діңгекке айналып, бой түзей бастапты. Бұл діңгек көктеп, жапырақтарымен айналасына шуақ шаша бастайды. Сол жапырақтар сіздердің алдарыңызда. Кәне, жақсы лебіздерімізді, тілегімізді осы жапыраққа жазып, бәйтерек ағашын жайқалтайық.(Ұстаздар жазғандарын діңгек бұтағына іледі).

Рахмет! Бұл - интервью әдісі. Сіздер дәл қазір ойларыңызды қорытындылап, тілек, ұсыныстарыңызды ортаға салдыңыздар. Бұл әдісті ауызша өткізуге де болады. Сабақ соңында сабақты қорытындылауға өте тиімді әдіс.

Нәтижесі-сабақтың жалпы болмысын жетістігін, нәтижесін көрсетеді.

Ұсынылған бұл әдіс-тәсілдерді оқушылардың жас ерекшелігіне қарай қолданып, жүйелі, толық жауап алу үшін оқушыларға нақты уақыт беріп, қысқа, әрі нұсқа сөйлеуге немесе жазуға, өз ойларын ашық, еркін айтуға баулу керек. Арасында ұнаған әдіс-тәсілдер болса, сабақтарыңызда қолданып көріңіздер. Көп нәтиже алып, жетістіктерге жететіндеріңізге сенемім мол.

Қорытынды. Семинарға қатысушыларға тренинг туралы ой-пікірлерін жазатын сауалнама таратылады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Чарльз Темил, Джинни Л. Стилл және Куртис с. Мередит «Сын тұрғысынан ойлауды дамыту» бағдарламасы ұсынған I-VII әдістемелік құралдары. Алматы, 2000ж.
2. Orlich, D.C., Harder, R.J., Callahan, R.C., Kauchak, D.P., Pendergrass, R.A., & Keogh, A.J. (1990). Teaching strategies. Lexington: D.C. Health and Company

ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ТАПСЫРМАЛАРЫН САБАҚҚА ҚОЛДАНУ МАҢЫЗЫ. САРАЛАУ ТӘСІЛІН ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

Абаева Шамша Тулегеновна

Төле би атындағы орта мектебі, Шу қ. Жамбыл облысы

Кілтті сөздер: Функционалдық сауаттылық, саралап оқыту, интербелсенді әдістер, құндылық, оқу сауаттылығы, математикалық сауаттылық, жаратылыстану сауаттылығы.

Тақырыбы	Функционалдық сауаттылықты қалыптастыруда Халықаралық зерттеулер тапсырмаларын сабаққа қолдану маңызы. Саралау тәсілін тиімді қолдану.	
Мерзімі	02.11.2023 ж	
Мақсаты	Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін тәжірибеге бағытталған тапсырмаларды және саралау тәсілін қолданудың өзіндік педагогикалық тәжірибесімен таныстыру.	
Нәтижесі	Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін тәжірибеге бағытталған тапсырмаларды және саралау тәсілін қолданады.	
Ресурстар	Слайдтар, маркерлер, стикерлер (әр түсті) АКТ видео көрсетілім, тапсырмаларға арналған АЗ	
Уақыты Шебер сынып кезеңдері	Қолданылатын әдіс- тәсілдер	Қатысушылардың іс- әрекеті, күтілетін нәтижелер
5 минут Шебер сыныптың басталуы	1.Психологиялық ахуал орнату үшін әріптестерді «Менің қалпағым» тренингі арқылы сергіту жаттығуын жасауға шақыру. Менімен бірге сөздерді қайталап іс- қимылмен көрсетесіздер, бірақ сөзді айтпайсыз. «Менің» дегенді өзіңізді көрсетесіз. «Үшбұрыш» сөзін айтқанда қимылмен қолыңызды төбеңізге апарып «менің қалпағым үшбұрыш, үшбұрыш менің қалпағым , егер үшбұрыш болмаса менің қалпағым емес». 2. QR мен топқа бөлінеді. 1 топ- жаратылыстану сауаттылығы 2 топ- математикалық сауаттылық 3 топ- оқу сауаттылығы	Жағымды ахуалды, тренермен бірлесе жасау арқылы әрекетеніп көңіл- күйлері көтеріліп, жағымды атмосфера қалыптасады. QR мен топқа бөлінеді

	4 топ- сыни ойлау / қаржылық сауаттылық/	
35 минут Шебер сыныптың ортасы	Мен өзімнің шебер сыныбымды мына сөздермен бастағым келіп тұр: «Адам үшін ең қызықты нәрсе- өз қолымен жасағаны», «Білім дегеніміз мектепте оқытқанның барлығын ұмытқаннан кейін қалатын нәрсе» Альберт Эйнштейн Функционалдық сауаттылық дегеніміз – адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай ілесуі, адамның мамандығын әрдайым жетілдіріп отыруы, сондай-ақ өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық фактор. Функционалдық сауаттылық- оқушылардың мектепте алған білімдерін өмірде тиімді қолдануына үйрету. Функционалдық сауаттылықтың бірнеше түрлері бар. Бәрімізге белгілі, оқушылардың пәндік білімдеріне, ептіліктеріне және дағдыларына сүйене отырып, оқу пәндері арқылы функционалдық сауаттылықты дамыту үдерісі ойлау дағдыларын қалыптастыру негізінде жүзеге асады. Ойлау дағдыларын қалыптастыру және дамыту құралдары түрінде берілген пәндік тапсырма жатады, ал ұйымдастыру формасына – проблемалық жағдайлар жатады. Оқушылардың білім жетістіктерін зерттеу негізгі үш бағыт бойынша жүзеге асырылады: «жаратылыстану сауаттылығы», «математикалық сауаттылық», «сыни ойлау» және «оқу сауаттылығы». Осы бағыттар бойынша оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын арттыруға бағытталған тапсырмаларды құрастыруға көмек болатын келесі әдіс-тәсілдер мен тапсырма түрлері ұсынылады. ***1 топ Жаратылыстану сауаттылығы*** **Айсберг (мұздық)** 2019 жылы Антарктидадағы мұздықтан соңғы 50 жылдағы ең үлкен айсберг бөлініп шықты. Есептеулер бойынша айсбергтің қалыңдығы 210 метр және массасы 315 млрд тонна. Ол толық еріп кету үшін жылдар қажет. Бүкіл әлемнің назары бұл мұздықтың Әлем мұхитына әсері мен әкелетін қиындықтарында болды. Алып Айсбергтің пайда болуының салдарын зерттеуде: • БАҚ (СМИ) Мұздықтың бұндай үлкен	Презентацияға сілтеме: Абаева Ш.Т. Презентация шебер сынып.html Мұғалімдерге тапсырмалар беріледі, қатысушы әріптестер шешу жолдарын ұсынады. 1 топ- Жаратылыстану сауаттылығы 2 топ – Оқу сауаттылығы 3 топ – Математикалық сауаттылық 4 топ – Сыни ойлау Мұғалімдер топта жұмыс жасап дұрыс тұжырым жасайды, ортаға шығып қорғайды.

	массаны жоғалтуы теория жүзінде Әлемдік мұхиттың көтерілуіне әкеліп соғады және бірнеше өңірлердің су астына кету қаупін тудырады. • Британдық ғалымдар бұл айсберг мұздықтан бөлініп шыққанға дейін су астында орналасқан болғандықтан әлемдегі судың көлемі мен деңгейі ауыспайды және ешқандай әсері болмайды деп есептейді. <u>Тапсырмалар:</u> *1-тапсырма:* Айсберг түгел еріген кезде әлем мұхитының деңгейі қалай өзгереді? А. Мұхит деңгейі айсбергтің толық көлемімен сәйкес ұлғаяды В. Мұхит деңгейі өзгермейді С. Мұхит деңгейі айсбергтің судың бетіндегі көлеміне сәйкес ұлғаяды Д. Мұхит деңгейі төмендейді *2-тапсырма:* 0 градус температурадағы судың тығыздығы мұздың тығыздығына қарағанда үлкен екендігін қарапайым тәжірибемен қалай дәлелдеуге болады? *3-тапсырма:* Айсберг су деңгейінде жүзуі және тепе теңдікте болуы үшін қандай физикалық шарт орындалуы керек? *4-тапсырма:* Оқушылар мұздың қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу үшін 1 литр суды қатырды. Олар мұздың массасын, көлемін, содан соң мұздан еріген судың көлемін өлшеді. Оқушылар өз тәжірибелерінде қандай нәтиже алды? А. Мұз массасы =1 кг, мұз көлемі > 1 л, еріген су көлемі >1 л В. Мұз массасы > 1 кг, мұз көлемі > 1 л, еріген су көлемі >1 л С. Мұз массасы < 1 кг, мұз көлемі < 1 л, еріген су көлемі <1 л Д. Мұз массасы = 1 кг, мұз көлемі > 1 л, еріген су көлемі =1 л *5-тапсырма:* Теңіз суы мен айсберг мұзы химиялық құрамы бойынша өзгешеленеді. Теңіз суы – су молекулаларынан, анион және катион тұздарынан, әртүрлі қоспалардан тұрады. Теңіз суы мұзы тұздықтан, ауа көпіршіктерінен және әртүрлі қоспалардан тұратын күрделі физикалық дене болып табылады. Теңіз суының қату процесі тез жүрген кезде – ұлғайып жатқан мұз өзімен бірге тұзды суды алып шығады. Полюсте жұмыс жасайтын полярниктер көпжылдық мұз уақыт өте келе тұзды емес ауыз суына айналатынын біледі. Теңіздің тұщы суынан қатырылған мұз уақыт өте келе неліктен тұзсыз ауыз суға айналады? А. Тұздықтың тамшылары уақыт өте келе төмен ағып шығады В. Мұз тек сыртынан тұзды болады, сыртын жуып тастасақ ішкі жағы тұзсыз С. Тұздың бөлініп шығуы кристалдану нәтижесінде орын алатындықтан Д. Кез келген мұз бен қар тұзды емес. Су қатқанда барлық тұз теңіз суына ығысып	

	шығады. ***2 топ - Оқу сауаттылығы*** **Бөлтірік шешен мен баласы** Бөлтірік шешеннің баласы ел ішінің ісіне жаңадан араласа бастаған шағы екен. Бір жиын үстінде қызу әңгіме-дүкен болады. Кісілер сұлу сөйлеп, тапқыр сөйлеп, алға озғысы келіп сөз жарыстырып отырады. Жиналғандардың ішінде бір байдың мырзасы да бар екен. Өзі малға бай болғанмен, сөзге кедей екен, мінезі де жайсыз болса керек. Сол реті келген жерде де, реті келмеген жерде де сөзге жармасып, елдің алдын орай береді. Сөздің мәні кеткен соң, Бөлтіріктің баласы, өз сөзі кезегінде: - Аузы қисық болса да, байдың ұлы сөйлесін, - деп, өзінің сөзге қатысқысы жоқ екенін самарқау білдіреді. Содан ары жұрттың әңгімесі жараспайды. Бай баласының аузы шынында да аздап қисық екен. Әлгі сөзге намыстанып, ашу шақырады. Жиынның шырқы бұзылады. Болған жай Бөлтірікке жетеді. Баласының бір ауыз сөзі біреудің жиынының шырқын бұзуға себепші болғанына қатты қапа болады. Баласын оңаша шақырып алып Бөлтірік: - Сөзден тәтті нәрсе жоқ. Сөзден ащы нәрсе тағы жоқ. Сөзден жеңіл нәрсе жоқ. Сөзіңді тіліңе билетпе, ақылыңа билет. Ақылды сөзіңді ақылсызға қор етпе, ақылдыға айт. Не сөйлейтініңді біл. Кімге сөйлейтініңді біл. Қай жерде сөйлейтініңді біл. Қай кезде сөйлейтініңді біл. Қалай сөйлейтініңді біл. Оны білмесең, сара сөзің шала болады, арты жала болады, әкең қапа болады, - деп ақыл беріпті. *1 тапсырма. Бөлтірік шешен сөзіне байланысты мақал* А. Тіл – достықтың алтын көпірі В. Тілі өлген ел- тірі өлген ел С. Басқа пәле тілден Д. Ана тілің алпыс тілге татиды *2 тапсырма. Мәтіннің негізгі идеясы* А. Сөзіңді ақылына билет р алды- қызыл тіл ен тәтті нәрсе жоқ ен ащы нәрсе жоқ м- сөздің анасы *3 тапсырма. Жиын шырқының бұзылу себебі* ірік баласының аңдамай сөйлеуі ірік баласының бойындағы кінәраты ң бай баласын жақтырмауы алғандардың сөз жарыстыруы у әңгіме – дүкен жүргізу *4 тапсырма. Мәтін мазмұнына сай дұрыс ақпарат* А. Үшінші В. Бірінші, үшінші С. Бірінші Д. Бірінші , екінші Е. Екінші, үшінші 1870 жылда, өзім университет деген үлкен школда оқып жүрген жігіт күнімде, әр жеті сайын Версаль қаласындағы шешеме жаяу барып-қайтып тұрушы едім. Сонда әрдайым жолымда бір Антон деген тіленші отырып, қайыр сұрап алып жүруші еді. Бір күні тағы сол жолмен келе жатып, бір орта бойлы арықтау кісіге	Мұғалімдер топта жұмыс жасап дұрыс тұжырым жасайды, ортаға шығып қорғайды. Мұғалімдер топта жұмыс жасап дұрыс тұжырым жасайды, ортаға шығып қорғайды.

	ұшырасып, жолымыз бір болған соң, бірге келе жатқанымызда, әдеттегіше манағы Антон алдымыздан шығып, қайыр сұрады. Қасымдағы кісі тоқтап, Антонның бетіне қарап тұрды да айтты: - Сен қарауға еп-ести кісі секілді көрінесің және жұмыс істеуге қуатың да бардай көрінеді, сөйте тұрып мұндай жаман іспен өзіңді кемшілікке салып жүрсің. Бай болғың келсе, мен саған ақыл айтайын: мен өзім де сендей кедей едім, бірақ сендей тіленшілік қылғаным жоқ; елден, қала-қаладан қыдырып жүріп, әуелі боқтық арасынан, не болмаса жай кісілерден ескі шүберек сұрап жиып жүрдім. Ол шүберектерді апарып қағаз істейтін фабрикаларға сатып, онымен азды-көпті ақша болған соң, бір есек, бір арба алдым, мұнан соң әуелі аздап, бара-бара көбірек әр үйден ескі-құсқы, тұтынуға жарамайтын шүберектерді сатып алып, арбамен жүріп сауда ете бастадым. Осындай іспен жеті жылда он мың франк ақша тауып, енді бір қағаз фабрикасына кірістім. Жасым жас, ісіме нық, жинақы және еріншектікті білмегеннен соң, осы күнде екі фабрикам бар. Фабрикамды балама бердім, балам да аштық көре қалмас деген үмітім бар. Себебі баламды да жасынан бос жүруге, еріншектікке, қиналмай мал табуға үйретпедім. Осы айтқанымды орындап, машықтанудан қашпасаң, сен де бай боласың, Антон, - деді де, жөніне жүріп кетті. Антон бұл сөздерді есіткен соң, терең ойға қалып, қайыр сұрауын да ұмытып, тұрып қалды. 1895 жылы Брюсель деген қаладан өтіп бара жатып, бір кітап сататын үлкен дүкенге кірдім. Дүкеннің ішінде бірнеше приказчиктерге олай-бұлай етіңіз деп бұйырып тұрған бір көпестің кескіні көңіліме таныс реуішті көрінді. Сөйтіп тұртанымда әлгі кісі мені көріп, бетіме қарап тұрды да, қасыма келді. - Айып етпесеңіз, мұнан жиырма бес жыл бұрын сіз оқу оқып жүріп, жұма сайын Версальдағы үйіңізге барып жүрген жеріңіз бар ма еді? - деді. Сонда ойыма түсіп таң қалып: - Сен Антонбысың? - дедім. Иә, — деді ол. - Мен сондағы көрген тіленші Антоныңыздың өзімін. Сол жүргеніңіздегі бірге келген, қасыңызда бірге жолыққан кісінің айтқандары көңіліме жағып, тіленшілікті тастап, жұмысқа кірістім. Ісіме нық, малыма күтімді болдым, ақырында сол кісінің айтқанымен жүріп, міне, осы үлкен дүкеннің иесі болдым, - деді. Ы.Алтынсарин «Тіленші Антон» (аударма) 1. Бейтаныс адамның ақылынан кейінгі сәттегі Антонның әрекеті А. Жолыққан кісінің ақылы көңіліне қонып, алғыс айтты В. Кітап дүкенінің иесі атануды ойлады С. Тіленші болуды тоқтатпады. Д. Қағаз фабрикасын ашуды армандады С. Терең ойға қалып, қайыр сұрауды ұмытып тұрып қалды. 2. Антонның өзгеруіне себеп болған жағдай А. Жолаушының ақылы В. Қайыр сұрауы С. Жоқшылық әсер етті Д. Бай болғысы келді Е. Мектепте оқымауы	

	3. Әңгіменің түйініне сәйкес келетін мақал А. Келген- дәулет, кеткен- бейнет В. Кедейлік кетсін десең , еңбек ет С.Еңбегіне қарай- құрмет, жасына қарай-ізет. Д. Ерінген екі істейді. Е. Күшіңе сенбе, ісіңе сен. 4. Антонның «Ісіме нық, малыма күтімді болдым» - деген сөзінен байқалатын қасиеті А. Қайсарлығы В. Мақтаншақтығы С. Үнемшілдігі Д. Еңбекқорлығы Е.бауырмалдығы 5. Мәтіннің негізгі ой- түйіні А. Еріншектен құтылуға болады В. Тіленшіліктен де ақша табуға болады С. Дүкен, фабрика ашуға болады Д. Қарыздан құтылуға болады Е. Еңбек арқылы мақсатқа жетуге болады 6. Мәтін мазмұнының ой реттілігі 1. Серігімнің кеңесі 2. Антонның шешімі 3. Күтпеген кездесу 4. Қайыршы бала А.4,1,2,3 В.1,4,2,3 С.2,3,1,4 Д.4,3,2,1 Е. 2,4,3,1 **3 топ - Математикалық сауаттылық** 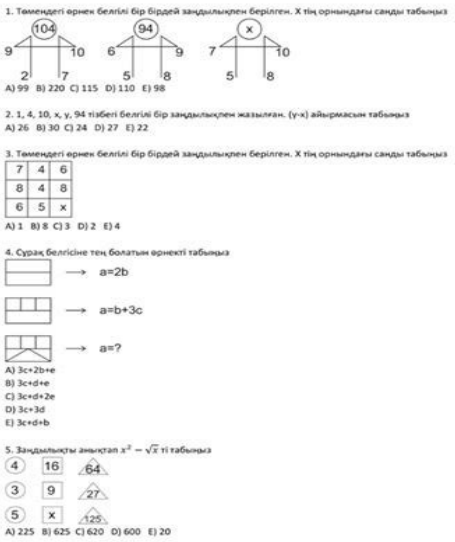 1. Төмендегі өрнек белгілі бір бірдей заңдылықпен берілген. Х тің орнындағы санды табыңыз A) 99 B) 220 C) 115 D) 110 E) 98 2. 1, 4, 10, x, y, 94 тізбегі белгілі бір заңдылықпен жазылған. (y-x) айырмасын табыңыз A) 26 B) 30 C) 24 D) 27 E) 22 3. Төмендегі өрнек белгілі бір бірдей заңдылықпен берілген. Х тің орнындағы санды табыңыз A) 1 B) 8 C) 3 D) 2 E) 4 4. Сұрақ белгісіне тең болатын өрнекті табыңыз a=2b a=b+3c a=? A) 3c+2b+e B) 3c+d+e C) 3c+d+2e D) 3c+3d E) 3c+d+b 5. Заңдылықты анықтап $x^2 - \sqrt{x}$ ті табыңыз A) 225 B) 625 C) 620 D) 600 E) 20 **4 топ – Қаржылық сауаттылық** **Күтпеген байланыстар** Сөздікті ашып, кез келген екі сөзді алыңыз. Біздің жағдайда «автомат» пен «сәбіз». Заттардың 3 айырмашылығы мен 3 ұқсастығын ойлап табыңыз, сонымен қатар олармен бірнеше сөйлем құраңыз. Бізде мынадай мәлімет шықты. Айырмашылықтары- өлшемдері,қолдану әдісі, сәбіз өсіруге болады, бірақ автоматты өсіруге болмайды. Ұқсастығы – автомат пен сәбізді қолыңызда ұстауға болады. Автоматтың ұңғысы сәбізге ұқсайды, автоматтың қызғылт- сары тұтқасы бар. Сөздері бар сөйлем: « Солдат автоматпен банкаға оқ ата бастады, бірақ кенет сәбіз өсіп	Мұғалімдер топта жұмыс жасап дұрыс тұжырым жасайды, ортаға шығып қорғайды. Мұғалімдер топта жұмыс жасап дұрыс тұжырым жасайды, ортаға шығып қорғайды.

тұрған жүйені жүгіріп келе жатқан қоянды атып жатқанын түсінді»

Саралау

Оқушыға тапсырма мен білім стандартын орындауға, меңгеруге мүмкіндік беру. Уақыт беру, қолдау көрсету, жағдай жасау, тапсырманы түрлендіру, топтастыру, үдеріске барлық оқушының мүмкіндігін ескере отырып қатыстыру.

Саралап оқытудың мақсаты: Әртүрлі оқушының бейімділіктерін айқындауға , қабілетін дамытуға қолайлы жағдайлар жасау.

Оқушылардың танымдық қажеттіліктерін қанағаттандыру, ойлау қабілетін жетілдіру және болашақ кәсіби қызметіне бейімдеу

Біз не үшін саралаймыз?

Екі бала бірдей емес;

Барлық балалар бірдей түрде үйренбейді;

Бір бала үшін жақсы орта басқа бала үшін жақсы орта болмауы мүмкін. «Бес саусақ бірдей емес» деген қазақ мақалына саяды.Сынптағы балалардың қажеттіліктері әр түрлі сондықтан да саралауымыз қажет.

Үдеріс арқылы саралап оқыту

Оқушының ақпаратты (білімді) қабылдау ерекшелігін анықтауға арналған әдістеме. Аудиал, визуал, кинестетик (ТЕСТ)

Тест нұсқаулығы : Оқушылар берілген тұжырымдарды оқып тұжырыммен келіссе «+» белгісін, келіспесе «-» белгісін санның тұсына қойып шығады.

Тест материалы (СҰРАҚТАРЫ):

1.	Бұлттар мен жұлдыздарды бақылағанды жақсы көремін
2.	Жиі өзіме жәй өлең айтамын
3.	Ыңғайлы емес сәнді мойындамаймын
4.	Саунаға барғанды ұнатамын
5.	Автокөліктің түсі мен үшін маңызды емес.
6.	Бөлмеге кімнің кіргенін жүрісінің даусынан білемін
7.	Диалектіге еліктеу менің көңілімді көтереді
8.	Сырт келбетіме көп көңіл бөлемін
9.	Маған массаж қабылдаған ұнайды
10.	Уақыт болғанда адамдарды бақылағанды

Мұғалімдер тест орындайды, нәтижелерінен өздерінің қай топқа жататыны анықталады, талқылайды

		жақсы көремін	
	11.	Қозғалыстан рахаттанбасамөзімііді жаман сезінемін	
	12.	Сөредегі киімді көріп, бұл киім маған жақсы тұратыны білемін	
	13.	Ескі әуенді естігенде , есіме өткен кез оралады.	
	14.	Тамақ кезінде оқығанды ұнатамын	Бейнебаян «Ат, бала, түлкі, көртышқан»
	15.	Телефонмен сөйлескенді ұнатамын	
	16.	Толықтыққа икемділігім бар	
	17.	Өзім оқығанға қарағанда біреудің оқыған әңгімесін тыңдаған дұрыс деп ойлаймын	
	18.	Нашар күннен кейін мен шаршаңқы боламын	
	19.	Қызыға және көп фотоға түсіремін	
	20.	Таныстарым мен жолдастарымның не айтқанын ұзақ есте сақтаймын	
	21.	Гүл үшін ақшаны оңай бере аламын, өйткені олар өмірді безендіреді	
	22.	Кешке ыссы ванна қабылдағанды жақсы көремін	
	23.	Өзімнің жеке жұмыстарымды жазып жүруге тырысамын	
	24.	Өзіммен жиі сөйлесемін	
	25.	Көлікпен ұзақ жүргеннен кейін өзіме ұзақ келемін	
	26.	Дауыстың ырғағы маған адам туралы коп нәрсені айтады	
	27.	Басқаларға тән киінуге мән беремін	
	28.	Тартылғанды, разминка жасағанды жақсы көремін	
	29.	Өте қатты немесе өте жұмсақ төсек мен үшін	
	30.	Ыңғайлы аяқ киім табу мен үшін оңай	
	31.	Теледидар және видеофильмдер қарағанды жақсы көремін	
	32.	Жылдар өткеннен кейін бір уақыттарда көрген жүзді тани аламын	
	33.	Қолшатырға тамшылар ұрып тұрғанда жаңбыр астында жүргенді жақсы көремін	
	34.	Сөйлеп жатқанда тыңдағанды ұнатамын	
	35.	Қозғалмалы спортпен немесе қозғалмалы жааттығуларды жасағанды жақсы көремін, кейде билегенді де	
	36.	Оятқыш жақыннан тықылдап тұрғанда үйықтай алмаймын	
	37.	Менің стереоаппаратурам жаман емес	
	38.	Әуен тыңдағанда аяғымды қозғалтамын	
	39.	Демалыста архитектура ескерткіштерін қарағанды ұнатпаймын	
	40.	Шашылып жатқанды ұнатпаймын	
	41.	Синтетикалық материалды ұнайтпаймын	
	42.	Бөлмедегі атмосфера жарықтың түсуіне байланысты деп есептеймін	
	43.	Концерттерге жиі барамын	
	44.	Мен үшін қол алысу адам туралы көп нәрсені айтады	
	45.	Көрмелер мен галереяларды қызыға аралаймын	
	46.	Салмақты дискуссия – бұл қызықты	
	47.	Сөзбен қарағанда қолмен жанасу арқылы көп нәрсе айтуға болады	

48.	Шуда ойлана алмаймын	

Аудиал, визуал және кинестетик тестіне кілт:

• **Қабылдаудың визуалды каналы**: 1, 5, 8, 10, 12, 14, 19, 21, 23, 27, 31, 32, 39, 40, 42, 45.

• **Қабылдауды аудиалды каналы**: 2, 6, 7, 13, 15, 17, 20, 24, 26, 33, 34, 36, 37, 43, 46, 48.

• **Қабылдаудың кинестетикалық каналы**: 3, 4, 9, 11, 16, 18, 22, 25, 28, 29, 30, 35, 38, 41, 44, 47.

Қабылдау деңгейі (қабылдаудың жетекші түрі):

- 13 және одан көп – жоғары;
- 8-12 – орташа;
- 7 және одан аз – төмен.

Нәтижелерді интерпретациялау:

Кілттің әр бөліміндегі оңтайлы жауаптар санын санаңыз. Қай бөлімде «иә» («+») жауабы көп екендігін анықтаңыз. Бұл сіздің жетекші әдісіңіз және қабылдауыңыздың баты түрі болып табылады.

Визуал. Жиі көріністермен және қияли көзқараспен байланысты сөздер мен сөз тіркестерін пайдаланады. Мысалы: «бұны көрген жоқпын», «бұл әрине, барлығын түсінікті етеді», «керемет ерекшелікті байқадым». Бұл типтегі адамдар сөзден гөрі суреттер, образды сипаттаулар мен фотосуреттерге көп мән береді. Сондай ақ, бұл типке жататын адамдар көруге болатын нәрсенің барлығын тез қабылдайды: түс, форма, сызық, үйлесім және рестсіздік.

Кинестетик. Бұл жерді басқа сөздер мен тұжырымдар жүреді. Мысалы: «бұны түсіне алмаймын», «бөлмедегі атмосфера шыдамсыз», «оның сөздері маған қатты әсер етті». Бұл типтегі адамдардың сезімі мен әсерлері негізінен қол тигізуге, түйсікке және болжауға байланысты. Әңгімелесу барысында оларға ішкі сезім қызығырақ. Бұл типтегі адамдар білімді, ақпаратты көбіне жазу, ұстап көру, қолмен жасау, тапсырма орындау арқылы қабылдайды.

Аудиал. «Маған не айтып жатқаныңды түсінбеймін», «бұл жаңалық мен үшін...», «бұндай қатты естілетін әуендерге шыдай алмаймын» - осы типтегі адамдарға тән сипаттамалар. Олар үшін барлық акустикаға қатыстылар үлкен мәнге ие: дауыс, сөз, әуен, дауысты эффекттер.

✓ *Бұл әдістеме арқылы оқушыларға тест жүргізе отыра сіз не ұтасыз?*
Сіз оқушылардың білімді қалай көбірек қабылдайтынын анықтап, олардың ***қажеттілігін қанағаттандыруға*** *мүмкіндігіңіз болады. Сабақ жоспарлау барысында сыныбыңызда жоғарыдағыдай* ***ерекшеліктері*** *бар балаларды бір шағын топқа біріктіруге, белгілі бір типтегі оқушыларға арнайы тапсырма жоспарлауға мүмкіндік аласыз.*

Мысалдармен көрсету

Мысалдар келтіру – саралаудың керемет жолы

Мысалдар кей жайттарды нақтылайды. Олар абстрактілі ұғымдар (сөздер, тұжырымдар, ойлар) мен оларға қатысы бар ұғымдар арасында байланыс орнатады.

Мысалдар тәжірибеге, қолданысқа және нақты мәнмәтінге байланысты болуы мүмкін.

Сіз қандай мысалдарды қолдансаңыз да, оқушылардың түсінуін дамытуға көмектесетін боласыз.

Мәтіндік емес ақпаратпен жұмыс барысында шағын топтарға тапсырмаларды саралап ұсынудың үлгілері

Топтарға видео қарау барысында тапсырмаларды орындату https://youtu.be/F6Azu70yb5Q?si=hYG_q9U2yOV 6zcJD

1 топ- видео мазмұнын 5 сөйлем арқылы мазмұндап беріңіздер

2 топ- видеодағы 15 кілтті сөзді табыңыз

3 топ- видео негізінде 10 жалған тұжырымды

	жазып , басқа топқа олардағы қателерді анықтауға тапсырма беріңіздер **4 топ**- видео бойынша 4 жіңішке және 4 жуан сұрақтар құрастырыңыздар. Оқушылар үнемі бағаланып отырады, осылайша педагогикалық қызмет пен саралаудың басқа да түрлері оқушылардың қажеттіліктеріне қарай Педагогикалық қызмет табыстылықты, жақсартуды, түзетуді қажет ететін салаларды анықтайтын әмбебап үдеріс болуы керек. Сонда ғана біз пәнді оқытудан оқушыны оқытуға қарай жылжи аламыз.	
5 минут Соңы	Рефлексия Mentimeter онлайн қосымшасы арқылы кері байланыс алу. https://www.menti.com/ali7srxpdfuz	Ұялы байланыс арқылы кіріп кері байланыс береді

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Әлімов А. Интербелсенді оқу әдістемесін мектепте қолдану. /Оқу құралы Әлімов А.Қ.. – Астана, «Назарбаев зияткерлік мектебі» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы – 2014 жыл.
2. Бейнебаян – Youtube желісі, «Мальчик, крот, лис и лошадь» (2022) Pisa халықаралық зерттеулер тапсырмалары.

УДК 37.02

СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ УЧАЩИХСЯ

Карабекова Раушан Сейдикеримовна
Средняя школа имени Толе би, г.Шу Жамбылская область

Аннотация. В данной работе рассматривается влияние современных образовательных ресурсов на уровень знаний учащихся. В контексте быстрого развития информационных технологий и цифровизации образования, анализируются различные типы образовательных ресурсов, таких как «Umaigra», «Квестодел», «Tarsia Maker» и оценивается их эффективность в контексте обучения.

Аңдатпа. Бұл жұмыста қазіргі білім беру ресурстарының оқушылардың білім деңгейіне әсері қарастырылған. Ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы және білім беруді цифрландыру жағдайында «Umaigra», «Квестодел», «Tarsia Maker» сияқты білім беру ресурстарының алуан түрлері талданып, олардың оқыту контекстіндегі тиімділігі бағаланады.

Annotation. This paper examines the influence of modern educational resources on the level of knowledge of students. In the context of the rapid development of information technology and digitalization of education, various types of educational resources, such as “Umaigra”, “Questodel”, “Tarsia Maker” are analyzed and their effectiveness in the context of learning is assessed.

Ключевые слова: образовательные, цифровые, ресурсы, качество, знаний.

Цель: познакомить участников мастер-класса с современными образовательными ресурсами и обучить их эффективному использованию для повышения качества знаний учащихся.

Задачи: обучить участников использованию приложений Umaigra, Квестодел, Tarsia Maker; продемонстрировать методики этих ресурсов в образовательном процессе; разработать стратегии и сценарии использования ресурсов для повышения качества знаний учащихся.

Научность мастер-класса заключается в систематизированном и обоснованном представлении актуальных научных данных и методологий, касающихся эффективного использования современных образовательных ресурсов для повышения уровня знаний

учащихся. Это включает в себя анализ современных трендов в образовании, оценку эффективности различных образовательных технологий и ресурсов, способствующих успешному внедрению современных образовательных ресурсов в учебный процесс с целью улучшения качества обучения и усвоения знаний учащимися.

Новизна данного мастер-класса заключается в том, что участникам представляется возможность понять потенциальные преимущества и принципы использования современных образовательных ресурсов. Это позволяет обеспечить участников мастер-класс свежими и актуальными знаниями.

Сегодняшние образовательные процессы находятся в процессе радикальных изменений под влиянием цифровых технологий. Современные образовательные ресурсы предоставляют широкий спектр возможностей для улучшения качества знаний учащихся. Данные ресурсы способствуют индивидуализации обучения, повышению мотивации, увеличению интерактивности и обогащению учебного процесса. Многие платформы предоставляют возможность создания персонализированных образовательных курсов, адаптированных под уровень знаний и способности каждого конкретного ученика. Использование таких ресурсов позволяет эффективнее использовать время обучения и максимально раскрыть потенциал каждого ученика. Цифровые образовательные ресурсы предоставляют учащимся доступ к огромному объёму образовательных материалов и контента. Это включает в себя онлайн-курсы, вебинары, электронные библиотеки и многое другое. Такое разнообразие предложений позволяет учащимся расширять свои знания в различных областях и развиваться как личности.

Современные образовательные цифровые ресурсы также предлагают множество инструментов для создания интерактивных и увлекательных учебных материалов. Возможность использования визуализаций, игровых элементов, а также интерактивных заданий делает обучение более привлекательным и эффективным. Подобный подход не только улучшает понимание материала, но и способствует увеличению мотивации учащихся к обучению.

Umaigra – это приложение предлагает интерактивные игры и задания, которые помогают учащимся углубить понимание учебного материала. Путём решения задач и выполнения заданий ученики активно вовлекаются в учебный процесс, что способствует более эффективному пониманию информации. Цель данного приложения заключается в повышении когнитивных способностей, развитии логического мышления, внимания, памяти и креативности. В данном приложении представлены задания по различным предметам, таким как математика, языки, естествознание. Игровая форма приложения помогает учащимся учиться и развиваться в процессе игры. При создании своего контента в данном приложении, учитель может регулировать уровень сложности, в составляемых им заданиях, опираясь на уровень подготовленности своих учеников, учитывая их возрастные особенности. Игра в задания позволяет учащимся развивать навыки анализа, критического мышления и поиска решений. Интересные и разнообразные задания могут мотивировать учащихся к изучению новых материалов и участию в учебном процессе. Приложение помогает учащимся улучшать свои знания и навыки в различных областях. Ученики могут использовать приложение для подготовки к тестам, экзаменам или просто для расширения своих знаний. Umaigra предоставляет увлекательный способ обучения, который можно использовать в любое время.

Квестодел – это приложение позволяет создавать образовательные квесты и квест-игры. Учителя могут разрабатывать интересные задания и викторины, которые учащиеся будут решать, перемещаясь по разным местам или точкам на карте. Это способствует активному обучению и развитию креативного мышления. Квестодел предоставляет помощь учителям в создании увлекательных учебных квестов, способствующих активному участию учащихся в процессе обучения. Решение головоломок и тайн требует аналитических навыков и логического мышления. Учащиеся запоминают материалы лучше, когда вовлечены в процесс решения задач и поиска ответов в рамках увлекательной игры. Интересные сюжеты и возможность соревноваться с другими участниками могут стимулировать учащихся к самостоятельному изучению материала.

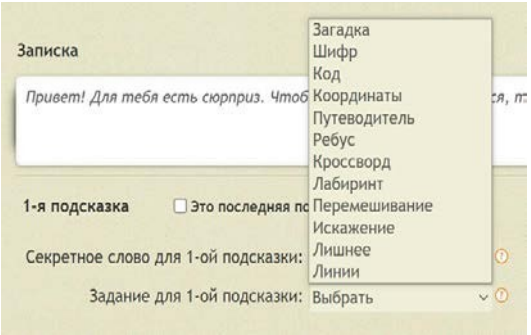

Tarsia Maker -это приложение предлагает создание пазлов из изображений или текста. Является мощным ресурсом для учителей и учеников, который может быть использован для обучения и повышения активности учащихся в процессе обучения. Учащиеся должны собрать пазл, чтобы получить полную информацию или решить задачу. Это развивает логическое мышление и способствует формированию навыков анализа и синтеза информации. Для создания игры необходимо заполнить поля заданиями, которые вы подготовили. После завершения создания головоломки, вам необходимо сохранить её. Вы можете экспортировать головоломку в формат PDF и распечатать, чтобы предоставить ученикам на уроке. Решение головоломок требует от учеников использования критического мышления и аналитических навыков, что способствует развитию их умственных способностей. Tarsia Maker позволяет создавать головоломки для групповой работы, что способствует развитию навыков сотрудничества и коммуникации среди учеников. Использование интересных головоломок на уроках может повысить мотивацию учеников к обучению, так как это делает учебный процесс более увлекательным и интересным.

Итоги мастер-класса: современные образовательные ресурсы, такие как «Umaigra», «Квестодел», «Tarsia Maker» играют важную роль в повышении качества знаний учащихся. Они обеспечивают интерактивное и эффективное обучение, стимулируют учащихся к активной деятельности и развивают разнообразные когнитивные навыки. Использование таких ресурсов позволяет создать стимулирующую образовательную среду и индивидуализированный подход к обучению, что способствует более глубокому и продуктивному усвоению знаний. Использование современных цифровых ресурсов способствует повышению мотивации учащихся к обучению. Интерактивные задания, игровые элементы и геймификация образовательного процесса делают учёбу более увлекательной и захватывающей. Это помогает учащимся не только успешно усваивать новые знания, но и развивать навыки самостоятельной работы и творческого мышления.

Литература:

1. Кулик И., Кирюхин О. д.п.н., «Цифровые образовательные ресурсы как средство повышения качества образования в начальной школе». АНОО «Пушкинская школа» 2024.
2. Осин А. «Электронные образовательные ресурсы нового поколения» Москва: ИИТО ЮНЕСКО 2021
3. Шапиев Д. «Цифровые образовательные ресурсы в деятельности учителя». «Молодой учёный» 2019

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҚТАРЫНДА ТАБЫСҚА ЖЕТКІЗЕТІН ТИІМДІ ӘДІС - ТӘСІЛДЕР

Мамешева Айгуль Умирзаховна
Ш.Смаханұлы атындағы № 44 орта мектебі, Тараз қ.

Шебер сынып тақырыбы: Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында табысқа жеткізетін тиімді әдіс - тәсілдер.

Мақсаты: Жаңартылған білім беру жағдайында тиімді әдіс - тәсілдерді пайдаланудың жолдарын көрсету, рефлексивті ойлау, педагогикалық тәжірибе мен дағдыларды жетілдіруге ықпал ете отырып, кәсіби дамуына үлес қосу.

Міндеттері:

1. Топ құра отырып қатысушылардың жеке басқару мәдениетін жетілдіру және коммуникативтік қабілеттерін дамыту;
2. Тұлғаның үйлесімді қалыптасуы мен дамуы үшін қолайлы білім беру кеңістігін құру арқылы тәжірибе алмасу.
3. Іскерлік ойындардың мақсатымен, жүргізілу әдістерімен, түрлерімен таныстыру. Күтілетін нәтиже:

1. Жаңартылған білім беру бағдарламасындағы сабақты тиімді жоспарлау оқушыларды табысқа жеткізу көзі екендігін түсіну;
2. Қызығушылығын арттырумен қатар, олардың білім деңгейінің өсіру, қабілеттерін арттыру
3. Тапсырмаларды бірлесе ұйымшылдықта орындау.

Ресурстар: бейнематериалдар, презентация , А- 4 парақтары, интерактивті тақта, тарапта қағаздар, маркерлер, қалам, бағалау стикерлері, рефлексия парағы.

Қолданылатын әдістер: «Сөздер банкісі», «Сәйкестендіру», «Тізбектелген сөздер» «Винго», «Жалғастыр», «Iearnis» интерактивті видеосы,«GR» код, платформасы,«Шығу билеті»**, «Менің сөзім»;**

Жоспар:

I Кіріспе.

- Ұйымдастыру кезеңі.
- Таныстыру

II Негізгі бөлім.

- Қиындықтарды анықтау.
- Жаңа білім беру.
- Сұрақтар

III Қорытынды.

I Кіріспе (слайд көрсету)

Бүгінгі таңда білім беру саласы жаңа технологияларды, жаңаша идеяларды қолдануды талап етеді.Оқушылардың білім сапасын арттыру күрделі проблема. Бала жаны жаңалыққа құмар, білмегенін білгісі келіп, белгісіз нәрсені ашуға тырысатын болғандықтан, ұстаздар әр сабағын сапалы түрде ұйымдастырып, әдіс-тәсілдерді тиімді қолдана білуі шарт. Сыныптағы әрбір оқушы ақпаратты әр түрлі қабылдайды. Оқушылардың қабылдау ерекшеліктерін ескере отырып, әр сабақты тиімді стратегиялар мен әдіс-тәсілдерді қолдану қажет.

Бүгінгі сабағымызда сіздерге жаңа бағдарламаға сәйкес тәсілдерді тиімді пайдалана отырып, баланың танымдық белсенділігін арттыратын, шығармашылығын қалыптастыруға ықпал ететін, білімінің тереңдігін, әрі тиянақтылығын арттыратын әдіс –тәсілдерді сабағымызда қолданамыз. Жаңа сабақты түсіндіруде, аудио, бейнемәтіндер болса, қолдану

сатысында топтық әдісті қолдану ұтымды болады. Себебі топтар бір –бірлеріне сұрақ қоя алады, бір-бірлерінің жұмыстарын бағалай алады, өз идеяларын ұсынады,соның нәтижесінде біз «оқушының үнін» естиміз.

Шеберлік сабағымыз сіздердің педагогикалық еңбек жолдарыңызға өз көмегін тигізіп, бір-бірлеріңізбен тәжірибе алмасып, шеберліктеріңізді шыңдайсыздар деген үміттеміз.

Сабақтың барысы:

I. Қызығушылықты ояту. (1мин.) Сәлемдесу, көңіл – күйін бақылау.

Топтарға бөлу. Топтарда жұмыс істеу не үшін қажет деп ойлайсыздар

? Жауап:

- белсенді тыңдау ;
- өз ойларын және пікірлерін ортаға салу және басқалардың идеялары мен пікірлерін білу;
- көмектесу және көмек сұрау;
- түсініктеме беру және түсініктеме беруді өтіну ;
- топтық шешім қабылдау және бір тоқтамға келу т.б.

“Кіру билеті” әдісі арқылы әр мұғалім бір-бір билет алады. Ол билеттің артында «1,2,3» деген сандар жасырынған, сол жасырынған сан ретіне қарай орындарға үш топқа бөлінеді. Бірден кері байланыс парағына **«Сіз бүгін нені білгіңіз келеді?» деген сұраққа жауап жазып, кері байланыс тақтасына жапсырады.**

«Сөздер банкісі» әдісі.(Тапсырманы мектеп мұғалімдеріне орындату)

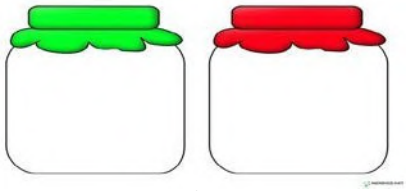

Ұйымдастыру: барлық қатысушымен, жұппен жұмыс.

Мақсаты: білім алушылар негізгі ақпарат пен қосымша ақпаратты ажырату арқылы ой - өрісін кеңейтуге септігін тигізеді.

Қажетті материалдар: қима қағазға жазылған сөздер

Сипаттамасы: қатысушы **«Тәуелсіздік» ұғымына сәйкес негізгі ақпаратты бірінші ыдысқа жинақтап салу керек, ал қосымша ақпаратты сөздерді екінші ыдысқа салады да «Тәуелсіздік» ұғымын ашатын бір сөйлем құрастырады.**

Негізгі ақпарат	Қосымша ақпарат
Тарих, еркіндік, азат, мемлекет, рәміздер, теңге, ынтымақ, бірлік, жетістіктер, ата – баба.	Ұлы дала, арман, ұлт қауіпсіздігі, бағдарлама, жаһандану, әлем,батыс, ұрпақ, экономика, кесене.

2. «Тізбектелген мақалдар»

Мақсаты: есте сақтау қабілетін жақсарту, тіл байлығын және сабаққа қызығушылықтарын арттыру.

Ұйымдастыру: топпен және жұппен жұмыс

Сипаттамасы: Топқа мақал - мәтелдер жазылған парақшалар беріледі,сол мақал – мәтелдерді адамның дене мүшесінің ретімен орналастыру керек. Әр үйренуші топтық жұмыс жасайды. Мақал- мәтелдерді рет - ретімен тізбектеп, іледі және жалғастырып жазады.

Мысалы: Шақшалы шал бақ шарлар,
Ақ шашты шал ат байлар.
Иілген басты қылыш кеспес.
Саналы адам сағыңды сындырмас,
Көз жетпеген жерге сөз жетеді.
Ақпа құлаққа айтсаң, ағып кетер

Құйма құлаққа айтсаң, құйып алар.

Бет көрсе, жүз ұялады.

3. «Сәйкестендіру» әдісі

Мақсаты: өткен немесе жаңа оқу материалдарын қызыға оқу үшін пайдаланылады. Сөздерді нақты дұрыс жауаптарымен сәйкестендіреді.

Жұлдызы оңынан туу	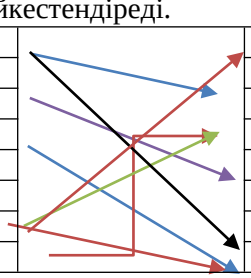	Кешқұрым
Жұмған аузын ашпау		Жолы болу
Ит терісін басына қаптау		Жетік білу
Көз байлау		Үндемеу
Қас қарайғанда		Қорқу
Саусағынан бал тамған		Ұрысу,балағаттау
Екі көзі шарасынан шығу		Өнерлі
Бес саусақтай білу		Алдау

Ұйымдастыру: топпен және жұппен жұмыс

Сипаттамасы: «Сәйкестендіру» әдісін жүргізу үшін қатысушыларға тұрақты сөз тіркестері беріледі,сол сөздердің мағынасын ашып, анықтама береді.

Бір сөзге сөйлем құрап мағынасын ашады.Түйінді сөздер тақырыпқа байланысты.

4. «Learnis» платформасы арқылы тапсырмалар орындату **(5 мин.)**

Мақсаты: көру, есте сақтау қабілетін жақсарту, жаңа сабақты терең меңгерту және сабаққа қызығушылықтарын арттыру.

Ұйымдастыру: барлық қатысушымен,топпен және жұппен

жұмыс. Сипаттамасы:

«QR» код арқылы тапсырмалармен таныс болады,тапсырмаларда берілген сұрақтарға дұрыс жауап беру немесе жалғастырып айту.Өз пікірін білдіреді.

Тапсырмаларға мыны сілтеме арқылы

кіреміз. https://www.Learnis.ru/646757/

https://www.Learnis.ru/646733/

5. «Ән айтайық» ойыны *(Сергіту*

ойыны) Ұйымдастыру: барлық

қатысушымен Сипаттамасы:

Тақтада жасырылған әндердің жалғастырып караокемен орындау.

6. «Менің ойым» **әдісі (**2 **мин.) «Айналым шеңбері» әдісі арқылы**

Мақсаты: сабақта алған білім, білігін бағалау.

Ұйымдастыру: жеке

жұмыс. Сипаттамасы:

Әр оқушыға жеке - жеке тапсырма беремін. Өз ойын суретке түсіріп жазады ма, әлде эссе жазады ма өз қалауында орындайды.

Мысалы:

«Сіз он жылдан кейін өзіңізді қандай боламын деп елестетер едіңіз?»

«Туған жерім -Таразым он жылдан кейін қандай болады деп елестетер едіңіз?»

«Алтын ұя мектебің он жылдан кейін қандай болады деп ойлайсыз?»

7. Сабақты қорытындылау «Шығу билеті**» әдісі**

Ұйымдастыру: ұжыммен жұмыс.

Мақсаты: Оқушылардың рефлексиялық қабілетін дамыту

Сипаттамасы: топтан бір қатысушы тұрып, сабақтан бүгінгі үйренгендерін қорытындылап айтады. Айтып болған соң «Шығу билеті» арқылы сабаққа рефлексия жасайды. Барлық қатысушы кері байланыс беріп, шығып кетеді.

8. Кері байланыс. (Мұғалімдермен жүргізу)

Ұйымдастыру: ұжыммен жұмыс.

Мақсаты: Тақырыптың түйінді идеяларын ой елегінен өткізуге және рефлексиялық ойлауды дамытуға арналған

Сипаттамасы: Мұғалім оқушылардан тақырыпты түсінгендігін немесе түсінбегендігін қол белгілері арқылы арқылы көрсетуді сұрайды. *«Мен түсініп отырмын және түсіндіре аламын» дегендер* қолдын бас бармағын жоғары бағыттайды. «*Мен әлі түсінбей отырмын» дегендер* қолдын бас бармағын жанына қарай жантайтады. *«Мен түсінгеніме сенімді емеспін» дегендер* қолды бұлғайды.

Осы белгілерге сүйеніп, мұғалім сабақтың қай деңгейде өткенін біле алады. Қорытынды:

Өткізілген шеберлік сабағының қатысушыларға берер тәлімі мол болды. Сабақтарды өткізу барысында Қазақстан Республикасындағы жаңартылған білім мазмұнын оқыту ауқымында ең жаңа әдістер қолданылды. Жаңартылған білім беру жағдайында сабақты түрлендіре отырып өткізу мақсатында қолданылған инновациялық әдіс –тәсілдер қатысушыларға өте ұнады. Сабақ барысында топтық, жұптық жұмыстар, жеке тапсырмалар орындау, АКТ пайдалану әдістері белсенді жүргізілді. Оның нәтижесі сабақ соңындағы кері байланыс кезінде анық көрінді.

Маған ұнады		
Менің қосарым		
Іс-тәжірибемде қолданамын		
Менің тілегім		

ӘОЖ 159.9
КБЖ 88.3

ОЛ КІМ, БҰЛ НЕ?

Шукеева Гульнара Зупаровна
Төле би атындағы орта мектебі, Жамбыл облысы Жамбыл ауданы Қаракемер ауылы

Ол кім? Бұл не?

Қатысушылар: ата-аналар немесе мұғалімдер

Мақсаты:

1 Ата-аналар арасында жылы қарым-қатынас орнату,көңіл-күйлерін көтеру, жағымды эмоция қалыптастыру.

2) Ата-аналарға релаксациялық жаттығу әдістерін үйрету.

3) Ата-аналардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Пайдаланылатын құрал-жабдықтар: Музыкалық аппаратура, микрофон, ән, бейне баян, теледидар, жүрекше,Төле би портреті, қоқыс жәшігі, конверттер,адам санына жеткілікті парақшалар,аққу суреттері,Төле бидің шешендік нақыл сөздері, кабинет шарлармен,жалаушалармен,жасанды гүлдермен безендіріледі.

Ата-аналар алдын-ала 4 топқа бөлініп столға отырады.Топ аттары қойылады. I . "Жүрекжарды"

Алдымен ата-аналарға жаттығу барысы түсіндіріліп,нұсқау беріледі, жаттығуда жүрекше пайдаланып барлық қатысушыларға айнала қолына тиіп шығады. Жүрекшені алған кезде өзін-өзі таныстыру керек.

Мақсаты: өзін-өзі таныстыру,көрсету дағдыларын қалыптастыру,алда қарым-қатынасқа түсуге дайындықтан өту.Мысалы аты-жөнін айтып,хоббиін т.б. айтып шықса болады.

II. "Бұл кім? "

Енді барлықтарыңызға мынадай тапсырма,мына тақтада суреті жартылай жасырылған тұлға кім деп ойлайсыздар? Бұл кім? (тақтадағы беті жартылай жасырылған суретті нұсқау)

Ата-аналар тапса да, таппаса да Төле би туралы мағлұматтар айту:

Ол жастайынан ескіше оқып,сауатын ашады. Арапша,парсыша тарихи кітаптарды, аңыз, хисса-хикаяларды көп оқиды.

Бір жағынан қазақтың аңыз,әңгіме, өлең жырларын , шежіре тарихтарын ел арасынан тыңдап, өзінен бұрынғы өткен шешен-билер мен хандар шешендік сөздерін ойында сақтап өседі.

Ол жас кезінде әкесіне еріп жүріп ел көреді,жұрт таниды.Он бес жастан бастап билікке араласып, өзінің ақыл,парасаттылығымен,әділ шешімі, шешендік өнерімен көзге түседі.

Ол жас кезінде талай жасы үлкен атақты адамдардың алдынан өтіп батасын алады. Бұл кісінің осындай жағымды қасиеттері болған екен.

III. "Арылу" жаттығуы.

Осы отырған жерде ата-аналардың: білімділік,парасаттылық,ақ көңілдік,ұстамдылық сияқты жағымды қасиеттері бар. Әрбір адамның бойында жағымды қасиеттерімен қоса жағымсыз қасиеттері болады. Мысалы: ашуланшақтық, қызғаншақтық, кекшілдік, тәкаппарлық т.б. сияқты. Мынадай жаттығу жүргізіп көрелік:

"Арылу" жаттығуы

Ата-аналар алдында алдын-ала қойылған конвертте парақтар бар.Соны бір-бірден алады. Нұсқау:

"Сонымен жағымсыз мінез-құлық,жағымсыз қасиет достан айырады екен,көп кесір тигізеді ,ағзаға да көп зияны бар екен ! "деп эмоциямен айту.

Ата-аналар сол параққа өз бойындағы жағымсыз қасиеттерді жазған соң "қоқыс жәшігіне" мыжып,лақтырып тастайды. Осындай жағымсыз қасиет,мінез-құлық ерекшелігі адам ағзасында белгілі бір аурулардың пайда болуына себепші болады.Ішек қарын,жүрек-қантамыр деген сияқты.Оның алдын-алу үшін өз-өзімізбен жұмыс жасауымыз қажет.Осыдан кейін "Арылу " жаттығуы жүргізіледі

Осы кісінің ауылы (Төле би) бір көлдің жағасында орналасқан екен.Ел арасындағы даулы мәселені кеңесуге екі адам келеді.Үшеуі көл жиегіндегі бір көгал жерге барып отырған кезде суға бір топ аққулар келіп қоныпты.

(тақтадан аққулар суретін көрсету) Осы кісі айтыпты: "Бір ауыз сөз айталық:басын біріміз,ортасын біріміз, аяғын біріміз.Сөзіміз бір жерден шықса , кейінгі билігіміз де елдік бірлігіміз де бір шығар"-дейді.Біреуі отырып: "Ақсақал басын өзіңіз бастаңыз"- депті. Беттері көлге қарап отыр екен.

-Бұл көлдің алар ма еді куын атып-депті.

-Жазым болып жүрмесін суын атып –дейді бірі.

-Үлкен жиын,үлкен той боп жүрмесін

Суда жүрген перінің қызын атып-депті Қаражігіт деген біреуі.

-Сөзіміз бір жерден шықты, "Ырыс алды-ынтымақ деген ғой! "Бір жағадан бас, бір жеңнен қол ,бір ауыздан сөз шығарып,еншалла,артымыз бәтуәлі болады екен,-деп қарт қуанып үшеуі ынтымақтасып тарқапты.

IV.Релаксация.

Бұл кісілер көл жағасында болса,ал біз қазір сарқырама жанына барып қайтайық. (Осы жерде экраннан сарқырама жаны түсірілген бейне баян көрсетіледі)

"Сарқырама жанында" деген релаксация жүргіземіз. Зейіндеріңізді теледидардағы бейнеге аударыңыздар. Әсер алып болсаңыздар:

Ыңғайланып отырып көзіңізді жұмыңыз..... Үш рет терең тыныс алып, тыныс шығарыңыз.....Ішкі тыныштық күйін сезініңіз....

Құлағыңызға сарқыраманың дыбысы естілді. Басында алыстан естілгендей болып еді енді бара-бара қаттырақ естілуде.....Биіктіктен су ағуда ...,салқын самал сезіледі..... су төбеден құйылады... Су тастарды қалай тазартса ,оның дыбысы біздің ақыл-ойымызды солай жайландырады.....

Өзіңізді сарқырама маңында отырмын деп елестетіңіз.... Аяғыңыздың астындағы тас салқындау....Айналаңызға қарасаңыз сіз жалғыз өзіңіз отыр екенсіз..... Сіздің денеңіздегі әрбір теріңіз,жасушаңыз таза ауаны сезінеді....

Терең тыныс алып, сарқырама иісін сезіндіңіз..... Ауа таза және дымқыл. Өзіңізді жайлы сезініп тұрсыз. .Жан дүниедегі бұл тыныштық орнын сіз енді білетін болдыңыз,қай уақытта қайта келгіңіз келсе де өзіңіз білесіз. ....Қазір бұл жермен қоштасып, кабинетке ораламыз.... Жиналыңыз..... Көзіңізді ашыңыз..... Өзіңізді сергек сезініп тұрсыз...Орныңызда отырсыз....

Сіздерге белгісіз болып тұрған кісі (Төле би) заманында бастаңғы деген әдет-ғұрып кеңінен өрістеп тұрған.

"Бастаңғы" дегеніміз халық арасына кең тараған ойын-сауық,әдет-ғұрып ойындарының бірі. "Бастаңғы" ауылдағы үлкендердің жолаушылап кеткен кезінде немесе ойын-тойға,асқа кеткен кездерінде,ауылдағы жастардың бірігіп,бір үйде бас қосып ойнайтын ойындары.

Үлкендер ауылда жоқ кезінде ауыл жастары шаруашылыққа өздері ие болып,барлық шаруаны өздері жүргізеді.Кеш түсе бір үйге жиылады да, ойын басталады.Мұнда айтыс,түрлі өнер жарыстары,ән айту,би билеу,тақпақ айту,түрлі жұмбақ шешу,мақал-мәтел айту,жаңылтпаштар айтылады.

V. Ән-би терапиясы

Сол сияқты біз де осы жерде бастаңғы ұйымдастырайық.Өнер көрсеткендерге шағын сыйлықтар беріледі.

Бұл бөлімде музыкалық аппаратура мен әндер т.б. пайдаланылады.

Әртүрлі қызықты тапсырмалар беріледі. Тимбилдинг жаттығуларын пайдаланса да болады.

Мысалы, әр топтан ән айтуға бейімі бар бір адамнан ортаға шығарып төртеуі қатар тұрып өздерінің қалаған әндерін бір мезгілде орындайды .Кім бөгелмей,зейіні бөлінбей соңына дейін орындап шықса сол жеңіске жеткені.(Ортаға шыққандарға шағын сыйлық беру). Музыка ырғағымен орындалатын қызықты жаттығулар орындаса болады.

VI."Шатасқан әріптер" ойыны.

Әр топ алдына орындары ауысқан әріптерден сөз құрастырса адамның аты, қосымша аты,тегі шығуы керек.

АЫҚҒШРАЛ УЛЕӘИ
ЫЛІКЕӘБЛҰ ЕӨТБЛИ
ЙІСҮН ӨТБЛИЕ
АНЖСЫ БТӨИЛЕ

Барлығы Төле биге байланысты сөздер шығады.Ата-аналарға Төле би туралы қосымша мәліметтер айту:

Төле би 17-18 ғасырда өмір сүрген ,өз заманының ақылды,білімді,парасатты азаматы болған.

Шешен әрі халық қамын ойлаған қайраткер болып табылады.

Тақта алдына Төле бидің шығарған шешендік сөздерін апарып ілу,оқып
беру. Тегімді менің сұрасаң,
Дулаттан тарап өрбіген
Жаныстан шыққан Төле
едім. Араздасқан ағаны
Тату етсем деп едім.
Береке-бітім елімнің
Құдіреті мен қасиетін
Асқар етсем деп
едім....

Төле би

Біліп айтқан сөзге құн жетпейді
Тауып айтқан сөзге шын жетпейді
Өзің білмесең білгендерден
үйрен, Үйренгеннен ештеңең
кетпейді

Төле би

Батырда Қаракерей Қабанбайдан асқан батыр
жоқ, Үйсін Төле биден асқан би жоқ.

Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы.

Әр топтың алдына қосымша Төле би туралы мағлұмат,шешендік сөздері жазылған материалы бар парақшалар қою.

VII. "Нейрогимнастикалық жаттығулар" жүргізу.

Тренингті қорытындылау, аяқталды.

ӨНЕГЕЛІ ҰРПАҚ - БЕРЕКЕЛІ ОТБАСЫНДА ТӘРБИЕЛЕНЕДІ. ОТБАСЫНДА ҚАТІГЕЗДІККЕ ЖОЛ ЖОҚ!

Сейдрахманова Раушан Избасаровна
Мұхтар Әуезов атындағы жалпы орта білім беретін мектеп-лицейі,
Меркі ауданы, Жамбыл облысы.

Кіріспе. Кез-келген дамыған мемлекеттің алдына қойған басты мақсаты - болашақ ұрпақтарымыз жас жеткіншектерге, балаларымызға қаншалықты қамқорлық жасалуда және олардың денсаулығы мемлекет тарапынан қандай деңгейде қорғалу мен материалдық тұрғыдағы әл-ауқаты, білім деңгейі және әлеуметтенуі болып табылады. 2022 жылы Халықаралық балаларды қорғау күніне орайластырылған сөзінде Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж.Тоқаев Мемлекеттік саясаттың басым бағыты балалық шақты қолдауды басты назарда ұстайтынын атап өтті: «..әлемде балалардың бақыты мен күлкісінен маңызды ештене жоқ. Өскелең ұрпақтың жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдайлар жасау әрқашан біздің мемлекетіміздің басты міндеттерінің бірі болды..» делінген [1.zakon.kz, 2022] .

«Мектеп - білімнің ғана емес, тәлім-тәрбиенің ордасы делінген. Баланың бойына білім мен қатар адамгершілік құндылықтарды сіңіру - ұстаздың басты міндеті. Осыған орай балабақшадан бастап, мектептегі тәрбие ісіне бәріміз қоғам болып мән беруіміз керек, сондай-ақ белсене атсалысуымыз қажет. Балалар арасында жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды дәріптеген абзал. Оқушылар мектеп бітіргенде, ең алдымен, адал азамат болып шығуы керек»делінгін. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың 17 маусым 2023 жылы Түркістан қаласында өткен Ұлттық құрылтайының «Әділетті Қазақстан - Адал азамат» атты екінші отырысында сөйлеген сөзінде [2].

Сондықтан, біз мектеп мұғалімдері мен ұстаздар қауымы мектеп қабырғасында сапалы білім алатын саналы ұрпақ тәрбиелеу басты мақсатымыз болып табылады. Ата-аналармен бірлесе отырып, мектеп-мұғалім-ата-ана үштағаны бірігіп ұрпақ тәрбиесіне баса назар аударуымыз қажет.

Халық ішіндегі «Отан отбасынан басталады» деген қағидаға айналған мына сүбелі сөз, қай кезде болмасын мағынасын жоғалтқан емес. Отбасы - шағын мемлекет. Ол - сыйластық, жарастық орнаған орта, кіші Отан. Отанды сүю отбасынан бастау алады. Себебі, бала тәрбиесінің ең алғашқы тәрбиелік белгілері отбасында қалыптасары анық. Отбасы бала дамып қалыптасатын орта болғандықтан, ол жат қылықтардан жирендіретін, дұрыс жолға салатын тірек, алғашқы тәрбие беретін мектеп болып табылады. Сондықтан да жасөспірімдердің жеке тұлғаға, қоғамға, ортаға жалпы мемлекет пен ұлтқа деген ойы, көзқарасы мен пікірі ата-ананың көрсеткен тәртіп, тәрбиесіне байланысты қалыптасып отырады.

Отбасы бала тәрбиесінің басты факторы ретінде өскелең ұрпаққа толыққанды өмір сүру жағдайларын қамтамасыз етуге арналған. Әр бала бақытты, махаббат пен түсіністік сезімі орнаған ортада өсуі керек. Күрделі де заманауи әлемде адамның өміршеңдігі әлемді субъективті қабылдауына байланысты дамыйды. Егер бала отбасында сүйіспеншілік сезімі мен үлкендер тарапынан қолдау көрмесе, онда ол эмоционалды күйзеліске ұшырайды, бұл агрессиялық кедергілер, тежелу мен қорқыныш, оқшау күйге түсу түрінде көріне басатауы анық. Зерттеушілердің пікірінше, бұл адам жеке тұлға болып есейгенге дейін осы күйі өзімен бірге еріп жүреді. Егер, керісінше, ата-аналар тарапынан баласына сүйіспеншілік сезімі беріліп, қолдау көрсетсе, онда ол эмоционалды жайлылық күйіне ие болып, сенімділік пен төзімділік, өзін-өзі бағалау мен бақылау, жетістікке жетуге ұмтылу сияқты құзіреттіліктерді меңгере түсері анық [3]. Сондықтан жас ұрпақ бойында осы біртұтас тәрбиені сіңіре отырып, саналы ұрпақ болуға баулу міндетіміз. Осы орайда мектеп - лицейінде «Біртұтас тәрбие бағдарламасы» аясында атқарылып жатқан жұмыстарымызға тоқталып өтсем.

Бағдарламада ұлттық құндылықтардың басым бөлігін негізге ала отырып, ұлт бірегейлігін нығайтуға, әділетті қоғам құруға қабілетті білімді, адал ұрпақты тәрбиелеу барысын көздейді. Бағдарламада тәрбиенің сын тегеуіріндері, тәрбие парадигмасы, тәрбие құндылықтары (ұлттық мүдде, ар-ұят, талап) тәрбиенің үздіксіздігі, жүзеге асыру тетіктері қамтылған. Өскелең ұрпақ бойына ҰЛТТЫҚ МҮДДЕ, АР ҮЯТ, ТАЛАП сияқты Ұлттық құндылықтарымыз мектепте тәрбие сағаты мен сынып сағаттарында,отбасында ата мен әке, әже мен ана тәрбиесінде үздіксіз жүзеге асырылуда. Ата ана, мектеп, ұстаздың бірлескен

жұмыстары арқасында оқушы тәрбиесіне, яғни өскелең ұрпақ тәрбиесіне баса назар аударылып, көптеген іс-шаралар шешімін табуда [4]. Сонымен қатар жас отбасына, жас ата-аналарға қолдау көрсету, үлкен әулеттегі ата-ана тәрбиесін үлгі тұту отбасы мен ұрпақ тәрбиесіне үлкен септігін тигізері анық.

Басты мақсатымыз - балаларға сапалы білім мен саналы тәрбиелеу мәселесі бойынша мектептің ата-аналар ұжымымен қарым-қатынас барысын күшейту, сондай-ақ берекелі отбасының мәдени құзіреттіліктерін дамыту. Ата-аналардың педагогикалық білімі мен мәдениетін қалыптастыру, психологиялық және әлеуметтік құзыреттерін дамыту, ата-аналарға жүйелі педагогикалық қолдау бойынша сабақтарды ұйымдастыру. Осы орайда мектебімізде «Даналық мектебі» оның ішінде Аталар клубы, Әжелер клубы, Ағалар клубы, Жеңгелер клубы құрылып өз жұмысын жүргізуде.

«Даналық мектебі» клубының қызметі білім беру ұйымындағы ата-аналардың қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру және дамыту, ата-аналарға педагогикалық-психологиялық қолдау жөніндегі жұмысының ажырамас бөлігі болып табылады. Клуб - бұл жұмыстың ең тиімді формасы болып есептелуде. Өйткені ол қатысушылардың тұрғысынан тиімді жұмысты қамтамасыз етеді және ата-аналар үшін даму мен білім ортасын құрып, әлеуметтік тәсілдің артықшылықтарын барынша толық жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Өзінің қызметтік форматы бойынша «Даналық мектебі» клубы білім беру ұйымының нақты қажеттіліктерін ескере отырып, ата-аналар қоғамы мүшелерін өскелең ұрпақты тәрбиелеуге және халықтың ұлттық құндылықтары мен педагогикалық дәстүрлерін қолдану бойынша оң тәжірибесімен бөлісуге дайындығын ескере отырып құрылды. Мектепте ата-аналарды педагогикалық қолдау сабақтары ай сайын 1-4сыныптар, 5-9 сыныптар, 10-11 сыныптарда жеке-жеке сабақтар өткізілуде. Ұрпақ тәрбиесіндегі өзекті мәселелер қамтылған осы сабақтар оң нәтиже тауып, ата- аналарға, әсіресе жас ата-аналараға септігін тигізуде.

Мен сынып жетекші, педагог ретінде осы өзімнің ата-аналарға арналған іс-шара, яғни сабағымды (шебер-сынып) сіздерге ұсынып отырмын.

Тақырыбы: Өнегелі ұрпақ - берекелі отбасында тәрбиеленеді.

«Отбасында қатігездікке жол жоқ!»

Сабақтың мақсаты: Ата-аналарға, жас ұрпақ тәрбиесіндегі ата-ана міндеттері мен жауапкершіліктерін арттыру, құқықтық кеңес беру. Отбасындағы қаталдық пен қатігездікке жол бермеу. Оң тәрбиенің мәнін, принциптері мен жақсы қаситтерін қалыптастыру арқылы ата-аналар мен балалар арасындағы оңтайлы қарым-қатынасын дамыту.

Міндеттері:

1. Ата-аналарды өз құқықтары мен міндеттерін білуге, игеруге ынталандыру.
2. Ата-ананы жаксы ата-ана болудың қыр сырымен, қағидаларымен, әдістерімен таныстыру.
3. Ата-аналардың жас ұрпаққа деген дұрыс тәрбиесі мен оң қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеруге көмектесу.
4. Ата - аналарды ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиелеу.

4. Отбасындағы зорлық - зомбылыққа, қаталддықа жол бермеу.

Ұлттық құндылықтар мен жеке қасиеттер:

ата-ананың бала алдындағы борышы, сүйіспеншілігі, жауапкершілігі, сенімі, қамқорлығы, ашықтығы; адал, мейірімді, қайырымды, оптимист болуға баулу, позитивті ойлау мен жағымды қарым-қатынас орнату қаталддықа, зорлық-зомбылыққа жол бермеу, адам мінез-құлқындағы жағымсыз іс-әрекеттен аулақ болу

Жоспар

Кіріспе бөлім. Ұйымдастыру кезеңі

II. Негізгі бөлім:

Отан - отбасынан басталады. Отбасы тәрбиесі туралы білім беру

Отбасындағы зорлық зомбылыққа жол жоқ! зорлық, зомбылық, қатігездік ұғымының мәнін ашу.

«Отбасында қаталдық климатын орнату оң емес». Ғалымдардың зерттеуі.

4. «Егер балам қатыгез, мейірімсіз, өзімшіл болып өспесін десеңіз»...жас ұрпақ тәрбиесі туралы ой қозғау.

III. Қорытынды: кенестер беру, тілектер, қорытындылау.

Ресурсы: интерактивті такта, А4 форматы қағаздар, қаламдар, түрлі -түсті қарындаштар

Күтілетін нәтижелер:

ата-ана болу рухында баламен оңтайлы қарым-қатынастың кейбір тәсілдерін меңгереді.

ата-аналардың отбасылық құндылықтарға қызығушылығы артады;

- Отбасындағы зорлық-зомбылыққа, қатігездікке жол бермей, баланы толыққанды отбасында тәрбиелеу мен қамқорлық көрсетуді дамытады.

Әдістері: Психологиялық нейрожаттығу,

«Блиц тур» «Мен өз баламды қаншалықты жақсы

білемін?» Сұрақ-жауап әдісі, Пікірталас, Кейс стади әдісі,

«Мадақтау- жазалау» жаттығуы, Тренинг «Төрт шырақ» әдісі.

Максатты бағытталған аудитория: ата-аналар, сынып жетекшілер

Ұйымдастыру кезеңі: Қонақтарды, ата аналарды қарсы алу. Сәлемдесу, есік жақтауына әр-түрлі сәлемдесу рәсімдері бойынша қойылған белгілер арқылы сәлемдесіп акт залына кіреді (психологиялық нейрожаттығу) жүргізу арқылы.

Сонымен қатар әр түрлі түсті смайликтер немесе көңіл күй түстерін таңдап алу арқылы топтарға ата - аналарды бөліп отырғызамыз.(4 топка бөліну)

Құрметті ата-аналар қош келдіңіздер! Сіздерді бүгінгі сабағымызда көргеніме қуаныштымын! «Сәлем сөздің анасы» Жүздің түрін таныған ша бірдің атын біл демекеші, әр ата - ана орнынан тұрып қолынан жанып тұрған шырақ ұстап, өз атын айтып, амандасып, «отбасы» сөзін қосып бір-біріне тілек білдіреді. (Мыс: Саламатсыздар ма, менің есімім Раушан, отбасымызда әркашанда бақыт шырағы жанып тұрсын) деп шырақты келесі ата-анаға береді. (менің есімім Майра, менің отбасымның балалары шырақтай жарқыраған азаматтар болсын) Осылай сәлемдесу, танысу, тілек жалғасады.

Бүгінгі сабағымыздың тақырыбы: Өнегелі ұрпақ - берекелі отбасында тәрбиеленеді. «Отбасында қатігездікке жол жоқ!» деп аталады. Сабақтың мақсаты мен мінедеттері таныстырылады.

Сабақтың барысы:

Отан - отбасынан басталады. Отбасы тәрбиесі туралы түсінік.

Отбасы - шағын мемлекет. Ол - сыйластық, жарастық орнаған орта, кіші Отан. Отанды сүю отбасынан бастау алады. Себебі, бала тәрбиесінің ең алғашқы тәрбиелік белгілері отбасында қалыптасады. Адамзат санасындағы «Отан - отбасынан басталады» деген қағидаға айналған тамаша сөз, қай жағдайда болмасын мағынасын, өзектілігін жоғалтқан емес.

«Отбасы - Қазақстан қоғамының діңгегі, экономика саласында, мәдениеттегі қарым-қатынаста, әлеуметтік-қоғамда, саясаттағы барлық жаңа жетістіктерінің негізі» деп бұл мәселенің қоғам үшін қаншалықты маңызды екендігін көрсетіп берді. Отбасы - кез келген адам өмірінің ең маңызды бір бөлігі. Туған ұясы атанған отбасы қажеттілігін ешқашан жоғалтпайды. Баланың адам болып қалыптасуы ең алдымен отбасындағы тәрбиеге байланысты. Отбасы бала қалыптасатын орта болғандықтан, ол жат қылықтардан жирендіретін, дұрыс жолға салатын тірек, алғашқы тәрбие мектебі болып табылады. Сондықтан да жасөспірімдердің жеке тұлғаға, қоғамға, жалпы мемлекет пен ұлтқа деген ой пікірі ата-ананың көрсеткен тәлім тәрбиесіне байланысты қалыптасып отырады. https://youtu.be/7SoKD4mClMk?si=5vXny7m2ynxOv5UX

Өнегелі ұрпақ - берекелі отбасында тәрбиеленеді. Адамға өмірдегі ең қымбаты - отбасы. Берекелі отбасы дегеніміз - отбасында сүйіспеншілік сезімі, сыйластығы, татулық, бауырмалдық орнап, ынтымақ ырыс болады. Бір-бірін аялап, кешіріп, түсіністік таныта білгенде отбасы берік болады. Осылай береке мен бірлік орнаған әулет берекелі отбасына айналады. Өкінішке қарай, жылдар жылжыған сайын елімізде шырқы бұзылмаған отбасылардың саны азайып, ажырасу мен балаларды тірі жетім ету көбейіп барады. Мұның басты себебі, ер азаматтардың өз әйелдерін ұрып-соғуы, балаларға, отбасы мүшелеріне әлімжеттік көрсетіп, намыстарын аяқ асты етуі болып отыр. Нәтижесінде көптеген ұл мен қыз толыққанды отбасының қамқорлығын сезінбеуде.

Блиц тур: «Мен өз баламды қаншалықты жақсы білемін?» (топка бөленген ата -аналарға сұрақтар қою арқылы жауап алынады)

Бала ата-ана болашағы, яғни өмірінің жалғасы. Әр ата-ана өз баласының мінез-құлқын қаншалықты білетінін, күнделікті тіршілігіне, немен шұғылданатынына мән бересіздер. Осы мақсатта әр топ мүшесі келесі сұрақтарға жауап беруі тиіс.

1-ші топ:

Балаңыздың туған күні қашан?

Балаңыздың досы кім? аты жөнін атаңыз

Балаңыз 1-ші сыныпқа қай жылы барды?
Балаңыздың ең сүйікті тағамы?
2-ші топ:
Балаңыздың сүйікті ісі қандай?
Балаңыздың алғашқы ұстазын атаңыз?
Балаңызды қалай еркелетесіз?
Балаңыздың сүйікті пәні қандай?
3-ші топ:
Балаңыз бос уакытында немен айналысады?
Балаңыздың сынып жетекшісінің толық аты жөнін
атаңыз? Балаңыз кімнен үлгі алады?
Балаңыздың парталасы кім?
4-ші топ:
Балаңыз болашақта кім болуды армандайды?
Балаңыздың сүйікті пәнін атаңыз
Балаңыз қай жылы туылды?
Балаңыз қай жылы мектеп бітіреді?

Отбасындағы зорлық зомбылыққа жол жоқ! зорлық, зомбылық, қатігездік ұғымының мәнін ашу.

Мемлекет президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Токаев қоғам үшін өзекті мәселеге айналған бұл жайтқа ерекше назар аударып, жауаптыларға тұрмыстық зорлық-зомбылық үшін жазаны қатаңдатуды міндеттеді. Президент халыққа арнаған өткен жылғы Жолдауында отбасындағы зорлық-зомбылықты ауыр қылмыс санатына жатқызу жағдайлары қоғамдық ортада біраздан бері талданып жүргенін айтып, аталған қылмыстың жазасы күшейтілетінін жеткізді.

«Отбасында ойран салғандар жазаға тартылмаса, ол одан бетер басынып кетеді. Ал жапа шегушілер мүлдем қорғаусыз қалады.Осындай әрекеттері үшін жызыны күшейтетін кез келді деп санаймыз. Зардап шеккен жандар елдің сөзінен немес біреудің қысым жасауынан корықпауы тиіс» деді Қасым-Жомарт Кемелұлы [5] .

(Отбасындағы зорлық зомбылыққа жол жоқ!) видеоролик. ЗОРЛЫҚ ЗОМБЫЛЫҚ (ролик) https://youtu.be/jAzMcMTfCDs?si=lwq3IrFvceSPzwFK

Бүгінгі таңда тұрмыстық зорлық - зомбылық деректері қоғамдағы өзекті мәселелердің бірі екені жасырын емес. Тәжірибе көрсеткендей, мұндай деректердің құрбандарының тең жартысына жуығы полицияға жүгінгеннен кейін арыздарын қайтарып алады немесе мүлдем арыз жазудан бас тартады.

Зорлық-зомбылық құқықта «Бір адамның екінші бір адамға, оның жеке басына тиіспеушілік құқығын бұзатын тәни және психикалық ықпал жасауы» делінген.

«Қатігездік – жеке тұлға мінез-құлқындағы жағымсыз іс-әрекет» дейді ғылым саласы. Сөздің тамырына теріңнен үңілсек, жеке тұлғалар немесе адамдар тобына зұлымдық, қиянат,өктемдік жасауды білдірген. Қатыгездік ұғымы термин ретінде құқықтану мен заң жағдайында көп мағынада жан-жануарлар дүниесі мен балалар әлеміне қатысты айтылады.

Болмашы қылықтары үшін баланы жазалау, «таз ашуын тырнадан» - яғни ашу ызаны баладан алу сияқты отбасында қаталдық ауа райын орнату оң емес. Ол бала санасының мертігуіне әкеп соғуы мүмкін. Біз көбіне балалардың өз ашуын жан-жануарлардан, құстардан алатынына куә болып отырмыз. Бірақ белгілі себептермен аса мән бере бермейміз. Бір қарағанда ойын көрінгенімен, ол үлкендердің өзіне қатысты жасаған зорлығын қайталап отыр. Сондықтан да 5-6 жасында бала құс балапандарының мойнын жұлып, көгершіндерді мысық пен итке берген болса, ондай балалардың іс-әркетінен қорқу керек. Осы орайда бала бойында агрессивті мінез - құлық қалыптасып жатқанын көп ата-аналар біле бермейді.

3. «Отбасында қаталдық климатын орнату оң
емес» Қатігездік қайдан бастау алады? Пікірталас.

Кейс стади әдісі. Қатігездік пен зорлық-зомбылықтан қалай құтыламыз? Баспасөз беттерінен, күнделікті өмірден кездесетін жағдаяттардан мысал келтіре отырып қатігездік, зорлық зомбылыктың қайдан бастау алатыны жөнінде пікір алмасу.

Заң дегеніміз не? Заңды қалай түсінесіздер.
Заң жолында қалай жүру керек?
Тәртіп бұзушы бала қайдан шығады?

Адам құқығы дегеніміз не?

Құқық бұзушылыққа бейім тұратын ұл бала ма әлде қыз бала ма?

Ғалымдардың зерттеу нәтижесі бойынша, қылмыскерлердің 80 пайызы – балалық кезінде өктемшілдік, зорлықты көп көріп өскендер болған. «Балаға деген қатал қарым-қатынас оның жүйке жүйесіне ауыр жарақат салып, келешегін тұмшалайды» деседі. Шұғыл түрде осы баланың санасымен денсаулығымен айналысқан абзал. Көрнекті ғалым Жерар Бернарден: «Жануарларға қатыгездік жасау-адамдарға да дәл осылай істеу жолындағы алғашқы тәжірибе», - деген.

«Жаксы отбасында жазалау деген атауымен болмайды және бұл - отбасы тәрбиесінің ең дұрыс жолы» деген екен ұлы педагог А.С.Макаренко айтпақшы, балаларға түсіністікпен қарап, балалықпен жасаған қылықтарын дер кезінде ескертіп, қорытынды шығарып отыру керек.

Ұлы Жазушы Лев Толстой «Әлемде болып жатқан қатыгездік, мейірімсіздік қайдан болады деген сұраққа жауап іздеумен болдым, көп іздендім, көп жүрдім, көп оқыдым, ақырында осының түп-тамыры – имансыздықта деген тұжырымға келдім» деген, қандай көрегендікпен айтылған сөз. Имандылық - ол адамгершілік қасиет, адамда имандылық болу керек. Иманды адам адамгершілігі мол адам деп есептелінеді.

Егер балам қатігез, қайырымсыз, өзімшіл болып өспесін десеңіз…балалар тәлім-тәрбиесі туралы ой қозғау.

Балаларға қатысты зорлық-зомбылық жасаудың себептері көбінесе әлеуметтік-тұрмыстық және медициналық сипаттағы отбасылық мәселелердің салдары саналады. Осыған байланысты Ішкі істер министрлігінің бастамасымен құқықбұзушылықтың жеке профилактикасының жаңа шарасы – «медициналық-әлеуметтік есеп» енгізілді. Бұл қадам отбасының тұрмыстық мәселелерін шешуде уақтылы кешенді көмек көрсетуге, сондай-ақ медициналық-психологиялық қызметтер алуға, отбасының қолайсыздығы тәуекелі факторын төмендетуге, оларды оңалтуға бағытталған.

Өкінішке қарай, отбасы, тұрмыстық қатынастар саласында құқықбұзушылық жасауға ықпал ететін негізгі фактор – қолайсыз әлеуметтік-экономикалық жағдайлардың әсері. Атап айтқанда, мұндай мәселе әлеуметтік-тұрмыстық тұрақсыздық, жұмысы жоқтық, жалпы психологиялық төзімсіздік, отбасының материалдық деңгейінің төмендеуі, ішімдікке салыну, адами тұрғыдағы құндылықтардың төмендеуі және отбасы білім беру мектебінің жоғалуы салдарынан орын алуды. Осыдан бөлек, ақпараттық, бұқаралық коммуникациядағы қатыгездіктің, зорлық-зомбылықтың, порно сайттардың белең алуы әсер етеді. Әйел адамының қадір-қасиетін, оның қоғамдағы орнын төмендететін ресурстардың көптігі де жағдайды күрделендіре түсуді. Сонымен қатар адамның мінез-құлқын психологиялық түзету барысындағы зардап шегушілермен де, жанжал шығарушылармен де тиісті жұмыстар жүргізілмейді.

Еркін микрофон -1. Сұрақ жауап :

Қазіргі таңдағы әлемде болып жатқан қатігездік, мейірімсіздік қайдан болады.?

Қатігездік пен мейірімсіздіктің себептері неде?

(ата-аналар мен қонақтардан жауаптар алу) Талдау жүргізу.

Ата-анаға ұсыныс. Осы жерде мен ата-аналарға мына кеңестерді айтқым келіп отыр.

КЕҢЕС БЕРУ:

Егер балам қатыгездікті, қайырымсыздықты игеріп, өзімшіл болып өспесін десеңіз, бала тәрбиесінде мына қателіктерге жол бремеңіздер:

1. Баланы шектен тыс еркелету, әке алдында сөзін сөйлеу, кері қылықтарын жасыру,

2. «Не істесең де оны істе, маған отбасыма бәрібір» деп айту және көніл бөлмеу,

3. Аса қаталдық таныту, яғни «Менің атқанымды орындауың керек,өйткені мен сенің ата-анаңмын»деп шарт қою,

4. Егер сен, мен қалаған бала болмасаң, мен сені жақсы көрмеймін деп айту.

5. «Саған уақытым жоқ, деп көңіл бөлмеу және мән бермеу»

6. Балаңызды баршылық пен тоқшылыққа баулу, өз еңбегін бағаламау

7. Балаңыздың ісіне, көңіл-күйіңізге қарай отырып мән бермеу, яғни көңіл-күйің нашар болса, оның қуанышына ортақтаспау, әңгімесіне құлақ аспау т.с.с.

Міне, ата-аналар, бала тәрбиесінде осындай қателіктерге жол бермесеңіз ғана балаңыздың саналы азамат болып өсіп, жетілуі сізді бақытқа кенелтері анық.

«Ата-ананың ақылы қазулы қара жолмен тең» деп ұлы ғұлама Д.Бабатайұлы айтқандай ата-ана баласының санасына қандай із қалдырса, бала сол ізбен жүре беретіні белгілі болуда.

ЖАТТЫҒУ : «Мадақтау-жазалау»

Мақсаты: Ата-ананың балаға деген көңіл бөлуі мен ынтасын байқау. Барысы: Берілген қағазды екіге бөліп, бір жағына баланы мақтау барысында қолданатын жақсы сөздерді, ал екінші жағына, жазалау мен сөгіс берудегі көп айтатын сөздерді жазамыз. Қай бөліктегі сөздердің көп болғандығы жайында сараптама жасалынып, қорытынды жасаймыз.

Еркін микрофон -2. Сұрақ жауап :

Отбасындағы зорлық зомбылық қайдан туындайды?

Зорлық-зомбылыққа көбіне отбасында кімдер ұшырайды?

Елімізде балалар қауіпсіздігі туралы заңға 55 өзгеріс енгізілді. Бала зорлағандар өмір бойы бас бостандығынан айрылады.

Олар:

Балаларға жасалған зорлық-зомбылыққа қатысты татуласу рәсімі алынып тасталды.

Балаларға қарсы жасалған жыныстық зорлық-зомбылыққа өмір бойы бас бостандығынан айыру жазасы кесілді.

Балаларға қарсы жасалған ауыр қылмыстарға бас бостандығын шектеу жазасы алынып тасталды.

«Енді ұрып соғудың бәрі қылмысқа жатады. Жауапкершілік қатаң болады. Сәбилерді өлтіргендер мен педофильдер Қазақстандағы ең ауыр жазаға тартылады» деді Мәжіліс депуттары. Әйелдердің құқықтары мен балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету туралы жаңа заң жобасының таныстырылымы өтті. Заң жобасы аясында Отбасы институтын нығайту бойынша Дәстүрлі отбасылық құндылықтарды қорғауға, сақтауға, нығайтуға және ілгерілендіруге негізделген қағидаттарды бекіту нормалары қарастырылады. Отбасында зорлық - зомбылық жасаған адамдардың агрессивті мінез-құлқын өзгерту үшін сотқа психологиялық көмек көрсету мінедттелгені туралы атап өтті. Мемлекет басшысының нақты, әрі айқын позициясының, тапсырмасының шеңберінде бұл бастамалар Үкімет қорытындысында қолдау тапты. (Видео көрсету) Мәжіліс депуттарының отырысынан үзінді.

https://www.instagram.com/reel/C2xEtNctOZX/?igsh=ZjFkYzMzMDQzZg==

Баланың бас ұстазы – үйдегі ата-анасы. Халқымызда «Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің» деген қасиетті сөз бар емес па. Ал, « балапан қыран болу үшін оны самғатып ұшыратын ата және әке де қыран болуы тиіс» деп отбасылық тәлім-тәрбиеге ерекше тоқталған. Әр отбасында ата-ананың орны ерекше бөлек емес пе. Бала әкеден ақыл, анадан мейірім алары сөзсіз. Әке - отбасының асыраушысы, қамқоршысы, тірегі деп білсек, ана - отбасының ұйтқысы, жылы шуағы, жақсы ана отбасына береке әкеліп жанұясын бақытқа бөлейді.

Тренинг «Төрт шырақ»

Көрініс: Алдымызда тұрған мынау шырақтарды жағумен бастаймыз. Барлық төрт шырақ жағылады. (сахнаға оқушылар шығады, шырақ кейпінде киініп)

Бірінші шырақ-бұл сабырлылық шырағы, ал екінші шырақ - сенім шарығы деп аталады, үшінші шырақ-махаббат шырағы, төртінші шырақ - үміт шырағы деп аталады.

(Төрт шырақ киінген оқушы қыздар, қолдарында жанып тұрған шырақтары бар. Сахнаға жайлап баяу музыка әуенімен шығады)

Төрт шырақ жайлап жанып тұрып, әңгіме үстінде біртіндеп сөне бастады. Ал айнала тұнық тыныш орнағаны соншама, олардың әңгімесі естіліп тұрды.

Сабырлық – шырағы. Біріншісі, мен сабырлылық шарағымын. Өкінішке орай, адамдар мені сақтай алмайды, сабырылылық таныта алмады. Маған сөнгеннен басқа амал жоқ - деп ойлаймын деп, бұл шырақтың оты сөніп қалады.(қолында шырақты жайлап сөндіреді) сахна шетіне барып басын төмен түсіріп тұрады.

Сенім – шырағы. Екінші шырақ мен сеніммін дейді. Өкінішке орай, мен ешкімге керек емеспін. Адамдар мен туралы естігісі де келмейді. Бір-біріне деген сенімдері жоғалған. Сондықтан маған жанудың да қажеті жоқ. Солай депайтып жатқанда самал жел соғып шырақты сөндіріп тастайды. (ол да сахна шетіне барып, теріс қарап тұрады)

Махаббат-шырағы. Осы сәтте өте көңілсіз үшінші шырақ былай деді. Мен – махаббат шамшырағымын. Әрі қарай жануға әлім жоқ. Адамдар мені бағаламайды әрі түсінбейді. Олар жақсы көретін жақын адамдарын жек көреді бір біріне деген махаббат сезімі жоқ деп, бұл шырақ та сөніп қалды.

Бала. Осы сәтте бөлмеге бала жүгіріп кіріп, үш сөнген шырақты көреді. Қорқып кеткен ол: Сендер не істеп жатырсыңдар? Неге өшіп қалдыңдар, мен қараңғыдан қорқамын, сендер жануларың керек - деп айқайлап жібіреді. Осылай деген ол жылап жіберді. (Сол сәтте сахнаға тағы бір шырақ шығады, музыка әуені жаксылап шыға бастайды.) Бұл үміт шырағы еді.

Үміт - шырағы. Абыржып қалған төртінші шыраққа былай деді. Мен – Үмітпін. Қорықпа, жылама. (деп баланың жанына келеді.) Мен жанып жатқанда, қалған үш шырақты да жағуға болады. «Адам баласында осы қасиеттер сабырлық, сенімділік, махаббат, үміт болған жағдайда - ол өмірде кездесетін кез - келген қиындықты жеңе алады» - деп шамшырақты қайта жағамыз. (бала мен үміт шырағы екеуі бірге жүріп басқа өшіп қалған шырақтарды жағады) Сахна ортасына келіп, жақсы көңіл күймен, жаксы көңілді баяу музыкамен.....

Хормен: Біз бәріміз біріккенде адамдарға жарық нұр сыйлаймыз. Отбасына бақыт, береке, куаныш, табыс сыйлаймыз дейді. (сахнадан шығып кетеді)

Пікірталас: Ата аналарға ой тасталады. Осы шырақ ненің белгісі? не себепті жағу керекпіз?. Не себепті отбасында жанады?

Жарық береді, жылу береді, сәуле шашады, үміт отын сыйлайды. Білім нұры жарқырайды, балаларымыз өсіп өнеді, оттары жана береді. Болашағы жарқын болады. Барлық отбасы мүшелері бір дастарханға жиналады.т.б.

Ата -аналар пікірін тыңдау жүргізіледі. Сұрақ-жауап барысы қойылады. Пікір алмасу.

Түйін: («Отбасындағы төрт көзіміз түгел болсын, төрт құбыламыз тең болсын, төрт қабырғамыз кең болып кешке отбасында жиналғанда дастархан басында әнгіме жүргізіп, бала шаға қал жағдайын сұрап, өткен күнімізді қорытындылап, ата, әже, әке, ана өсиетін тыңдайық, Отбасында мәңгі шырақ жана беруін айтып түсіндіре отырып, телефон мен смартфондарға қарамай баламызға көңіл бөліп, сенім артып, сабырлылық тілеп, ата-ана махабатын сезіндіріп отырайық. Төрт шырағымыз (ата, әже, әке, ана) деп қабылдап олардың өсиеті, ұрпақ тәрбиесіне тигізер шапағаты мол деп» - айта отырып қорытындылау)

Ата-анаға баладан артық баска ешкім жоқ. «Бала – адамның бауыр еті» деген сөз бар еме пе?. Сондықтан қай ата-ана болмасын баласының білімді, білікті, мәдениетті, тәртіпті, әдепті, парасатты болуын әбден қалайды. «Бала-өмірдің жалғасы, көз қуанышы, шаңырақ иесі» деп ұрпақ тәрбиесіне көп көңіл бөлген. Жанған отын сөндірмей түтінін түтететін артына ұрпақ қалдыруды көздеген. Ұрпақтарының шырақтай жанып, жарқырап тұрғанын қалаған. Яғни балаларымызға, болашақ ұрпағымызға жарқыраған шырақ отын сыйлайық.

Қорытынды: Адамдарда осы жақсы қасиеттер сабырлылық пен сенімділік, махаббат пен үміт болған жағдайда - олар өмірде кездесетін кез-келген қиындықтарды жеңе алары сөзссіз!

Құрметті ата-аналар қауымы! «Отан отбасынан басталады» демекші ата-аналар мен ұстаздар үшін жас ұрпақ тәрбиесі, оны қоғамның мүшесі етіп тәрбиелеу - кезек күттірмейтін басты мәселе. Осы мәселеге ата-аналар мен педагогтар қауымы болып бірге атсалыссақ алар белестеріміздің биік болары сөзсіз. Зорлық зомбылықсыз балалық шақ, бақытты шақ болары анық. Балалармыздың болашағы жарқын болсын. Ата Заң- қорғанымыз. «Азамат жолы-ар жолы» демекші, ешкімнің ала жібін аттамай, өз құқымызды да, өзгенің құқығын да бұзбай тәуелсіз елдің арқа сүйер айбынды, ақылды ұл-қыздарын тәрбиелей берейік.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Халықаралық балаларды қорғау күні. Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж.Тоқаев 2022 ж [zakon.kz, 2022]
2. Ұлттық құрылтайының «Әділетті Қазақстан – Адал азамат» атты екінші отырысында сөйлеген сөзі. Қасым-Жомарт Тоқаев 17 маусым 2023 жылы. Түркістан қаласы.
3. Білім беру ұйымдарында ата-аналарды педагогикалық қолдау бойынша нұсқаулық. Алматы: АҮДҰИ, 2023. – 228б.
4. Біртұтас тәрбие бағдарламасы. Астана қ. 2023ж
5. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 31 желтоқсандағы №569 «Кәмелетке толмағанға қатысты зорлық-зомбылық және қатыгездік фактілерін анықтау және олармен жұмыс істеу жөніндегі ведомствоаралық өзара іс-қимыл жөніндегі басшылықты бекіту туралы» бұйрығы.
6. Е.Ертайұлы. Баланы тәрбиелеме, өзіңді тәрбиеле. 2020.

МАЗМҰНЫ

ҮЗДІК ОҚУЛЫҚ/ «ҮЗДІК ОҚУ ҚҰРАЛЫ»/ «ҮЗДІК ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ»

Жаксыбаева Эльмира Абдулмаликовна
STEM ТЕХНОЛОГИЯСЫН ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА ҚОЛДАНУДЫҢ ПРАКТИКАСЫ МЕН НӘТИЖЕСІ ……..... 5

Иманбаев Аскарбек Аширалыулы
ЛОГИКА ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ 110

Карымсакова Гулназ Каржауовна
4 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ БОЙЫНША МӘТІНДЕР МЕН ТАПСЫРМАЛАР ЖИНҒЫ 111

Копжасарова Карлыгаш Шалабековна
«ДАМЫТУ ОЙЫНДАРЫ» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМА 112

Кулбабаева Дидара Анесовна
БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ӘРЕКЕТТЕРІ 143

Тажибаева Гулнур Шалгынбаевна
«LISTENING SUBSKILLS» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ 144

Таскараева Гюльнара Болатовна
«AMAZING BRITAIN» АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ 148

Тулепбергенова Алия Абитаевна
TEACHING ENGLISH THROUGH CROSS-WORDS AND PUZZLES 153

Нәметқұл Құралай Мұратбекқызы
КІРІКТІРІЛГЕН ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЖОСПАРЛАР ЖИНАҒЫ 153

ҮЗДІК МУЛЬТИМЕДИАЛЫҚ ӨНІМ» «ҮЗДІК ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚ»

Бупетаева Аксункар Жакиповна, Курмашева Бибану Карибаевна
ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮДЕРІСІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ (БАСТАУЫШ СЫНЫП) 155

Кызылтаева Кыял Асанхановна
РУССКИЕ И КАЗАХСКИЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В РЕЧИ СОВРЕМЕННЫХ ШКОЛЬНИКОВ 156

Пермебаева Құндызай Мақсатқызы
ЦИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ 172

Саменова Әйгерім Жарасқызы
SHORT TERM PLAN: TERM 3 «WEATHER» 177

Идрисова Гульжан Бердімұратқызы
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫНЫҢ ТАРИХЫ» ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚ 182

«ҮЗДІК ШЕБЕР-СЫНЫП»

Абылхасова Райса Джексенбековна
САБАҚТА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ЖАДЫСЫН ҚАЛАЙ ДАМЫТУҒА БОЛАДЫ? 184

Ахметова Гульбарам Молдахановна
ӘДІСТЕМЕЛІК ИДЕЯ 185

Абаева Шамша Тулегеновна
ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ТАПСЫРМАЛАРЫН САБАҚҚА ҚОЛДАНУ МАҢЫЗЫ. САРАЛАУ 188

ТӘСІЛІН ТИІМДІ ҚОЛДАНУ .....
Карабекова Раушан Сейдикеримовна
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ УЧАЩИХСЯ 197
Мамешева Айгуль Умирзаховна
ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҚТАРЫНДА ТАБЫСҚА ЖЕТКІЗЕТІН ТИІМДІ ӘДІС – ТӘСІЛДЕР 200
Шукеева Гульнара Зупаровна
ОЛ КІМ, БҰЛ НЕ? 203
Сейдрахманова Раушан Избасаровна
ӨНЕГЕЛІ ҰРПАҚ - БЕРЕКЕЛІ ОТБАСЫНДА ТӘРБИЕЛЕНЕДІ. ОТБАСЫНДА ҚАТІГЕЗДІККЕ ЖОЛ ЖОҚ! 206

«БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЦИФРЛЫҚ КОЛЛАБОРАЦИЯ: ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ ЖӘНЕ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ»
Халықаралық педагогикалық оқуларының
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК
Международных педагогических чтений
«ЦИФРОВАЯ КОЛЛАБОРАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ»

COLLECTION OF
International Pedagogical Readings
«DIGITAL COLLABORATION IN EDUCATION: CURRENT ISSUES AND PROSPECTS»

Жауапты редактор:	Бузаубакова К.Д.
Корректорлар:	Қонақбаева Т.Е. Ордабаева Р.Б.
Техникалық редакторы	Абдрасилов А.И.
Компьютерлік беттеу	Маханбеткул Г.

Баспа кітаптың ішкі мазмұнына жауап бермейді.
Автордың дайын файлынан алынған.

Баспаға 24.04.2024ж. қол қойылды.
Пішімі 60х80 1/16. Есепті б. т. 13,0. Шартты б. т. 12,5
Таралымы 100 Тапсырыс 856.

М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті
«Dulaty university» баспасы
080012, Тараз қ., Сүлейменов к-сі, 11